BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
25 D
28

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
14-24-A 15

43. 6. 25.

12-15-D-28 1

12 25 D 28
2

IN
Cōmentaria Tertij libri
Ptolomęi de Iudicijs
Hieronimi Cardani
Mediolanensis Medici

Ad
Reuerendiſſimum
D. Ioannem
Hamulthonem
Sancti Andreę
Archiepiſcopum.
legatum, etc.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Præfatio.

Hactenus de generalibus iudicijs tractatũ eſt: Nunc uero de genituris, quod princi:pale, ut diximus fuerat intentum, tractã:dum eſt. Querit Haly, quod ſuperfluũ eſt, cur Ptolemeus ſcilicet nõ tractet de Electionibus et interrogationibus: Cum interrogationes omnino ſint Sortilegę atque indignę non ſolum uiro Chriſtiano ſed uiro bono. Similiter electiones plus in:uentę ſunt cauſa auaritię Aſtrologorum, quam quod quicquã conferant in uti:litatem eligentis. Et ſi quippiam modo contineng ueritatis, illud adeo eſt tam exiguum, atque abſtru:ſum, ut dignum Arte non uideatur: Ars enim eſt de eui:dentibus, et quę [illegible] de pa

rari

rari poſſunt. Horum cùm neutrum ſit, in his, non eſt ars de illis. Velut nec de imaginibus faciendis in nubibus tanquàm in ſpeculo, quę cùm fieri poſsint, ad artem tamen nullam ſpectant, cùm ſint maximæ difficultatis, & nullius propemodum vtilitatis. Sed has & interrogationes vanas cōmenta eſt auaritia Aſtrologorum, velut & Sacerdotum auaritia multas ſuperſtitiones quæ cùm religionem non poſsint facere deteriorem, tamen indigna ſint viris probis: Ita hæc ſuperſtitioſa ſunt & indigna homine Chriſtiano, nec tamen artem ipſam ſuperſtitioſam reddere poſſunt. Propterea Ptolemæus ab his in genuinis libris, tãquàm ſuperſtitionibus abſtinuit, nec omnino vllum verbum fecit. Vnde facile eſt intelligere, tum ob hæc, tũ ob diuerſas de eiſdem rebus ſententias, quæ à Ptolemæo in his libris referuntur, & ab authore Centiloquij, non eſſe authorem Cẽtiloquij ipſum Ptolemæum. Verùm quod maius eſt argumẽtum, in oppoſitum eſt procœmium Centiloquij, in quo de Syro meminit & de his libris. Sed huius rationem reddit Galenus dicens: Olim Reges vt inſtruerent bibliothecas, magno pretio emendo illuſtrium virorũ ſcripta, cauſam dediſſe, vt ſua veteribus attribuerent. Quòd verò obijcitur ab aliquibus, conſtitu-

tio

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tiones generales facere, vt ſingularium geniturarum ſuperfluæ videantur, tum quia conſtitutiones generales propriam vniuſcuiuſque vincunt, tum etiam quòd eodem modo liceat de ſingularibus iudicare (atq; id probat Ptolemæus trifariàm in procemio ſequenti, vbi dicit (Quæ operando, & quæ cõtemplando) id eſt, quòd modus operandi aſtrorum, & contemplatio eſt eadem tam in vniuerſalibus, quàm in ſingularibus, idque trifariàm ratione cauſæ, id eſt, quia omnia contingunt per Solis ac Lunæ ad cæterorum ſyderum motus ac conſtitutiones luménq;, tum etiam traiectiones in aëre: nam iſtæ eædem ſunt cauſæ ad vnguem effectuum in prouincijs & ciuitatibus, & in geniturìs ſingulàriũ hominum. Secundò, mediũ eſt idem, ſcilicet continens ipſum. Tertium eſt idem genus effectuum, puta calor, frigus, detrimentum ab aquis, detrimentum ab hominibus, detrimentum à feris, ſerpentibus, alijs) Reſpondet ergo Ptolemæus, quòd differunt in ratione principij, quia in vniuerſalibus accipimus duplex principium. Vnum à cœlo, vtpote eclipſim, aliud ab inferioribus, velut quòd hæc prouincia huic ſigno ſubiecta ſit, vel hæc ciuitas tãlem originem habuerit: Sed in ſingularibus ſolùm principium ab inferioribus ſumimus, id eſt, ab il-

lius

lius proprio ortu. Ex quo colligitur regula, quam dixi ſuperiùs, quòd eclipſis ſuperueniens alicui genituræ, vbicunq; cadat, nihil penitus nocet, niſi inquantum nocet illi regioni & ciuitati: aliter ſequeretur, quòd etiam ſingularia haberent duo principia, ſcilicet ſuperius & inferius. Per ſuperius intelligit defectus luminarium & vehementes ſtellarum occurſationes, id eſt, ſuperiorum magnas coniunctiones & luminarium cum fixis. Quibus manifeſtum fit reſponſum ad primam dubitationem, ſcilicet quòd generales conſtitutiones deberent ſufficere ad prædicendum de ſingularibus hominibus: non enim ſufficiunt propter duas cauſas. Prima, quia generales conſtitutiones non ſemper ſignificant ſupra ſingularia, quia non ſemper conueniunt cum loco, in quo habitat ille homo. Deinde etiam, quòd conueniant, non ſunt quandoque adeò vehementes, vt poſsint ex toto euertere ſingulare illius principium genethliacum, ac omnino diſponere illum ſecundum naturam diſpoſitionis generalis. Veluti ſi aliqua diſpoſitio generalis ſignificet ſtudioſos, non tamen ille fiet ſtudioſus, cui à natura odio ſunt bonæ literæ & quaſi exoſæ.

CLAVDII PTOLEMAEI MATHEMATICI DE IVDICIIS, LIBER III.

Caput primum, quod eſt Procœmium.

TEXTVS 1.

EXplicata à nobis in prioribus, communiũ euentuum conſideratione, nimirum quæ & natura præcedit, & plurimum valet in peculiarium, prout vniuſcuiuſque conditio requirit, caſuum decretis, quam quidem præſcientiæ partem Genethlialogicam dicimus, exiſtimare conuenit vtriuſq; generis vnam, eandémque vim eſſe, qua operãdo, qua cõtemplando. Enimuerò tam generatim multis, quàm ſingulis peculiariter accidentium effectrix eſt errantium ſtellarum, Soliſque ac Lunæ motio, mutationis autem ſubiectarum hiſce rerum præcognitio, erudita eſt ſecundum conformes cœ-

leſtium

leſtium corporum per circũfuſum nobis cœlum traiectiones accepta obſeruatio,niſi quatenus generalis illa cœleſtium efficientia latiùs patet,ac ſeipſa contenta eſt: partibus verò non ita. Nec verò initia vtrarunq; , vnde ſumentes cœleſtium conſtitutionem , quæ per eas figurarum commiſtiones ſignificantur,præuidere nitimur , eadem eſſe putabimus , ſed generalium effectionum complura (neq; enim vnum habemus vniuerſorum) eáque non ab inferioribus ſemper accipienda , ſed à ſuperioribus etiam,cauſáſque euentuum inferentibus. Ferè enim in ijs omnibus ex defectibus luminum euidentioribus & vehementibus ſtellarum occurſationibus conſiderationem inſtituimus. Singulis verò hominibus peculiariter contingentium & vnum ſtatuimus exordium,& plura: Vnum videlicet ipſius concretionis humanæ. Complura verò ea,quæ deinceps primo iſti initio ſuccreſcunt. Sed hîc antiquius habetur vnum illud initium , cùm reliqua tanquàm ſubiecta ſibi perficiat.

COMMENTARIVS.

DEclarat rationes dictas in præcedenti proœmio,ſed concludit initium unum eſſe principale, quod eſt à genitura: reliqua autem quæ illi ſuccreſcunt,ſcilicet directiones, diuiſiones ætatum per Planetas , progreßiones: de quibus in fine huius tractat.

TEXTVS II.

Quæ cùm ita habent à primo initio accipiuntur quæ vniuerſim nato conueniunt, à reliquis autem quæ labentibus temporibus euenient leuiora grauioráue iuxta temporum ſuccedentium, quam dicemus diſtributionem.

Senſus eſt initium illud, id eſt, Genethliaca conſtitutio ſignificat, quæ uniuerſim conueniunt nato, utpote, ſi erit ingenioſus, honoratus, pulcher, gratus, diues: reliqua uerò tria quæ diximus, directio, diuiſio & progreßio ſignificant incrementa & decrementa horum. Memineris tamen diuitias & honores (quoniam filij earum participes fiunt) natiuitate filiorum & morte immutari, item coniugijs. At in coniugijs (ut dictum eſt) non ſolennitas illa & pompa animaduertenda eſt, ſed primus punctus conſenſus eorum, qui poſſunt.

TEXTVS III.

Cùm verò ſit humanæ geniture temporale aliquod exordium, natura quidem ipſius fœtus, potentia verò, & vt contingit, cùm fœtus enitendo in lucem editur, ſi conſtet de ſationis tempore, ita vt illud vel caſu, vel obſeruatione correptum ſit, illud ſanè ſequi conuenit ad corporis, animíq; peculiares conditiones coniectandas, conſiderando cuiuſmodi ſit effectionum, quæ tunc temporis ſit aſtrorum conſtitutio. Semel enim in initio cùm pro ratione circumfuſi cœli ſuã qualitatem ſemen induit, licet ſuccedentibus temporibus corporatura diuerſa

diuerſa fiat, cùm tamen propriam tantùm materiam natura augeſcendo ſibi conciliat, magis imitatur primum illum ſtatum ſuum & peculiarem priúſq; impreſſam cõformationem. Verùm enimuerò, quando illud initium (vt ferè euenire ſolet) ignoratur, à partu neceſſariò accipiendũ eſt, quod & ipſum maximum eſt, & hoc ſolo à priori ſuperatur, quod per illud etiam, quæ ante partum contingunt, præſcire liceat. Ac profectò ſi quis illud initium quis appellauerit, hoc verò quaſi poſt principium, magnitudinem huius tempore quidem inferiorem, æqualem verò atque adeò perfectiorem potentia conſtituerit, vt propemodum non abs re illa ſeminis humani, hæc verò hominis appellari poſsit generatio. Siquidem multa etiam tunc infanti accreſcunt, quę priùs cùm in vtero materna eſſet, illi non aderant, atque hæc peculiaria humanæ naturæ, corporiſq; configuratio, licet ibi nihil videatur nouæ qualitatis in partu accedere, hoc acquirit, vt iuxta cœli circumfuſi conſtitutionem in lucem edatur, quum natura poſt maturitatem fœtus ad conuenientem ſitum, ſimilémq; illi, quo primùm informari cœpit, partum vrgeat, vt meritò & huius generis effectionum exiſtimare conueniat ſignificationem eſſe, quæ in partu contingit aſtrorum conſtitu-

tionem, non vt effectricem omnino ſanè, ſed quæ neceſſariò ſimilimam efficiendi vim potentia complexa ſit.

Duplex ſtatuit initium humani corporis: primam generationem & natiuitatem, generationem præfert ipſi natiuitati Et *quia aliquis poſſet dicere, generatio fœtus multis diebus durat imò menſibus?* Reſpondet, *quòd in illo momento ſancitur, quando eijcitur, quicquid futurum eſt.* Et *ob id, quicquid accedit, ſimile redditur priori.* Quod *facilè exemplo demonſtrari poteſt in ſeminibus, quæ plantantur: quæ ſi calida ſint, quicquid accedit, calidum fit, et ſimile in ſubſtantia & reliquis. Sed quia tale principium eſt ignotum, ideò ſuſcipimus primum principium, quod eſt natiuitas, quod dicit licet minus ſignificet, quo ad tempus, quàm principium genituræ, quia natiuitas ipſa ſignificat ab ortu uſq; ad mortem, genitura uerò ſignificat à tempore generationis uſq; ad mortem, & ita nouem menſes plus, attamen natiuitas perfectior eſt generatione: quia generatio eſt fœtus generantia, & ortus ſeminis humani.* Natiuitas *uerò eſt ortus ipſius hominis.* Quantò *igitur perfectior eſt homo ſemine & imperfecto fœtu, tantò natiuitas eſt perfectior generatione.* Quòd *autem ita ſit, oſtendit, quia licet non fiat noua generatio poſt partum, neq; accedat aliquid corporeum, in partu multa tamen accedunt quæ priùs non habebat, quorum primum eſt reſpiratio cerebri per nares & palatum: ſecundum reſpiratio per pulmones & aſperam arteriam, & os: tertium eſt aſſumptio nutrimenti per os: quæ omnia dum infans eſt in utero, fiunt per uenas & arterias umbilici. quartum eſt eiectio urinæ per uirgam, quæ & ipſa fit dum infans eſt in utero per meatum medium inter uenas & arterias. quintum eſt excretio fæcum, quæ nulla fit, dum infans eſt*

in

in utero, ita ut aliqui nati ſint ſine anno. ſextum eſt, uti ſenſibus exterioribus Et hæc omnia contingunt ſtatim ab ortu. Quædam etiam ſtatim poſt ortum: quorum primum eſt uigilare & dormire, quanquàm hoc ſit incertum, an fiat etiam dum fœtus eſt in utero: Secundum eſt ridere & plorare: tametſi aliqui crediti ſint ploraſſe in utero matris pro oſtento: pauciores ridere, maiore etiam oſtento. Quin imo etiam pro oſtento habitum eſt Zoroaſtem Magiæ inuentorem, ſtatim cùm natus eſſet, riſiſſe. Tertium eſt uſus ſenſuum interiorum. Quartum, ſunt motus membrorum perfecti ut ambulare. Quintum, eſt iudicium ſenſuum exteriorum. Sextum, eſt ſermo. Sunt etiam quædam ſymptomata, ut tußire, ſternutare, ſingultire, titillationem ſentire, quæ pro octauo poſſunt poni. Nonum, eſt uariatio uocis, exaltatio, depreßio. Decimum, Veneris uſus. Vndecimum, ortus quarundam rerum, ut pilorum, capillorum, dentium: quanquam etiam aliqui naſcantur cum capillis, ut ego & filij mei. Duodecimum, eſt generare alium, quanquàm muribus aliquibus id contingere affirment, ut etiam in utero matrum fœtus alios gignant in ſemetipſis: Et horum partem Haly in Commentario aßignat. Ex quo colligitur, quòd Ptolemæus non credit natiuitates agere tanquàm ſigna, ſed ſolùm tanquàm cauſas: in qua re multi decepti ſunt. Nam ſi exiſtimaret natiuitatem poſſe ſignificare ſuper præcedentia, nihil magis conueniebat, quàm ut ſuper illos nouem menſes generationis uim haberet, quod cùm neget Ptolemæus, manifeſtum eſt natiuitatem non eſſe ſignum in aliquibus, ſed cauſam tantùm. Dicit enim Ptolemæus hoc in textu (Hoc ſolo differt genitura à natiuitate, quòd per genituram præſcire non licet, quæ ante partum contigerint) Hoc autem mente habe quia plurimum facit ad intellectum ſequentium. Dicit deinde, quia aliquis poſſet dubitare quomodo nati-

uitas poſſit ſignificare ſuper corpus, cùm non ſit cauſa illius (quippe iam iam perfectum eſt) quòd natiuitas eſt ſimilis generationi: quia natura emittit fœtum in ea conſtitutione cœli, quæ ſimilima eſt conſtitutioni generationis. Porrò, *quæ ſimilitudo ſit hæc,* Ptolemæus *non dixit,* Haly *dixit, quòd prima ſimilitudo eſt, quia* Sol *eſt in ſeptimo ſigno, uel in nono, uel in decimo, uel in undecimo in tempore natiuitatis ab eo, in quo erat tempore generationis.* Veluti *ſi in generatione fuit in* Aquario Sol*, naſcetur neceſſariò infans, ſi uiuere debet, poſtquàm Sol fuerit in* Leone*, uel* Libra*, uel* Scorpione*, uel* Sagittario. Et *quia* Leonem Aquarius *reſpicit de oppoſito, ideò natus ſeptimeſtris, cum difficultate uiuere poteſt: uiuit tamen.* Si *uerò poſt* Solem *in* Scorpione *erit in quadrato ſui loci prioris:* Et *ita natus decimo menſe etiam poterit uiuere, ſed aliqua cum difficultate:* Si *uerò* Sol *ſit poſt* Sagittarium*, reſpiciet locum de ſextili, & naſcetur undecimo menſe, ideò poterit uiuere, ſed cum difficultate: quia radius ſextilis eſt debilis.* Verùm *ſi naſcatur* Sole Libram *inſpirante, naſcetur ualidus quo ad rationem ſignorum, & naſcetur in nono menſe, quia* Libra *reſpicit* Aquarium *trigono radio.* Si *uerò naſcatur, dum* Sol *eſt in* Virgine*, naſcetur octauo menſe.* Cùm *igitur* Virgo *non reſpiciat* Aquarium*, non poterit natus eo menſe uiuere.* Contingit *tamen aliquos uiuere natos in octauo menſe, quando* Sol *fuerit à principio in* Piſcibus *uel* Virgine*, uel* Geminis*, uel* Sagittario *hora generationis, deinde tempore natiuitatis ſit in octauo ſigno, quod reſpicit, aut imperat, uel obedit, iuxta numerum graduum.* Exemplum*, aliquis naſcitur, cùm* Sol *eſt in uigeſima parte* Libræ*, dico quòd oportuit, ſi generatus fuit, dum* Sol *erat in* Piſcibus*, quòd eſſet in undecima parte* Piſcium*: quia undecima pars* Piſcium *intuetur uigeſimam* Libræ. Breuiter *igitur*

tur

tur concludendo in aſpicientibus ſignis intelligitur, quòd tranſierit Sol talem aſpectum & durat per unum menſem pòſt. Exemplum, *ſi Sol ſit in uigeſima parte* Capricorni, *ſeptimus menſis incipit,dum Sol eſt in uigeſima parte Cancri, & durat,donec Sol peruenerit ad uigeſimã partem* Leonis:*à uigeſima parte* Leonis,*uſq; ad uigeſimam* Virginis *eſt octauus menſis,in quo non poteſt naſci, quod uiuat, quia nullus eſt aſpectus qui præceſſerit per triginta gradus, niſi contingat quòd duo illi gradus ſe intueantur, quemadmodum in exemplo iam dato. Cùm uerò Sol fuerit in uigeſima parte* Virginis,*incipiet nonus menſis, quia iam peruenit ad trigonum ſuum, & durat uſq; quo Sol perueniat ad uigeſimam partem* Libræ:*tunc uerò peruenit ad quadratum ſuum, & ita incipit decimus menſis: & eodem modo de undecimo, qui finitur,cùm Sol eſt in uigeſima parte* Sagittarij. *Et quia uigeſima pars Sagittarij non aſpicit uigeſimam Capricorni, non poterit naſci infans duodecimo menſe, ut uiuat, niſi in una ſola die, quando Sol eſſet in ſigno & gradu aſpiciente. Veluti hora genituræ in undecimo gradu Capricorni, hora natiuiatis in uigeſimo Sagittarij. Viuaciſsimi igitur ſecundum hanc rationem ſunt nati nono menſe, inde decimo, inde undecimo,inde ſeptimo:minimè nati octauo, & etiam longè minùs duodecimo. Quæ ratio* Aſtronomica *cùm concordet experimento,manifeſtum eſt,quòd eſt uera.Secunda concordia eſt à Luna, & eſt* Hermetis,*ut etiam recitat* Haly *hic in* Commento.*Ex qua patet,quòd etiam iudicio* Haly Centiloquium *ſit Hermetis,& non* Ptolemæi, *& ſi poſtmodum, illud exponendo* Haly *mutauerit ſententiam.* Dicit *ergo* Hermes. *Luna tempore natiuitatis eſt in ſigno, quod aſcendebat tempore generationis:& aſcendens tempore natiuitatis, eſt idem ſignum uel eius oppoſitum, in quo Luna erat tempore generationis.* Dicit Haly *ſe hoc frequentiùs expertum eſſe:*

uerùm licet non ſemper. Sed animaduerte, quòd Haly aliter interpretatur uerba Hermetis, quia habuit falſam conuerſionem. Tertia concordia eſt noſtra, & eſt quòd ſufficit poſt Solis Concordiam, ut Luna uel aliquis alius Planeta dominus coniunctionis uel oppoſitionis præcedētis generationem perficiat circuitum, uel commutetur cum altero luminarium, uel per directionem perueniat ad locum luminaris, uel (quod frequenter contingit) quòd Mars perueniat ad locum oppoſitum, in quo erat in genitura: quia Mars propriè ſignificat partum, quia partus fit cum maximo dolore, & acerbiſſimo, & multa effuſione ſanguinis, & periculo mortis matris, quæ omnia ſunt opera Martis. Et tales partus plerunque ſunt laborioſi, ſicut quando ego natus fui. Quod ſi uel iam dies partus ſit conſtituta, id eſt, quando fœtus conuertitur cum capite inferius (illud enim eſt tempus propriè, quod cum generationis tempore concordat, & non natiuitas, unde multi Aſtrologi decepti ſunt quærentes nodum in ſcirpo, dum quærunt concordiam natiuitatis cum generatione) conſurget quarta ratio, quæ etiam tenet in partu uiolento: quando aliqua mulier parit propter lapſum corporis in terram, uel percuſſionem, uel timorem, uel nimiam defatigationem, uel ieiunium, uel medicamentum, uel ſi infans exciſus fuerit, poterit uiuere ſeruatis tribus rationibus, numeri menſium per Solem, ut dictum eſt, & numeri dierum per Lunæ reditus applicationes, & defluxiones, & numeri horarum diei per id, quod aſcendat talis numerus ſigni, uel ſit in medio cœli, qualis eſt numerus ſigni, in quo eſt Planeta, qui dominatur loco coniunctionis aut oppoſitionis luminarium natiuitatem præcedentis. Quòd ſi ſeruari non poterit, quia tam præceps ſit ortus infantis propter caſum & uiolentiam externam, aut exciſio non in id tempus incidat, tunc uiuere non poterit. Ex quo patet, quòd etiam tales partus naturales

ſunt

ſunt, & non uoluntarij. Et *partus exciſi, tempus durat ab hora, in qua moritur mater uſque ad momentum, in quo excinditur infans, quando primum incipit trahere ſpiritum.*

TEXTVS IIII.

Cùm autem propoſitum nóbis ſit, hanc etiam partem nõ omittere, ad eum quem initio huius operis expoſuimus ratiocinãdo modum, quatenus talem præſcientiam conſequi liceat, veterem quidem prædictionum conſuetudinem, quæ miſtura conſtat aſtrorum omnium aut plurimorum, cùm multiplex ſit, & propemodũ infinita ratio, ſi quis accuratè eam exequi velit, magiſq; eorum quæ naturaliter contemplando ſingulatim inueniuntur, quàm quę præceptis comprehendi vniuerſim poſſent, declinabimus, quòd vt minimum vtilitatis, ita difficultatis plurimum adferat. Rationes verò eas, per quas ſingulorũ generum decreta pręuidẽtur, & peculiares, adeóq; manifeſtiores citra vnumquodq; efficiendi vires, quàm poterimus conſentaneæ, naturalíq; conuenienter inueſtigationi exponemus. Præfigentes certa circunfuſi cœli loca, ad quæ vniuerſi humani caſus, tanquàm ſcopum quo collimare oportet, referendi veniunt. Deinde his locis ſecundum corporum dominãtium conciliationem effectrices vires quaſi ſagittas eò

con

conijciendas accommodantes, temperandi, miſcendique illud, quod ex diuerſarum naturarum coniunctione decernitur, modum relinquemus, tanquàm perito Sagittario perquirentium induſtriæ.

Proponit duos modos procedendi. Vnum, qui eſt per compoſitionem, & erat Aegyptijs familiaris: & nunc Arabibus. Veluti dicendo, ſi Saturnus fuerit in Scorpione in ſexta, & Iupiter in Piſcibus in undecima, uelut in ſecunda figura, ſignificat prudentem animo & ægrum corpore: dicit Ptolemæus, iſte modus eſt infinitus, & ueriſſimè dicit, ut in primo
Com. 34. *libro oſtenſum eſt: ſi tamen poſſet deſcribi, eſſet longè facilior. Secundus modus conſtat ex ſimplicibus, ex quibus fiunt compoſiti, & iſte eſt facilis & utilis. Exemplum, ſi quis dicat, ſi Saturnus fuerit diſpoſitor morum, faciet tardum, maleuolum, inuidum, grauem. Si uerò ſit Mercurius, faciet celerem, acutum, uarium. Ex his ſequitur, quòd ſi fuerit Saturnus cum Mercurio, faciet doloſum, quia Mercurius præſtat uarietatem & inſtabilitatem, Saturnus inuidiam, auaritiam. Item talis erit mediocris inter tardum & uelocem, quia Mercurius ſignificat uelocem, & Saturnus tardum, & ita in alijs. Et quia, ut diximus in qualibet genitura ſunt omnes ſtellæ Planetæ ſigna, & denique totum cœlum, ideò quis meritò poſſet dubitare, & dicere, quomodo ſeligam iſta ſingularia? Reſpondet ad hoc declinando Ptolemæus, & dicit quòd oportet in unaquaq; genitura ſeligere quendam locũ in cœlo pro uita, pro diuitijs, pro honoribus, & ad illa loca comparare totum reliquum cœlum, & iuxta illam comparationem iudicare. Exemplum: In ſecunda genitura: Sol ſignificat uitam, ideò uigeſimaquarta pars Aquarij, in qua eſt Sol, erit comparanda toti cœlo. Et quia Mars ibi reſpicit de quadrato &*

Satur

Saturnus ibi habet domum, & trigonum, ideò ſignificat debilem uitam: Et quia diſtat ſolum tribus partibus à Martis quadrato, ſignificat quòd iuxta tertium annum natiuitatis habuit aliquam læſionem uel morbum: Et niſi eſſet, quòd Iupiter eſt dominus finis, non potuiſſet uiuere uſque nunc. Et ſimiliter comparatur Mercurio domino ſecundi trigono, & Lunæ, quia præceßit oppoſitio in uigeſimaprima parte Leonis, & tunc Luna erat cum corde Leonis, & Sol erat ſupra terram tempore oppoſitionis. Et ita conſiderabo trigeſimam partem Sagittarij pro diuitijs, comparando ei totum cœlum.

TEXTVS V.

Primùm verò dicemus de ijs, quæ ſolent in genere conſiderari in partus exordio, ſicut ordo, conſequutióque monet, à quo exordia omnia quæ natura colligi poſſunt, accipere licet. Nonnihil tamen conducentibus ſi quis curioſior eſſe velit, ad ſola illa, quæ circa concretionem peculiariter & ipſum ſtatus momentum occurrunt, eadem conſiderandi ratione, acceptis conditionibus.

Proponit ordinem dicendorum, initium ſumens ab ijs, quæ ſunt circa partum, ut parentibus, fratribus, ſexu, geminis, monſtris his qui non aluntur, & certo aſcendente, id eſt, quid uerè aſcendat: Et hoc eſt primum in conſideratione. Omnia uerò conſiderata circa partum ſunt ſeptem, ut clarum eſt, & nos addemus octauum neceſſarium, ſine quo nihil poteſt ſciri, & ponemus illud in digreßione ſequentis Commenti. Et quia Ptolemæus propoſuerat duo principia, ſcilicet genituram & natiuitatem, & præpoſuit principium natiuitatis nobilitate & conſideratione, meritò quis poſſet dubitare & dicere

cere, cùm ſint duo principia, licet genitura non ſit tanti momenti, quare non tractauit etiam de illa? Reſpondet ergo Ptolemæus, quòd ſi quis curioſior eſſe uelit, poterit conſiderare etiam momentum genituræ, eiſdem rationibus, quibus & traduntur regulæ natiuitatis.

Caput ſecundum.

TEXTVS VI.

De parte Horoſcopi.

QVandoquidem ſæpenumero etiam id quod primum ac præcipuum eſt momentum, videlicet horæ natalitiæ, in dubium vocatur, cùm ſola ferè Aſtrolaborum hoſcopiorũ inſpectio prudenter obſeruantibus partus momentũ prodat, reliqua verò quibus plurimi vtuntur horologia, non raró à vero aberrare poſſent, ſolaria quidem ob ſituum ac gnomonum accidentem peruerſionem, aquatica verò tum ob laticum naturam diuerſis de cauſis, tum fortuita cohibitione & inæqualitate facilè à veritate declinant: neceſſarium fuerit tradere quemadmodum quis partem ſigniferi inueniat, quæ tum in ortu debeat conſtitui, iuxta naturæ conſentaneam rationem, propoſita illa quæ ſecundum datam proximè horam ex aſcenſionum doctrina inuenta eſt.

Accipiemus igitur eam, quæ proximè partum

tum anteceſsit coniugationem, ſiue illa interlunij fuerit, ſiue plenilunij, & obſeruantes diligenter in interlunio quidem vtriuſque luminaris, plenilunio verò eius quod ſupra terram extiterit partem, quæ nam ſtellæ partus tempore gubernet, quæ quidē ratio in his quinque conſiſtit, triangulo videlicet & domicilio, altitudine, termino, & irradiatione ſeu configuratione, hoc eſt, cùm vnum aut plura horum, aut etiam vniuerſa quæſitus locus erga potituram dominatione ſtellam obtinet. Si igitur vnum his omnibus aut pluribus inſtructum reperiemus, quam ille partem occupat, eius ſigni, in quo verſatur, tum quando fœtus in lucem editur, quota ſit animaduertemus: totam enim oriri iudicabimus eius ſigni, quod aſcenſionum regula proximum huic deprehenſum eſt. Quòd ſi duo pluréſve ad principatum aſpirant, cuius partilis locus partis tempore vicinior numero fuerit illi, qui iuxta aſcenſiones in ortu exiſtit, hius partium numero vtemur. At ſi duo pluréſve in hac propinquitates pares ſunt, is qui potiorem habet rationem tum angulorum, tum etiam conditionis prærogatiua, præferendus erit. Verùm ſanè vbi huius dominationis partium diſtantia maior inuenitur à poſito horoſcopo, quàm à medij cœli cardine, tum eodem partium

numero

numero ad conſtituendum medij cœli angu-lum vtentes,ſecundum eius ductum reliquos cardines figurabimus.

Senſus talis eſt, ut cognoſcas aſcendens tempore natiuitatis,accipe Planetam qui dominatur in loco coniũctionis luminariũ præcedentis natiuitatem , uel ſi proximior fuerit oppoſitio eorum natiuitati, accipe Planetam, qui dominatur loco luminaris,quod tempore oppoſitionis eſt ſupra terram.Et ſi unum eſſet in orientis linea,alterum occidentis, accipe orientalem , & conſidera in quo gradu ſui ſit ſigni,& conſidera medium cœli & aſcendens , & cuius numerus fuerit proximior numero illi,ſtatues illum angulum ſub eo numero ſigni, reliquum uerò cum tota figura iuxta rationem duodecim domorum. Exemplum in ſecunda genitura,datum mihi tempus fuit quod uides , & aſcendit ſecunda pars Geminorum: Et quia tempus non erat ſumptum per Aſtrolabium (nam ubi tempus habeatur per Aſtrolabium,dicit Ptolemæus debes fabricare figuram iuxta illud , ſicut eſt tempus natiuitatis filiorum meorum , & non debes quærere aliud) conſidero, quòd oppoſitio Solis & Lunæ præceßit geniturãm : Et quia Sol erat ſupra terrã tempore oppoſitionis in uigeſimaprima parte Aquarij: Vbi Saturnus habet carpentum. Eſt enim dominus domus & trigoni,& Saturnus eſt in tertia parte Scorpionis: & hic numerus eſt proximior numero aſcendentis,qui eſt 2.quàm medij cœli qui eſt 24. Ideò ſtatuam aſcendens Geminorũ partes 2.miñ. 18. Et ſimiliter in prima genitura coniunctio præceßit natiuitatem circa uigeſimam partem Libræ, ubi Saturnus habet carpentum & ſolium. & quia decimuſſeptimus gradus numero proximior eſt 21. Tauri , qui eſt medij cœli,quàm 1. Virginis , qui eſt aſcendentis,ponam decimamſeptimam partem Tauri in medio cœli , & cadet uigeſima

geſimanona pars Leonis in aſcendente: & iſtud eſt uerißimum, & longè melius, etiam pro Maieſtate ſua, quàm ponere primam partem Virginis in aſcendente. Deinde dicit, quòd ubi ſint duo domini uel plures, qui paritate numerorum certent, & propinquitate cum angulis, quod frequenter contingere poteſt, debemus accipere angulum ſecundum numerum ſigni, in quo eſt Planeta potentior. Velut in nona geneſi coniunctio Solis & Lunæ fuit in decima parte Libræ, ubi Saturnus habet carpentum, altitudinem & trigonum, et reſpicit locum, Venus etiam carpentum, domum, & fines, Mercurius trigonum primum, quòd natiuitas nocturna ſit: Saturnus igitur habet primam dignitatem, Venus ſecundam, Mercurius tertiam: Venus eſt ualde remota à ſimilitudine numeri angulorum, accipiemus igitur Saturnum, qui eſt potentior & ſtatuemus aſcendens iuxta illud, licet Mercurius ſit proximior aſcendenti Saturno. Et quia Saturnus licet numero ſit proximior aſcendenti, quàm medio cœli, quo ad numerum: quo ad ſitum tamen eſt ualde proximior imo cœli, quàm aſcendenti, & numerus Mercurij numero aſcendentis, ſtatuemus in imo cœli Saturnum cum partibus 15. miñ. 32. ♈. Ideò Ptolemæus admonet in hoc utendum iudicio magno, ſpectando dignitatem Planetæ, propinquitatem numeri, & omnia conferendo, ueriſimiliorem eligere.

Intelligit ergo propinquitatem quo ad numerum graduum, non quo ad ſitum, id eſt, quòd ſit propinquior Planeta angulo aſcendentis, quàm medij cœli, ut manifeſtè appa ret in exemplo primæ genituræ, ubi Saturnus eſt in prima domo & propinquus aſcendenti. Et tamen non ſumimus numerum ſigni aſcendentis ſecundum illum, ſed numerum ſigni medij cœli, qui eſt proximior illi. Itē nota, quòd non uult Ptolemæus ponere regulam illam de duobus Planetis, uel pluribus in æquali propinquitate ad numerum angulorum: quia

præſupponit exquiſitiſſimam æqualitatem differentiæ, ſed ut facias comparationem potentiæ Planetæ ad propinquitatem. Gratia exempli; ſit medium cœli 19 Capricorni, aſcendens 7 Tauri, ſicut in noſtra genitura, dominus loci coniunctionis præcedentis robuſtior Mercurius, inde Luna & Venus, inde Mars: ponamus igitur, quòd Mars eſſet in quinto gradu Geminorum, & Mercurius in tertiadecima parte Libræ, tunc licet Mercurius longè plus poſſit, quàm Mars, quia tamen numerus Martis eſt longè proximior numero aſcendentis, quàm numerus Mercurij numero medij cœli, ego ſtatuam potiùs quintum gradum Tauri in aſcendente, quàm tertiumdecimum Capricorni in medio cœli. Rurſus ponatur Mars in quinto Geminorũ, & Mercurius in uigeſimotertio gradu Libræ, tunc ponam potiùs uigeſimumtertium gradum Capricorni in medio cœli, quàm quintam partem Tauri in aſcendente, licet numerus Martis ſit proximior numero aſcendentis quàm numerus Mercurij numero medij cœli: quia poteſtas Mercurij comparata ad diſtantiã quatuor graduum, maiorem habet proportionem, quàm poteſtas Martis (intellige in loco coniunctionis luminarium) ad diſtantiam duorum graduum. Memineris etiam, quòd ubi propinquitas ſit eiuſdem rationis, tunc melius eſt accipere medium ſeu proximiorem in medio. Veluti in exemplo dato, ſi Mercurius eſſet in quarto gradu Libræ, & Mars in quinto Geminorum, tunc melius eſſet ponere quintam partem Tauri in aſcendente, quàm quartam. Sed ubi eſſet diſtantia contraria, ut in exemplo priore, melius eſt potentiorem Planetam obſeruare, quàm propinquitatem numerorum.

Ex hoc patet, quòd modi habendi uerum aſcendens ſunt tres. Primus eſt, ut per Aſtrolabium habeatur, & hic eſt firmiſſimus. Dicit Haly quòd Aſtrolabiũ inuentũ fuit ab Abracham tempore Salomonis, uel ab Aſtor, unde Aſtrolabium

quaſi

quaſi Aſtoris linea, Lab enim lineam ſignificat Arabicè, ſed Aſtrolabium dicitur ab ἀστρολάβων, quod eſt capiens aſtra. Secundus modus eſt ex directionibus effectuum qui conſequuntur: hunc prætermiſit Ptolemæus, quia præſupponit natiuitatem proximam eſſe, imò nec quicquam ſcire Aſtrologum de nato, an maſculus, an fœmina, an uiuus, an mortuus, nedum ut ſciat quæ illi contigerint. Nos uerò non curamus, niſi ut quæ prædicātur, uera ſint. Vtraq; uia defendi poteſt. Sed Ptolemæus præſupponit, quòd quilibet debeat uti omnibus auxilijs, quibus poteſt ad tuendum honorem ſuum, ueritatémque indagandam. Ob id ſi effectum aliquem habeas, Ptolemæus uult pro principali illum obſerues, dirigáſq; & iuxta illud geniturā conſtituas. Verùm non ad exactam graduum conſtitutionem hoc facit, quoniam plerunq; ut uidebitur propter proceſſus tempus uariatur. Tertius modus eſt, quem nuper deſcripſimus, ut ex domino coniunctionis uel oppoſitionis loci Solis & Lunæ proximè procedentis, inquiratur.

Iuxta hoc ſequitur difficillima & longa et maximè neceſſaria dubitatio, quæ duo habet capita: & eſt, cuius cauſa iam nihil uſq; ad hanc diem, niſi à paucis, illuſtre in hac ſcientia apparuit. Eſt autem talis, ut à primo capite initium ducam, ſcilicet, quomodo poſſit hæc ratio de numero ſigni Planetæ dominantis in loco luminarium eſſe uera: nam ſi eſt uera generaliter, non eſſet bonum uti Aſtrolabio. Si uerò non eſt uera generaliter, ut Ptolemæus fateri uidetur, ſcilicet, ut uerum aſcendens ſumptum per obſeruationem Aſtrolabij concordet cum aſcendente inuento per hanc uiam numerorum, homo habebit duo aſcendentia et duo decreta ſtellarum. Gratia exempli: In prima genitura ponamus, quòd Rex illius pater iuſſerit obſeruari aſcendens per Aſtrolabium, & quòd ſit primus gradus Virginis, dederítq; illam genituram alicui egregio Aſtrologo iudicandam iuxta uiam Ptolemæi, hanc

uerò miniſtri ipſius Regis mihi, qui ne ſciens eam eſſe ex Aſtrolabio ſumptam, reduxi per hanc regulam Ptolemæi ad metam XXIX partis Leonis aſcendentis. Itaq; ſecundum Ptolemæum fient duo iudicia diſtincta, genere, qualitate, magnitudine, & tempore futurorum, omnino diſtincta de eodem, quod eſſe non poteſt, ut uera ſint ambo. Secunda difficultas eſt, quoniam homo non naſcitur in uno momento, ut uidetur præſupponere Ptolemæus: ſed primùm uertitur in utero, atq; tunc non poteſt ampliùs reuerti, nec manere in utero. Secundò, frangit tunicam qua circũcingitur. Tertiò, prodit capite, ſi tamen ſecundum naturam naſcatur. Quartò, prodit totus. Quintò, & ultimò abſcinditur umbilicus, aut inter naſcendum frangitur: quæ quinq; actiones nunquàm minus claudũt temporis à primo ad ultimum tribus horis, plerunq; autem plus una die, nonnunquàm tribus diebus, ut quando nos nati ſumus, & quandoq; etiam plus. Vel igitur omnia habebunt uim uel unum tantúm. Si omnia, quomodo poterimus habere aliquid certi? Si unum tantùm, unde illud debemus ſumere? Si enim ſumamus à natiuitate, quando exit caput, nondum totus ortus eſt? Si uerò, cùm totus ortus eſt, iſtud uidetur uoluntarium, cùm ſit in arbitrio obſtetricum. Si uerò à ſpatio inter ortum capitis & totius, illud aliquando prolixũ eſt, ut dixi. Propterea dico primò, quòd ortus infantis eſt ſecundum certum tempus, in quo toto tempore acquirit uim ab aſtris. Et quòd ſit uerum, uidemus in omnibus operationibus & caſibus, qui contingunt homini, quòd ſic contingit. Si moritur, primò ægrotat, deinde fit mala criſis, uel cadit uirtus, et pòſt uiuet aliquando etiam duobus uel tribus diebus, pòſt amittit ſenſum, & adhuc uiuit quandoq; per tres uel quatuor horas, & plus, ultimò moritur. Et ſimiliter quando aliquis occiditur, primùm fit coniuratio ab inimicis, inde aggrediuntur ipſum, deinde uulnerant, deinde ubi uulnus primùm non ſit mortale,

mortale, uulnerant ipſum mortali uulnere, inde etiam poterit uiuere aliquot diebus, tandem moritur. Similiter de itinere, de lucro, de habendo magiſtratum, & de omnibus alijs. Statuendum eſt igitur in natiuitate tempus quoddam latitudinem habens, id eſt, certam magnitudinem, cuius ſunt tria momenta principalia. Primum, quod eſt principium: & ſecundum, quod eſt principale, quod nolo appellare medium, quia nolo, ut decipiaris credens, quòd ſit æqualiter diſtans ab extremis, cùm quandoq; ſit ualde proximũ principio uel fini: neq; quòd ſit unum tantum, cùm quandoq; ſint plura principalia in eadem actione, ſicut uidebis in exemplo capitali de itineribus. Tertium momentum principale eſt finis eiuſdem temporis. His uiſis dico, quòd totum tempus natiuitatis habet uires in ſingulis operationibus, ita quòd principium ſignificat de principio, medium de medio, ſeu media de medijs, & finis de fine: & ita quælibet pars temporis habet ſuum proprium ſignificatum in omnibus actionibus. Sed principium ſignificat de initio ipſius rei, quando fit prima deliberatio de tali re. Eſt autem duplex. primum, reſpectu agentium: ſecundum, recipientium. Exemplum, eſt aliquis, qui deliberat ducere aliquam in uxorem, quando ille deliberat, tunc eſt principium perfectum reſpectu deliberantis, & imperfectum reſpectu mulieris, quam debet accipere. Cùm uerò mulier ipſa aſſentitur, eſt principium perfectum reſpectu ipſius mulieris. Secundum uerò principale momentum eſt illud tempus, in quo homo ampliùs non poteſt ſe retrahere nec recuperare, ſi ſit malum: nec amittere, ſi ſit bonum. Et ſi ſint plura in eadem re, quæ non poſſint mutari, utpote ſi quis habeat ſententiam quæ tranſierit in iudicatum in poſſeſſorio, quanuis illa etiam pendeat à petitorio, attamen illa cauſa habet duo capita principalia. Et generaliter illud dicitur principale, quod eſt perfectum, & non poteſt ampliùs ex ſe mutari. Finis uerò

eſt,quando res actu perficitur. Exemplũ in morituro, quando incipit ægrotare, eſt principiũ: cùm ſit criſis mala, tunc eſt principale: cùm uerò moritur, tunc eſt finis. Et in itinere cùm deliberat ire, eſt principiũ: cùm accedit ad locum ipſum, tunc eſt medium ſeu principale: cùm reuertitur, eſt finis. Et in lucro cùm mouentur prima uerba, eſt principiũ: cùm numerata eſt pecunia, eſt principale ſeu medium: cùm aſportauit rem, eſt finis. Cùm aliqui deliberãt hominem occidere, eſt principium pro illo qui occiditur: cũ letaliter uulneratur, eſt principale. Principium in unaquaq; re conſiſtit plus in uoluntate, quàm in effectu, mediũ in effectu ſuperante uoluntatem, finis in ſolo effectu & illius perfectione. Determinatis his dico, quòd principium natiuitatis et medium et finis debẽt ſumi à principali operatione, quam naſcendo acquirit, hæc autẽ ẽſt reſpiratio. Principium igitur naſcendi eſt, cùm incipit reſpirare: punctus uerò principalis natiuitatis, cùm ita reſpirat, ut iam poſſet per ſe uiuere: finis uerò cum iam tantũ attraxit aëris, ut ſpõte ceſſent reſpirare & moueri umbilici arteriæ. Et ita patet ratio ſecundi quæſiti. Patet etiã, quòd hoc totum tempus eſt breue & exiguum. Ex hoc patet ſolutio primi quæſiti, et eſt, quòd tempus principale natiuitatis ſemper eſt illud, quod debet obſeruari per Aſtrolabium. Tempus uerò, quod docet Ptolemæus inuenire ratione numerorum, hic aliquando eſt idem cum principali, & tunc prognoſtica Aſtrologi ſunt uerißima: quandoque eſt idem cum principio, & tunc ſignificat principia rerum, & uoluntatem, ad quæ plerunque ſequitur effectus, non tamen ſemper. Aliquando autem tempus hoc coincidit cum fine natiuitatis, & tunc ſignificat qualitatem finis rei: Veluti in noſtra genitura, ſi ponatur undecima pars Tauri aſcendens propter locum Martis & Lunæ, qui ſunt in undecima parte ſignorum, & ſunt domini loci coniunctionis luminarium, & etiam Mercurius principalis dominus

minus erit propinquus numero medij cœli ualde: tunc habe= bimus finem omnium negotiorum noſtrorum, & caſuum, qualis futurus ſit. Ex hoc ſequuntur duo. Primum, quòd illi, quibus aſcendit numerus conſimilis numero inuento, per uiam Ptolemæi, uel ſaltem ualde proximus, tales habent prin cipia, media, & fines, ualde ſimilia & conformia: quibus ue= rò aſcendens uerum plurimum diſtat ab aſcendente quæſito per uiam numerorum, in his principia rerum, & media, & fines erunt ualde diſsimilia, & maximè, ſi multùm diſteterint, ut in noſtra genitura. Tales enim uidebuntur quandoque eſ= ſe in cœlo & ſtatim decidunt in eadem cauſa: rurſus quando= que uidentur eſſe demerſi in profundo & deſtituti ſpe omni, & ſtatim præter omnium ſpem quaſi cœleſti quodam auxi= lio emergũt. Cauſa eſt, quia principia ſunt diſsimilia medijs, & media finibus. Secundum eſt quia iuxta Ptolemæi ſenten= tiam oportet utrunq; principium conſiderare, ſcilicet uerum & naturale. Verum appello, quod eſt inuentum per Aſtro= labium. Et ſi dicas, non potui habere per Aſtrolabium tale principium. Reſpondeo habeas illud per conſenſum plurium directionum, quas ueras experimento inueneris, ſicut ego in mea genitura feci. Quòd ſi dicas, quare appellas naturale aſcendens, quod eſt inuentum per rationẽ illam numerorum, cùm rationem numerorum Ptolemæus in ſequenti capite re= probet? Dico, quòd Ptolemæus intelligit conſenſum inter do= minum loci luminarium & aſcendens, uel medium cœli tem= pore genituræ: qui conſenſus fit per trigonum, ut declaratum eſt, ut inter decimum gradum Arietis & decimũ Leonis, uel ſi non poteſt, per hexagonum, qui eſt dimidius trigoni, ut ex decimo Arietis in decimum Geminorum: uel ſi non poteſt, per dimidium hexagoni quod eſt ſpatium triginta graduum, & per compoſita ex illis, ut inter decimum Arietis, & decimum Tauri, uel Cancri, uel Virginis, uel Libræ. Et generaliter

intelligit figuram duodecim laterum æqualium in ecliptica, quæ, ut manifeſtum eſt, cadit ſemper in ſimiles gradus ſignorum. Et *ſi dicas, cur ergo talem figuram non recepit in numero aſpectuum?* Reſpondeo, *quòd talis figura non eſt ſufficiens ad operationem aliquam ſenſibilem, ſed bene ad hoc, ut habeat principium naturale naſcendi, quia tale principium conſiſtit in quadam ſola potentia & in quadam permiſſione, ſeu conſenſu, cui ſufficit figura duodecim laterum, quæ tamen non ſufficit ad actiones.* Rurſus, *ſi dicas, quare non ergo naſcuntur omnes aſcendentibus talibus gradibus naturalibus, ſeu correſpondentibus numero medij cœli, uel aſcendentis cum numero gradus* Planetæ *dominantis in loco coniunctionis uel oppoſitionis luminarium?* Reſpondeo, *quòd iſtud contingit, uel propter fatum aliquid aliud intendente natura, uel propter natiuitatem patris, & matris, directiones & progreſſiones, & maximè matris: uel quia* Planeta *dominator eſt debilis, ut mihi* Mercurius, *qui parum aut nihil poteſt, nec in* Tauro, *nec in* Capricorno, *nec etiam in ſignis oppoſitis, & eſt retrogradus & in ſexto loco.* Vel *dicas, quòd naturale principium & uerum, ſunt ſemper diſtincta parum aut multùm, & quòd naturale ſemper ſumitur à principio reſpirationis, & principale à perfecta reſpiratione, quando iam fœtus non poſſet amplius uiuere in utero, & iſtud ueriſimilius eſt. Cùm igitur* Ptolemæus *non poſſit habere ſecundum principium & principale, accipit imperfectum & primum. Et hoc, quia ſunt partes totius temporis natiuitatis, & ſecundum hanc uiam aſcendens noſtrum eſſet uigeſimaquarta pars* Arietis, *dico de naturali, quia aſcendens naturale ſemper præcedit uerum, et naturale, & uerum aſcendens eſt ſexta pars* Tauri, *& decem minuta, et tertium aſcendens quod uocatur finis, eſſet duodecima pars* Tauri: *& totum tempus natiuitatis eſt minutorum*

xxxix, id eſt, duæ tertiæ fermè unius horæ. Et per hoc facies in omnibus alijs genituris ſciēdo, quòd tēpus principale illud eſt uerè, quod cōprehenditur inter aſcendēs naturale, et finē.

Caput tertium.

TEXTVS VII.

Diuiſio præcipiendorum.

HIs ita definitis, ſi quis ordinis ſectandi gratia, ea quæ in genituris vniuerſim ſpectanda ſunt, diuidat, inueniat ſanè inter ea quæ natura comprehendi poſſunt, quædam ante genituram ſita eſſe: cuiuſmodi eſt de parētibus tractatio, quædam verò & præcedere & ſequi, vt cùm de fratribus & ſororibus ſoliciti ſumus, quædam circa ipſam genituram verſari, quæ varia ſunt, neq; vno capite comprehendi poſſunt. Poſtremò verò quæ eam ſequuntur, & hæc multiplicem habent tractationem. Eſt verò inter ea, quæ circa geniturā verſantur de maſculino & fœminino partu, de geminis aut pluribus, de monſtris & de ijs, qui antequàm nutriantur, extinguuntur. Inter ea, quæ genituram ſequuntur, eſt de vitæ ſpatio tractatio, haudquaquam illi connexa, quæ de his qui nutritionem non conſequuntur, inſtituitur: deinde, de forma, de morbis & vitijs corporis, pòſt de animi ſtatu, déq; eius morbis, de-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

inceps de poſſeſsionibus, de dignitatibus, poſt hæc verò de opificij genere, mox de coniugio, déque liberorum procreatione, & de ſocietate, déque mutua beneuolentia amicorum, hinc de peregrinatione, ac poſtremò de mortis genere, quæ quidem tractatio, cùm natura & potentia conueniat cum ea quæ de vitæ ſpatio agit, ordine tamen meritò his omnibus ſubijcitur. Ac de vnoquoque horum generum in capita enarrationem inſtituemus, ipſam indagationis inſtitutionem cum nudis effectricibus viribus, vt diximus exponentes.

Quatuor proponit tractanda. Vnum de præcedentibus natiuitatem, & hoc habet unum caput, ſcilicet de parentibus quod tamen diuiditur in duo, ſcilicet in tractationem de patre & matre. Secundum de ijs, quæ partim præcedunt natiuitatem & partim ſequuntur, & habet unũ caput tantùm, ſcilicet de fratribus & de ſororibus, poteſt autem diuidi in duo ſicut præcedens. Tertiùm, quod eſt de ijs quæ contingunt circa natiuitatem, & continet quatuor capita. Primum de ſexu: ſecundum de geminis: tertium de monſtris: quartum de ijs, qui non nutriuntur. Quartum principale eſt de ijs, quæ contingunt poſt natiuitatem & continet per ſe tredecim capita: primum de uita, ſecundum de forma, tertium de morbis & uitijs corporis, quartum de qualitate animi, quintum de uitijs & morbis animi, ſextum de diuitijs, ſeptimum de honoribus & dignitatibus, octauum de exercitatione ſeu arte, nonum de coniugio, decimum de liberis, undecimum de amicis & inimicis, duodecimum de peregrinatione (nam ſerui inter ſpecies amicorum numerantnr) tertiumdecimum

de

de morte: hoc debuit ſequi caput primum de uita: ſed quia mors eſt finis omnium, ponitur ultimo loco. Adijcitur poſt hæc capitulum generale conueniens omnibus de triplici diuiſione temporum, ita ut ſint in uniuerſum capita uiginti, quæ conſideranda ſunt in qualibet genitura.

TEXTVS VIII.

Quæq; multi curioſè & petulanter nugati ſunt, neque vllam veri ſimilitudinem præ ſe ferentia ad ea, quæ naturæ non conuenienter dicta ſunt, relegabimus: quæ verò natura deprehendi poſſunt, non per ſortes & numeros, quibus à natura rationes nullæ inditæ ſunt, ſed ad ipſam figurationum cum familiaribus locis inſpectionem collimantes deprehendemus.

Reprehendit ſophiſticam Aſtrologiam ſui temporis, quæ iam per Arabes multos perducta eſt ad noſtra tempora, & illorum etiam nugas, qui nunc mentiuntur Aſtrologiam fictis figuris & numeris, de quibus in proœmio huius libri diximus: Similiter & docet Aſtrologiam non procedere per signa, ſed per cauſas, cùm à priori ſemper procedat. Vnde interrogationes uanæ ſunt. Sub hoc etiam comprehendi debent artifices, qui difficillimã artem, parua ſciẽtia, minore iudicio, labore penè nullo tractando, uituperant: unde tã malè audit.

TEXTVS IX.

Sanè in vniuerſum in omnibus, ne in ſingulis capitibus idem dicamus, primùm quidem oportet inueſtigare locum ſigniferi familiaritate coniunctũ generi quæſtionis, quemadmodum verbi gratia: De opificij genere locum

locum ſigniferi in cœli medio conſtitutũ, aut de patre Solis. Deinde cõtemplari ſtellas, quę dominium ius exercendi in hæc loca habeãt, ſecundum eos, quos prædiximus quinque modos: & ſiquidem vna omnibus modis præfuerit, in illam conferre omnem eius euentus decernendi iuriſdictionem: ſin duæ tréſve, in eas quæ ſuffragiorum numero præſtant. Poſt hæc verò, vt quale tandem futurum ſit, quod decernitur coniectemus videre, & naturas ipſorum dominorum & ſignorum in quibus ipſi præcipuáque loca reperiuntur: ad magnitudinem decretorum ſpectare vtrum ſint valentes tam ſecundum mundi, quàm genituræ ſtatum, an contrá. Validiſsimi quidem ſunt pro Mundi ſitu, cùm in domeſticis aut etiam in proprijs ſunt locis, & rurſus cùm orientales ſunt, auctique numeris. Pro genituræ verò ſitu, cùm in angulis aut ſuccedentibus locis diſpatiantur, maximè primis: dico autem ortus, mediique cœli loca. Imbecilliſſimi verò, iuxta Mundi ſitum, quando in alienis locis, ſiue non domeſticis & occidentales, aut retrogradi fuerint, ſed pro genituræ ſtatu cùm ab angulis cadunt. Ad tempus verò decreti vniuerſim cognoſcendũ, vtrum matutini ſint, an veſpertini, tam ad Solem, quàm ad horoſcopum comparati, quando-

quidem

quidem antecedentes vtrunque horum quadrantes,iiſque oppoſitos matutinos dicimus, reliquos verò ſequentes, veſpertinos. Et in angulis ne reperiantur an ſuccedētibus: Nam matutini cùm ſunt aut in angulis conſtituti, ſuam citius vim exerunt: veſpertini verò aut in ſuccedentibus, tardiùs.

Quinq; proponit, quæ in quolibet quæſito ſunt conſideranda. Primum eſt, ut inueniamus locum qui quæſito præſit. Exemplum in textu habes. Secundũ, dominos, qui loco præſunt. Sunt autem quinq; trianguli, domicilij, altitudinis, finis & aſpectus, ſeu configurationis, ut in præcedenti capite docet. De ordine tamen illorum non eſt habenda ratio iuxta ibi deſcripta, ſed in his quæ ad uitam ſpectant plus poteſt domus in dignitatibus, & magiſtratibus altitudo, in fortuna & amicis & populari quadam gloria trigonus, in rebus ſingularibus & proprijs finis. Tertium eſt, ut conſideremus qualitatem futurorum, ut pote ſi erit felix an infelix, ſi in pecunia, uel agris. Quartum, de magnitudine ipſius effectus & unde ſumenda ſit. Quintum, de tempore in quo illa contingere debent. Hæc autem cum quatuor illis conueniunt, quæ ſuperiùs deſcripta ſunt in ſecundo libro de uniuerſalibus prædictionibus, quantum ad tempus & qualitatem: Hic uerò adduntur quantitas, locus cœli, & diſpoſitores, ibi utrunque ſumitur, ſcilicet locus & diſpoſitores à loco eclipſis, & ſuccedenti cardine, ſuel in fixis etiam antecedenti. Magnitudo autem effectus ibi coniungitur cum tempore. Sed locus affectus hic non deſideratur, cùm debeat eſſe ubi erit natus: neque genus, cùm ſit in ipſo nato, & ita coincidunt.

A[a] textu 22. ad 25. includendo.

Et ſi quidem una) Quomodo una ſtella poteſt uni loco omnibus modis præeſſe, cùm in ſola Virgine Mercurius habeat altitu

altitudinem & domum: ibi uerò trigonum non habeat: in reliquis ſignis altitudo à domo differt? Reſpondeo omnibus modis præeſſe intelligit, ut ſi Mars ſit in initio Scorpionis, ubi eſt eius domus trigonus, finis altitudinem ibi non habet, ſed nec alius Planeta.

Poſt hæc uerò) Genus rei ſignificatæ, utpote diuitiæ, qualitatibus diſtinguuntur, pecunia, mercibus, agris, domibus, donis, reditibus, præmijs, multæ, paucæ: hæc omnia à dominis, ſcilicet intelligendo etiam qui aſpiciunt locum, & qui dominis commiſcentur: & ſignis in quibus ſunt ſignificatores. Signorum nomine omnes figuræ etiam octaui cœli ueniunt, & noni etiam.

Ad magnitudinem decretorum) Robur Planetarum *ex quatuor rebus ſumit in comparatione ad mundum, ad genituram, ad* Solem *& per ſe.* In *comparatione ad mundum, quòd ſint in hoc uel illo loco, ſeu ſigno.* In *familiaribus & magis, ubi poteſtatem habent, ut* Marti Virgo *eſt familiaris,* Ioui Libra. In *Piſcibus uerò* Mars *habet dignitatem:* In Leone Iupiter, *& magis in* Cancro. In *comparatione ad geneſin quòd ſint in angulis præcipuè nobilioribus: Aſcendente & cœli culmine, uel ſuccedentibus.* In *comparatione ad* Solem, *quòd ſint orientales.* Per *ſe, quòd ſint numero aucti, id eſt, ueloces.* Nam *cùm* Planeta *eſt uelox uocata* Aequatio, *medio motui additur, ideò tunc* Planeta *auctus numero dicitur: diminitus, cùm auſertur.* Quòd *ſi ablata æquatio etiam medio motu maior fuerit, retrogradus dicitur* Planeta. Ob *id cùm in* Sole *&* Luna *nunquàm æquatio medium motum excedere poßit, luminaria quidem motu tarda dici & eſſe poſſunt, retrograda nunquàm.*

Celeritatem effectus ex tribus uenatur. Ex *ſitu ſignificatorum, quo ad cœli quadrantes, ab horoſcopo ad cœli medium, & ab occaſu ad cœli imum exitus præſtant celeres, in*

alijs

alijs duobus quadrantibus tardos. Ex ſitu ſignificatorum in partibus ſui quadrantis: in angulo enim celeres, in cadenti tardos, in ſuccedenti medios ſignificabunt. Ex ſitu, quo ad Solem: nam à loco Solis ad x c partes ante, et ab eiuſdem oppoſito ad totidem partes ante dicuntur matutini Planetæ, in alijs quartis ueſpertini. Velut mihi Sol eſt in partibus 10 minutis 37 Libræ, Planetæ à partibus 10 minutis 37 Cancri ad partes 10 minuta 37 Libræ & à partibus 10 minutis 37 Capricorni uſque ad partes 10 minuta 37 Arietis dicuntur eſſe in quadrantibus matutinis à Sole: In reliquis autem ueſpertinis, notandum, quòd orientale & occidentale aliud eſt in Planetis à matutino & ueſpertino: Orientale propriè eſt à coniunctione Solis ad oppoſitionem: occidẽtale ab oppoſitione Planetæ cum Sole ad coniunctionem. Matutini, ut dixi in ſuperioribus & Luna à coniunctione & ab oppoſitione ad radium quadratum cum Sole. Veſpertini à quadrato cum Sole ad coniunctionem uel oppoſitionem. Aliquando à coniunctione uel oppoſitione ad ſtationes matutini dicuntur, à ſtationibus autem ad cõiunctionem uel oppoſitionem ueſpertini. In inferioribus autem aliter res ſe habet: quia nunquàm ad Solis oppoſitionem ueniũt. Hoc autem ſuo loco declarabitur. Commen. 70. huius.

Caput quartum.

TEXTVS X.

De parentibus.

QVæ igitur iam dicta eſt ſingulorum contemplandorum ratio, quam inſequi in omnibus oportet, ſic ſe habet. Accingamur nũc iuxta propoſitã ſeriem à prima, quæ de parentibus habetur tractatiõe. Sol igitur & Saturnus patri natura

familia

familiares ſunt, Luna, Venúſque matri. Pro quorum ſtatu tum inter ſe mutuò, tum erga alios de rebus parentum opinandum eſt. Fortunas enim & opes ex luminum ſatellitio deprehendere oportet. Circumdata nanque beneficis eiuſdémque conditionis ſyderibus, ſiue in ijſdem ſignis, ſiue in proximis, illuſtrem & luminoſum parentibus ſtatum decernunt, maximè quando Solem matutinæ cingunt ſtellæ, Lunam veſpertinæ, eæque bene affectæ.

Antequàm ad textus expoſitionem accedam, quædam neceſſaria ſcitu exponenda ſunt, quæ omnia cùm ex Ptolemæi *litera diuerſis in locis manifeſta eſſent, atque à me præuiſa, inueni etiam* Haly *eadem ſenſiſſe, quæ & rationi naturali conſentanea erant: quorum primum eſt, quòd natiuitates filiorum ſignificant ſuper parentes ſuos & fratres & filios, eadem ratione, quæ eſt, quòd cum parentes habeant uirtutem generandi ſemper, non tamen ſemper generant, ſed ſolùm, cùm tempus, in quo conueniunt utriuſque genituræ, fuerit ſimile.* Similiter *& de natiuitate non naſcitur infans, niſi cùm natiuitas conuenerit parentum natiuitati.* Igitur *ex natiuitate filij cognoſcuntur diſpoſitiones parentum maximè.* Et *hoc eſt primum.* Similiter *ex natiuitatibus parentum, cognoſcuntur qualitates filiorum conuerſa ratione, & hoc eſt ſecundum.* Et *quia natiuitates filiorum ſunt ſimiles parentibus, ut dictum eſt:* Igitur *natiuitates fratrum inter ſe habebunt ſimilitudinem.* Sed *tamen minorem quàm cum parentibus ipſis uel proprijs filijs:* Et *ita ſignificabunt ſtatum fratrum.* Et *hoc eſt tertium (* Intelligo *autem cum fratribus ſorores)* Rurſus *quia aſtra ſignificant, ut cauſæ & non ut ſigna, ut ſæpius oſten*

oſtendi, ſignificabitur ſtatus parentum non præcedens natiuitatem filij, ſed ſolùm ſubſequens. Idem dico de fratribus. Et hoc eſt, quod Haly dixit in Commento, natiuitates filiorum ſignificant ſtatum parentum, qui ſuccedet poſt natiuitatem illorum, non autem qui præceſſit. Et ita ſignificabit de fratribus maioribus quid ſuccedet illis poſt natiuitatem ſuam: De minoribus autem generaliter. Et hoc eſt quartum: Ex quo ſequitur quintum, quòd cùm naſcitur filius in una domo, mutatur ſtatus parentum & fratrum & ſororum in melius, uel in deterius. Sextum ex his colligitur: Et eſt, quòd ſtatus parentum ſequitur genituram propriam parentũ, deinde poſt natiuitatem primogeniti, propriam natiuitatem & primogeniti: deinde poſt natiuitatem ſecundogeniti componetur parentis ex propria natiuitate & primogeniti & ſecundogeniti: Et ita ſtatus deinceps quotquot fuerint filij, uel filiæ. Septimum ex hoc ſequitur, quòd ſtatus filiorum componetur ex natiuitatibus proprijs parentum, atq; fratrum, ac ſororum. Octauum, quòd eſt ordo in his, natiuitas parentum in infantia habet primũ locum, deinde natiuitas propria, deinde natiuitates fratrum multò minus: poſt quartum uerò annum quibuſdam poſt ſeptimum, alijs à quartodecimo, nonnullis à uigeſimo natiuitas filij habet primum locum, inde parentum, pòſt fratrum. Nonum, quòd parentum nauitates primum obtinent locum pro ſeipſis: deinde ſuccedit natiuitas primogeniti: & ſuccedentium ſunt debiliores, ſi ſint pares inter ſe: quia quandoq; contingit, quòd natiuitas ultimogeniti ſit ualidior omnibus & clarior, ut Ioſephi inter filios Iacob. Decimum, quòd natiuitates parentum etiam inter ſe ſignificant mutuò tantum, quantum natiuitas primogeniti. Et hoc poſt coniunctionem illorum, de uita dico, & ſanitate, & honoribus, quiete, moribus, opibus mariti, ſignificat. Et cùm dico ſignificat, dico agit, & eſt cauſa, genitura uxoris et uiceuerſa.

Vndecimum, quòd mater ſignificat magis ſupra infantiam filiorum & mores corporeos & corpus ipſum: ſed pater ſuper adultam ætatem & qualitates animi et fortunas eorum. Duodecimum quod eſt maximi momenti, quòd mors uniuſcuiuſq; uel ſeparatio è domo facta ſecundum leges, uelut emancipatio, & diuortium, extinguunt ſignificata pertinentia illis qui cum eis coniuncti erant: Et illi reuertuntur ad proprias natiuitates, & ſtatum earum.

Principale aliud eſt, quòd Planetæ orientales à Sole ſunt robuſtiores, quia Sol qui illos obumbrabat, relinquit illos ſplendidos. Et abſq; (ut ita dicam) ſuſpicione reditus Solis ad eos. Similiter occidentales à Luna ſunt in læto ſtatu & pulchro, quia expectant Lunam uenientem ad eos, ſicut quando aliquis expectat amicum ex longinquo uenientem, & apparat domum, & exornat eam.

Principale tertium eſt, quòd Planeta dicitur obſeſſus, quando eſt inter duos alios, & eò magis, ſi ſit in dignitatibus eorum. Exaltatus autem ſuper alium, quando fuerit occidentalior & ponderoſus, utpote ſi Saturnus ſit in uigeſimo gradu Libræ, & Sol in principio Libræ, & hoc ſit quadrifariàm. Deteriùs primùm, cum Saturnus fuerit in angulo & Sol extra angulum. Secundò, cùm Saturnus fuerit in dignitatibus proprijs, & Sol in dignitate Saturni. Tertiò, cùm fuerit Saturnus in quadrato aſpectu Solis uel Saturnus fuerit in imperante & Sol in obediente: Veluti Saturnus in decima parte Arietis ſit, & Sol in uigeſima Piſcium. Quartò, ſi Saturnus aſcendat ad abſidem eccentrici ſui, & maximè Sole deſcendente à proprio abſide. Dicitur autem Planeta ſuperior, quando eſt occidentalis eleuatus ſupra Solem uel Lunam, quia Sol uel Luna in tali ſtatu ſemper uadunt ad illum Planetam, & nunquàm ſuperior Planeta uadit ad eos: & ſicut homo, qui expectat alios domi, uidetur in illa cauſa ſal-

tem nobilior his qui uadunt ad domū eius: Ita Planeta ſuperior cùm fuerit occidētalis, dicitur eleuatus ſuper aliū, et maximè ſi fuerit una illarū quatuor cōditionū, uel plures ex eis.

Principale aliud, quòd Ptolemæus deinceps in omnibus decemnouem quæſitis intelligit tres ſtatus, optimum, peßimum & medium. Et ſimiliter in magnitudine, robuſtißimum, debilißimum & medium. Et ſimiliter in tempore (Sunt enim hæc tria, quæ docuit in præcedenti capitulo eſſe in ſingulis quæſitis conſideranda) celerrimè, ut in pueritia: tardiſſimè, ut in ultimo ſenio: mediocriter, ut in ætate conſiſtentiæ. Ex quibus uult intelligi duo. Primum, ut declarato uno quandoq; intelligamus reliqua duo breuitatis cauſa: quandoq; declarat duo & oportet ſubintelligere tertium: quandoq; declarat omnia membra: Vel ut magis inſtruat, ut in principijs fieri ſolet, ſicut & in hoc capitulo: Vel quando res eſt magni momenti. Secundum, ut intelligamus media omnia, quæ poſſunt cadere inter illa extrema, quæ ſunt infinita: Velut in ætatibus, præter infantiam & ultimum ſenium, quæ ſunt extremæ, & conſiſtentiam, quæ eſt uerè media. Sunt aliæ mediæ plures in genere: Velut ante conſiſtentiam, pueritia, adoleſcentia, iuuentus: poſt autem primum ſenium, & quælibet etiam iſtarum ætatum in partes diuiditur multas. Vult ergo, ut ex naturali coniectura non ſolùm illas tres principales aſſequamur, ſed omnes alias intermedias. Idem dico de magnitudine & qualitate, ſcilicet quòd per duo extrema, & medium docet nos coniectari omnia media, quæ ſunt infinita.

Principale quintū eſt, quòd unicuiq; parenti aßignat duos ſignificatores, Solem & Saturnum patri, & Lunam et Venerem matri. Ex quo fit magna confuſio, dum uult declarare ſtatum amborū parentum ſimul: quia ingrediūtur quatuor Planetæ. Ideò ego declarando ſolùm dicam de patre, et quod

dictum erit de patre, idem intelligatur de matre, accipiendo dicta de Sole in patre, ut ſint dicta de Luna in matre: Et quę de Saturno in patre, ſint dicta de Venere in matre, adhibitis ſolùm duabus diſtinctionibus. Prima, quòd Sol in die & Luna in nocte gaudeat: & Saturnus in nocte, & Venus in die: Secunda, ut in Sole orientales præferantur: In Luna autem præferantur occidentales.

Principale ſextum eſt, quòd eligit duos Planetas unicuiq; parenti: quia cùm parentes generant, ſunt in ætate uirili & ualida, ideò non decet, ut habeant unum ſignificatorem tantùm, ne ſi ille malè afficiatur, parens malè habeat: maximè cùm ipſi infanti quatuor aut quinq; ſignificatores uitæ aſſignari ſoleant. Imò neq; Ptolemæus audet declarare de morte parentis etiam ambobus ſignificatoribus malè affectis.

Principale ſeptimum in dignitate ſemper Ptolemæus conſiderat luminare, in uita autem robuſtiorem ex duobus ſignificatoribus, in erigenda autem figura Planetam congruentem tempori, utpote locum Solis de die, & Saturni de nocte. Et ita iuxta tres cauſas diuerſas, facit tres ordines electionis: quod etiam obſeruat in quæſitis proprijs nato: nam pro dignitate ſemper quærit Solem uel Lunam pro uita potentiorem ex ſignificatoribus, pro qualitate corporis, quod fortuitò obijcitur, id eſt, horoſcopum ſemper.

Principale octauum eſt, quòd conſiderat quatuor ſtatus in unoquoq; parente. Primus eſt concordia ipſorum ſignificatorum inter ſe, utpote in patre Saturni & Solis, & hic eſt optimus. Secundus eſt concordia unius ſignificatoris cum beneficis. Tertius eſt ſtatus ipſius ſignificatoris per ſe, ut in angulo in carpento ſuo uel ſaltem ubi habeat dignitatem. Quartus eſt, ſi maleficæ ſuper ſignificatorem eleuentur.

Nonum principale eſt, quòd per concordiam intelligit trigonum & ſextilem: coniunctio autem eſt in numero concordiæ,

diæ, cùm fuerit cum beneficis, uel ſi fuerit etiam inter ſignifi-catores ipſos, ut Solem & Saturnum. Caliditas enim unius temperat frigiditatem alterius, & frigiditas caliditatem. Et iudicium de coniunctione eſt etiam in intuentibus & imperan tibus: Diſcordia uerò eſt ſemper in oppoſito aſpectu, inde quadrato: Coniunctio uerò & intuentia & imperantia cùm fuerint cum maleficis, quæ non fuerint ſignificatores, & maximè ſi malefica fuerit domina loci oppoſiti ſignificatoris: Sed ſi domina fuerit loci ſignificatoris, non erit tam infauſta coniunctio, uel intuitus uel obedientia.

Decimum principale ſequitur ex præcedentibus, & eſt obſeruatione digniſſimum, & eſt, quòd quotienſcunq; in aliqua genitura infantis maſculi, uel fœminæ Sol aſpicit Lunam de quadrato uel oppoſito: uel Saturnus Venerē aut Lunam eodem modo: tunc parentes illius infantis odioſè habebunt. Et peius eſt inter Solem & Lunā, inde inter Saturnū et Venerem, ultimum inter Saturnū et Lunam, & deterius erit, ſi ſint in angulis. Ex hoc ſequitur, quòd expoſitio Ptolemæi per partes ut fieri ſolet, et facit Haly in quibuſdā locis, nō ſatisfacit, ſed oportet totum ſimul diſtinguere capitulum, ſicut nos hîc fecimus. Nunc ad ipſius textus expoſitionem deuenio:

Inſpicere oportet in natiuitate patris, ſi Solem antecedunt ſtellæ, tum erit optimum: Si uerò non antecedant, ſed ſequantur, erit & bonus ſtatus.

TEXTVS XI.

Si verò Saturni quoque & Veneris ſtellam contingat orientalem eſſe in propria perſona, aut in angulis, felicitatem inſignem intelligere oportet, iuxta peculiarem vtriuſq; parentis rationē. Contrà ſi luminaria curſu inania ſint, & ſatellitio deſtituta, humilem & obſcuram

parentū vitam ſignificant, & maximè, quando Venus Saturnúſve nō ſat pulchrè videntur ſiti. Si ſatellites quidem nō deſint, ſint tamen diuerſæ ſectæ, vt cùm Mars ad Solem fertur, Saturnus ad Lunā, aut ſi nō ſint feliciter ſitæ beneficæ, etiā ſecundū ſectę cognationem, mediocris & incōſtans parentū ſtatus oſtenditur.

Declarauit duos ſtatus primos illuſtrem & magnificum: hic declarat tres poſtremos: Tertius, qui eſt mediocris, eſt tamen inſignis & ipſe, cùm ſolus Saturnus exceſſerit Solem in primo ſuo orientis ſtatu. Ex quo & primo ſtatu ſimul iunctis, fit ſtatus illuſtriſſimus, ſcilicet cùm Iupiter, Venus, Saturnus & Mercurius in primo ſtatu orientis Solem præceſſerint. Quartus ſtatus eſt, cùm quæ præcedunt beneficæ Solem, malè afficiuntur, cadentes ab angulis aut combuſtæ, aut ſi Mars bene diſpoſitus præcedat, tunc erit mediocris ſtatus, & inconſtans: quia erit miſtus ex bono & malo, ſcilicet maleſica natura ſua nocebit, & ut bene diſpoſita iuuabit: contrario modo benefica malè diſpoſita. Quintus ſtatus eſt, cùm Solem nullæ circundant ſtellæ: Et hic eſt peſſimus & ſignificat patrem omnino abiectæ & ſordidæ fortunæ. Quod uerò bis adijcitur de Venere, referendum eſt ad matrem: Et ut ſit occidentalis à Luna. Ita quòd ſi Sol & Saturnus ambo fuerint in angulis, erit bonum pro patre: & ſimiliter ſi Venus orientalis à Sole fuerit in angulo cum Luna, erit ualde bonum pro matre.

TEXTVS XII.

Si ſors fortunæ, de qua pòſt dicemus, conuenit in genitura cum Solis Lun'æve ſatellitibus fortunatis, per manus tradentur liberis ſalua parentum bona; ſin minùs, aut ſi repugnat

gnat,& luminarium laterones,aut nulli ſunt, aut malefici, inutiles erunt liberis parentum poſſeſsiones,atque adeò noxiæ.

Pars fortunæ ſeu ſors diuitias ſignificat apud Ptolemæũ:ſi ipſa fuerit in quadrato,uel oppoſito maleficarũ Solẽ circundantiũ,pater nõ relinquet hæreditatẽ filio:aut nihil habebit, quod relinquat:aut erit cũ magnis litibus. Et ſi pars fortunæ fuerit ſub ſole,natus paruũ gaudiũ habebit de paterna hæreditate. Nõ ſic erit,ſi pars fortunæ fuerit ſub Luna:habebit enim hæreditatẽ maternã,et illa gaudebit. Reliqua textus nota ſũt.

TEXTVS XIII.

Longæuitas autem eorũ aliunde deprehenditur. Patri nimirũ,ſi Iupiter aut Venus quouis modo Soli cõfigurantur aut Saturno:Siue & ipſe Saturnus conuenienter Soli configuratur cõiunctione radiiſve ſexangularibus aut triangularibus,ſiquidem illi potentes fuerint,longa vita decernitur:ſi imbecilles,nõ ita: neq; tamen continuò breuis. Cùm verò illud vſu non venit, ſed Martis ſydus ſupra Solem aut Saturnũ attollitur,iiſve ſuccedit,aut ſi ipſe iterum Saturnus cum Sole non conuenit, ſed vel ex oppoſito loco vel tetragono aſpicit,decidentes ab angulis,valetudinarios tãtùm patres efficiũt,breuis autem vitæ aut vitioſo corpore cùm angulares ſunt, aut angulis ſuccedunt, ac vitam ſanè breuem in primoribus duobus angulis,aſcendente nimirum & cœli faſtigio lociſve ſuccedentibus,vitioſos verò

in reliquis occidente nimirum & cœli parte infima. Mars igitur Solem intuitus ad eum, quem diximus modum ſubitò interimit, aut vitium oculis inijcit, Saturnum verò feriens febrili rigore, vitiiſve per ſectiones & vſtiones inuoluit. Saturnus quoque malè affectus erga Solem, morti paternæ viam per morbos ſternit, turbationéſque ex humoris copia proſiſciſcentes adducit. Quod ad matrem attinet, ſi Iupiter quocunque modo cum Luna & Venere committitur, aut ipſa Veneris ſtella cum Luna concordat hexagonis radijs, aut trigonis, illive cõiuncta fortes cùm ſint, longæuam matrem ſignificant. Si verò Mars Lunam aut Venerem intuetur quadrangularibus aut oppoſitis radijs aut ſuccedens, ſiue Saturnus hoc modo Lunam ſolam, ſi minuti curſu fuerint ceciderintve, rurſus aduerſus tantùm caſibus morbiſve implicant, aucti curſu aut angulares breuis vitæ, & vitioſas decernunt matres. Breuis quidem vitæ in orientalibus angulis, aut ſuccedẽtibus, vitioſas verò in occidentalibus. Enimuerò Mars Lunã ita intuitus orientalẽ, mortes matribus repẽtinas, vitiáque oculorũ adducit, occidentalẽ verò, mortes ex abortionibus aut ſimilibus, vitiáque per ſectiones & vſtiones. Venerem aſpiciens, mortem per ſucceſsiones maturat, abditiſque in locis naſcentia

vitia,

vitia, obtenebrationes & repentinos humorũ decurſus. Saturnus verò Lunã irradians, mortes, morbóſq; affert, cùm oriẽtalis ea eſt per febriles rigores, cùm occidentalis, per vteri affectiones & corroſiones. Animaduertere quoq; vnà oportet, vt vitiorum, morborũ & mortis genera diſtinctiùs eliciamus, ſignorũ in quibus ſtellæ ſignificatrices reperiuntur natiuas, peculiaréſque vires, de quibus oportunius in ijs quæ circa genituram contingunt dicemus.

Hoc eſt ſecundum, in quo docetur uitæ longitudo, ſi uel Soli, uel Saturno coniunctione, trigono, uel ſextili, Iupiter uel Venus ualidi aſſocientur. Secundus ſtatus eſt, ſi aſſocientur, ſed non ſint ualidi, erit enim anceps iudicium & plerunque uita longa, ſed debilis. Tertius, ſi non aſſocientur omnino, nec tamen neceſſariò uita erit breuis. Sed ſi Mars ſupra Solem, aut Saturnum eleuatur, aut ſi Saturnus Solem de quadrato aut oppoſito reſpiciat: tunc enim ſi malefica fuerit in decima, uel prima, uel undecima, uel ſecunda, ſignificabit breuem uitam: ſi in quarta uel ſeptima, uel cadentibus, ualetudinarios ſolùm decernit. Et hoc declarat per tres modos, quando Mars exaltatur ſupra Solem, & quando Mars exaltatur ſupra Saturnum, & quando Saturnus aduerſatur Soli. Et hoc pro natura ſignorum, quæ declarabitur in fine quarti libri. In matre uerò loco Iouis & Veneris, Cap. pen. *qui poſſunt conciliari Soli uel Saturno, ponit Iouem qui poteſt conciliari Veneri uel Lunæ: uel Venerem, quæ Lunæ conciliatur. Eſt uerò aliud diſcrimen, quia Saturnus uel Mars deſtitutam Lunam uel Venerem oppugnantes breuem uitam ſignificant, cùm fuerint in eiſdẽ angulis, decima uel prima, uel ſuccedentibus. Sed ita tamen, ut ſint aucti curſu: Sed ſi fuerint*

diminuti curſu ſeu tardi, uel in alijs locis, ſolùm ſignificant morbos. Vnde colligitur, quòd ſi fuerint tardi curſu & in cadentibus locis, non ualetudinarias efficient, id eſt, quæ perpetuò fermè affligantur morbis, ſed ſolùm ad uices frequentius ægrotabunt.

TEXTVS XIIII.

Amplius obſeruare conuenit die maximè Solem & Venerem, nocte Saturnum & Lunam. Quod reliquum eſt in ſingulariori euentuum exploratione, conueniens ſanè ac proximum erit patris aut matris locum, qui ſe pro tempore obtulerit, tanquàm orientem ponere, cæteráq; quaſi propoſita parentum genitura, iuxta eas, quas deinceps trademus de præcipuis generibus rerum & euentuum inductiones deprehendere. Meminiſſe autem & in his & in cæteris oportet conſtitutionis, contemplantes vniúſne modi ſint an diuerſi, contrariarúmve effectionũ illi qui dominium locorum quæſtionis obtinent, qui pluribus affluant ad unumquodque negotium ſpectantium virium ſuffragijs, vt rei ſignificandæ præſint, vt eorum naturæ conuenienter iudicemus. Aut æquilibria, cùm ſunt ſuffragia, ſi vnà fuerint imperantes, id quod ex diuerſarum naturarum miſtura conflatur, prudenter ratiocinabimur.

Sententia eſt, quòd oportet ſignificatorem tempori congruentem ponere in aſcendente, ſcilicet Solem de die, uel Saturnum

turnum de nocte, et collocare figuram et Planetas uelut uides **in exemplo** *octauæ figuræ ex qua extraximus figurã patris,* **prout** *uides.* Dicit ergo, oportet, *ut poſtmodum illam iudi-*

ces uelut alias genituras ad unguẽ conſiderãdo illos, qui præſunt, quia ſub uno quatuor generũ. Aut enim ſunt concordes in ſignificãdo: Et tunc oportet iungere *ſignificata.* Vel *diſcordes & inæquales, & tunc oportebit ſtatuere ſecundum naturam uincentis & exceſſum, ſuper contrarium ſignificatorem. Aut æqualiter poſſunt, et tunc nihil decernunt. Aut alternatim ſignificãt: de quo dicet in ſequẽti textu.* Ex quo *ſequitur, quòd* Ptolemæus *mira arte uſus ſit in hoc libro, qui tanta breuitate ſatisfacit omnibus quæſitis copioſé.* Nã *ſi bene animaduertatis, factis duabus figuris altera pro patre, altera pro matre, bis utitur toto libro ad dijudicandum illas.* Ita *de de fratribus, filiiſq;.* Manifeſtũ *eſt igitur ex hoc, primùm cur*

filij

filij patri ſimiles extant plerunq; , ſcilicet cùm Sol in centro horoſcopi fuerit in diurna genitura, aut Saturnus in nocturna. Eodem modo filia matri ſimilis, cùm Luna in nocturna genitura, aut Venus in diurna in centro horoſcopi fuerint, tunc enim erit utriuſque geniturę figura eadem, & fortuna, & reliqua penè ſimilia.

Fratres inter ſe ſimiles erunt, cùm ſignificatores fuerint in communibus ſignis ſeu bicorporeis, nam plures habebunt eundem ſignificatorem & eandem figuram cœli. Vel etiam cùm in natiuitate alterutrius parentum ſignificatores filiorum fuerint in bicorporeis. Nam illo ſignificatore in aſcendente poſito eadem figura pluribus filijs, qui inter ſe fratres erunt, ſeruiet.

Nepotes auis erunt ſimiles, quando ſignificatror patris iunctus fuerit ſignificatori filij: Et ſimiliter de auia & nepte. Sed in his idem continget, ſi Venus de die aut Luna de nocte, filiarum fuerit ſignificatrix. Poſita enim alterutra in aſcendente, figura illa matri & filię nati ſeruiet: unde neptis auię ſimilis erit.

Filij fratrum patruis aut filię amitis ſimiles erunt, cùm genethliaca figura eius qui uni pater eſt, alteri frater, eundem habuerit patris & filij ſignificatorem. Aut non eundem, ſed coniunctos licet diuerſos. Et hęc ſemper à natiuitate illius intelligenda ſunt.

Cęterùm, ut ad patris geneſin reuertar, dubitabit aliquis quomodo poſsit patris ſignificator in aſcendente poni cùm non ſit: Et cùm aderit, uel iam adfuit loci Planetarum ſaltem Lunę ſenſibiliter ſunt mutati? Sed illud cõtingit, quòd quemadmodũ materia in materia poſita eſt: ita & formę & cauſę nati & parentis ſunt alterę in alteris poſita, abſque temporis ulla ſucceſsione. Manifeſtum eſt autem, quòd cùm eſſet nocturna genitura Saturnus in aſcendẽte poni debuit: quo conſtituto

ſtituto ſignificatur pater à natiuitate noſtra debilis, pauper
b Sortem peſſimè collocatam, & implicitus. Direxi igitur
unam quæ erat apheta & peruenit in 23 annis ad Solis op-
oſitum: Et aſcendens ad quadratum eiuſdem: & quia erat
nex octuagenarius, mortuus eſt. Et niſi fuiſſent radij trigoni
'eneris & Mercurij ad aſcendens nõ tam diu diſtuliſſet mor
m, quia figura eſt debilis. Et ſi comparaueris hanc figuram
ropriæ geniture parentis inferius ſub octaua genitura ex-
onendæ, parum uidebis uarietatis: Niſi quòd in illa uidebis
tum iuuentutis & ſenectutis, hîc tantùm ſenectutis, quia
lùm temporis quo ſuperuixit poſt meam natiuitatem. Et
hoc patet, quòd figuræ per talem extractionem commu-
tur in longè melius quandoq; aut deterius. Et ideò contin-
, quòd filius clariſſimus poteſt habere patrem ignobilem,
egregius pater filium nebulonẽ. Et nota, quòd præceptum
olemæi quo in una genitura utitur uigeſies toto ſuo libro
cogatur repetere: ita ut una genitura ſi rite fiat, ſit longè
ioris laboris, & maior duplo quàm totus liber Ptolemæi.
uatum eſt etiam à me in explicando Ptolemæum, quia licet
nmentaria ſint longè maiora libro Ptolemæi, ita quòd to
hic liber cum textu Ptolemæi complet unum corpus abſq;
etitione. Vt ſi quis uelit per eum facere genituram, ne-
e eſt, ut totum bene perlegerit, intellexerit & mente te-
, aliter millies errabit. Quia unuſquiſq; textus & Com-
tum ſeruit in centum locis: Velut doctrina hîc de patre,
cepta, figura, modus extrahendi eam, indigent toto hoc
o: Et ſeruiunt matri, fratribus & filijs &c.

TEXTVS XV.

Si verò deſtiterint ſeorſim vnicuique pe-
aria tempora gubernandorũ decretorum
ucemus priora orientalibus, occidentali-
bus

bus poſteriora. Verùm enimuerò initiò neceſſe eſt quæſtionis loco, conforme eſſe id quod efficere poſsit quidquam circacum ſydus. Aliôqui fieri omnino non poteſt, vt aliquid præſtet, quod cũ principio nõ conuenit.

Quia quæſtio eſt de Planetis circundantibus Solem uel Lunam, & poſſunt eſſe circundantes commiſti, id eſt, propè: Et tunc id contingit tribus modis explicatis in ſuperiore Commento: Vel erunt ſeparati & tunc unuſquiſq; faciet effectum ſuum completè, nec unus impediet alterum: etiam quòd ſint contrariæ naturæ, ſed diuerſis temporibus: orientales celeriter, occidentales tardè. Et quia dicit, quòd operabuntur ſuo tempore, adijcit, ſi tamen habuerint, quòd debeant operari, id eſt, quòd non præueniantur ab alijs, ut exponit Haly: puta ſi orientales decernerent mortem, occidentales fœlicitatem, aut orientales exilium cum paupertate, & occidentales poſtmodum diuitias. Difficile enim eſt in ſenio miſerum fieri diuitem.

TEXTVS XVI.

At ſanè temporis, quo decreta ſeſe produnt, ratio non ex primaria dominatione pendet, ſed ex ea, quæ dominantis ſtellæ reperitur ad Solem & cardines collocatione.

Docet tempus rerum ſucceſſurarum parentibus non eſſe ſumendum à Solis ſtatu uel Saturni, ſed à dominis loci Solis, uel Saturni in genitura patris, gratia exempli, cùm fuerint matutini uel ueſpertini à Sole uel angulis, ut ſuperiùs expoſitum eſt. Ex hoc exemplo ſuperiùs poſito habes, quòd genituræ certiùs aliquando habentur à genituris filiorum, quàm à proprio tempore: quià aſcendens ſumitur à loco Planetæ,

qui

qui tardè mouetur , non tamen poſſunt eſſe efficaciores, quanuis ſint certiores.

Dico etiam, quòd hoc caput & tria ſequentia capita, ſcilicet de fratribus, de maſculinis, geminis & monſtris, licet in Aegypto, *ubi erat* Ptolemæus, *propter propinquitatem ad circulum zodiaci & locum erraticarum magnam habeant efficaciam: In regionibus tamẽ noſtris & quæ plurimum à tropico* Cancri *diſtant in noſtra medietate, parum habent efficaciæ, & ueritatem quaſi umbratilem: adeò ut ſi quis fidere uelit, multum magnos ſit commiſſurus errores.* Quod *animaduertens* Ptolemeus *in ſequenti capite admonet de fratribus maximè, quia debiliſſima ſignificatio eſt horum, ne artis metam excedamus. Ego uerò rurſus admoneo, ut neq; in his, neq; parentibus, neq; filijs, neq; ſexu, neq; numero, neq; monſtris ſimus in prædicendo animoſi.* Sed *tamen ſi quid fieri ſecurius poteſt, licet de parentibus per natiuitates filiorum prædicere & maximè primogeniti & ultimi. Cæterùm, quod ad ſexum, numerum & monſtra, id magis ad generationis principium, quàm ad natiuitatem prædicere pertinet. Atq; id eſt, de quo* Ptolemæus *in initio huius libri nos admonuit.* Cap. 1.

Caput quintum.

TEXTVS XVII.

De fratribus & ſororibus.

Quæ ad parentes igitur pertinere videntur, ex his quæ iam dicta ſunt, manifeſta propè ſunt. De fratribus verò, ſi quis & hoc generatim inquirat nec vltra quàm fieri poſsit, numerum quoque accuratè & ſingulatim exploret, conuenientius ſanè id acceperit de ijs ſolis, qui

eadem

eadem matre geniti ſunt,ex eo , qui cœli medium occupat ſigniferi loco & matris conditionario,qui nimirũ interdiu Veneris eſt,noctu Lunę,cùm hic quæſtioni de prolibus matris deſtinatus ſit,futurus etiam index eorum, quæ de fratribus opinari oportet. Cùm igitur beneficæ cũ hoc loco configurantur,amplum fratrum prouentũ pronuntiabimus,pro ipſarum ſtellarũ multitudine,iudicium inſtituentes,&vtrum in ſignis reperiãtur vniformibus, an duplicibus. At ſi maleficæ ſupra hæc loca attollantur,aut ijs opponãtur,paucitatem fratrum ſignificant,maximè ſi & Solem complexæ fuerint. Quæ diſsidẽtia ſi in angulos cadat maximè horoſcopo, Saturnus quidẽ primogenitos,primóve educãdos curat. Marsverò, reliquorũ morte fratrum paucitatem adducit. Si largitores fratrũ Planetæ ſat pulchrè quantum ad mundi ſitum attinet, collocati videntur,ſplendidos,claróſq; promitti exiſtimandũ eſt,ſi contrà,humiles& obſcuros. Si ſuperant, largitores aut ad eos feruntur malefici,breuis etiam vitæ:ac mares quidem ab his qui maſculini ſunt pro mũdi ſitu,fœminas à fœmininis. Rurſus priores natu,qui orientales ſunt,occidentales verò poſteriores. Ad hęc ſi fratrũ authores conuenienter configurati ſunt Planetæ dominãti ſigno fratrũ,beneuolentiã mutuam, ani

animóſq; fraternos tribuunt, ſi parti quoque fortunæ, vitæ, fortunarúmq; communicationem. Si in ſignis extiterint nulla neceſsitudine coniunctis aut contrarium dictis acciderit, contentioſos & inuidos, atq; omnino ſibi mutuò inſidiantes. Quod reliquum eſt, ſi quis de ſingulis curioſam indagationem inſtituat, is tanquàm horoſcopum ponens largitoris Planetæ locum, reliqua non ſecus ac in genituris perquirat.

Quàm altus ſit ſenſus Ptolemæi, qui non animaduertit, non intelliget: mulier ſi filium debet parere, nouem menſibus indiget: Vnde Poëta:

Matris longa decem tulerunt faſtidia menſes.

Propterea ualde exiguus eſt numerus uterinorum, ſi ad patrimos filios comparentur. Vnde etiam uterini Luna uel Venere indigent, cùm patrimi etiam à Sole & Saturno ſignificentur, quoniam hi nullo labore, ſed uno ictu generantur: adeò ut pleriq; etiã patri ignoti ſint. Itaq; cùm innumeri ſint & incerti, de illis ars Aſtronomica eſſe non poteſt. Aſſumit igitur Planetam ſignificatorem matris tempori congruentem tanquàm cauſam, quod prolem generet: matris autem proles frater uterinus eſt, aut ſoror nati. Medium uerò cœli, quod particeps ſit omnium rerum magnarum quæ nato iunguntur. Porrò talem ſignificatorem qui tempori congruit, Haiz Arabes uocant. Si igitur cum ſignificatore Planeta Iupiter aut Venus configurantur, multos natus habebit fratres: Et ſi ipſi fuerint in bicorporeis, duplicabunt numerum. Nam qui nullum aut unum tantùm, aut duos habuerit fratres uterinos, artificioſa coniectura deprehendere licet: ſupra hunc

numerum, quod plures habeat aut ualdè multos, dicere ſuffi-cit: ne inaniter perſcrutando, uanus habearis. Regula enim una generalis eſt, mater prolifica, in utero non habens, cum uiro prolifico concũbens, hora congruente natiuitati utriuſque per uiam progreſſus ſignorum in annis, menſibus, diebus & horis, generat, ſeu concipit. Ex quo patet, quòd fœcunda mulier ſemel in anno ſi nihil deſit, parere poteſt. Vir autem quingentos cum quingentis mulieribus fœcundis oportunò tempore concumbens, uno in anno poſſet generare. Patritius quidam è Beſuntino Senatu, nouem in uno menſe filios habuiſſe confeſſus eſt, dum ſimul apud Ioannem Caſanatum Medicum Hiſpanum pranderemus. Ab ancillis quatuor, à nutricibus alios totidem, unum ab uxore. Igitur bicorporea ſigna multiplicant fratres, non exactè duplicant. Quòd ſi maleficæ maximè Soli commiſtæ, alterum ex locis damnauerint, natos occidunt fratres: Saturnus & in oriente natu maiores: Si Mars & in occidente minores. Largitores fratrum uocat beneficas, quorum ſtatus ſtatum fratrum ſignificat: ſicut & maleficæ quæ exaltantur ſupra ſignificatores beneficas. Mares & fœminas à ſitu mundi dijudicabis, tam in ſignificatoribus, quàm in impedientibus. Vt orientalis pars maſculos, occidentalis fœminas ſignificet. Natu maiores orientales erga Solem, minores occidentales. Conſenſus uerò illorum habetur, ſi benefica largitrix cum domino loci matris, id eſt, Lunæ uel Veneris conſenſerit: diſſenſionem ſi diſſenſerint: uel etiam ſint naturarum diuerſarum nec conſenſerint. Cohabitabunt, ſi omnes hi cum ſorte, id eſt, fortunæ parte conueniant. Reliqua ex figura habebimus, ponendo beneficam quæ fratres largitur in loco aſcendentis. Quòd ſi plures fuerint beneficæ, plures figuras eriges pro diuerſis fratribus. Illud obſeruando, quòd ſi dominus aſcendentis nati, uel aſcendens fuerint in oppoſito, uel quadrato ſignificatoris fratrum

trum

trum, fratres odio natum habebunt. Similiter ſi fuerit malefica, quæ domina loci fratrum, id eſt, ſignificatoris fuerit, & ipſa eleuata ſuper dominum aſcendentis aut Solem, frater uel fratres natum paruipendent. Memento autem, quòd Mercurius inter beneficas & maleficas collocatur.

Caput ſextum.

TEXTVS XVIII.

De partu maſculino & fœminino.

POſt abſolutam à nobis de fratribus tractationem, proximum eſt ea, quæ circa geniturã conſiſtunt, ac primùm maſculini, fœminíque partus conſiderationem aggredi. Pendet verò illa non ab vno quopiam & ſimplici principio, ſed ab vtroq; luminari & horoſcopo, ab iíſque aſtris, quæ ad hæc loca rationem aliquam adepta ſunt, maximè quidẽ ſatus ipſius tempore, planius verò cùm fœtus enitendo in lucem editur. Omnino autem obſeruandum eſt, vtrum tria prædicta loca, iíſq; dominantes ſtellæ, uel omnes vel plures maſculinæ ſint, ad marium ſcilicet productionem, quemadmodum ad fœminarum procreationem fœmininæ, atq; ita demum pronuntiandum. Maſculina verò & fœminina loca, ſtelláſve iudicabimus ſecundum rationem nobis in canone tabularum initio huius operis traditã, à ſignorum in quibus ſunt & ipſarum ſtellarum na-

dam in bicorporibus, quædam binæ pluréſve vnà ſitæ ſint. Si quando & in bicorporibus fuerint dominãtia loca et pluribus ſtellis configurata, plures duobus naſci contingit, quorum multitudinẽ à numero ſignificatoris Planetæ colligimus. Genus autem ab aſtris cum Sole & Luna & horoſcopo configuratis pro maſculino aut fœminino partu, quemadmodum antè diximus. Quando verò huiuſmodi conſtitutio vnà cum luminaribus complectitur horoſcopi angulum, ſed eius loco medij cœli culmen, hæ matres geminos, vt plurimũ aut plures cõcipiunt. Peculiariter tribus quidem maribus donant, vt in Anactorum genitura ſimul prædictis locis in bicorporibus configurati, Saturnus, Iupiter, Mars: Tribus verò fœmellis in gratiarum genitura Venus & Luna cum Mercurio effœminato. Duos verò mares & fœminam vnam largiuntur in Dioſcurorum genitura, Saturnus, Iupiter, Venus, duas fœmellas, vnúmꝙ marem: in Cereris, Cores et Dionyſij, Venus, Luna, Mars. In quibus ferè accidere ſolet, quòd non ad frugem perueniant, quæ nata ſunt, quódque non ſine inſignibus quibuſdam corporis notis producantur, & ampliùs eueniant locis ſelecta quædam & inopinata, propter illorum caſuum veluti euidentiam quandam.

Duo nos docet Ptolemæus, & multitudinem filiorum, qui unà naſci poſſunt, quorum numerus eſt incertus, adeò ut Haly ſex unà, aliàs etiam duodecim natos ſignificet. Et numerum eorum, qui ſimul unà nati, poſſunt uiuere. Atq; in hoc melius Ptolemæus ipſis Iuriſconſultis ſentit, qui neſcio qua falſa Hippocratis authoritate decepti, quinq; ſimul natos ſuperuiuere poſſe exiſtimant. Atque iuxta hanc rationem grauidæ mulieri partes ex hæreditate defuncti mariti aſſeruant. Ita ut ſi duos filiôs maritus ex prima uxore reliquerit, filij illi ex hæreditatis fructibus duas tantùm partes ex ſeptem partibus accipiant, uxor grauida relicta quinq;. Quartò ſimplicius et uerius Ptolemæus cenſet, mulierem non plures tribus qui ſuperſint parère poſſe: Quòd ſi plures pariat, omnes moriuntur: quoniam naturæ humanæ conditionem iam mulier præterit. Non memini me legiſſe apud quenquam fide dignum authorem, quòd enixa plures quàm tres, ſeruatus ſit aliquis. De omnibus certè, quòd ſeruentur, fieri nõ poteſt. Quòd uerò è pluribus unus uel duo ſeruentur, quanquàm nõ legerim, neq; uiderim, fieri tamen nõ poſſe certò dicere nolim. Hæc de multiplici partu Ptolemæi atq; mea ſententia eſt. Verùm de tribus ſæpe contingit, ut in Romana hiſtoria trigeminorum Curiatiorum & Horatiorum. Et ego memini me uidiſſe trigeminos bis: ſemel quidem tres maſculos adultos nobili genere natos Italos: rurſus tres puellas Mediolanenſes nuper natas ſub aduentu Cæſaris.

De cauſa uerò horũ dicit Ptolemæus: ſumitur à Sole, Luna, atq; aſcendente: Velut in præcedenti capitulo, & fuerint duo ſaltem ex his cum diſpoſitoribus in bicorporeis ſignis, uel duo ex his, et diſpoſitores in eodem ſigno unà iuncti, quãuis non in bicorporeo, erũt duo qui naſcentur. Quòd ſi præter id duobus ſignificatoribus, omnibúſq; diſpoſitoribus in bicorporeis poſitis, alij Planetæ diſpoſitoribus cõmiſceantur, erunt plures

quàm

quàm duo. Quòd ſi loco aſcendentis medium cœli in bicorporeo ſit, eiúſque dominus, tantundem refert, quantum ſi aſcendens eſſet cùm ſuo domino, partus etiam erit multiplex nihilominus. Dico, multùm confert in his matrum conſuetudinem agnoſcere, quæ plures parère ſoleant. Id trifariàm fit. Vel ſenſu cognita matre quæ multos aliquando peperit: uel habita genitura matris: uel cùm in filiorum genitura medium cœli atque eius dominus in bicorporeo ſigno fuerint. Ex quo colligitur, quòd decima domus aliquam cum matre ſignificationem habet, iuxta Ptolemæum. Ex quo quidam imum cœli patri etiam tribuunt, ſed falsò: neque enim ſtatim ſequitur, ſi decima matri conueniat, quòd quarta quæ ſub terra eſt, conueniat patri. Neque decimam, niſi hoc uerbo & in hac in cauſa Ptolemæus matri tribuit, id eſt, in filiorum numero. Vtcunq; ſit, cùm de matre tractauit, ubi locus erat medij cœli, nullo modo penitus meminit. Decima igitur domus filiorum erit ſignificatrix, quod etiam in quarto libro docet. Cæterùm, ut ad propoſitum reuertar, ſexus illorum cognoſcitur ex præcedenti capitulo, ubi de ſexu agitur, non autem ex capite de fratribus: quia gemini & trigemini plus habent aliquid, quàm ſimpliciter fratres, ſed quaſi unus ſunt natus, tum ob ſimilitudinem corporum & morum, & quòd pleriq; ex his eiſdem affectibus in eiſdem fermè temporibus ſubijciantur, quod ſæpe obſeruatum eſt. Habent gemelli, quòd caui ſunt dorſo, óſque ſacrum intus retrahitur, quod præcipuum ſignum eſt illos dignoſcendi, ſicut et ſeptimeſtres, quòd ungues habeant imperfectos cutímq; haud expolitam. Quòd uerò dixit de trigeminis maſculis ſubijci Saturno, Ioui et Marti Anactorum fratrum exemplo, quorum duo cùm eſſent peſſimi referentes naturam Saturni et Martis, tertius erat optimus, Iouialiſq;. Tres uerò cum fuerint fœminæ ſub Venere, Mercurio & Luna natæ erunt, probátq; exemplo trigemi- Ca. 6.

narum gratiarum, quæ uno partu editæ ſuauiſsimis moribus & formoſiſsimo corpore fuerunt: idcóque nomen gratiarum meruêre. Si uerò duo maſculi atq; una fœmina naſcãtur, Saturnus & Iupiter et Venus dominabuntur, exemplo Dioſcurorum, id eſt, Caſtoris & Polucis et Helenæ, quorum Caſtor fuit optimus, Polux peſsimus uir, Helena formoſiſsima: hi tres uno partu editi à Latona retulerunt naturam Saturni, Iouis et Veneris. Si uerò ex trigeminis duæ ſint fœminæ, tertius maſculus: ut Dionyſius, Ceres, et Cores, uno partu editi, maſculus Marti ſubijcietur, fœminarum altera Veneri, altera Lunæ: Nam Dionyſius egregius fuit Dux, quiq; Indiam ſubegit, Ceres autem pulchra, Cores laborioſa. Quòd uerò aliter diſtribui non poſsint, ſi uiuere debeant, manifeſtum eſt de tribus maſculis, atque tribus fœminis. De duabus uerò fœminis & maſculo id contingit, quia Mars natura proximior eſt Veneri et Lunæ, quàm Saturnus uel Iupiter. Eſt enim Mars uelocior motu & nocturnus. De duobus uerò maſculis & una fœmina accipere oportet Saturnum & Iouem, tanquàm robuſtiſsimos, ſi uiuere debeant, qui difficillimè uiuunt: Venus uerò ſimilior eſt Saturno & Ioui, quàm Luna, quia tardior motu. Et quãquàm ſic etiam naſcantur, qui ſuperſunt uel omnino non adoleſcunt omnes, uel non ſine inſignibus quibuſdam corporis notis, aut ſtatim poſt natiuitatẽ, quædam rara & inopinata illis eueniunt, propter nimiã permiſtionem, atq; ut ita dicam, confuſionẽ Planetarum. Et præcipuè ut bene dicit Haly, quia in natiuitatibus trium maſculorum prædominantur duæ maleficæ, in natiuitatibus autem triũ fœminarum humida qualitas uincit, et calor imbecillus eſt. In cæteris eſt repugnantia: in duobus maſculis et fœmina, Saturni et Veneris: frigiditáſq; multũ prædominatur: in duabus fœminis & maſculo, Mars Lunæ repugnat. Itaq; raró uiuunt etiam qui ſic trigemini naſcuntur. Plus tamen facit repugnantia ad interitum,

tum, quàm exuperantia qualitatum. Vnde qui diuerſo ſimul ſexú naſcuntur, ſeu duo fuerint ſeu tres, rariùs uiuūt omnes, quàm ſi omnes fuerint ſimul maſculi uel ſimul fœminæ.

Caput octauum.

TEXTVS XX.

De monſtris.

NEq; à prædictis alienus eſt, qui de mōſtris ſermo inſtituitur. Primùm enim in huiuſmodi lumina quidem ab angulis decidentia, & horoſcopo nulla familiaritate coniuncta, anguli verò ipſi à maleficis occupati reperiuntur. Cùm igitur talis quædam occurrit conſtitutio, quandoquidem illa ſæpenumero etiam in abiectis & infelicibus licet neutiquàm monſtroſis genituris incidit, eueſtigiò inſpicere oportet præter lapſam proximè coniunctionem aut oppoſitionem luminarium, eiúſque & genituræ gubernatorem. Si enim genituræ eorum, Lunæ'que & horoſcopi loca, vel vniuerſa vel complura nulla neceſsitudine cōhærent, cum prædictæ coniunctionis aut oppoſitionis loco, id quod naſcitur, contortum & inuolutum eſſe ſignificatur. Si igitur his ſic habentibus, luminaria in quadrupedibus, aut feralibus ſignis inueniuntur, duóque angulis inſidentes Planetæ malefici non humanum eſſe portenditur, quod procreatum eſt.

Si beneficorũ nullus ſeu maleficorum quiſpiã luminaribus teſtificetur, prorſus ab humana forma alienum, & quod ferarum agreſtem, maleficámque naturam referat. Si Iupiter aut Venus animantium dijs conſecratorum, vt canum, felium, ſimiarum & id genus reliquorum. Si Mercurius, vſui humano deuotorum, vt auium, porcorũ, caprarum, bouum, & his ſimilium. Si in humanis ſignis luminaria deprehenſa ſunt, reliquis ſic habentibus, humana ſunt quoq;, quæ generantur monſtra, formáque peculiarem in modum perplexa, cuius ratio & modus ex ſignorum formis colligitur: in quibus quæ luminaria & centra occupauerunt, maleficæ ſtellæ deprehenduntur. Si igitur & ſic nullus beneficorum teſtificetur alicui prædictorum locorum, muti fœtus producuntur, & re vera monſtroſi. Si Iupiter aut Venus in honore & in pretio habebitur, quicquid fuerit portenti cuiuſmodi quiddam circa Hermaphroditos, & quos Harpocratiacos dicimus, alióſq; eius generis cõtingere ſolet. Si & Mercurius præter hæc oraculorum & ſomniorum interpretes creat & qui hinc victũ quæritent, ſolus verò mutos & ſurdos, ingenioſos tamen & vafros.

Declarat nobis monſtrorum natiuitates, quæ ut dixi, magis pendent à generatione, quàm à natiuitate: quia tamen natiuitas eſt ſimilis generationi, ideò & natiuitates indicant monſtra.

monſtra. Quòd uerò dicit Ptolemæus,eſt natiuitates monſtrorum ſimiles eſſe his, qui non nutriuntur. Monſtra enim rariſsimè nutriuntur:Si tamen nutriantur(quia formam habeant humanam) rariſsimè uiuunt: quædam tamen uiuunt, quæ parum à natura humana ſunt permutata. Velut dicit Haly uidiſſe quoſdam natos ſine pedibus,alios ſine manibus, quoſdam ſine auribus: audiuiſſe de alio,qui nullum habebat membrum præter duo foramina, unum per quod ſuggebat cibum, aliud per quod emittebat excrementa:Et quod diuinabat multa nutu illa ſignificans.Et de his ſunt Hermaphroditi Græcè(Androgini Latinè)et Harpocratiaci,id eſt,optimorum raptor. Androgini quidem ab initio mari mergebantur Romana lege aruſpicum,pòſt cœpère in delitijs haberi, quòd utroq; ſexu luxuria nephariorum ſimul potiri uiderentur. Tales igitur quibus Iupiter & Venus, & Mercurius fauent uiuunt:ob idq; diuinant,quoniam extincta luce luminarium,uis Iouis,Mercurij & Veneris magis relucet. Si igitur monſtra eſſe debent,Solis & Lunæ uim extingui neceſſe eſt: Et maleficas dominari in angulis. At ſi hæc contigerint,mori neceſſe eſt, niſi à Ioue & Venere & Mercurio adiuuentur. Sed his dominantibus & maleficis in angulis conſtitutis, neceſſe eſt eos malorum eſſe morum, qui ſic nati ſunt: Et futurorum diuinatores. Aliqui etiam præſentium, quos Harpocratiacos Haly exiſtimat appellari,id eſt,tales quibus res repentè ueræ in mentem ueniunt, ſtatimque proferunt. Velut narrat ipſe de quodam Aegyptiano cui in mentem uenit Regem Concin mortuum eſſe,dixitq; & inuentum eſt ea hora illum Regem mortuū fuiſſe. Et narrat de quodam Porphitone uiro Aegyptio maximo Mago et præcātatore,quiq; res faciebat admirabiles,dicitq; has artes notas fuiſſe in Cina Indiæ regione quæ nunc notiſsima eſt Luſitanorū nauigatione:Et ita eſt. Inde aduehitur radix quæ Cina uocatur:alij uocāt Chinā.

His

His uiſis Ptolemæus duo docet, primum formam natiuitatis monſtrorum, quæ conſtat in tribus rebus. Prima quòd luminaria cadant ab angulis nulla familiaritate iuncta horoſcopo, id eſt, in duodecimo uel ſexto loco: poterit & adijci octauus & tertius. Secunda, ut malefica ſint in angulis & maximè aſcendente & medio cœli. Tertia, ut dominus loci coniunctionis uel oppoſitionis præcedentis natiuitatem, neque aſcendenti, neq; loco Lunæ, neq; domino genituræ aliqua familiaritate iungatur, tunc erit monſtrum. Quòd ſi beneficæ non teſtificentur, erit abiectum: ſi uerò auxilientur erit in honore ubi forma humana conſtiterit. Formam uerò ſeu humanam ſeu aliam præſtabunt ſigna in quibus erunt luminaria, & hoc eſt ſecundum. Quod uerò dicit (mutos & ſurdos) legi poteſt iuxta Arabes mutos, & ſine dentibus. utraque lectio uerò bene habet.

Vt uerò clariſſimum huius rei & monſtri habeatur exemplum, ſubijcio hanc genituram. Natum eſt in Anglia, dum ibi eſſem, in uilla uocata Mioletōſtoni VIII. M. *paſſuum diſtante ab inclyta academia Oxoniēſi, fuitq; poſthumum. Pater uocabatur Ioannes Kemer. Ita enim Anglicè ſcribitur. Erant duæ puellæ ad umbilicum commiſtæ, quæ in unum coierant quaſi recta altera alteri inſerta, uenter uētri, dorſum dorſo, unus umbilicus, una uulua, unus anus, qui inter crura ſiniſtra atque nates poſitus erat. Itaq; ſiniſtra crura locum ſuum ſeruabant: Velut cùm pueri ſedētes colludunt. Dextra uerò, crus, & pes alter alteri commiſtus in unum coiēre. Itaq; pes ille nouem habuit digitos. Primis duobus diebus lac ſuggere noluerunt à matre, ob partus laborem, nutriti lacte uaccæ, tertia ſuxerunt à matre, dormiebat quandoque altera, reliqua uigilante, quod ab umbilico ſupra unaquæque ſua membra ſeorſum retineret. Itaque uixit una ad decimam octauam Auguſti, reliqua ad* XIX. *Longitudo pollicum*

xx. latitudo autem VI. *Hoc igitur fuit monſtrum & geminum, & poſthumum, & quod non uixit, licet fuerit nutritum. Cauſa Geminorum fuit aſcendens bicorporeum & do-*

minus eius commiſtus alteri. Quòd monſtrum fuerit, facit Luna cum nodo, & Iupiter dominus trigoni coniunctionis cum nodo, & Sol in ſextili Martis ex longa aſcenſione, ſecundum ſigna, & locum (nota bene) & in angulo & Saturnus eleuatus ſuper omnes Planetas, ad cuius oppoſitum tendit Sol. Ideò etiam parum debuit uiuere hoc monſtrum. Prætereà Mars, qui damnat & eſt in angulo aſcendens & Mercurius aſcendentis dominus, erant in capitibus & nodis ſuis. Ideò ſatis promptè de uitijs compoſitionis pronuntiare poteris, cùm ſignificatores ac maleficæ nodis iuncti ſunt.

Caput

Caput nonum.

TEXTVS XXI.

De his qui non nutriuntur.

CVm reliquum ſit ex iјs, quæ circa ipſam genituram ſpectantur de his, qui nō nutriuntur dicere, intelligere oportet hanc quæſtionem interdum annexam eſſe illi, quæ de vitæ ſpatio agit, eſt enim vtriuſque quod quæritur, idem genus, aliquando ſeparatā eſſe, eò quòd ipſius inueſtigationis vis diuerſa ſit. Viuendi enim ſpatium in iјs conſideratur, qui tempus aliquod tulerunt, hoc eſt non minoribus vnà Solis circuitione. Tēpus enim propriè hoc vnius anni accipitur, potentia verò etiam minus eſt illo menſes videlicet ac dies, & horæ, ſed quæ de illis, qui non nutriūtur, ſuſcipitur quæſtio, in eos tantùm cadit, qui ob malitiæ abundantiam minoribus temporibus decedunt. Vnde illa quidem magis variam habet pertractionem, hæc verò ſimpliciorem.

Hucuſq; præter tractationem de parentibus licet ſint glorioſa Aſtrologo, non tamen adeò utilia ſunt, neq; tamen ipſa tractatio de parētibus uel fratribus adeò firma eſt, ut de proprijs effectibus à genitura ſumptis. Nam monſtra, ſexus & numerus ſenſu dignoſcuntur; ideò non indiget, ut quærantur certa incertis modis ab Aſtrologo: nec etiam talia ſunt per ſe, ſed ſolùm ut natiuitas aſſimilatur geniture, quæ

cauſa

cauſa eſt talium effectuum. Hoc uerò,quod hic docetur,*ma-ximè quæri ſolet, & adeò efficaciter, ut cùm ego implicitus alijs negotijs quibuſdam nolens ſatisfacere,perpetuas incur-rerim inimicitias,eorum qui putant magiſtratum, aut diui-tias illos dignos efficere, ut qui uirtute prædìti ſint, illis in-ſeruire debeant: quòd uideant illam turbam nebulonū* Aſtro *logorum,tum etiam aliorum artificum, qui ſine ſcientia,ſine iudicio,ſine diligentia, ſine labore, plenos falſis opinionibus ac fabulis,ultrò ſe illorum in ſeruitutem ingerere.* Hic itaq; *præter tractationem de parentibus & de fratribus incipit ſolida natiuitatum explicatio atque utiliſſima, cuius initium eſt ab his,qui non uiuunt.* Dicit ergo Ptolemæus,*ij, qui non uiuunt, duorum ſunt generum.* Quidam *enim non accipiunt nutrimentum, ſed ſtatim moriuntur, antequàm lac ſugant, quorum tractatio eſt ſimpliciſſima, quia unius ſunt tantùm modi: alij uerò ſunt, qui nutriuntur,non tamen dicuntur ui-uere, quia non pertranſeunt primum annum.* Et tales ſunt *multorum modorum.* Quidam *enim uiuunt per aliquot horas, ſed non implent diem,quidam per aliquot dies, ſed non implent menſem, quidam per aliquot menſes, ſed non implent annum.* Igitur *uiuere dicuntur ſolùm infantes, qui annum excedunt.*

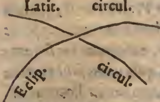
TEXTVS XXII.

Omnino igitur ſi in angulis ſit alterum lu-minarium, & vnus maleficorum illi congre-diatur ſiue etiam opponatur, idque partiliter & ſecundum figuram æquicruriam, nullo be-neficorum interim affulgente, & gubernator luminarium in maleficorum locis detineatur, ali non poterit,quod natum eſt.

Exponit tres caſus, in quibus natus non nutritur: quorum

pri

primus eſt, quòd luminare ſit in angulo, & malefica in illius coniunctione, aut oppoſitione per gradum & in figura æquicruria, id eſt, quòd in coniunctione latitudo ſit eadem, & in oppoſitione Solis ſit in ecliptica, & in oppoſitione Lunæ habeat contrariam latitudinem. Vtpote, quòd ſi Luna ſit in decimo gradu Arietis cum tribus gradibus latitudinis borealis, Saturnus uel Mars ſit in decimo gradu Libræ cum tribus gradibus latitudinis auſtralis: tunc enim malefica & Luna, & locus in ecliptica, maleficæ & Lunæ facient duos triangulos æquicrurios & æquales, quorum unum latus erit quarta eclipticæ, aliud erit quarta

circuli magni tranſeuntis per centra Lunæ & maleficæ: Et hæc eſt figura æquicruria, prout in figura uides. Aliter poſſet dici æquicruria, quando latitudo ex eadem parte æqualis eſſet, quia arcus à polis zodiaci ſunt æquales. Deinde oportet, quòd nulla benefica reſpiciat aliquem illorum, ſcilicet nec luminare nec maleficam: & quòd luminarium diſpoſitor ſit in locis maleficorum, & ita ſunt quinque conditiones. Prima luminare in angulo, ſecunda malefica in gradu illius uel oppoſito, tertia latitudo eadem in coniunctione, contraria in oppoſitione, quarta quòd benefica non adſit, quinta diſpoſitor luminariũ, uel diſpoſitores in locis maleficarum. Cauſa autem huius eſt, quoniam homo non poteſt uiuere cum tam magno infortunio unius luminaris: at infortunium non poteſt eſſe tam magnum in luminari, niſi malefica ſit in angulo: ſed malefica non poteſt eſſe in angulo oppoſita uel coniuncta luminari per gradum, niſi luminare & ipſum ſit in angulo, quare ut tam graue ſit infortunium, neceſſe eſt, ut luminare ſit in angulo. Et manifeſtũ eſt, quòd quantò erit pro ximius lineæ finitoris, tãtò erit certius. Secũdus caſus eſt hîc.

TEXTVS XXIII.

Ad hæc non ſuperuiuet natus, & ſi non iuxta figuram æquicruriam hoc accidit, ſed è propinquo applicent maleficorum radij ad luminum loca, duæq́; maleficæ, vel alteri, vel vtriq; noceant, aut ſecundum ſucceſsionem aut oppoſitionem partiliter alteri luminari altera, aut ſi vna quidem ex oppoſito, altera ſucceſsione obſit, minimè diuturnum erit, quod producitur, cùm prauitatis magnitudo demoliatur, quicquid ad vitæ diuturnitatem ſuccedentis maleficæ diſtantia facere videbatur. Inſigniter verò obeſt per ſucceſsionem, vt Soli Mars, ita Lunæ Saturnus, contrà per oppoſitionem aut eleuationem Soli Saturnus maximè incommodat, Mars Lunæ, potiſsimùm, ſi eadem poſsident cum gubernatoribus luminarium, & horoſcopi loca.

Si non iuxta longitudinem eandem, id eſt, non per gradum aut non per latitudinem noceant, ſed ex propinquo tantùm, ita tamen ut altera ſecundum eundem gradum reliqua ſuccedat eidem luminari oppoſitione uel cõiunctione, aut ſi unum luminare offendat malefica ex eodem gradu, reliqua malefica ſuccedat reliquo luminari, ſint uerò luminaria in angulis tunc & reliqua, quæ dicta ſunt de beneficis et diſpoſitore luminarium non nutrietur infans. Docet autem, quòd in ſucceſsione Mars eſt deterior Soli interficiens propter nimiam caliditatem, & Saturnus ſuccedens Lunæ propter frigiditatem. Contrà, in oppoſitione quia maior fit à contrarietate actio Mars Lunæ & Saturnus Soli. Idem in eleuatione, id eſt,

K cùm

cùm ſuperiores euadunt maleficæ luminaribus, & maximè ſi poßideant hæ malefica loca eadem, id eſt, iuncta ſint guber= natoribus luminarium & horoſcopi.

TEXTVS XXIIII.

Si verò duæ accidant oppoſitiones luminarium in angulis agentium, & maleficorum ſecundum figuram ęquicruriam, mortuus aut ſemiuiuus infans educitur.

Hic eſt tertius caſus, quando utrunq; luminare in angulis fuerit in oppoſito maleficarum in figura æquicruria, hoc eſt in eodem gradu ſecundum longitudinem & oppoſitæ latitudinis, tunc infans extrahetur ſemimortuus potius quàm ſe= miuiuus. Idem continget ubi una malefica opponatur utriq; per figuram æquicruriam luminari: cum luminaria in eadem parte iuncta in angulo fuerint. Vel ſi malefica uni iungatur per gradum in longitudine & latitudine, alteri uerò oppo= natur per figuram æquicruriam: maximè ſi Mars Soli iun= gatur & opponatur Lunæ, aut Saturnus iungatur Lunæ & opponatur Soli: omnes hi caſus à Ptolemæo intelliguntur. Sed quia in his quinq; caſibus ſemper quinq; conditiones præſupponuntur, ideò cùm inter illas una ſit quòd benefica nulla ſe interponat, ſubiungit.

TEXTVS XXV.

His ita conſtitutis, ſi defluere luminaria contingat ab aliquo beneficorum, aut aliôqui illi configurati, ita vt radij in partes pręcedentes iaciantur, ſuperuiuet infans pro numero partium interiectarum inter luminare & radios malefici proximè, totidem videlicet menſibus, vel diebus, vel horis etiam, pro magni-
tudine

tudine prauitatis & maleficarum ſtellarum vi.

Cùm igitur luminaria non exquiſitè tetigerint maleficas, ſed aliquot partibus diſteterint, ita quòd benefica aliqua fuerit ante ipſum luminare, uel radios proiecerit ante ipſum luminare, tunc infans poterit uiuere tot horis, uel diebus, uel menſibus, quot fuerint partes inter luminare & maleficam, uel eius radios oppoſitos. Et cauſa eſt, quia luminare fit tantò robuſtius propter beneficam, ut non ſtatim moriatur infans. Et hoc de horis, uel diebus & menſibus contingit ſecundum robur maleficæ, quæ eſt poſt luminare & alterius, quæ reliquo luminari coniungitur, uel opponitur. Similiter inſpiciendum eſt robur beneficæ, & quàm propinqua ſit ipſi luminari, tantò enim plus uiuet. Remota enim benefica dabit horas, tangens luminare menſes, propinqua dies. Et ſimiliter malefica ualdè potens & coniuncta, & quòd benefica iuuet horas tantùm dabit debilis menſes, mediocris dies. Quòd ſi uolueris partus uiolenti exemplum habere, habes primam genituram in fine libri. Nam Rex hic natus eſt matre pereunte, extractúſq; ab utero.

TEXTVS XXVI.

Verùm enimuerò ſi maleficarum radij ad præcedentia feruntur loca, beneficarum ad ſequentia, quod in lucem editum eſt, conualeſcet ac viuet.

Expedita parte in Commento præcedenti atq; textu eorum, qui nutriuntur ſed non uiuunt, anteà uerò eorum, qui neq; uiuunt nec nutriuntur, in hoc præſenti textu qui eſt tertiæ partis principalis huius capitis initium, tractat de his, qui uiuunt & nutriuntur, ſed tamen infœliciter nutriuntur: quales referunt hiſtoriæ Romulũ & Remum, & Oedipum, & alios infinitos, qui nunc deferuntur ad loca, quæ uocant

hoſpitalia: olim incerti infantes feris deuorandi exponebantur, quæ ueriſſima hiſtoria eſt. Abrogata fuit conſuetudo tam impia propter Romulum & Remum (ut dixi expoſitos) à Romanis. Plures uerò etiam ſponte ægrè uiuunt. Hi omnes ſunt, quibus luminare eſt in angulo, & malefici corpus aut radij ante luminare, benefici autem poſt. Gratia exempli, aſcendat prima pars Arietis atq; in ea Mars: Sol uerò in ſecunda parte: Iupiter uerò in tertia parte Sagittarij, trigono reſpicit partem ſequentem Solis, tunc talis infans patietur naſcendo, ſed tamen ſuperuiuet.

TEXTVS XXVII.

Ac rurſus ſi quidem maleficæ ſupra configuratas in genitali conſtitutione beneuolas ſtellas euehuntur, viuet in pœnam & ſubiectionem: ſi contrà hæ extollantur ſupra illas, expoſitum alijs parentibus ſubijcietur. Ac ſi beneficorum quiſpiam vel cooritur, vel applicat Lunæ, maleficorum verò occidit aliquis, ab ipſis parentibus in libertatem redditum, filiorum loco enutrietur.

Nunc proponit quinam bene tractabuntur & qui malè. habet autem duplicem ſenſum. Primus eſt, quòd poſtquàm ſi debet nutriri, oportet ut benefica extollatur, ſeu ſit poſterior malefica: uel quòd eadem malefica ſit potentior eadem benefica, quia in dignitatibus ſuis: Et ita benefica potentior, quia malefica ſit in dignitatibus beneficæ: Et hic eſt primus ſenſus. Secundus eſt, quòd alia malefica ſit potentior uel debilior reliqua benefica, quæ non eſt cum luminari: Et hoc etiam conſonat. Sed ex his colligitur tertius ſenſus uerior, quòd utraq; benefica, utriq; maleficæ comparetur ſecundum quatuor modos eleuationis iam dictos. Et ſi uincant beneficæ, recipietur

ſpietur ab alijs pro filio, & enutrietur, tamen erit ſeruus. uerò maleficæ, nutrietur in pœnam & ſeruitutem nō pro io, ſed ut catuli proiecti. Et hic mos antiquis erat notiſſi- us: nunc propter legem Chriſtianam omnia quoquomodo tiora facta ſunt: Ideò interpretanda ſunt hæc iuxta pro- rtionem eorum, qui ab hoſpitalibus educandi ſumuntur. gitur inquit ex iſtis, qui pro filijs nutriuntur, malefica oc- at, & benefica oriatur, uel Luna illi applicet, tunc educa- ur uerè pro filio, uel filia inſtructus diſciplinis & bene ue- us. Et ego memini me uidiſſe quendam ſumptum ab hoſpi- i educandum, qui creuit & factus eſt hæres domini in ma- am hæreditatem, & dum ego eſſem puer, uidi illum diuitem uitantem ſuperbè per urbem noſtram. Alium ſcio, qui edu ur uxore decipiente maritum, uel etiam marito conſcio, decipiente conſanguineos in maximam hæreditatem, cùm filius paupurculæ mulieris & miſeræ.

TEXTVS XXVIII.

Eodem modo in plurium genituris vten- ım eſt. Siquidem ad occaſum deuoluitur odpiam eorum, quæ duobus pluribúſve odis configurantur aſtrorum, ſemiuiuum ;, & mutilum, & carnis veluti fruſtum, id od producitur. Ac ſi ſupra illud euehuntur aleficæ, nutriri non poterit, & diuturnum n erit ob id quod procreatum eſt.

Poſtquàm docuit de uno tantùm nato, hìc declarat de plu- us, qui naſcuntur. Et quia cùm plures naſcuntur, facilius ut moriantur, ideò ne quis crederet ne in geminis ac trige is magis, quòd requirantur illæ quinq; conditiones, docet ȯd duæ ſufficiunt, ad hoc ut moriatur, nam ſi aſtrorum um, quæ aſcendenti & duobus luminaribus imperitant,

K 3 quódq;

quódq; neceſſe eſt alteri luminarium configurari, ſi debeant eſſe gemelli, uel plures, ut ſuprà uiſum eſt, fuerit in occidente, quod naſcetur, erit oblæſum ac ſemiuiuum. Quòd ſi præter id etiam malefica ſuper eundem Planetam eleuetur, quod naſcetur, non nutrietur. Et ita in geminis pauci ſeruantur, & ægrè, in trigeminis rariùs et difficiliùs, in pluribus autem aut omnino nunquàm, aut uix unquàm, ut ſuprà dictum eſt.

Caput decimum.

TEXTVS XXIX.

De vitæ ſpatio.

INter ea, quæ ſecundum genituram eueniunt, primo loco de vitæ diuturnitate diſſerendum erit. Quandoquidem veterum de more ridiculum eſt ſingillatim ad illum omnia futura referre, qui ad horum tempora vitam prorogare non poteſt. Neq; verò ſimpliciter, neque leuiter huius rei conſideratio inſtituitur, ſed à præcipuorum locorum domino multipliciter captanda eſt. Eſt autem maximè nobis, naturæq; conueniens hic modus, omnino enim pendet ex Apheticorum locorum, iiſq; dominantium, deprehenſione amplius locorum, & aſtrorum interimentium. Dijudicatur igitur horum vnumquodq; hoc pacto.

Quia iam tractauit de his, qui non nutriuntur: nunc tractat de ijs, qui nutriuntur: Et de diuturnitate uitæ illorum, quia fruſtra quæreretur de coniugio, & filijs, & qualitate illorum,

illorum, in eo, qui moriturus ſit in pueritia, abſurdius uerò ſcriberentur hæc, quod antiqui faciebant ridiculosè ſatis. Veluti ſi quis ſcribat, hic natus ducet uxorem in ſenio formoſam & diuitem, quia Venus eſt occidentalis iuncta Ioui in utriuſque dignitate, habebitque prolem pulcherrimam. Et ita de diuitijs, de amicis, de magiſtratu comparando in ſenio, deinde ultimò ſubiungat (poſt longa ſcripta perplexa & dubia; qualia ſolent facere Aſtrologi noſtri temporis plena contradictionibus & obſcuritate) quòd morietur in prima iuuenta, nónne ſtrenuè hic nebulo ſuam declarabit ſtultitiam? Ptolemæus igitur docet, quòd primò quærenda eſt quantitas uitæ, deinde adijciendi caſus, qui intra terminum illum uitæ continentur, cæteri omnes relinquendi. Quomodo autem debeat longitudo uitæ præſciri, docet ex tribus, loco Aphetico, id eſt, ab ἀφετῆ, quod eſt dimiſsio, & illius dominus, & tertiò anæreticis, id eſt, interficientibus, ab ἀναιρέω, quod eſt occîdo, ἀναιρετὴς, occiſor. Sic dicti etiam Aphetæ, quaſi dimiſsio, ut ex loco intelligatur afflatu quodam dimitti, quaſi linea quæ uitam menſuret, ut à Parcis olim antiqui fabulantur, Clotho, Lacheſi, interficiens erat Atropos.

Caput vndecimum.

TEXTVS XXX.

De locis Apheticis.

PRimùm ſanè exiſtimandum eſt eſſe Aphetica loca, in quibus omníno reperiri neceſſe eſt eum, qui velít vitæ gubernandæ iuriſdíctione potiri, vt circa horoſcopum à quinis partibus, prius ſupra finitorem emergentibus vſq;

ad 25. reliquas ſuccedentes, & qui has tricenas partes dextris hexagonis radijs contingit, qui boni dæmonis locus dicitur, & qui tetragonis nimirum cœli ſupra terram faſtigium, & qui trigonis, qui Deus appellatur, & qui oppoſitis, is nimirùm qui in occaſum prouoluitur. Præfertur cæteris cœli culmen, proximè qui circa ortum eſt, deinde qui cœli faſtigio ſuccedit, pòſt qui circa occaſum exiſtit, tandem qui medium cœlum præcedit. Omne enim quod ſubterraneum eſt, meritò poſthabendum eſt, in præclaro adeò imperij genere, eo tantum excepto, quod cum horoſcopo in lucem prodit. Ex ijs etiam, quæ ſupra terram extant, neque illum locum, qui nullo familiaritatis vinculo cum aſcendente cohæret, accipere conuenit, qui Argos, id eſt, piger Græcis dicitur, neq; eum, qui priùs exortus erat, qui mali dæmonis appellatur, quoniam aſtrorum ibi commorantium in terram effluxus, cùm etiam ab angulo præcipitetur, turbat ac veluti abolet, quæ ex terræ humoribus naſcitur fumoſa tenebricoſitas, qua de cauſa ſuis neq; coloribus, neq; magnitudinibus apparent. Deinde Aphetas, ſiue vitæ gubernatores, accipere oportet, non quoſuis, ſed præcipua genituræ loca, Solis nimirum & Lunæ, horoſcopum, Partem fortunæ, & horũ gubernatores.

Tria

Tria proponit. Primum, qui poßint eſſe uitæ gubernatores, & ſunt quinque qui eſſe poſſunt, Sol, Luna, Aſcendens, Pars fortunæ, & dominus horum locorum. Secundum, ſunt loca in quibus poſiti Aphetæ poſſunt decernere uitam. Et ſunt quinq; per ordinem, primus eſt medium cœli, ſecundus eſt aſcendens, tertius eſt undecima domus ſeu locus bonæ fortunæ, quartus eſt ſeptima domus, quintus & ultimus, qui omnibus eſt debilior, eſt nona domus, quam Deum uocat. In his igitur ſi inueniatur unus ex illis quinq; ſignificatoribus, erit Apheta, id eſt, decernet annos uitæ & robur eius: reliquæ ſeptem domus ſunt inutiles. Manifeſtum eſt igitur, quòd poterunt eſſe plures Aphetæ ſimul & plerunque contingit, ut in prima, & ſecunda, & tertia, & quarta genituris, quandoq; unus tantùm, licet rarò, in his qui adoleſcunt. Tertium eſt menſura domus et pro exemplo capiamus decimam: dicit Ptolemæus, quòd illa tenet quinq; gradus ante initium, & uigintiquinq; poſt initium, & intelligit de gradibus æquinoctialis. Veluti gratia exempli in octaua genitura medium cœli habet rectam aſcenſionem partium 280. minutorum 47. uolo ſcire, ubi uigeſimaquinta pars finiatur. Scio, quòd quilibet quinq; gradus occupant tertiam horæ partem, igitur uigeſimuſquintus gradus æquinoctialis diſtat hora una, & duabus tertijs à cœli medio. Quære igitur gradum propè quartam partem Aquarij inuentam per regulam trium, dicendo, Si triginta gradus æquinoctialis, qui ſunt inter decimam et undecimam, faciunt decemnouem ex ecliptica, quid facient uigintiquinque æquinoctialis? & facient quindecim ex ecliptica, quia medio cœli numerati finiuntur in quartam partem Aquarij. Huius igitur horaria tempora ſunt undecim, & duæ tertiæ: duc in horam unam & duas tertias, et fiunt partes decemnouem, minuta uigintiſex, adde ad partes 289. min. 47. fiunt partes 309. mi. 13. quibus reſpondent partes ſeptem Aquarij, quod

K 5 conuenit

conuenit. Conuerſo modo procedendo inuenies ſeptimā partem Aquarij iuxta Ptolemæi ſententiam diſtare à medio cœli partibus uigintiquinq; æquinoctialibus. Quanuis parum diſferret ab hoc, iuxta Monteregij tabulas. Eodem quoq; modo faciemus, ubi uoluerimus inuenire uigintiquinq; gradus undecimæ: nam uigeſimusquintus gradus illius domus diſtat horis tribus & duabus tertijs, ab angulo medij cœli. Et ita in quinq; gradibus anterioribus. Rarò etiā accidit, ut Apheta ſit circa finem domus, ita quòd oporteat uti hac ſupputatione. Sed ego eam appoſui, ut neceſſariam ad ſciendum quocunque anno quo quiſque Apheta perueniat. Nam eodem modo ad unguem operari licet.

Notandum, quòd decima domus extenditur uſque ad undecimam, & undecima uſque ad duodecimam, ſcilicet per triginta gradus æquinoctialis. Verùm Ptolemæus non uult, quòd illi quinque gradus ultimi licet habeant uim, attamen habeant eam tam magnam, ut ſignificator uitæ ibi poßit dare uitam & eſſe Apheta.

Notandùm ſecundò, quòd ubi domus idonea ſuccedit domui idoneæ, illi quinque gradus ultimi non ſunt auferendi: quia licet non ſint boni ratione domus, cuius ſunt pars: ſunt tamen boni ratione domus ſequentis. Exemplum, quinque gradus ultimi nonæ, licet non ſint boni pro nona, ſunt tamen boni, quia ſunt pars decimæ domus ſequentis. Et quinq; gradus ultimi decimæ, licet non ſint boni pro decima, ſunt boni pro undecima domo, quæ ſequitur. Et ita poſſumus conſiderare nonam & decimam abſque detractione illorum quinq; graduum. Solùm ergo erunt detrahendi à prima, ſeptima, & undecima, quia domus quæ has ſequuntur, quæ ſunt ſecunda, octaua & duodecima, non ſunt Apheticæ. Et quia dixerat partem fortunæ, ſeu ſortem eſſe unum ex locis Apheticis, illam docet in capite ſequenti inuenire.

Caput duodecimum.

TEXTVS XXXI.

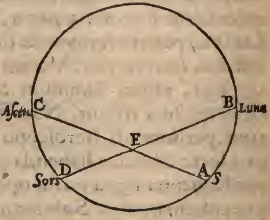
De Sorte ſiue Parte fortunæ.

FOrtunæ quidem partem colligimus vbiq; nocte, non ſecus ac die ex numero partium interceptarum inter Solem & Lunam, ſi totidem partes ab aſcendente ſigno iuxta ſignorum conſecutionem abijciamus, quo tunc ſanè euaſerit ſupputatio, eam ſigni partem, eúmque locum dicimus, fortunæ ſortem continere, vt quam rationem ſiue configurationem habet Sol ad orientalem finitoris partem, eam habeat & Luna ad partem fortunæ, & ſit veluti Lunaris quidem horoſcopus. Verùm & illud videre oportet, vtrum luminum altero magis in conſequentia feratur. Nam ſi Luna, numerum partium ab horoſcopo reijciendarum pro ſorte fortunæ habenda, reijcere veluti conſequentia ſigna verſus oportet. Si verò in præcedentia magis Sole fertur Luna, verſus præcedentia.

Intendit, quòd debemus detrahere locum Solis à loco Lunæ, & quod relinquitur de ſignis, gradibus & minutis, addere aſcendenti. & ubi cadit, eſt locus partis fortunæ. Exemplum in quarta genitura, locus Solis eſt ſigna tria, gradus tres, minuta 52. locus Lunæ eſt ſigna 0. gradus 18. miñ. 9. detraho ſigna 3. gradus 3. miñ. 52. ex ſignis 0. gradibus 18. minutis 9. addita una reuolutione integra, id eſt, ſignis 12. quia

aliter

aliter detractio fieri nequit: relinquūtur ſigna 9. gradus 14. minuta 17. quibus addo ſigna 7. gradus 26. pro aſcendente, & fiunt ſigna 17. gradus 10. minuta 17. Et *quia excedunt unam reuolutionem, abijcio illam, id eſt 12. ſigna, & relinquuntur ſigna quinq;, partes decem, minuta 17. quæ ſi numerentur ab initio* Arietis, *finiuntur in partibus 10. minutis 17.* Virginis: Et *ibi eſt pars fortunæ quartæ geniture.* Dicit *igitur* Ptolemæus, *quòd quantum diſtat* Sol *ab aſcendente, tantum* Luna *à parte fortunæ.* Et *ſimiliter ſi* Luna *eſt à coniunctione ad oppoſitionem, tunc* Luna *ſequitur* Solem, *& pars fortunæ ſemper erit ſub terra, & ſequetur aſcendens: quòd ſi* Luna *tranſierit oppoſitionem, ipſa antecedet* Solem *& ita pars fortunæ antecedet aſcendens, & erit ſemper ſupra terram.* Cauſa *igitur huius eſt hæc ſit* Sol *in* A, Luna *in* B, *& ducta fuerit* AC *linea à* Sole *ad aſcendēs & à* Luna BD *æqualis* AC, *tunc erit ex mōſtratis in tertio elementorum* Euclidis *arcus* B D *æqualis* AC *detracto cōmuni* AD *relinquetur* AB *æqualis* CD. *Cùm igitur addiderimus differentiam* Lunæ *à* Sole *aſcendenti conſurget locus* Sortis, *qui eſt locus, ubi radius* Lunæ *à* Sole *refractus æqualis radio eius, quo aſcendens illuminat reflectitur.* Sors *igitur fit addita diſtantia* Lunæ *à* Sole *ipſi aſcendenti.* Hæc *igitur eſt ratio* Sortis *quæ in alijs* Planetis *non tenet, quoniam non ſunt luminaria, & non reflectunt lumen* Solis.

Caput

Caput decimumtertium.

TEXTVS XXXII.

Quos eligere conueniat vitæ gubernatores.

PRæferendus ſanè eſt in diurnis genituris Sol,ſi in Apheticis locis repertus fuerit, ſin minus, Luna: ſi neque hæc, illi qui plura obtinent ad dominãdum ſuffragia & Solis loco & proximè elapſæ coniunctioni ac horoſcopo, hoc eſt,cùm ſuffragiorum quinque genera ſunt, is qui tria ad vnum horum locorum aut plura poſsidet. Poſtremò ſi neque hoc vſu venit, horoſcopum præferimus. Noctu verò quidem Lunam conſulimus, deinde Solem, pòſt qui maiorem habet ſuffragiorum copiam ad Lunæ locum moderandũ,præcedentis quoq; oppoſitionis ac partis fortunæ .ſin minus, ſi coniunctio luminarium præceſſerit,horoſcopum accipimus. At ſi oppoſitio, partem fortunæ. Si neque huc licebit, horoſcopus vitæ tranſigendæ præerit. Si verò & ambo luminaria & propriæ conditionis gubernator in locis Apheticis fuerint, id quod maioris dominij fuerit,ſeligendum eſt. Tunc demum gubernatorem vtriſq; luminibus anteferimus, quando honorificentiorem occupat locum,& ad vtraſq; conditiones gubernandi ius habet.

Tres

Tres facit ordines. primùm de die præferendo Solem, ſi in loco fuerit Aphetico, ex quinque domibus dictis ſuperius, & pari conditione ſemper intelligas: inde Lunam ſi Sol aptus non fuerit: inde ſi Luna apta non eſt, gubernatorem accipiemus, qui tres ex quinque dignitatibus habuerit in tribus locis, ſcilicet loco Solis, loco coniunctionis præcedentis, & loco aſcendentis: & ſit gubernator ille in loco Aphetico: Et ſi hic aptus non eſt, relinquetur aſcendens. Secundus ordo eſt, in nocte accipiemus primò Lunam, ſi erit in loco Aphetico: & ſi non, Solem, ſi fuerit in illis uigintiquinq; gradibus qui ſequuntur aſcendens: ſi non, accipiemus gubernatorem qui habeat tres ex quinq; dignitatibus in tribus locis, ſcilicet loco Lunæ, loco oppoſitionis luminarium præcedentis natiuitatem, & loco partis fortunæ, ſi talis gubernator fuerit in loco Aphetico. Quòd ſi non, ſi coniunctio præceſſit natiuitatem, accipies aſcendens, quia Sol fauet aſcendenti: ſi oppoſitio, accipe partem fortunæ, ſi ſit in loco Aphetico: ſi non, accipe rurſus aſcendens. Tertius ordo eſt, quòd ſi ſint tres principales Apheta, ſcilicet Sol & Luna, & gubernator locorum prædictorum in locis Apheticis, tunc præpones ex Sole & Luna illum, qui fuerit potentior. Gratia exempli, ſi de die Luna ſit in decima, & Sol ſit in nona, præpones Lunam Soli. & ſi Luna eſſet in decima & Sol in undecima, tunc erunt fermè pares. Præpone igitur illum ex his, qui fuerit in maiore dignitate. Quòd ſi parua fuerit differentia, uide ſi cui illorum dominus loci coniungatur, uel cum benigno aſpectu reſpiciat. Similiter ſi de nocte Luna eſſet in nona uel in ſeptima, præferes Solem illi, ſi ſit in aſcendente, & maximè ſi fuerit iuxta gradu aſcendẽtis: uel in dignitate ſua, dummodo ſit intra uigintiquinque gradus dictos. Et in his caſibus indigemus magna coniectura & iudicio bono: & maximè quia ut dixi, Apheta, quantumcunque potens, cùm

cadit

cadit ab altero, nullam retinet uim, niſi ſit aſcendens: quia eſt quaſi quædam alteratio & non communis adminiſtratio. Gubernator uerò debet præferri luminaribus, quando duas habuerit conditiones. prima, quòd ipſe fuerit in meliore loco Aphetico, quàm luminaria. ſecunda, quòd habeat tres ex quinque dignitatibus, in loco Solis & coniunctionis præcedentis natiuitatem & aſcendentis: & item tres alias in tribus alijs Locis, ſcilicet Lunæ & loco oppoſitionis luminarium præcedentis natiuitatem & loco partis fortunæ. Et tunc dicitur gubernator utriuſq; temporis, ſicut in natiuitate mea eſt Mercurius. Eſt enim dominus domus & altitudinis loci cõiunctionis, & primus dominus trigoni Solis: Et rurſus dominus domus, & altitudinis loci oppoſitionis: Et dominus primus trigoni partis fortunæ. Tam coniunctio enim, quàm oppoſitio præcedens natiuitatem meam, fuit facta in Virgine, & locus Solis & partis fortunæ, fuit in Libra.

Circa quod nota tria: Primũ, quod iam dictum eſt, ſed repeto ob uehementem utilitatẽ, ſcilicet, quòd per quinq; digni tates intelligit domũ, trigonum, altitudinem, finem, coniunctionem, uel aſpectũ qualiſcunq; ſit: & ſub aſpectu etia comprehenduntur intuentia & imperãtia, dũmodo ſint ad amuſſim, aliter non. Secundũ, quòd ſi in natiuitate diurna præcedat oppoſito luminariũ proximior, tamẽ debemus accipere locum coniunctionis, quia Sol eſt potentior Luna. Et ſimiliter in nocturna, quanuis coniunctio ſit proximior natiuitati oppoſitione, debemus accipere locum oppoſitionis, quia Luna fauet oppoſitioni, cùm in coniunctione nullam habeat poteſtatem. Et hoc non tamen auſus fuiſſem dicere, niſi colligeretur à Ptolemæo in textu. Tertium, quòd locus oppoſitionis etiam in hoc caſu eſt locus luminaris, quod inuenitur ſupra terram tempore ipſius oppoſitionis: et hoc eſt, quia Sol propter ſuam magnam potentiam non patitur ſibi eripi priuilegium

legium ſuum, quod eſt, quòd in diurna oppoſitione niſi ſit in gradu occidentis, locus eius debet præferri loco Lunæ.

Quoniam uerò res eſt maximi momenti præter reliquas

genituras in quibus docetur Apheta, hanc præcipuè ſubijcere uolui, quòd uerißima ſit, & diu me torſerit: quoniam antequàm Ptolemæi ſententiam pulchrè tenerem, exiſtimabam fieri non poſſe, quòd uiueret propter multiplicem grauiorum Planetarum, tum inter ſe, tum etiam ad Solem contradictionem. Primùm igitur timui, ne non nutriretur. Cùm uerò nutriri uiſa ſit, dubitabam ne non uiueret. Exacto autem anno eam non ſolùm uiuere ſed etiam longè melius cæteris fratribus ſuis uiderem, quippe quæ nunquàm ægrotaret, admiratus ualde, cauſam quærere cœpi diligenter. Verùm præpeditus, aliiſque interuertentibus negotijs eò uſq; diſtuli, quoad Ptolemæi hunc librum exponerem. Nunc igitur re plenè intellecta,

intellecta, quid tanta Solis calamitas mali ſignificaret, tótque Planetæ cadentes, inuicémq; radijs pugnantes, determinabo. Si igitur primum inſpicis, locus Lunæ erat ſub loco Lunæ patris, & in ſextili ipſius Iouis ad unguem, quamobrem declarabat eam eſſe domum Iouis, & ſub radijs Lunæ ſine malo alio aſpectu, quamobrem & nutriendam et plurimum patri dilectam futuram oſtendit. Quo uerò ad ipſam attinebat, Luna defluebat à Ioue & Veneris ſextili, applicabat in alterutrius dignitatibus, poſita dico, altitudine, trigono, finibus Veneris, & Iouis domo, quare & nutriendam & ſuperfuturam & robuſtam & matrem nihil incommodi paſſuram (cùm optimè conſtituti eſſent illius ſignificatores ambo & alligati inuicem) demonſtrabat. Nec quicquam paſſa eſt incommodi, niſi quòd propter nodum, qui cum Venere erat in aſcendente, cum quodam tumore in collo nata eſt, quem tamen hæreditariũ à patre habuit. Verùm longè maior illi erat, cùm orta nuper eſſet, adeò ut paterna auia plurimùm doleret. Sed & hîc mira felicitate ſucceſſu temporis euanuit, qui nullo medicamento certè tolli potuiſſet, cùm eſſet Bronchoceles. Itaq; falſum eſt, quod dicitur, connatos morbos non poſſe curari: nam & tumor ille oui magnitudinem implebat. Sed iam redeo ad ordinem. Quæſiui igitur de cauſa conſtantis uitæ, & animaduerti Solem, quia erat de die, eſſe in duodecimo loco, qui malus dæmon uocatur à Ptolemæo, ſicut octaua Argos, neq; Lunam eſſe idoneam, ſiquidem ſub terra erat & in cadenti domo, quare quæſiui an quiſpiam eſſet dominus locorum diurnorũ, id eſt, Solis coniunctionis, et aſcendentis, inueniq; eam eſſe Venerem, quæ ſecundum trigonum poßidet in loco Solis & coniunctionibus natiuitatem præcedentis, & finem in aſcendente: quare cùm ſit in loco Aphetico, nec quiſquam alius Planeta ſit in loco idoneo præter Saturnum, qui omnino nullas habet dignitates in locis potentioribus,

ribus, Venerem ſtatu Aphetam, præſertim quòd gubernator ſit utriuſq; temporis: nam præter id domina eſt loci Lunæ multis modis, ut dixi, & etiam eam aſpicit amico aſpectu, & domina loci Sortis, & loci oppoſitionis præcedentis, loci quidem Lunæ domus domina eſt, trigoni autē Solis ſecunda: ipſa prætereà eſt in dignitate ſua, ſcilicet trigono, quare manifeſtum eſt (quod rariſsimum eſt tamen) in hac genitura Venerem ſolùm dominari: quod ut in uiro malum eſt, in muliere tamen nequaquám. Itaque educata eſt pulcherrimè, ac uirtutibus, quæ ad fœminas pertinent, egregiè inſtructa. Cúmq; Luna deflueret à Ioue ad Venerem, gratijs mirum in modum pollebat, nuptáq; eſt ſatis locupleti uiro, quoniam pars fortunæ in finibus eſt Veneris, atq; in Martis trigono. Qui igitur dirigeret Venerem, ſciret omnia quæ contingunt circa uitam eius, quæ erunt circa trigeſimumquintum annum, trigeſimumſeptimum & trigeſimumnonum, quos ſi euaſerit, poterit ad maximam ſenectutem peruenire. Nupta eſt ſextodecimo anno, cùm Sol peruenit ad cor Scorpij, ubi erant radij quadrati Lunæ. Cæterùm, quid Sol ſignificabat tam oppreſſus & cadens, quid aliud certè niſi patris tot perſecutiones, tot contentiones, calumnias, metus, diſcrimina, anxietates, quæ à natiuitate puellæ ortum habentia, perpetuis ſeptem annis cum dimidio adeò increbuerunt, ut pro miraculo magno euaſerit? Et ſi dicas, quomodo potuit euadere, Sole & Saturno cadentibus ab angulo, Saturno etiam infœlici in Leone, ſine auxilijs beneficorum? Reſpondeo, quòd ex hoc cognoſcitur conſenſus genituræ parentum cum filijs: nam in patris genitura Sol eſt in cadenti, & in trino Martis: in genitura filiæ Sol rurſus eſt in cadenti & in trino Martis: ſed hoc eſt plus, quòd Mars eſt dominus loci Solis, ideò hoc unum fuit auxilium uiolentum, periculoſum, infidum, donec ſuperuenit genitura alterius filij, quam inferius exponemus.

Hanc

Hanc igitur genituram diffuſius explicaui, quòd multa, ut uides ſecreta contineat, atq; , ut ita dicam, admiranda.

Arabes ſignificatorem uitæ adeſſe neceſſarium exiſtimant, nec ſufficere ſolum Aphetam. Vocant autem hunc ſignificatorem Alcocodes. Cùm uerò eligunt, qui poteſtatem aliquam habens in loco Aphetæ ipſum reſpiciat, innituntur ſeptem rationibus. Prima eſt, quòd non deceat naturalis uitæ terminos eſſe fortuitos: ſed ſi ſumantur ab Aphetæ ſolùm directione erunt fortuiti, quia ab incurſu cum Anæreta. Prætereà, quòd multi euadunt à concurſu Aphetæ cum Anæreta, & ita uidetur incerta mortis ratio hoc modo: Contrà alij ante incurſum pereunt. Poſſet etiam aliquis uiuere annis propè CCXXV poſita prima parte Leonis aſcendente ſub altitudine poli partium LX, & benefica reſpiciente primum abſciſſionis locum. In frigidiſſimis etiam regionibus plus uiuerent, quàm temperatis, quod & rationi philoſophorum & experimento repugnat. Ptolemæus quoq; in capite de finibus, commemorat numerum annorum maiorum: qui, quorſum eſſent, ſi nulli uſui eſſent utiles: Nec ulli uſui utiles eſſe poſſunt, niſi uitæ decretis ac termino. Prætereà, cùm uideamus & familias quaſdam non excedere certum uitæ ſpatium, ut de quibuſdam Vicecomitibus, qui quinquageſimum annum non attingunt. Nationes etiam quædam, ut Naſamones quinquageſimum, Garamantes quadrageſimum non excedunt. Verùm Ptolemæus innixus eſt firmiſſimis experimentis ac rationi. Nam ut reliqua exempla prætercam, in prima genitura in fine libri poſita, nullus eſt uitæ ſignificator: Siue enim aſcendens, ſiue Venerem aphetam ponas, conſtitues ſignificatorem Solem, aut Mercurium, Sol XV annos, Mercurius XX pollicebitur, quorum terminorum alterum exceſſit, alterum longè exceſſurus eſt. Si quidem ſi tam propè eſſet in uiolenta morte multa pericula propè terminum præcedere ſolent, in

naturali autem multi morbi graues, quod animaduerſione dignum eſt. In *octaua quoq; genitura ſiue Lunam, ſiue aſcendens aphetam ponas, ſeu Iouem, uel Martem, habebis uitæ ſignificatores, quorum alter Iupiter, ſcilicet, quòd retrogradus ſit,* XXXVI *ſolùm annos, Mars* XLV *præſtabit. At tantum abeſt, ut intra terminos illos mortuus ſim, ut nunquàm ualidior extiterim, aut plura egerim, quàm illis ſuperatis. Quod cuiq; conſpicuum eſt, qui librum noſtrum de Libris Proprijs legit. Nam & maxima pars librorum perfecta ab eo tempore & edita. Itinera, congreſſus cum principibus, publica profeßio, atq; alia multa. Igitur ad primam dicimus & naturalem uitam finem habere fortuitum. Naturali mori pereunt ſolùm, cùm apheta ad ſuum quadratum peruenerit: atq; hic eſt ultimus uitæ naturalis terminus in unaquaq; regione. Ad ſecundum non concordant proceſſus nec ingreſſus, ut ſuo loco oſtendetur. Ad tertium, qui debilem habẽt aphetam, & naturaliter etiam debiles ex finium malorum concurſu cum proceßibus ex Antiſcijs (Commune hoc eſt nomen intuentibus & imperantibus ac obedientibus) Ex occurſu fixarum maleficarum, uel in eadem longitudine, uel etiam in eodem circulo poſitionis, ſi ex familia aut gente ualde breuis uitæ ſint, pereunt: Quod etiam ultimo argumento ſatisfacit. Ad quartũ fieri poteſt, legitúrq; de duobus, quodam Ioanne de temporibus, & alio. Cùm autem tot ſint neceſſaria, uix niſi in multis ſeculis contingit. Ad quintum uerum eſt ratione periodi, non roboris naturæ. Quo fit, à leuioribus anaretis intercepti, minùs uiuant, quàm qui in intemperata habitant regione. Quòd ſi temperata iuxta polos poſſet inueniri, ut de Hyperboreis fabulantur, argumentum concluderet. Ad ſextum aſſumpſit hoc Ptolemæus ad confirmandam rationem finium, quam intendebat. Nam & ex falſo uerum ſequitur: Licet autem ad hominem ſermonem habenti. Præ-*

tereà

tereà numerus ille in Saturno ſatisfacit ei reuolutionum numero, quem uocauit Ptolemæus reſtitutionem. In Ioue reſtitutionis Martis, quòd malefica eſſet & maior, numerum dederunt. Marti autem inæqualitatis ſolùm Iouis facta commutatione. Sed non addito numero reuolutionum, quòd malefica eſſet, quaſi res hominū uoluntate agatur, non Dei imperio, illum fraudarunt: ut in capite de finibus uiſum eſt. Sed ut ad rem reuertar, quod decepit Arabes, eſt, quoniam ſi dominus loci Aphetæ potens locum ipſum præcipuè bono aſpectu aſpiciat, Aphetam robuſtiorem reddit: atq; ideò etiam uitam & robuſtiorem & longiorem præſtat, quod nec Ptolemæus nec nos negauerimus, modò non res ad certum numerum annorum traducatur, ſed ad id, quod Anæretas facilè ſibi occurrentes poſſit ſuperare, aut non ſuperare. Hoc autem & ipſe iubet circunſpici in capite ſequenti. Tex. 44 & 45.

Caput decimumquartum.

TEXTVS XXXIII.

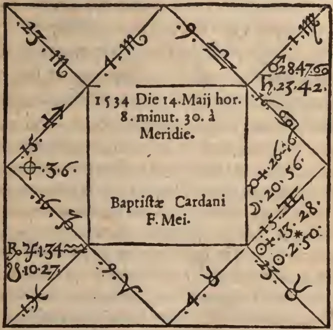
Quænam ſint vitæ moderandæ rationes.

CV'm vitæ moderandæ principes indicauerimus, ampliùs huius quoq; moderationis duos eſſe modos intelligamus, eum qui cõſequentia ſigna verſus inſtituitur, quam actinobiliam, id eſt, radiorum proiectũ dicimus, quando in orientalibus locis nimirum à cœli culmine & aſcendente interceptis vitæ gubernator inuentus fuerit: & eum qui non ſolùm conſequentia verſus, ſed & in præcedentia ſigna peragitur,

quam horinæan dicunt, cùm in locis à culmine declinantibus reperitur.

Duos ſtatuit dirigendi modos, alterum, qui fit dum ſignificator uitæ fuerit à medio cœli uſque ad finem primæ domus: qui eſt ſecundum ordinem ſignorum & ſecundum aſcenſiones ipſius Aphetæ: Et in hac locus Anæretæ ducitur ad locum Aphetæ ſecundum conſequentiam ſignorum. Exemplum in genitura puellæ præcedentis locus Apheta eſt Veneris locus, Anæreta licet non perfectus, fortaſſe eſt decimaſeptima pars Aquarij: locus ſcilicet quadratus Mercurij, qui eſt ſecundum temperiem Martis, & Veneris tamen. Ideò deducemus decimamſeptimam partē Aquarij ad locum Veneris in nono cœlo, iuxta aſcēſiones ipſius loci Veneris, id eſt, ſextæ partis Capricorni in eo loco, id eſt, in prima & tantundem diſtante ab aſcendente. Secundus modus eſt, quando ſignificator fuerit inter cor cœli & ſeptimum locum, uelut in genitura primogeniti mei, in qua Luna eſt Apheta, & tunc fit duplex directio, dicit Ptolemæus. Vna, quæ eſt eadem cum prima dicta, & eſt ſecundum ſucceßionem ſignorum ipſius Anæretæ ad ipſum Aphetam, ſecundum aſcenſiones Aphetæ: Et ita hæc directio eſt generalis omnibus Aphetis, ubicunq; conſtituti ſint ab angulo occidentis uſq; ad finem primæ domus. Sed tamen diſcrimen eſt, quòd à medio cœlo uſq; ad finem primæ domus directio fit, ſecūdum aſcenſiones Aphetæ: ab occidente autem uſq; ad medium cœli iuxta deſcenſiones Aphetæ, quæ ſunt æquales aſcenſionibus arcus oppoſiti. Secunda uerò directio eſt propria ſignificatori conſtituto inter decimam & ſeptimam: Et hæc fit contra ſucceßionem ſignorum, quia Apheta ducitur ad Anæretam ſecundum aſcenſiones ipſius Anæretæ. Exemplum in figura primogeniti noſtri, Luna Apheta deducitur ad occidens per deſcenſiones ipſius occidentis. Et ideò in primo

mo quadriennio fuit in periculo mortis, & relictus quaſi mortuus.

TEXTVS XXXIIII.

His ita conſtitutis, interēptoriæ ſunt partes ſecundum eam, quæ verſus præcedentia ſigna fit moderationem occidentalis finitoris, ſola eò quòd dominum vitæ labefactet.

Docet in conuerſa directione eſſe tantùm unum Anæretam, id eſt, occidentis angulum. Et hoc eſt proprium illi ſecundum: nam primum fuit, ut Apheta dirigeretur ad Anæretam per deſcenſiones Anæretæ, id eſt, occidentis. Non igitur Saturnus, aut Mars, uel alia ſtella ante Aphetam poſita, occidere poteſt. Nunc ſubijcit tertium proprium, quod eſt:

TEXTVS XXXV.

Syderum verò occurſantium aut teſtificantium partes adimunt tantùm vel adijciunt annos ijs, qui à vitæ moderatore colligebantur, vſq; ad occaſum illius, & nõ interimunt, quod non in locũ Apheticũ hæ impingant, ſed contrà. Ac adijciũt ſanè benefici, malefici adimũt. Mercurius vti ſolet, eorũ ſe attemperat moribus, cũ quibus corpore, vel radijs cõmittitur.

Sydera igitur aut radij interpoſiti inter locum Apheticum & occidentem non occîdunt, quia dicit talia non impingunt in locum Apheticum, id eſt, non mouentur uerſus locum Apheticum, ſed potiùs Apheta ad Anæretam. Ex quo patet illud, quod aliàs dixi in Ephemeridum ſupplemento, ſcilicet quòd in directione directa Anæreta deducitur ad Apheticum locum, non autem Apheta ad Anæretam. Qui locus eſt, ut dixi, Aphetæ in nono orbe fixus: Anæretæ autem mobilis, aſcendénſque ad Apheticum locum ſecundum ſignorum ſucceſſionem: Veluti in tertia genitura. Aſcendens eſt locus Apheticus, ſeptima Aquarij eſt leuis Anæreta, ſeptima Piſcium eſt Anæreta potens: dicemus, non quòd aſcendens perueniat ad ſeptimam partem Aquarij in annis XL, uel ad ſeptimam Piſcium in annis LVII, ſed quòd ſeptima Aquarij, & ſeptima Piſcium in dictis temporibus perueniat ad aſcendens. Dicit ergo Ptolemæus, quòd radij uel Planetæ, qui ſunt ante Aphetam in occidente, non occîdunt, ſed ſi fuerint benefici, addunt annos, menſes & dies retardando deſcenſum Aphetæ ad gradum occidentis. Et ſi fuerint malefici, detrahunt annos, menſes & dies accelerando deſcenſum Aphetæ ad gradum occidentis. Quantum autem addant, uel minuant, declarat in ſequenti textu, dicens:

TEXTVS XXXVI.

Numerus autem temporis adiecti ablatiuè colligitur ex partium vniuſcuiuſq; ſitu. Quot enim fuerint horaria tẽpora vniuſcuiuſq; partis interdiu diurna, nocturna noctu, tot ſignificantur anni, qui ſanè numerus cùm in ortu fuerit, integer ſeruandus eſt, & ſecundum diſceſſus ab ortu proportionem attenuandus, donec ad occaſum in nihilum abeat.

Vbi paulò tempeſtiuior eſſet tertia figura, Luna fuiſſet Apheta: quia fuiſſet in gradibus ante nonam, qui pro nona accipiuntur. Sit igitur ita ut Luna ſit Apheta, quandoquidem in exemplis nõ curamus de ueritate, ſed claritate dicendorum. Vides igitur quot radij intercidunt, inter Lunam & gradum occidentis, primùm quidem trigoni Saturni, qui nihil addunt neq; minuunt, quia ſunt radij amici maleficæ: Velut neq; ſextiles Martis: Rurſus neq; radij Solis, Veneris aut Mercurij, quia omnes ſunt naturæ mediæ, & etiam quia quantum adiment radij quadrati, tantum adijcient trigoni, cùm ambo cadant inter Lunam & occidentem. En uides iam octo radios, qui tamen nihil faciunt intercidere inter Lunam & gradum occidentis. Relinquuntur ergo ſoli radij ſextiles Iouis, qui addunt. Quantum uerò addant, exemplo docendum eſt, niſi enim exemplo docuerimus, in re difficilima nihil peragetur. Dicit igitur, cape partem horariam loci Iouis nocturnam, non quia natiuitas nocturna ſit, ſed quia Planeta, cuius ſunt radij, id eſt, Iupiter eſt ſub terra: Si autem eſſet ſupra terram, caperes partem horariam diurnam. Hanc igitur ſic habebis in tabula quantitatis dierum, quæ maximè neceſſaria eſt huic negotio, ſub altitudine poli quadragintaocto graduum, inuenies arcum ſemidiurnũ tertiædecimæ partis geminorum,

horarum ſeptem, minutorum quadragintanouem, cuius reſiduum ad duodecim, eſt arcus ſeminocturnus, ſcilicet horarum quatuor, minutorum undecim, qui quæritur. Hanc mul*tiplica per duo cum dimidio (* Et *eſt ac ſi reduceres horas in minuta multiplicando per* L X *&* *diuidendo per* X X I I I I, *productum ex ſex horis, qui eſt numerus arcus ſemidiurni, uel ſeminocturni in quatuor numerum minutorum horæ, in quibus unus gradus aſcendit) & fiunt gradus* X, *minuta* X X V I I I. Et *hæc ſunt horaria tempora.* Vide *igitur quantum* Iupiter *diſtet à gradu occidentis, & patet ex modo, qui inferiùs tradetur, quòd diſtat fermè per horam.* Multiplica *igitur numerum horarum diſtantiæ, id eſt,* I. *in gradus* X, *minuta* X X X, *fiunt rurſus gradus* X, *minuta* X X X, *diuide per* X I I, *ſemper* I. *numerum horarum temporalium arcus nocturni, ſi* Planeta *qui radios proijcit ſit ſub terra, uel diurni ſit ſupra terram & exibunt minuta* L I I I *unius gradus: quibus dando quinque minuta pro quolibet menſe, fient menſes decem, dies decemocto addendi tempori directionis* Lunæ *ad gradum occidentis.*

Nota, *quòd dantur horæ æquales & horæ temporales: horæ æquales dicuntur, in quibus aſcendunt ſemper quindecim gradus ex æquinoctiali:* Et *ſunt uigeſimaquarta pars unius diei naturalis, id eſt, ab uno meridie ad unum meridiem ſequentem, nec uariantur æſtate, nec hyeme, nec die, nec nocte.* Horæ *autem temporales ſunt duorum generum, diurnæ atque nocturnæ:* Et *ſicut diurna eſt duodecima pars temporis, quod intercipitur inter aſcenſum alicuius puncti eclipticæ ad deſcenſum eius in occidente, ita nocturna hora temporalis eſt duodecima pars eius temporis, quod intercipitur inter deſcenſum alicuius puncti eclipticæ in occidente, & aſcenſum eiuſdem in oriente.* Et *hæc hora temporalis fit maior uel minor tribus modis.* Primus *eſt ratione puncti ce*

di eclipticæ, quia aliæ ſunt horæ temporales Virginis & ſunt longæ, aliæ initij Libræ & ſunt eædem cum æqualibus, aliæ Scorpionis, & ſunt breuiores æqualibus. Secundus eſt ratione regionum: quia horæ temporales initij Geminorum in noſtra regione continent unam horam æqualem & quatuordecim minuta: Londini autem horam unam æqualem & XXI minuta. Tertius modus eſt diurnæ & nocturnæ, quia hora temporalis initij Geminorum diurna continet, ut dixi horam unam, & quatuordecem minuta ex æqualibus: nocturna uerò initij Geminorum ſolùm continet minuta XLVI horæ æqualis. Horaria igitur tempora uocantur numerus graduum æquinoctialis & minutorum qui aſcendunt in quocunque hora temporali. Arcus autem diurnus ſeu tempus diurnum alicuius puncti, eſt tempus in quo aſcendit arcus contentus inter illum punctum & oppoſitum, ſecundum ſucceſsionem ſignorum. Veluti arcus diurnus ſeu tempus diurnum initij Cancri, eſt tempus in quo aſcendunt Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius. Nocturnum uerò tempus ſeu nocturnus arcus dicitur, in quo aſcendit arcus interceptus inter punctum oppoſitum, & punctum illum. Velut arcus nocturnus quintædecimæ partis Cancri eſt, in quo aſcendit arcus contentus inter quintamdecimam partem Capricorni, & quintamdecimam Cancri ſecundum ſucceſsionem ſignorũ, id eſt, ultimi quindecim gradus Capricorni, totus Aquarius, Piſces, Aries, Taurus, Gemini, & primi XV gradus Cancri. Ex quo patet, quòd ſi arcus diurnus, ſeu tempus diurnũ alicuius puncti eſt prolixum, quòd ſigna quæ ſuccedunt illi puncto, tardè aſcendunt, et reliqua quæ antecedunt illũ punctum iuxta ordinem ſignorũ celeriter aſcendunt. Quòd ſi tempus diurnũ fuerit breue, erit contrario modo. Similiter ſi nocturnũ fuerit breue, erit ſicut de diurno lõgo: et ſi nocturnũ fuerit longum, erit ſicut de diurno breui. Hæc uolui

diffu

diffuſius declaraſſe, quia ſunt maximè neceſſaria ad ſequẽtia.

TEXTVS XXXVII.

Secundum eam, quæ in ſequentia ſigna fit, moderationem, interficiunt loca maleficorum Saturni & Martis, ſiue corpore ipſo ſiue radijs vndelibet tetragonis, aut oppoſitis occurſantium.

Perfecta expoſitione conuerſæ directionis, nunc aggreditur directam, & exponit quæ omnino occîdant per ſe, licet nec illa tamen ſemper: & ſunt ſex, Saturni corpus & Saturni oppoſitum, Martis corpus & Martis oppoſitum. Saturni & Martis quadrata. Deinde ſubiungit etiam de quibuſdam, quæ non per ſe interimunt generaliter.

TEXTVS XXXVIII.

Aliquando verò è ſignis dicto eorum audientibus aut aſpicientibus ſecundum æquipollentiam: Tetragonus quoque Aphetico loco radius interimit, ſi eſt iuxta ſignorum conſecutionem. Aliquando è ſignis longarum aſcenſionum iam deprauatus hexagonus, quemadmodum è ſigno breuium aſcenſionum trigonus.

Docet modò Anæretas, qui non per ſe occîdunt generaliter, ſed tantũ cum aliqua conditione, & ſunt nouem. Primus & ualidior ex his eſt radius quadratus ſiniſter ipſius Aphetæ, id eſt, qui procedit ſecundũ ſucceßionem ſignorum. Cuius exemplum uiſum eſt in genitura Pauli tertij Pontificis ſatis manifeſtè. Nã in Scotia & Anglia ubi aſcendat initiũ Aquarij, ſitq; Apheta, radij quadrati ſiniſtri cadunt in initiũ Tauri, quod deductum ad aſcendens ad illud peruenit anno XL. in nostra

noſtra uerò regione in anno LII. Ne forſan credas longiſſimè hanc directionem ſemper protrahi: Cauſa huius eſt locorum natura cõtraria. Quódq; iam ab initio repugnabant hi loci, ut etiam de intuentibus ac imperantibus locis dicemus. Vnde manifeſtum eſt, quòd ſi trigonus maleficæ quadrato ab initio Aphetam reſpiciẽtis occurrerit, Aphetæ certiùs interimet ipſo quadrato per ſe. Et ſimiliter trigonus oppoſito aſpicientis Aphetam maleficæ. Et rurſus ſextilis quadrato reſpicientis. Duo alij Anæretæ ſunt Saturni & Martis ex locis intuentibus: utpote ſi Apheta ſit in prima parte Geminorũ & Anæreta in ultima parte Cancri, in his requiritur, ut ab initio Anæreta ſit in intuente cum Aphetico, deinde ubi peruenerit Anæreta ad Aphetam, interficit. Hæc conditio non eſt neceſſaria in aſpectibus, ſcilicet quòd Anæreta ſi ſit in Tauro, & proijciat radios quadratos in Aquariũ, & Sol ſit in Sagittario, poterunt radij illi quadrati interficere, quanuis Saturnus ab initio nõ reſpiciat Solem quadrato radio. Hæc igitur conditio eſt neceſſaria in intuentibus, niſi ſint ualde ſenes: quia etiam abſq; illa poteſt interficere. Eadẽ conditio requiritur in imperantibus & obedientibus. Demũ dicit, quòd trigoni etiam maleficarum, quãdo fuerint per ſigna breuium aſcenſionum, utpote quòd Saturnus ſit in Geminis, & trigonus eius cadat in Aquariũ, tunc poterit interficere. Sic etiam ex Cãcro in Piſces: Velut ſi Saturnus ſit in ſextadecima parte Piſcium, radij trigoni eius cadent in ſextamdecimam partem Cancri. Et ita cùm in noſtra regione differentiã aſcenſionum ſextædecimæ partis Cancri, & ſextædecimæ partis Piſcium ſit nonaginta partes ex æquinoctiali, talis trigonus æquipollebit quadrato iuxta motum primi mobilis, & ex conſequenti occidet. Ex quo patet, quòd intelligit de trigono, cuius aſcenſiones ſint propè nonaginta gradus. Similiter & de hexagono, qui amplectatur arcum longiſſimæ aſcenſionis, uelut in

noſtris

noſtris regionibus inter initium Leonis & initium Libræ, ubi intercipiuntur partes octuaginta.

Ex his ſequitur, primò quòd Ptolemæus accipit aſpectus Planetarum ex conſimili gradu & minuto in conſimilem gradum & minutum abſq; aſcenſionibus miſtis: Aliter trigonus breuium aſcenſionum, uel quadratus longarum non interficeret. Oportet autem, quòd iſtud eueniat in parte orientali, ubi ſigna breuium aſcenſionum celeriter aſcendunt, & longarum tardè.

Item nota, quòd Ptolemæus fingit duos aſpectus. Vnum in æquinoctiali, & alium in zodiaco, & nunquàm miſcet illos. Et hæc eſt cauſa, quòd ipſe dicit undecimam ſemper reſpicere primam de ſextili: Et medium cœli primam de quadrato, & initium nonæ primam ex trigono: & tamen contingit in altitudine poli quadragintaocto graduum aſcendente quinta parte Geminorum, quintam partem Aquarij eſſe in medio cœli & ita horoſcopum aſpicere medium cœlum trigono radio ad unguem. Idem dico de ſexta parte Geminorum aſcendente. Rurſus in eadem altitudine aſcendente tertia parte Capricorni, initium nonæ domus erit tertia pars Libræ, & ita horoſcopus aſpiciet nonam de quadrato. Igitur Ptolemæus uult, quòd fingamus duodecim ſigna in æquinoctiali, ſicut etiam in zodiaco: & demus triginta gradus cuilibet domui ex ipſo æquinoctiali, & tunc uera erunt ambo illa: primum, quod dicit Ptolemæus quòd prima reſpicit undecimam de ſextili ſemper, & decimam de quadrato, & nonam de trigono, & quòd nunquàm reſpicit duodecimam domum neq; octauam. Secundum, quod dicit Firmicus, quòd ſi aſcendens ſit in Ariete, medium cœli erit in Capricorno, & occaſus in Libra, & imum cœli in Cancro. Et ſimiliter ſi aſcendat Gemini, medium cœli erit in Piſcibus, occaſus in Sagittario, & imum cœli in Virgine: Et hoc erit uerum ſemper,

&

& ubiq; gentium de ſignis æquinoctialis, non zodiaci. Quod ego non intelligens aliâs erraui, & feci errare multos, ſed noſtræ ſynceritatis ſemper fuit magis diligere ueritatẽ, quàm gloriam, uel utilitatem: qua in parte felices fuimus, & omnes mortales ſuperauimus aut æquauimus. Quod enim alij magno dedecori ſibi aſcriberent, fateri tam ingentem errorem atq; diuturnum, nos pro gloria inſigni ducimus calcaſſe faſtum exiſtimationis ob ueritatem. Sed huic errori anſam præbuit Paris Cereſarius, uelut & ueritatis cognitioni librorum Ptolemæi diligens interpretatio, collocatáque illius uerba cum Ioannis Monteregij uiri noſtra ætate eruditiſſimi ſententia.

Ergo ut ad rem reuertar, explicato iam magno tenebrarum chao, dico quòd aſpectus ipſi ad unguem in ecliptica ſumi debent: cùm uerò inter illa duo puncta tantùm clauditur per circulos poſitionis ex æquinoctiali, quod referat partem alterius aſpectus, tunc oportebit utriuſq; aſpectus naturam conſiderare, & iuxta uincentem iudicare: Et hoc quantum ad uitam, & reliqua: quia omnia gubernantur à duobus motibus: quorum unus eſt ab occidente in orientem, iuxta menſuram eclipticæ: quia illa uelociſſimè mouetur: quoniam æquidiſtat à polis. Et alter eſt ab oriente in occidentem, cùm menſura ſumitur ab æquinoctiali eadem ratione: nam & æquinoctialis uelociſſimè mouetur.

TEXTVS XXXIX.

Et cùm Luna vitæ moderationem inijt, Solis quoque locus interimit.

Contingit hoc, ut inferiùs exponit, quotieſcunq; ſub radijs Solis aliquis maleficus ſine benefico extiterit, uel ſi Sol malefici radijs imbuatur. Velut princeps malo conſultore utens

utens,nocet non per ſe. Fieri tamen poteſt,ut Sol ſolus etiam perdat,quando Sol in contrario loco fuerit. Corpus enim eius immoderatè calidum eſt,radij autem non interficiunt.

TEXTVS XL.

Valent enim iuxta hanc vitæ moderationem, hi occurſus ad perdendum, aut ſeruandum, poſteaquàm in ipſum moderatoris locum feruntur. Non tamen ſemper exiſtimandum eſt,& in vniuerſum interficiendi vim habere hæc loca, ſed cùm malè affecta fuerint: Impediuntur enim,ſi in benefici alicuius terminum incidunt,& ſi beneficorum aliquis radium eò eiaculatur tetragonum, aut trigonum, aut oppoſitum ſanè ad ipſam partem interemptricem, ſiue ad partes proximè ſequentes, in Ioue non vltra duodenas, in Venere non ſupra octonas. At ſi corpus vtrunq; dum eſt, & quod occurſat,& quod moderatur, non ſit eadem vtriuſq; latitudo. Quando igitur duo aut plura fuerint utrinq;, quæq; iuuent, quæq; interimant, videndum penes quæ victoria ſit, idque & ſecundum numerum & ſecundum virtutem. Secundum numerum, quando ſcilicet euidenter plura fuerint hæc illis. Secundum virtutem, ſi iuuantium aut interficientium ſtellarum hæ quidem in domeſticis locis inueniuntur,illæ verò non, maximè cum hæ quidem orientales ſunt, illæ verò occidentales. Omnino verò

earum, quæ radijs obrutæ ſunt, nullam accipere conuenit, nec ad interficiendi, nec ad commodandi operam, niſi quòd cùm Luna vitæ moderatrix eſt, ipſe quoq; Solis locus interficit, quando malefici alicuius congreſſu oppreſſus, à beneficorum nemine iuuatur, aut liberatur.

Poſtquàm docuit quæ per ſe generaliter, quæq; per ſe, ſed non generaliter, quæq; neq; per ſe nec generaliter occidunt, oſtendit modò, quando occidant, & quando non. Tria enim ſunt impedimenta quare non occidant: uel quia Anæreta ſit in termino beneficæ, uel quia benefica proijciat radios quoſcunq; ſeu trigonos, ſeu oppoſitos, uel quadratos, uel ſextiles, uel ibi ſit corpore poſt Anæretam, ita tamen ut Iupiter corpore, uel radijs non plus diſtet duodecim gradibus, & Venus octo: Hæc enim ſunt quantitates luminum horum Planetarum, ut in primo libro oſtenſum eſt. Quia quanuis Iupiter diametro uiſibili non ſit maior Venere: quia tamen iſta operatio fit per radios in octauo orbe, & Iupiter eſt propior octauo orbi, quàm Venus: Ideò maius eſt lumen Iouis, quàm Veneris. Similiter ſi latitudo diuerſa ſit Anæretæ cum Apheta: Vtpote quòd Apheta ſit in parte boreali, & Anæreta in parte auſtrali, hæc tria ſcilicet impediunt. Nec tamen dicit, ſemper impediunt, quia fieri poteſt ut maleſica ſit potentior, uel auxilio alterius maleficæ, uel etiam per ſe. Et ideò oportet, dicit, comparare hæc teſtimonia inuicem numero, & robore. De numero ſatis patet, quia tria teſtimonia plus poſſunt quàm duo, & duo quàm unum. Et hoc eſt per ſe clarum. De uirtute, quia ille qui eſt in dignitatibus ſuis, & orientalis, & liber à radijs Solis, plus poteſt occidentali peregrino, uel eo, qui eſt ſub radijs Solis. Ita quòd intelligas dicit

Planetam, qui ſit ſub radijs Solis, nihil penitus iuuare neque obeſſe, niſi in uno ſolo caſu, quando Luna fuerit Apheta, & malefica fuerit ſub radijs Solis, tunc ipſa eſt cauſa, ut radij Solis interficiant, cùm radij Solis ad Lunam peruenerint. Et per contrarium uoluit intelligi, quòd ſi benefica ponatur loco maleficæ cum Sole, tunc radij Solis non interficient.

TEXTVS XLI.

At verò annorum numerus quem interſtitia illa reddunt quæ inter vitæ moderatorem & interfectorem interijciuntur, non ſimpliciter ſanè, neq; vt ſe obtulerit accipiendus eſt, ſicut plurimi tradiderunt, ex aſcenſionis temporibus ſemper vniuſcuiuſq; partis, niſi tunc demum cùm ipſa oriens cœli pars vitæ gubernatorem adepta eſt, aut quippiam proximè illi cooriens. Vna verò ex omnibus ratio reliqua eſt ijs, qui naturæ conſentaneam conſiderationem inſtituunt, videre, quot æquinoctialibus temporibus ſequentis corporis aut irradiationis locus in præcedentem ſecũdum ipſam genituram, peruadat, eò quòd æquinoctialia tempora æqualiter tranſeunt, & finitorem & meridianum, ad quos locorum ſimilitudines accipiuntur, & valet vnumquodque huiuſmodi tempus vnã in Solis conuerſionem.

Quando igitur in ipſo oriẽtali finitore fuerit vitæ moderator & præcedens locus, aſcenſionis tempora partium interiectarum vſque

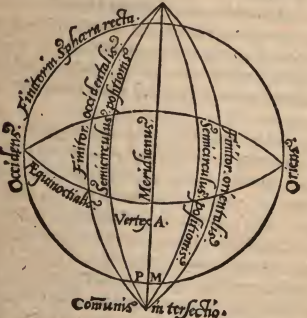
ad

ad occurſationem conuenit accipere, tot enim temporibus æquinoctialibus interfector in vitæ gubernatoris locum, hoc eſt, in orientalem finitorem fertur. Quãdo verò in meridie repertus fuerit, rectæ ſphæræ aſcẽſiones quantis vnaquęq; ſectio meridianum perambulat. Cùm autem in occidentali finitore verſatur, quantis ſingulę intercapedinis partes occidũt, hoc eſt quantis oppoſitæ illis oriuntur. Cùm autem præcedens locus in his tribus limitibus non reperitur, ſed medio inter hos interuallo, non amplius dictarum aſcenſionũ aut deſcenſionum, aut cœli culminationum tempora ſequentia loca ad eaſdem cum præcedentibus ſedes perferunt, ſed diuerſa. Similis ſanè & idem locus eſt, qui ſimilem eiſdémq; in partibus ſitum habet, & ad finitorem, & ad meridianum: Illud verò proximè accidit eis, quæ ſub eodem ſemicirculo ſunt ex eorum genere, qui deſcribũtur per ſectiones finitoris & meridiani: quorum ſinguli iuxta eandem poſitionem horam proximè æqualem efficiũt, cúmq; circunducitur circa dictas ſectiones, in eundem quidem ſitum inciditur cum finitore & meridiano, tranſitus verò ſigniferi, tempora inæqualia vtrobiq; efficit: eodem modo etiam iuxta aliarum diſtantiarum ſitus per inæqualia illis tempora tranſitiones conficit.

In dirigendo Apheta, poteſt eſſe uel in ipſo horoſcopo ad unguem, uel in ipſo cœli medio ad unguem, uel in ipſo gradu occidentis, uel in loco intermedio inter duos ex his angulis: utpote uel inter occidentem & medium cœli, uel inter cœli medium & horoſcopum, uel inter horoſcopum & imum cœli, ubilibet ſit inter duos angulos duobus modis id contingere poteſt: uel quòd Anæreta ſit inter duos eoſdem angulos, uelut in prima genitura poſita Venere Apheta, locus Anæretæ eſt corpus Mercurij, & ambo Planetæ ſunt inter horoſcopum & imum cœli: Vel Anæreta eſt ultra angulum, uelut in tertia figura. Si Luna eſſet Apheta, tunc Anæreta eſſet corpus Saturni, & Luna eſſet inter occidens & medium cœli, & Saturnus inter medium cœli & aſcendens. In omnibus igitur his eſt unus modus dirigendi: Et eſt ut fiat per circulum poſitionis tranſeuntem per locum Aphetæ deducendo Anæretam uſq; ad illum, & numerando partes æquinoctialis quæ in iſta deductione tranſiuerunt circulum ipſum poſitionis, & numero illi adde ſeptuageſimamſecundam partem ſemper, cuius non meminit Ptolemæus, cùm eam ſuperiùs in primo libro nobis inſinuauerit. Numerus igitur collectus graduum erit numerus annorum uitæ, & pro minutis quæ erunt ultra gradus, dabis quinq; dies & duas horas pro quolibet minuto. Quando igitur Apheta fuerit in circulo poſitionis horoſcopi, tunc erit in horizonte in parte orientali: & fiet directio per gradus aſcenſionis tuæ regionis. Si uerò Apheta fuerit in medio cœli, erit circulus poſitionis circulus meridiei, & fiet directio per aſcenſiones rectas. Si uerò Apheta fuerit in occidente, erit circulus poſitionis finitor in parte occidentis, fietq; directio per deſcenſiones obliquas illius regionis quæ ſunt eædem ad unguem, cum aſcenſionibus obliquis puncti oppoſiti. Si uerò Apheta fuerit inter iſtos locos, ſeu angulos, faciemus directiones per ſemicirculũ poſitionis tranſeuntem

euntem

euntem per locum Aphetæ. Et ſi ſemicirculus poſitionis fuerit orientalis, faciemus per aſcenſiones ipſius circuli: ſi occidentalis, per deſcenſiones quæ ſunt eædem cum aſcenſionibus

puncti oppoſiti. Sed hic mentem apponere decet: quia ſi Anæreta fuerit inter eoſdem angulos inter quos eſt Apheta, ut in natiuitate primogeniti mei, quando Saturnus & Mars deducuntur ad Lunam, tunc tota directio fiet ſecundum deſcenſionem Aphetæ, id eſt, Lunæ: uel ſi Luna eſſet in parte orientali, fieret iuxta aſcenſionem ipſius Aphetæ. Verùm quando Apheta eſt ante cœli medium & Anæreta poſt eundem angulum, qui ſequitur Aphetam, ut in tertia genitura poſita Luna Apheta (quæ utinam eſſet) eſſet Saturnus Anæreta, tunc in hoc caſu Ptolemæus dirigit medium cœli ad Aphetam, id eſt, Lunam per aſcenſiones ipſius Aphetæ, utpote Lunæ. Deinde dirigit Anæretam ad angulum medium, utpote

 cœli

cœli medium per aſcenſiones ipſius anguli, quæ ſunt aſcenſiones rectæ, & has duas aſcenſiones iungit, & numerus qui conſurgit addita ſeptuageſimaſecunda parte (hoc enim ſemper intelligitur, & intelligi uolo, etiam ſi non addatur, non addam autem in poſterum breuitatis cauſa) eſt numerus annorum, menſium, & dierum uitæ illius. Si autem Apheta ſit ante aſcendens, Anæreta poſt, directio tota fit per aſcenſiones Aphetæ, quia non uariatur aſcenſio in deſcenſionem, ut in priore. Ideò huius exemplum non dedit Ptolemæus.

Pro quo notandum eſt, quòd circulus, qui tranſit per uerticem noſtrum & polos mundi, uocatur meridianus, & hic ſecat æquinoctialem ad angulos rectos: Et hic eſt primus circulus poſitionis: Secundus eſt finitor, cuius uertex eſt quaſi polus, & licet hic ſecet æquinoctialem in partes æquales, non tamen ad angulos rectos, niſi ſit finitor in ſphæra recta. Hic igitur finitor obliquus ſecat meridianum tantò inferius polo mundi, quantò uertex diſtat ab æquinoctiali. Cùm igitur polus mundi ſemper diſtet ab æquinoctiali nonaginta partibus, erit ut communis interſectio meridiani & finitoris, cùm ſit infra polum mundi, ut dixi, multò plus diſtet ab æquinoctiali per partem ſuperiorem, quàm per partem inferiorem: adeò ut Mediolani ubi A, id eſt, uertex, diſtat ab æquinoctiali partibus XLIIII & tertia, communis interſectio meridiani & finitoris diſtet in parte ſuperiore gradibus CXXXIIII & tertia, & ex inferiore partibus XLV, & duabus tertijs tantùm. Et licet finitor non ſecet æquinoctialem ad angulos rectos, ſed, ut dixi, inclinetur ad partem inferiorem: attamen quia ſecatur à meridiano ad angulos rectos finitor ipſe, ideò iſti duo circuli, ſcilicet finitor & meridianus, diuidunt æquinoctialem in quatuor partes æquales: ita quòd à meridie

ad

ad aſcendens ſunt ſemper nonaginta partes ex æquinoctiali: Et ita ab oriente ad imum cœli: Et ab imo cœli ad occidentem: Et ab occidente ad medium cœli, ſemper ſunt nonaginta partes, ut dixi æquales ex æquinoctiali. Inter hos igitur duos circulos, ſcilicet finitorem & meridianum, qui & ipſi poſitionis ſunt, ſed tamen propria habent nomina, omnes ſemicirculi ducti ab interſectione communi, ad interſectionem communem, uocantur ſemicirculi poſitionis. Et ſi ſunt inter orientem & meridiem, ſunt aſcenſionum: Et ſi inter meridiem & occidentem, deſcenſionum: & qui ſupra terram, diurni: & qui infra terram, nocturni. Et qui tranſeunt per triginta gradus diſtantes à finitore uel meridiano, appellantur ſemicirculi poſitionis domorum, & ſunt octo. Qui igitur tranſit triginta partibus diſtans à medio cœli uerſus orientem, ſeu duabus horis, eſt ſemicirculus poſitionis undecimæ domus. Qui uerò ab oriente diſtat duabus horis, ſeu triginta gradibus uerſus meridiei circulum, eſt ſemicirculus duodecimæ domus. Et ita qui diſtat ab aſcendente uerſus imum cœli, tantundem eſt ſemicirculus ſecundæ domus: & qui diſtat ab imo cœli uerſus orientem, tantundem eſt ſemicirculus tertiæ domus: Et qui diſtat ab imo cœli ſecundum ſucceſſionem ſignorum partibus triginta æquinoctialis, ſeu horis duabus, ſemicirculus eſt quintæ domus. atque ita de alijs.

Quomodo autem fiant directiones, ſi quis ſcire uelit, quatuor ſunt modi. Primus eſt per ſphæram ſolidam, quem Ptolemæus inſinuat, & hic eſt optimus, ſed duas habet difficultates. Primam, habendi ſphæram exactam: ſecundam conſeruandi eam: ſi tamen habeatur, inſeruit omni loco & omni figuræ. Secundus eſt per Aſtrolabium, hic eſt optimus, facta tabula conuenienti regioni tuæ. Sed non ſeruit omnibus regionibus nec tam exactè. Ideò Ptolemæus non meminit eius.

Tertius eſt per tabulas exactiſſimas Ioannis de Regiomonte, *qui ætate noſtra laborem hunc illuſtrem & difficillimum ſuſcepit. Sed ſi conficiendi difficultas, operandi difficultatem leuaſſet, aut operandi difficultas parem laboribus utilitatem afferret, certè omnino illis uti præſtaret. Quartus eſt per tabulas, in quibus primùm præſuppoſit nos habere tabulam aſcenſionum rectarum & quantitatis dierum: hiſcéq; contentus eſt: hócq; quia breues ſint, & facilè habeantur.*

Licet etiam per has tabulas conficere tabulam aſcendentis & medij cœli hoc modo: Quære aſcenſionem rectam aſcendentis propoſiti, & eiuſdem arcum ſemidiurnum, quem per x v *multiplicabis, & quod producitur, detrahe ab aſcenſione recta inuenta:* Et *ei quod relinquitur quære gradum & minutum correſpondentem in tabula aſcenſionum rectarum, & is punctus erit in medio cœli, dum propoſitus punctus erit in aſcendente.* Exemplum, *ſit aſcendens decimaquinta pars Sagittarij perfecta, eius recta aſcenſio eſt* Par. 253. miñ. 42. *Arcus ſemidiurnus in regione noſtra* horæ 4. mi. 25. Duc per 15. *fiũt* Par. 60. mi. 375. *quæ in partes deducta, faciũt* Par. 6. mi. 15. Productum *igitur eſt* Par. 66. miñ. 15. *hæc detracta à* Par. 253. miñ. 42. *relinquunt* Par. 187. miñ. 27. *Quibus reſpondent* Par. 8. miñ. 6. *Libræ in tabula aſcenſionum rectarum.* Dum *igitur aſcendunt partes* 15. *Sagittarij perfectæ, in cœli medio ſunt partes* 8. *minuta* 6. *Libræ.* Ex *hoc igitur poteris facere tabulam in quacunque regione in qua cuiuſcunque gradus cœli medij aſcendens correſpondens cognoſcatur, & uerſa uice.*

TEXTVS XLII.

Vna tandem nobis erit inſtitutio, cuius opera, ſiue orientalem, ſiue meridianum, ſiue occidentalem, ſiue quemcunque alium ſitum habeat

habeat locus præcedens, id quod reſpondet temporibus prætergredientibus loci ſequentis deprehendetur. Cùm enim acceperimus culminãtem ſigniferi partem, & amplius præcedentem & inſequentem, primùm contemplabimur præcedentis ſitum, quot horis temporalibus diſtet à meridiano, numerantes quę inter illam & cœli medium interſint, ſiue ſupra terram, ſiue ſubtus in recta ſphæra aſcenſiones: Et diuidentes in multitudinem horariorum temporum ipſius partis præcedentis, ſiquidem ſupra terram fuerit, diurnorum: ſin minus, nocturnorum. Et quoniam quæ eiſdem temporalibus horis diſtant à meridiano ſigniferi partes, ſub vno eodémque continentur prædictorum ſemicirculorum, ſpectare oportebit poſt quot æquinoctialia tempora ſequens locus paribus horis diſtabit à meridiano eodem, quas poſtquàm collegerimus, videbimus quot ſecundum eum qui prioris partis erat ſitum, æquinoctialibus temporibus abeſt pars ſequens à medio cœlo per aſcenſiones iterum in recta ſphæra collectas. Et quotquot æquales horas reddit locus præcedens, multiplicantes in multitudinem horariorum temporum Partis ſequentis, ſi quidem ad cœli medium comparatio fiat diurnorum, ſi verò ad cœli

imum nocturnum, cùm exorta ex ſuperatione vtriuſq; diſtantiæ tẽpora accepcrimus, quæſitorum annorum multitudo innoteſcet.

Duo hic docet. Primum, quærere horas temporales hoc modo: quære horaria tempora Aphetæ, & per illa diuide diſtantiam eiuſdem à cœli medio per aſcenſiones rectas, & quod exit, eſt numerus horarum diſtantiæ Aphetæ ab ipſo medio cœli. Exemplum in noſtra genitura, cœli medij recta aſcenſio fuit partes 289. min. 45. Aſcenſio recta loci Lunæ partes 343. min. 14. Differentia igitur erit Par. 53. min. 29. Horaria tempora loci Lunæ ſunt Par. 13. min. 52. diuide Par. 53. min. 29. per Par. 13. min. 52. prodeunt hor. 3. min. 52. diſtantiæ loci Lunæ à cœli medio. Exemplum aliud, in prima genitura uolo diſtantiam Lunæ ab imo cœli, accipio differentiam aſcenſionum rectarum utriuſq;, quæ eſt Par. 73. min. 23. Horaria tempora 29. partis Capricorni nocturna, quia Luna eſt ſub terra, ſunt Par. 20. min. 22. diuide Par. 73. min. 23. per Par. 20. min. 22. exeunt horæ tres min. 35. Et hæc uia exactiſſima eſt, & minùs laborioſa circulis poſitionis: Et eſt Ptolemæi. In qua ſemper ſi Apheta ſit ſupra terram, debes accipere differẽtiam aſcenſionis rectæ à cœli medio, & diuidere per horaria tempora diurna. Si autem infra terram, accipies differentiam aſcenſionis rectæ ab imo cœli, & eam diuides per tempora horaria nocturna, & exibunt horæ temporales. Si igitur Apheta fuerit inter medium cœli & aſcendens, exibunt horæ temporales diſtantiæ ſequentis. Si autem inter cœli medium & occidens diſtantiæ antecedentis. Et ita inter aſcendens & imum cœli diſtantiæ antecedentis, inter imum cœli & occidens ſequentis. Quia, ut dixi, quartæ cœli oppoſitæ ſibi inuicem reſpondent. Et ſit exemplum in octaua geneſi, ponamus quòd uelim diſtantiam Martis tanquàm ſignificato

catoris (hoc enim loco Aphetæ nomine omnem intelligo ſignificatorem,ſicut Anaretæ promiſſorem) Aſcenſio recta Martis eſt Par.69.min.45.*imi cœli* Par.19.minu.45. *Differentia eſt* Par.40.minu. 0. Horaria *tempora nocturna loci Martis ſunt* Par.11.min.12.*diuide* Par.40.min.0. *per* Par. 11.*min.* 12.*exeunt horæ* 3.34.*diſtantiæ antecedẽtis Martis ab imo cœli.*Hoc *uolui etiam adieciſſe, quia in directione occidentis ad Aphetam qui eſt inter cœli medium & occidens, accipere oportet horaria tempora Aphetæ pro temporibus loci occidentis.*Exemplum*, uolo dirigere Martem in genitura filij mei natu maioris ad occidens, ita ut occidens habeat locum promiſſoris,Mars ſignificatoris:*Diſ*pono ut uides,& duco* Par. 67. min. 20. *in* Par.18.min. 57. *fiunt* Par. 1275. *min.* 58. *diuide per hor.*18.*min.*37.*exeunt* Par. 68. *min.*32. *Quæ ſi detrahantur à partibus* 113. *min.* 45. *relinquetur diſtantia Martis ab occidente* Par.45.min.13.Et *ita patet, quòd hæc non eſt eadem*

	Differentia	Rect.	Hor.	Tem.
Mars	67	20	18	37
Occidens	113	45	18	57

*directioni aſcendentis ad oppoſitum loci Martis.*Nam *oppoſitum loci Martis diſtat ab aſcendente* Par. 44. min.10. Et *per hunc modum dictum patet modus fabricandi domos iuxta Ptolemæi ſententiam:quæ differt à ſententia* Ioannis Montezregij *aliquantulum.*Sed *Ptolemæus non curat exactam notitiam.*Modus *igitur talis eſt,undecimæ initium differt hor.* 2. *à cœli medio,duodecimæ autem hor.*4. *tertia ab imo cœli hor.* 2.*ſecunda ab eodẽ horis* 4.Et *oppoſitæ domus habent eaſdem diſtantias ab oppoſitis locis ,ut nonæ initium à medio cœli hor .*2. *octauæ autem horis* 4.Igitur *inuenies partem illam, cuius tempora horaria ducta per numerum horarum diſtantiæ domus à cœli medio producant differentiam rectæ aſcenſionis à cœli medio.*Idem *de imo cœli.*Exemplum,*cœli medium*

pri

primæ geniture habet rectam aſcenſionem Par. 44. *miñ*. 30. Pars 27. *Geminorum diſtat à cœli medio* Par. 42. *miñ*. 13. *Et hoc eſt ad unguem, quod producitur ex* 2. *numero horarum diſtantiæ initij undecimæ à cœli medio in* Par. 21. *miñ*. 7. *quæ ſunt horaria tempora* 27. *Partis* Geminorũ *diurna. Igitur initiũ undecimæ domus ſecundũ* Ptolemæum *eſt* 27. *pars* Geminorũ. *At apud* Monteregium, *ut dixi, eſt diſcrimen: nam ipſa eſt prima pars* Cancri. *Inuẽta ergo differentia horarum Aphetæ à cœli medio, ubicunq; ſit Apheta, quæres horaria tempora Anæretæ diurna, ſi Apheta ſit ſupra terrã: nocturna, ſi ſub terra. quæ multiplica per horas diſtantiæ Aphetæ à cœli medio, & quod producitur ubi Apheta ſit inter aſcendens & cœli medium, detrahe à differentia aſcenſionis rectæ Anæretæ & medij cœli, uel ſi Apheta ſit inter cœli medium & occidẽs, Anæreta inter cœli mediũ & aſcendens: adde, uel ſi uterq; ſit inter cœli medium & occidens, detrahe differentiam aſcenſionum rectarũ à producto, & quod fit, eſt numerus par. & miñ. directionis. Quòd ſi Apheta ſit in ipſo cœli medio, cùm nullæ ſint horæ diſtantiæ, fiet directio per aſcenſiones rectas. Si uerò Apheta ſit ſub terra, operaberis, ut dictum eſt per horas diſtantiæ & differentiã aſcenſionis rectæ ab imo cœli: Aut cum punctis oppoſitis, nam idem numerus prouenit. Manifeſtum eſt igitur, quòd nõ poſſunt eſſe plures his quatuor differentijs: Aut enim Apheta eſt in cœli medio, & nihil additur differentiæ aſcenſionum rectarum: Vel differentia iungitur producto & Apheta tũc eſt inter cœli mediũ & occidens, Anæreta inter cœli medium & oriens: uel productũ detrahitur à differentia, & tunc Apheta eſt inter cœli medium & aſcendens. Vel differentia detrahitur à producto, & tunc Apheta & Anæreta ſunt ambo in medietate occidentali. Hac igitur ex cauſa* Ptolemæus *quatuor exempla ſubiecit. Vnum ſcilicet pro ſingulo modo, dicens:*

·TEXTVS XLIII.

Exemplum.

Vt euidentius fiat quod diximus, ponatur præcedens locus initium Arietis. Verbi gratia, ſequens Geminorum principium, regio verò, vbi maximus dies eſt, horarũ quatuordecim. Horaria igitur magnitudo initij Geminorum eſt temporum æquinoctialium ſeptendecim & 8. ſcrupulorum proximè & oriatur primùm initium Arietis, ita vt M. C. occupet initium Capricorni, & diſsideat à cœli faſtigio Geminorum principium 148. 47. Cùm igitur Arietis initium diſtet à meridiano horis temporalibus ſenis, has ducentes in 17. 8. quæ ſunt tempora horarię magnitudinis principij Geminorum, quandoquidem à cœli culmine eſt temporum 148. diſtantia, habebimus & huius diſtantię tempora 102. 48. Poſt ſuperationis huius tempora 46. locus ſequens in præcedente fertur. Tot verò ſunt etiam aſcenſionis tempora proximè Arietis & Tauri, poſteaquàm locus Apheticus in horoſcopo ponitur. Ponatur ſimiliter M. C. occupare initium Arietis, vt abſit ſecundum primam poſitionem, principium Geminorum à cœli culmine temporibus æquinoctialibus 58. Quoniam igitur ex ſecunda poſitione oportet cœli medium occupare locum Apheticum, habebimus

bimus prioris diſtantiæ exceſſum illū ipſum, nimirum 58. temporum, quibus rurſus eò quòd in medio cœlo ſit locus Apheticus, meridianum prætergreditur Aries & Taurus. Rurſus occidat ad eundem modum principium Arietis, vt medium cœlum occupet initium Cancri. Diſtet verò à cœli culmine initium Geminorum præcedentia verſus temporibus æquinoctialibus 32. 16. Quoniam igitur ſex iterum horis temporalibus abeſt à meridiano Arietis initium verſus occaſum, ſi ſepties decies eas ſumpſerimus, habebimus 102. 48. tempora, quibus aberit à meridiano Geminorum exordium, quando occidit. Aberat verò & iuxta primum ſitum verſus eandem partem temporibus 32. 17. In temporibus igitur ſupra terram 70.32. in occaſum fertur. In quibus etiam deſcendunt Aries & Taurus. Oriuntur verò his oppoſita ſigna, Libra & Scorpius. Ponatur igitur in nullo angulorum initium Arietis. Diſtet verò, verbi gratia, verſus præcedentia à meridie horis temporalibus tribus, vt medium cœlum teneat Tauri pars decimaoctaua. Diſtat verò iuxta primum ſitum principium Geminorum à cœli faſtigio verſus ſequentia temporibus æquinoctialibus tredecim. Si igitur rurſus 17. 8. tempora in tres horas

ras multiplicauerimus, diſtabit etiam iuxta ſecundum ſitum Geminorum principium à linea medij cœli verſus antecedentia temporibus 51.24. Omnia verò tempora conſtituentur 64.24. Abſoluerat autem per ſuam motionem, cùm oriretur locus Apheticus, tempora 46. cùm cœli meditullium occuparet tempora 58. in occaſu 70.32. Differt igitur iuxta ſitum intra medium cœlum & occaſum collectus temporum numerus ab vtroq; aliorum: Fit enim temporum 64. Differt autem pro ratione exceſſus triū horarum, quandoquidem in integris ſecundum angulos acceptis quadrantibus duodecim temporum, erat in abſceſſu verò trium horarum ſex temporū. Poſtquàm verò eadem ferè ratio in omnibus ſeruatur, fieri poteſt, vt ad eundem modum ſimpliciori via ingrediamur. Rurſus enim cùm in ortu eſt pars anterior, aſcenſionibus vtemur inter eam & ſequentem interceptis: cùm in cœli medio eſt, ijſdem recta ſphera deſumptis, cùm in occaſu, deſcenſionibus. Quando verò medijs horum interſtitijs, vt exempli gratia in prædicta diſtantia Arietis, primùm accipiemus tempora, quæ ſeſe offerunt vtriuſq; anguli proximi. Inueniemus autem, cùm poſt medij cœli lineam ſupra terram poſuerimus, initium Arietis, intra culminantē & occidentem angulum

angulum intercedentia tempora 64. proximè vſque ad initium Geminorum: Culminatio-num verò 58. obituum 70. Deinde diſcamus (vt prædictum eſt) quot horis temporalibus diſtet anterior locus ab alterutro angulorum. Quotacunq; enim hæ pars fuerint horarum temporalium quadrantis ſex, totam partem ſuperationis vtriuſq; per angulos delationis auferemus, adijciemúſve angulo vnde com-parationem accepimus. Vt quoniam prædi-ctorum terminorum exceſſus eſt temporum duodecim, ponebatur verò abeſſe anterior lo cus ab vtroque angulorum horis æqualibus, temporalibus tribus, quæ ſemiſſem reddunt ſex, accipientes verò & 12. temporum ſemiſ-ſem & adijcientes ad 58. aut à 70. auferentes inueniemus ſuperationem 64. temporum. Si verò duabus temporalibus horis abeſſet ab alterutro angulorum, quæ trientem conſti-tuunt ſex horarum. Trientem quoq; ſupera-tionis temporum 12. nimirum 4. ſiquidem dua rum horarum diſtantiæ à medio cœlo pone-bantur, adiecerimus ſanè temporibus 58. Si verò ab occaſu, ſubduxerimus à 70. Sic igitur nobis temporum interiectorum magnitudo conuenienter rationi inueſtiganda eſt.

Facile eſt inuentis addere: abſq; enim horis diſtantiæ, & ſubtracta una operatione poteris omnes directiones perfice-re. Adno

re. Adnotabis primùm omnibus Aphetis & Anæretis, lociſq; principalibus, & ſi uelis etiam fixis ſtellis aſcenſionem ſuam rectam, ſeu ſi melius uelis differentiam aſcenſionis rectæ ab aſcenſione recta medij cœli ex tabula, quam hîc ſubijciemus, in inferioribus ſignis addēdo gradus 180. Et è directo horaria tempora, quæ ex tabula quantitatis dierum poſita in Ephemeride, ſic habebis: multiplica numerum horarum & minutorum meridiei, uel mediæ noctis, per duo cum dimidio, & quod prouenit, eſt numerus graduum & minutorum temporum horariorũ. Exemplum, uolo tempora horaria ſextæ partis Tauri, uideo ſub altitudine poli quadragintaquatuor graduum noſtræ ciuitatis è directo ſextæ partis Tauri ſcriptum ſub horis & miñ. 6.54. multiplico per duo, & dimidium, fiunt 15.135. reſoluo 135. diuidendo per 60. & habeo 2. grad. 15. miñ. addo 2. grad. ad 15. grad. quæ erant cum miñ. 135. fient horaria tempora ſextæ partis Tauri in noſtra regione grad. 17. miñ. 15. Et hæc ſunt diurna, quia Taurus eſt ex ſignis interioribus ſeu borealibus. Adnotabis autem ſemper diurna tempora horaria, ne fiat confuſio. Si autem opus fuerit nocturnis temporibus horarijs, detrahe diurna ex 30. & confeſtim habebis nocturna. Velut in exemplo, uolo horaria tempora nocturna ſextæ partis Tauri, detraho tempora horaria diurna, quæ ſunt partium 17. miñ. 15. ex triginta partibus relinquuntur Par. 12. miñ. 45. pro temporibus horarijs nocturnis ſextæ partis Tauri. His ſic diſpoſitis, ſi Apheta ſeu ſignificator ſit ſupra terram, multiplica differentiam rectam Aphetæ ſeu ſignificatoris. (Sic enim uoco differentiam aſcenſionis rectæ illius à cœli medio) in horaria tempora Anæretæ ſeu promiſſoris (quia etiam fiunt directiones pro alijs cauſis quàm pro uita) & quod producitur, diuide per horaria tēpora ſignificatoris, & illud quod exit, addes aut minues à recta differentia promiſſoris, uel rectam differentiam

rentiam promiſſoris minues ex illa ſecundum quadruplicem illam diſtinctionem ſuperiùs datam, & quod relinquitur, eſt numerus annorum.

Exemplum in figura Ioannis Baptiſtæ filij mei, uides, quòd Luna eſt Apheta, quia Mercurio diſpoſitori deſunt duæ conditiones. Prima, quia non eſt gubernator utriuſq; temporis, cùm non habeat dignitatem in loco oppoſitionis nec partis fortunæ. Secūda, quia eſt remotior ab angulo ſeptimæ quàm Luna. Igitur uolo eam dirigere ad Saturnum & Martem, accipio differētias aſcenſionis rectæ, Lunæ, Martis & Saturni ab aſcenſione recta medij cœli, & ſcribo illas è directo, ut à latere uides. Inde quia ſignificator eſt ſupra terram, adijcio horaria tempora diurna ſingulis, ut à latere uides. Pro Saturno igitur multiplico grad. 18. miñ. 42. horaria illius tempora in differentiam rectā Lunæ, quæ eſt grad. 108.

	Differentia	Rect.	Hor.	Tem.
☾	108	10	19	5
♄	72	10	18	42
♂	67	20	18	37

miñ. 10. Et fiunt par. 2022. miñ. 43. quæ diuido per horaria tempora Lunæ quæ ſunt Par. 19. miñ. 5. exeunt Par. 105. miñ. 57. Et quia Apheta & Anæreta ſunt inter angulum occidentis & medium cœli, ideò detraho ab hoc producto differentiam rectam Saturni, quæ eſt Par. 72. miñ. 10. Et relinquuntur partes 33. miñ. 47. quæ ſunt anni 34. menſes 3. dies 4. Similiter pro Marte multiplico horaria tempora illius quæ ſunt grad. 18. miñ. 37. in differentiam rectam Lunæ quæ fuit grad. 108. miñ. 10. & fiunt partes 2013. miñ. 42. quæ diuido per horaria tempora Lunæ, quæ fuēre Par. 19. miñ. 5. exeunt Par. 105. miñ. 32. à quibus detraho Par. 67. miñ. 20. differentiam rectam Martis relinquuntur Par. 38. miñ. 12. quæ ſunt anni 38. menſes 8. dies 26. Manifeſtum eſt igitur, quòd in his temporibus erit in maximo uitæ periculo. Deinde

ſi eua

ſi euadet, dirigam Lunam ad oppoſitum Iouis & ſextilem Solis, quæ pertinget poſt triennium ad illum locum, id eſt, finito quadrageſimoprimo anno ætatis, & erit màgna felicitas, ſi potuerit eam expectare. Rurſus uolo dirigere aſcendens ad Iouis corpus, ſeu potiùs corpus Iouis ad aſcendens (Non enim facio diſcrimen in uerbis. Dixi enim etiam Lunam ad Saturnum & Martem & oppoſitum Iouis, cùm iam declarauerim ſuperius ſemper promiſſorem dirigi ad ſignificatorem) Duco grad. 65. miñ. 36. differentiam rectam aſcendentis ſeu ſignificatoris in grad. 11. miñ. 32. horaria tempora promiſſoris fiunt partes 754. miñ. 43. quæ diuido per horaria tempora loci Iouis quæ ſunt grad. 11. miñ. 2. et exeunt, partes 68. miñ. 24. quas detraho,

	Differentia	Rect.	Hor.	Tem.
Aſcend.	65	36	11	2
Iupiter	112	34	11	32

à differentia recta Iouis, & relinquuntur Par. 44. miñ. 10. id eſt, anni 44. menſes 9. dies 14. Et idem numerus fiet, ſi ſumpſeris aſcenſiones obliquas noſtræ regionis inter aſcendens & ſecundam partem Aquarij, quo tempore ſi ſuperuixerit magna habebit incrementa felicitatis propter trigonum Solis cum oculo Tauri poſitum. Igitur cùm omne negotium duabus tantùm tabulis, ſcilicet aſcenſionum rectarum & quantitatis dierum abſoluatur, nec quicquam deſideretur (niſi uelis hæc poſtmodum pro fixis ſtellis oculata fide in ſolida ſphæra, quemadmodum ego ſoleo plus uoluptatis & ioci cauſa, tempúſq; tranſigendi quàm neceßitatis ullius, intueri) præter has quarum altera iam in Ephemeridibus, ut dixi deſcripta eſt, placuit reliquam hîc ſubiungere.

Cæterùm quod ad textus expoſitionem attinet, nihil eſt niſi ut numeri qui in pleriſque codicibus corrupti habebantur, rectè ſe habeant, quamobrem ad ſequentia tranſeundum eſt.

Tabula aſcenſionum rectarum.

	♎		♏		♐		♑		♒		♓	
	♈		♉		♊		♋		♌		♍	
G	G	M	G	M	G	M	G	M	G	M	G	M
1	0	55	28	50	58	50	91	6	123	15	153	4
2	1	50	29	48	59	53	92	11	124	17	154	1
3	2	45	30	46	60	56	93	17	125	19	154	58
4	3	40	31	44	61	59	94	22	126	21	155	55
5	4	35	32	42	63	2	95	28	127	23	156	52
6	5	30	33	40	64	5	96	33	128	24	157	48
7	6	25	34	38	65	9	97	38	129	26	158	45
8	7	20	35	36	66	13	98	43	130	27	159	41
9	8	16	36	35	67	17	99	48	131	29	160	37
10	9	11	37	34	68	21	100	53	132	29	161	33
11	10	6	38	33	69	25	101	58	133	29	162	29
12	11	1	39	32	70	29	103	3	134	30	163	25
13	11	57	40	31	71	33	104	8	135	30	164	21
14	12	52	41	30	72	37	105	13	136	30	165	17
15	13	47	42	30	73	42	106	18	137	30	166	12
16	14	43	43	30	74	47	107	22	138	29	167	8
17	15	39	44	30	75	52	108	27	139	29	168	3
18	16	35	45	30	76	57	109	31	140	28	168	59
19	17	31	46	31	78	2	110	35	141	27	169	54
20	18	27	47	31	79	7	111	39	142	26	170	49
21	19	23	48	32	80	12	112	43	143	25	171	44
22	20	19	49	33	81	17	113	47	144	24	172	40
23	21	15	50	34	82	22	114	51	145	22	173	35
24	22	12	51	36	83	27	115	55	146	20	174	30
25	23	9	52	37	84	33	116	58	147	18	175	25
26	24	5	53	39	85	38	118	1	148	16	176	20
27	25	2	54	41	86	43	119	4	149	14	177	15
28	25	59	55	43	87	49	120	7	150	12	178	10
29	26	56	56	45	88	54	121	10	151	10	179	5
30	27	53	57	47	90	0	122	13	152	7	180	0

TEXTVS

TEXTVS XLIIII.

Diſcernemus verò deinceps in vnaquaque prædictarum occurſationum aut obituum iuxta ordinem ab ijs qui temporis breuiſsimi ſunt, acceptum & interemptrices & ſcalares quæq; alias per traiectiones eueniunt, prout inficitur occurſus aut iuuatur, ad eum quem diximus modum, & pro ſingulorum occurſuum temporali exitu. Afflictis enim ſimul & locis & in exitu annorum reuolutione ſtellarum inficiente, præcipua loca, mortem certam expectare oportet. At ſi alterutrum horum humanæ naturæ laboranti ſuccurrat, aſſultus magnos & graues, vtroq; verò iuuante, languores tantùm aut damna & deportationes temporales, horum peculiari ratione accepta ab occurſantium locorum ad geniture negotia, neceſsitudine.

Docet duo, primum de interficientibus, ſecundum de climatericis, id eſt, qui inæqualiter ac quaſi repente afficiunt uitam: quia quandoq; iuuantur per traiectiones aut læduntur, ſeu per occurſus, quemadmodum ſuperius dictum eſt. Nam tales finientibus etiam annis per reuolutionem ſtellarum in progreſſione, ut in quarto libro habebitur: Si ab utroq; lædantur, mors certa eſt. Si uerò unum iuuet, alterum lædat (Hoc autem prætermittit) dubium eſt de uita. Sed ideò prætermiſit, quia eſt ac ſi nihil iuuaret aut læderet. Si uerò unum iuuet, reliquum non iuuet, neq; lædat, erunt magni inſultus & graues: non dico pericula tantum, ſed cum periculis Ca. 8. & 9 & vltimo.

N 3 *læſiones.*

læſiones. Si uerò utrunq; iuuet, pro morte erunt morbi, pro paupertate, iacturæ pecuniarum, pro ſupplicio exilia, pro iactura exiſtimationis peregrinationes iuxta peculiarem rationem locorum occurrentium ipſi ſignificatori. Hæc autem ſunt adiecta ob tres cauſas: prima, ut doceret promiſſores ſemper aliquid præſtare, non ſemper omnia quæ pollicentur, & quando, & quomodo, & cur. Secunda, ut oſtenderet artem eſſe infinitam, & quæ iudicio & coniectura ac exiſtimatione ſolum perfici poſſet. Tertia, ut declararet hoc caput non ſolum inſeruire uitæ cui nuncupatum eſt, ſed etiam omnibus alijs cauſis, ſcilicet dignitati, diuitijs, itineribus, atque alijs omnibus quæſitis. Exemplum habes locuples in noſtra genitura, quo potes multum te adiuuare: anno trigeſimoſexto ætatis, Saturnus peruenit ad aſcendens, & erat in proprio trigono & finibus & inimicus aſcendenti, ideò debuit omnino interficere: Verum quia radij Veneris & Mercurij cadebant poſt illum gradu uno cum dimidio, & Venus erat amica aſcendenti, carpentum habens in illo & Mercurius in natura Veneris dominus trigoni loci in quo eſt & loci Saturni, & aſcendens robuſtum propter Iouis præſentiam, & quaſi geminatum Apheta, cum radijs Lunæ ſextilibus et ipſa domina aſcendentis et in proprio trigono, non interfecit, ſed dedit fluxum urinæ non inuoluntarium ſed potius multitudinem tantum, à qua perfectè nunquàm potui liberari. Et ne credas me nugari, quandoq; perſeuerat per aliquot dies ad multitudinem unciarum fermè centum; nec tamen læſus nec factus macilentus ob hoc: Et manifeſtum eſt quòd fit à frigiditate. Et medicus abſurdus Aſtrologiæ imperitus, ſolum uidens primam indicationem, curando me cum frigidis, ut quidam conſulebant, interfeciſſet. Et cauſa quare tot Planetæ auxiliatores non potuerunt liberare, eſt quia Luna eſt debilis in duodecima, Iupiter retrogradus, peregrinus, dominusq;

octaui

octaui loci & extra aſcendens ſecundum longitudinem, Venus & Mercurius debiliſsimi in ſexto loco, & ueſpertini de nocte & quaſi ſub radijs, & Mercurius præter id retrogradus. Et hoc exemplum, ſi bene animaduertis, docet te infinita. Et ego utor exemplis in mea genitura & filiorum tantùm, cum plurimæ aliæ ſint illuſtriſsimæ, quia ubi de directionibus agendum eſt, exquiſitiſsima temporis notitia opus eſt, ne artificis error in alijs arti tribueretur.

Notandum quòd ex hoc textu Ptolemæus inſinuat ipſummet punctum concurſus radij Anæretæ uel corporis eius cum Apheta eſſe obſeruandum, & in eo fieri effectum. Quia dicit, quòd ſi proceſſus aut ingreſſus non conueniat, non interficit: Ergo non expectat congreſſum in operando, ſed ſtatim operatur. Attamen dico, quòd pòſt etiam & antè operatur, cùm proceſſus conuenerit: & quandoque interficit, cùm in ipſa hora congreſſus non interfecerit. Vnde duo magni morbi ſibi inuicem ſuccedentes, paruo interuallo, indicant mortem in ſecundo: quia indicant, uel quòd concurſus præterijt ſed à proceſſu impeditus priùs, pòſt adiutus & ita interficit, uel adiutus congreſſus in primo morbo, ſed non perfectus, in ſecundo perfectus interficit. Et ita punctus ipſe aliquid ſemper operatur: non negat Ptolemæus propter hoc, quod in ſequentibus uerbis & in ultimo capite operis dicit, concurſum quanuis imperfectum, adiutum proceſſu, perficere opus.

TEXTVS XLV.

Nihil verò prohibet interdum diſsidentibus ijs, penes quos interimendi ius eſſe oportet, occurſus ſingulos æſtimantes, aut ijs maximè vti, qui ad exitum euentuum, & ad ea, quæ pòſt conſequutura ſunt, comparati

eſſe videntur, aut omnium pro virium magnitudine valentium, obſeruationem inſtituere, eorum vehementiam & imbecillitatem iiſdem rationibus coniectantes.

Cauſam ſubiectarum noſtrarum geniturarum diximus eſſe exactam notitiam illarum: nec conſenſus illarum inter ſe tum paternæ, tum etiam auitæ parum facit. Itaq; & illud adiecimus, peculiarem neceßitudinem locorum obuiantium ad genituræ loca eſſe obſeruandam. Veluti ſi qui iuuat aut nocet, parti fortunæ imperet, erit id ob diuitias. Quòd ſi itinerum loco erit, detrimentum in itinere, ſi noceat. Si autem iuuet, ex tranſmutatione aëris uel itinere ad balneas. Rurſus, ſi aſcendenti dominetur iuuétque, ipſe induſtria & animi fortitudine euadet: ſi noceat, deſpondebit animum, uolétque quoquomodo mori. Quod etſi per ſe rarum ſit, frequenter tamen contingit ob alias cauſas: Velut deſperationem, iram, timorem, luctum. Adijciunt alij quòd Iupiter auxilia ſignificat per medicos in morbis, & in uiolentis à magiſtratibus. Venus uerò in uiolentis ab amicis gratia, largitionibus: In morbis autem diuinam quandam & certè incognitam ſanationis rationem pollicetur. Velut per ſomnia, præcantationes, fortuitóſque quoſdam caſus. Cui etiam opinioni Ptolemæus conſentit.

Cæterùm, quod ad textum præſentem attinet, ſi duo uel tres Anæretæ ſimul obuient, morietur certè. Sed unde mors, duo dicit obſeruanda Ptolemæus, & tertium inſinuat. Primum eſt, ut à robuſtiore ſumas indicationem, ueluti radij oppoſiti corpore ſunt potentiores: corpus radijs quadratis: ſiniſtri radij quadrati potentiores dextris: quoniam in ſiniſtris Planeta imitatur eum, qui ſe toto corpore inijcit in ictum, in dextris qui ſe retrahit. Similiter ſtantes & in angulis robuſtiores

ſtiores ſunt motis, & cadentibus: & directi retrogradis: & aucti motu tardè ſe mouentibus, & dignitatem habentes in loco ubi manent, & ubi radios proijciunt, quàm ſi in altero locorum uel ambobus ſint peregrini: & aſcendentes & abſidem magis, quàm deſcendentes: & commiſti alijs Planetis uel fixis, quàm ſolitarij: & propè eclipticam, quàm remoti: & boreales, quàm auſtrales: & orientales occidentalibus: & ſupra terram, ijs, qui infra terram: & diurni de die nocturnique de nocte, quàm contrario modo: & in maſculinis ſignis, quàm fœmininis: & iuxta quatuor puncta cardinalia maximè uernum & æſtiuum, quàm in alijs locis, & in fixis ſignis, quàm mobilibus uel communibus: & generaliter Saturnus ualidior eſt interfector, quàm Mars, & in morbis maximè. Secundum eſt, quòd debemus præponere eum, qui conſentit cum alijs, ueluti ſi Saturnus & Mars ſint Aneretæ, Saturnus ſignificet mortem per morbum, Mars uiolentam: Sol uerò ſignificet publicam: Vel Mercurius latronem & furem, uel Iupiter ſignificet iudicium & damnationem à iuſtis uiris, tunc dicemus, quòd morietur morte uiolenta, & non ex morbo. Et ſi incidant in eadem tempora, Saturnus ſignificabit morbum ſuccedentem cruciatibus tormentorum & triſtitiæ ac mœrori animi, & ſqualori ac pedori carceris. Tertium, quod inſinuat Ptolemæus, eſt quòd ſi aliqua calamitas publica accedat, utpote ſtrages in prælio, naufragium, peſtis, morietur ex illa Aneretæ afflictione, quæ illi magis calamitati congrua fuerit.

Caput decimumquintum.

TEXTVS XLVI.

De forma & temperatura corporis.

ENarrata à nobis de vitæ ſpatio pertractatione, dicamus ſecuti præſcriptam ab initio ſeriem, de forma & corporis declinatione. Quandoquidem quæ corporis ſunt, natura ante animam finguntur, & corpus cùm ſit denſius, cognatas ferè habet peculiarium ſuarum commiſtionum apparitiones. Anima non niſi poſt, & paulatim infuſas ſibi à prima origine dotes in lucem profert. Quæ verò extra nos ſunt, ſuccedenti magis deinceps tempore aduentant. Obſeruare igitur vniuerſim oportet orientalem finitoris partem, & ſuccedentes, aut gubernandæ eius ius poſsidentes errones, ſicut diximus. Partim verò & Lunã ſimiliter. Nam ex horum locorum iiſq; imperantium informandi natiua vi, & horum temperatura, ampliùs ex coaſcendentium ipſis fixarum ſtellarum delineatiòne, ea, quæ ad corpus fingendum ſpectant, colliguntur: ita tamen, vt primas tribuamus ſtellis, penes quas dominandi ius eſt: ſecundas ipſorum locorum peculiari naturæ. Primùm igitur ſi quis illud ſingulari

&

& ſimplici via proſequatur, hunc habebit modum.

Dicit, tria ſunt, de quibus ſermo habendus eſt: corporis effigies, animi qualitates, & fortunæ caſus. Corporis effigies ſtatim apparet, ut homo natus eſt: animi qualitates aliquantò pòſt, tardiùs fortunæ caſus. Igitur primùm de corporis effigie tractandum eſt. Hæc igitur ſumitur ab octo rebus per ordinem. Prima eſt dominus aſcendentis. Et ſecunda dominus loci Lunæ. Tertia locus aſcendens ab horizonte uſque in finem domus. Veluti ſi aſcendat in prima genitura uigeſimanona pars Leonis, capiemus Solem pro parte minore, ſed Mercurium pro maiore, quia plus eſt de ſigno Virginis longè, quàm Leonis. Quarta, eſt locus Lunæ. Quinta, ſtellæ coaſcendentes domino aſcendentis. Sexta, ſtellæ coaſcendentes domino loci Lunæ. Septima ſtellæ coaſcendentes aſcendenti. Octaua, ſtellæ coaſcendentes loco Lunæ. Iſta igitur ſic ſe habent per ordinem: ita tamen, ut multùm faciat linea finitoris, ſicut & in dominis coaſcendentes per centrum ſtellæ: quia remotio per unum gradum, non dat dimidium affectus: Et per duos gradus quartam partem. Volo dicere, quòd ſi aliquis Planeta ſit in linea finitoris, & alius ſit propè unum gradum domino aſcendentis, quanuis dominus aſcendentis ſit in primo ordine, & aſcendens in tertio: tamen plus poterit ſtella quæ eſt in finitore, illa, quæ eſt cum domino eius. Neque eſſet inconueniens, quòd aſcendens præferetur domino loci Lunæ: quia textus Græcus habet, ἐπὶ μερoὺς δὲ, καὶ τὴν ☽ ὡσαύτως, non κατὰ μερούς. Et mihi placet hæc opinio. Vtcunque ſit, uni Planetæ plura ex his contingant, plura etiam poſſe conſentaneum eſt, uelut in octaua genitura Venus, Luna & Iupiter multiplices habent poteſtates ſinguli. Iupiter eſt in finitore, & eſt dominus loci Lunæ: Venus domina

loci

loci Lunæ, & aſcendentis, ſolium habens in utroq;: Luna per ſe ſignificat, dominàq; eſt aſcendentis, & ipſum ſextili aſpectu reſpicit. Planetæ autem, qui commiſcentur illis, ſunt Veneri quidem Mercurius, propter coniunctionem & Saturni radij trigoni. Lunæ uerò Mars, propter quadratum & caput Perſei. Nam coaſcendere dicuntur, quotieſcunq; fuerint in eodem ſemicirculo poſitionis ſuperiùs declarato. Hoc autem ſi uelis inuenire per planiſphærium licebit, melius etiam per ſphæram ſolidam. Non ueto, quin per tabulas Ioannis Monteregij id peragas. Et ſunt exactiores inſtrumentis, niſi inſtrumenta ſint magna ualde: tamen uſus tabularum eſt tædioſus, laborioſus, & periculoſus de errore. Et maximè, quia Monteregius malè fecit in hoc, quòd non appoſuit rationem operationum, quam uidemus in tabulis Alphonſi: adeò ut niſi ſit peritiſſimus Mathematicus, oportet ut perpetuò inhæreat regulæ & tabulæ Monteregij: quod ipſe ſtudioſè fecit, ut homines eſſent ſerui libri eius. Vnde iuſtè à patre meo reprehẽdebatur. Nam homo fit obnoxius errori trifariám. Primùm, ſi tabula aliqua in parte mendoſa ſit. Secundum, ſi ſiniſtrè aliquo modo regulam intelligas, quod facilè euenit inter tot uarietates latitudinis borealis, auſtralis aſcẽſionis rectæ, obliquæ, arcus nocturni uel diurni, totius uel medietatis in medietate, deſcendente uel aſcendente ſuper terram uel infra terram: ob id meo iudicio optima eſt ſphæra ſolida magna, uel planiſphærium magnum & ad amuſſim ex ære factum. Nos tamen aliquando, ſi licebit (Eſt autẽ breuis res, utpote duorum foliorum) rationem harum tabularum explicabimus. Nunc autem ſufficiat monuiſſe lectorem, qui his cum ratione uti uoluerit, ut quemadmodum fabricatæ ſint, intelligat. Intelliget autem aliòquin iam, exercitatus tamen, ſi tabularum eiuſdem Monteregij de primo mobili regulas ſeu propoſitiones diligenter fuerit aſſequutus. Cæterùm, ut ad rem reuertar, in

tur,in præſenti negotio,poſtquàm res per circulos poſitionis agitur & corpulenta eſt, corpúſque Planetæ aut ſtellæ non uirtus ſola requiritur,non minor utiq; habenda eſt latitudinis ratio, quàm longitudinis, quod peculiare fermè eſt huic negotio de forma corporis habenda,atq; proprium.

Verùm dubitabit aliquis, nónne conſideranda erunt in hoc regio,& ciuitas,& uictus ratio, atq; parentum forma? Nam uidemus plerunq; filios eſſe parentibus ſimiles,qualis eſt filia mihi: alios auis, ut natu maior meus ad unguem ſimilis patri meo? Reſpondeo, quòd de patria & ciuitate & modo uiuendi Ptolemæus ſuperiùs in primo libro ſatisfecit. quia cùm hîc dicet,quòd Saturnus facit nigrum, ſi ſit occidentalis, intelligemus de Germano, quòd non erit niger,ſed obſcurior alijs. Et Iupiter orientalis facit Aethiopas ſplendidiore & nitidiore carne, non albos. Et ita omnia quæ ſubiungentur, intelligi debent & referri ad homines, qui eiſdem muris circùm ambiuntur. Porrò quod ad parentes attinet, & auos, & patruos, & fratres, quoniam iam genituras conſentire neceſſe,demonſtratũ eſt.Illud uerò in quo conſentiunt,etiam in ipſa genitura comprehenditur,ſi uniuerſam illam explicauerimus.Explicabimus & partem,qua natus ſuis maioribus aut fratribus aſsimilatur. Adeò ut illa ſimilitudo tanquàm pars in toto contineatur. Quòd ſi quis parentes agnoſcat, priuſquàm iudiciũ fecerit,nihil prius habebit, quàm ut quod intellectu concepit, melius exprimendo ac ſenſui propius ueriora dicere uideatur, ac non nati formam deſcripſiſſe, quod Aſtrologi proprium eſt,ſed depinxiſſe potiùs, quod Phyſionomi officium eſt.Sed quod ad effigiem attinet, quæ ex laboribus mutatur, ut in ruſticis:uel ex arte, ut in ferrarijs fabris,uel ex uitæ miſeria,ut in pauperibus:uel ex morbo, uel ex caſibus,non eſt hîc ſermo: quanquàm de caſibus ſequenti capite dicturi ſumus. Illud quoque non eſt prætermittendum

Com.17. & 18

omni

omnino, ut quæ hîc de parentibus & de maioribus, tum de patria ac ciuitate ac conſuetudine obſeruanda eſſe diximus, aut omittenda, ut non neceſſaria, ſed ſolùm utilitatis cauſa conſideranda pro effigie corporis inquirenda, eadem ad unguem etiam de qualitatibus animi dicta eſſe intelligantur.

TEXTVS XLVII.

Nam inter ſtellas ſanè Saturnus, quum orientalis eſt, flauos commodéq; habentes procreat, capillis nigris, criſpo capite, oculis magnis & ſtatura moderata: Temperatura verò humidiore & frigidiore. Occidentalis verò cùm eſt, nigros & macilentos & paruos, capillo ſimplici, tenues aliquantulum, moderata ſtatura, nigris oculis, temperatura verò frigidiori & ſicciori.

Iouis autem ſydus locis prædictis imperans, orientale, albos cum quadam coloris commendatione, capillitio mediocri, nigris oculis & bene magnos, forma venerabili, temperatura verò magis declinante ad calorem & humorem. Occidentalis verò cùm eſt, albo quidem colore, ſed indecenti: item capillis rigidis, aut recaluaſtros etiam & caluos, ſtatura mediocri, temperatura verò humidiore.

Martis ſydus orientale, rubeſcentes efficit, & bonæ ſtaturæ, ac valentes, oculis cæſijs, hirſutos, capillamento mediocri, temperatu

peratura calidiori & ſicciori. Occidentalis verò rubentes omnino, ſtatura mediocri, exiguo capite, ſubtenues, flauis capillis, rigidos, conſtitutione verò corporis ſicca.

Venus ſimilia ijs efficit, quæ Iupiter, niſi quòd elegantiora, & plauſibiliora, muliebrémque magis habitum decentia, omnia habitiora, ſucculentiora, ac denique teneriora. Peculiariter verò oculos dat decenter ſublucidos.

Mercurius orientalis flaueſcentes, ſtatura temperata & conformi, oculis exiguis, capillamento mediocri, temperatura magis ad calidam accedente. Occidentalis verò cùm eſt, flauos, rara & tenui corporis contextura, oculis cauis, caprinis pedibus, ſubrubeſcentes, conſtitutione corporis ſicciore.

Quod dixit αἰγόποδας, intelligere debemus tenues pedes, & obliquos, aliqualiter cum tibia tenui quales ſunt capris. Credo tamen potiùs legendum, αἰγιλόπας, ab oculorum ſimilitudine cum capris: unde morbus oculorum ſit uocatus, quòd hi, qui tali morbo laborant, caprillos habeant oculos. Eſtq; id rationi & experimento conſonum: Sunt enim Mercuriales caprillis oculis. Cæterùm non ſolùm ſimpliciter hæc ſcire decet, ſed compoſita obſeruatione: Velut quòd ſi Sagittarius aſcendat, Iupiter uerò ſit in Geminis in ſeptimo loco, corpulentos facit & præpingues. Nam Sagittarius primò facit ſatis craſſos: & Iupiter plus, tum maximè in angulo & aſcendens reſpiciens, & in Geminis ſigno humano & uernali, & duplicis corporis, & ubi Iupiter

cadit

radit: ſic nos maximam corpulentiam obſeruauimus. Facit & hæc conſtitutio deſides, & deſidia corpulentiam, & corpulentia deſidiam: atque ita uides quàm pulchrum ſit in his philoſophari. Animaduertendum quòd hæc & reliqua quæ dicentur, maximè intelliguntur in ætate ſtatus, id eſt, à trigeſimo uſque ad quadrageſimum annum. In cæteris uerò ætatibus relucent indicia harum conſtitutionum. Sed ſi fuerint euidentiora, indicium eſt conſtitutionem eſſe ualidam.

TEXTVS XLVIII.

Opitulantur autem vnicuique horum configurati. Sol quidem ad formam decentiorem producendam & habitiorem.

Luna verò maximè in ſeparatione vniuerſim ad maiorem conformitatem & robur ac temperaturam viuidiorem. Particulatim verò habita ratione illuminationis, ſicut in principio huius operis recenſuimus.

Per principium huius operis, intelligit caput de configurationibus erga Solem: Luna igitur in prima quadra, corpus facit humidum ualde & calidum parum: atque ita de alijs. Et hæc propriè ſignificat. Generaliter autem in ſeparatione Arabes interpretantur: Ego malim intelligere ab ipſo ſignificatore formæ corporis. Facit magis commenſuratum, temperatum atque uiuidius, robuſtiúſque.

TEXTVS XLIX.

Rurſus in genere cùm matutinæ ſunt ſtellæ & apparentes, ingentia efficiunt corpora, cúmq;

cúmq; in prima ſtatione fuerint, valida, ac firmis lateribus: Præeuntes verò, immoderata, & cùm ſecundo conſtiterint, imbecilliora: Occidentes verò dignitate prorſus nulla, & vitiorum fœcunda.

Quinq; ponit ſtatus trium ſuperiorum: orientalis ualidiſſimus, facit ingentia corpora: in prima ſtatione, ualida: dum retrocedunt, malè temperata: ideò incommenſurata, lego: in ſecunda ſtatione prorſus imbecilla: pòſt uerò penitus morboſa, & ſine ulla bona qualitate. Veneris uerò & Mercurij ſtatus non hi ſunt, ſed ex his intelliguntur. Non tamen adeò manifeſtas habent differentias, ut ſuperiorum ſtatus inter ſe differunt: Quoniam inferiores magis inconſtantes ſunt, & neq; ſynceras habent conſtitutiones: nam cùm primùm in oriente ante Solem apparent, aut retrocedunt, aut ad Solem ipſum accedunt, ita ualidi undequaq; eſſe non poſſunt.

TEXTVS L.

Ac cùm loca quoque ipſa ad configurationes maximè informationum, & temperaturas, vt diximus, conducant, in genere rurſus qui à verno æquinoctio & æſtiua conuerſione intercipitur quadrans, coloris grati, efficit ſtaturoſos, valentes, oculis nitidis, magis ad humidam, calidámq; temperaturam accedentes. Qui verò inter æſtiuam conuerſionem, & autumnale æquinoctium comprehenditur, colore medio, conformi ſtatura, valentes, oculis nigris, hirſutos, capillis criſpis, calidiores et

O ſicciores.

ſicciores. Qui inter autumnale æquinoctium & conuerſionem hybernam intercipitur, flauos, graciles, maculoſos, raræ corporis contexturæ, capillamenti mediocris, decentibus oculis, frigidiores & ſicciores. Qui à brumali ſolſtitio & verno æquinoctio continetur, nigros, ſtatura conformi, capillis rigidis, ſubtenues, temperatura frigida & humida.

Hoc eſt quartum, à quo effigies corporis. Igitur de ſignis aſcendentis & loci Lunæ, & in quibus domini horum duorum locorum conſtituuntur, intelligendum eſt. Principaliter quidem de ſignis aſcendentis, deinde Lunæ, pòſt ſignificatoris aut ſignificatorum. Pertinet autem ad ſigna noni orbis, ſeu ſigna eclipticæ æqualia, quorum initium eſt à uerna ſectione. Per colorem gratum intelligit roſeum, per medium rubrum, per nigrum autem μελίχροας, non atrum, ſed fuſcum, qui fit calore naturali in profundo corporis deliteſcente: Sub quo etiam liuidus intelligitur.

TEXTVS LI.

Particulatim verò humanæ quidem figuræ conſtellationes, tam intra ſigniferum, quàm extra comprehenſæ, conformia & temperata corpora producunt. Quæ verò alterius ſunt figuræ, deformant ea quidẽ iuxta ſuam vniuſcuiuſque formam hominis corporaturam. Et quodammodo ſimilia ĳs euadunt membra, vel magnitudine & paruitate, vel robore & teneritudine, & conformitate: Magnitudine, vt verbi gratia, Leo, Virgo & Sagittarius, Paruitate,

uitate, vt Piſces, Cancer, & Capricornus. Rurſus, vt Arietis, Capricorni & Leonis, priora quidem & ſuperiora ad valentiorem corporis conſtitutionem faciunt, inferiora & poſteriora ad infirmiorem: Ita contrà Sagittarij, Scorpij & Geminorum, anteriora quidem ad imbecilliorem temperaturam iuuant, poſteriora verò ad robuſtiorem. Similiter Virgo, Libra & Sagittarius, conformitatem adducunt & moderationem, Scorpius verò & Piſces & Capricornus minùs ſibi conſtantem temperaturam & incommenſuratam. Et in alijs ſimiliter, quæ quidem omnia contemplantes & commiſcentes, propriam & exactam temperaturæ rationem aſſequemur.

Primum ſignum ſumpſit à natura Planetarum: Secundum à miſtione luminarium & habitu eorum: Tertium ab habitu Planetarum ad Solem. Quartum à ſignis zodiaci nonæ ſphæræ, de quibus in præcedenti textu. Et hæc magis circa temperiem & quæ ab ea proueniunt. Quintum, quod eſt præſens, eſt de compoſitione & forma corporis, non de temperatura: Et ſumitur à ſignis octaui orbis quæ conſtituuntur à ſitu ſtellarum. Propterea ſi quis cauſam uelit intelligere eorum, quæ hìc dicuntur à Ptolemæo, & generaliter de cunctis ſignis octaui orbis, quæ in zodiaco ſunt, pronuntiare, habeat ſphæram ſolidam, aut in plano depicta ſigna cum ſtellis, quæ in eo ſunt, uidebit, uelut apud Higinum, quòd priora Arietis ſunt magis ſuffulta ſyderibus, quàm poſteriora, & cur Scorpij poſteriora ſint ualidiora eadem ratione. Frequentia enim ſtellarum, facit robur: commenſurata illarum diſpoſitio,

decentem formam: diſtantia in longitudine magna, proceram ſtaturam: in latitudine, craſſum corpus.

Caput decimumſextum.

TEXTVS LII.

De vitijs & morbis corporis.

CVm proxima his ſit de vitijs & morbis corporis diſceptatio, ea nobis primùm explicanda eſt. Et hîc eos, qui generalem inueſtigationem ſpectant, reſpicere oportet ad finitoris duos angulos, orientalem ſcilicet & occidentalem. Maximèverò ad occidentalem, quódq; ipſum antecedit, quod quidem nulla neceſsitudine cum horoſcopo coniunctum eſt: obſeruare etiam maleficas ſtellas conuenit, quomodo affectæ ad ipſum fuerint. Si enim ad partes ſuccedentes ijs, quæ iam dicta ſunt, conſtiterint, corpore aut radijs tetragonis, oppoſitiuíſve, ſiue vtræq; maleficæ, ſiue harum altera, vitia & morbos corporis nato infligunt. Idq; potiſsimùm, quando luminarium vel alterum, vel vtrunque in angulis, ita vt diximus, ſitum eſt, vt vel vna ſint, vel ex aduerſo. Tunc enim non ſolùm ſi ſuccedat maleficorum quiſpiam, verùm etiã ſi præcedat luminaria, ipſe centrum obtinens poteſt vitium morbúmve inferre, pro ratione locorum finitoris & ſigniferi,

ferí, próq; natura ípſorũ, vel maleficorum vel affectorum ſyderum, íiſq; configuratorum.

In quo differat uitium à morbo, inferiùs declarat his uerbis (Separata enim ſunt hæc duo, ac uitium quidem ſemel infligitur, nec conſtantes dolores adfert, morbus uerò, uel continuos uel reciprocos) id eſt, uitia ſunt, ut cæcitas, ſurditas, clauditas: inflicta enim ſemel dolorem afferunt, inde poſteà nequaquàm. morbi autem in hoc conueniunt omnes, quòd dum adſunt, dolorem afferunt, ſed duorum tamen ſunt generũm. quidam enim ſunt reciproci, ut aſthma, comitialis, podagra, qui ut abſcedunt, redeunt: morbi uerò non reciproci ſunt, ut febres & morbi laterales. Vitia præterea fermè ſunt inſeparabilia, ſed minùs affligunt, morbi contrà natura ſua ſunt ſeparabiles, licet reciproci medij quaſi natura ſint inter ſimplices morbos & uitia. Lapis in ueſica quanuis perpetuò affligat, morbus tamen eſt potiùs, quàm uitium. Sed ut dixi quaſi medium eſt. Quinq; igitur proponit in hoc textu, quibus ego tria alia ex ratione & obſeruatione addo. Primum eſt, quaſi materia & ſunt tres loci, ſeptima, inde prima, deinde ſexta domus (ordine illas refero) adijcióq; quod obſeruaui, rationíq; eſt magis cõſentaneum, primam & ſeptimam uitia, ſextam morbos efficere. Secundum, quod habet rationem cauſæ agentis maleficæ in his locis poſitæ, ſeu oppoſitis, ſeu quadratis ſuccedentes, id eſt, maximè prope & poſt illarum initia (ut in ſecunda figura Saturnus) ſignificant uitia uel morbos. Mars quoq; in eadem figura idem ſignificat: quia licet ſit propè finem ſextæ domus: quoniam tamen ſeptima deterior eſt ſexta, ideò nihil minus ſignificat tota ſexta domus, quàm eius initium. Regula hæc enim declarata eſt ſuperiùs, dum de locis Apheticis ageremus. Quòd cùm duo loci coniuncti habent eandem ſignificationem, pars ultima unius, Cap. 11.

quæ alteri committitur, eãdem fermè habet uim, & aliquando maiorem, ſi ualidiori in ea cauſa committatur, quàm initium. Tertium, quod rem facit euidentem & auget (Nam pauci ſunt qui aliquibus uitijs uel morbis non detineantur iuxta Poëticum illud: Quiſque ſuos patitur manes) ſcilicet conſtitutio maleficæ in angulo cum luminari, uel in oppoſito eius uel quadrato: tunc enim uel uitia facit, uel morbos graues & inſeparabiles ſi ſolùm in ſexto loco ſit: Velut in ſecunda genitura, Mars in ſexto loco eſt, radiiſque quadratis Solem in medio cœli petit: radii que ipſi ſuccedunt Soli, non illum antecedunt. Hîc aliud adijciendum, quod obſeruaui, maleficas in ſexta domo poſitas, plus longè efficere, quàm radijs locum afficientes. Quartum, quòd in hoc ſtatu ſola una malefica etiam antecedens poteſt morbum inferre, dummodo malefica ſit in angulo ad unguem, hoc eſt, eſſe ſecundum centrum. Quintum, quòd tales peſtilentiæ contingent pro natura trium principalium ſeu potiùs quatuor, ſcilicet loci mundi, puta primæ uel ſeptimæ domus, medij cœli uel imi, duodecimi uel ſexti loci, & pro natura ſigniferi duplici, ſcilicet à configuratione ſtellarum, & locis reſpectu punctorum cardinalium, ut ſæpius diximus, &
Cōmē. 11. maximè in capite præcedenti. Et à natura maleficæ, & affecti ſyderis & natura ſtellarum illis configuratarum. Prœterea difficile eſt inuenire morbum ſimplicem aut uitium propter tot cauſas, quæ principalibus commiſcentur. Tertium eſt, quod nos adijcimus plurimum referre, ſi domini locorum ad corpus pertinentium, id eſt, aſcendentis uel loci Lunæ, uel ipſa Luna in ijs locis malè afficiantur à maleficis extrà poſitis, aut ſi maleficæ in his poſitæ illas alibi cōſtitutas malè afficiant: Dico autem ſeptimam et ſextam domum. Nam prima rationem habet patientis loci, id eſt, eius, qui afficitur potiùs, quàm qui afficiat alium. Quanuis contingat etiam

malefi

maleficas ibi poſitas nocere propter luminarium ab illis iacturam.

TEXTVS. LIII.

Partes enim vniuſcuiuſque ſignorum locō horizontis affecto circunfuſæ, ſignificabunt corporis partem laboraturam, & vtrum vitium futurũ ſit, an morbus, an potius vtrunq; : aſtrorum verò naturæ, horum euentuum genera & cauſas aperiunt. Nam ex potiſsimis hominis partibus Saturnus præeſt auditui dextro, veſicæ, ſpleni, pituitæ, & oſsibus.

Iupiter, tactui, pulmoni, alterijs & ſemini.

Mars, auditum ſiniſtrum poſsidet, renes, venas ac pudenda.

Sol, viſui imperat, & cerebro, cordi, neruis, & denique dextris omnibus.

Venus, in olfactum, hepar, & carnem dominium exercet.

Mercurius, ſermonem gubernat, & menti, rationique præſidet, linguæ etiam, felli & ſedi.

Luna, guſtui, & gulæ, ſtomacho, ventri, vuluæ, & ſiniſtris omnibus.

Videtur in his uerbis quædam contradictio, quoniam primò dicit, quòd partes ſignorum ſignificant partes corporis laborantes: & etiam an ſint uitia, uel morbi, uel utrunque, & poſtmodum dicit iſtud de Planetis. Nam docet quòd Planetæ ſignificant ipſas partes & non ſigna. Ad hoc Haly dat unam reſponſionem bonam, dicens, quòd intelligit Ptolemæus per partes ſignorũ, quæ ſunt in horizonte, id eſt, in ſe-

ptimæ uel primæ initio, fines ſeu terminos. Velut in ſecunda natiuitate Iupiter eſt dominus termini ſeptimæ domus, & Iupiter ſignificat pulmonem & arterias, ideò morbus erit in pulmone. Et ſimiliter in ſecunda natiuitate exemplari Haly, Sol afficitur à Marte & Cauda, & Sol ſignificat neruos: ideò habuerit læſionem in neruis: & habebat pedem ſicut beſtiæ. Sed hæc reſponſio quanuis bona ſit, non uidetur ſatiſfacere uerbis Ptolemæi: quia Græcè habet, καὶ ἡ ἀστέρων φύσις τῶν τε κακούντων, καὶ τῶν κακουμένων, id eſt, & aſtrorum natura malè affictorum & malè afficientium. Vnde uidetur aliud uelle, per (Et) coniunctionem ſignificare Planetas aliud partes ſignorum ſeu terminos, qui ui Planetarum ſignificarent. Prætereà ipſe exponit etiam de Sole & Luna, partéſq; illis tribuit, ſed Sol & Luna non habent terminos, qui ſint partes ſignorum, ſed tota comprehendunt ſigna. Sed Ptolemæus intelligit per corporis partem in ſignis, partes exteriores, ita ut Aries capiti, Taurus collo, Gemini brachijs, Cancer pectori, Leo à furcula pectoris uſque ad umbilicum, Virgo uentrem inferiorem, Libra nates, Scorpio pudenda, Sagittarius coxas, Capricornus genua, Aquarius tibias, Piſces pedes. Per membra autem à Planetis ſignificata, intelligit interiora & humores. Quantum uerò ad diſtributionem ipſorum, quia Ptolemæus nō fuit Medicus, melius erit iuxta rationem et experimentū ita partes corporis Planetis attribuere.

Saturnus præeſt auditui dextro, ueſicæ, ſpleni, oßibu , melancholiæ & pituitæ crudæ, non naturali, cartilaginibus & ligamentis.

Iupiter tactui, pulmoni, ſ guini, iecori & carni.

Mars auditui ſiniſtro, renibus, felli, bili atque inteſtinis, & ſedi.

Sol oculo dextro & cordi, & arterijs, ſanguini que in eis contento.

Venus

Venus olfactui, guſtui, ſemini & uaſis ſeminarijs, pudendis utriuſque ſexus, uentriculo.

Mercúrius neruis, menti, rationi, memoriæ, digitis, ſpiritui.

Luna cerebro & oculo ſiniſtro, & pituitæ naturali, & quando eſt plena luminibus, ſignificat pituitam multam, inſipidam, & dulcem. Et ſi commiſceatur Saturno, acidam, quia multa difficilè fit ſalſa aut amara: ſed uacua luminibus, paucam. Ideò ſi Marti commiſceatur, facilè amareſcit, uel fit ſalſa. Paucum enim à leui cauſa inficitur.

Similiter notandum eſt, quòd membra pleraque à duobus uel tribus Planetis gubernantur: Vt cerebrum ratione ſubſtantiæ à Luna, ratione tot arteriarum à Sole, ratione ſpiritus & facultatum, à Mercurio.

Quod uerò dixi uitia & morbos, ſunt uelut carcinomata, & fiſtulæ.

TEXTVS LIIII.

Solent verò vitia plerunque accidere, cùm orĩetales ſunt maleficę, morbi è diuerſo, quando ſunt occicentales. Separata enim ſunt hæc duo, ac vitium quidem ſemel infligitur, nec conſtantes dolores adfert, morbus verò, vel continuos vel reciprocos.

Malus quantò potentior eſt, tantò deterior: Orientalis autem potentior eſt occidentali, ideò malefica orientalis dat uitia, occidentalis autem morbos. Bene autem docet Haly Ptolemæum per hæc uerba inſinuare omne genus roboris, et comparationem in illis ſuperiùs deſcriptam.

TEXTVS LV.

Quantum ad accuratiorem minutorũ euentuum obſeruationem attinet, ſunt peculiaria quædam his conſiderandis ſchemata, ab euen-

tibus crebris ex ſimilibus configurationibus originem habentibus, annotata & collecta. Orbitates enim portenduntur, alterius quidem oculi, quando Luna ſolitaria in præfatis angulis reperitur, aut cum Sole congrediens, aut ei ex aduerſo poſita. Et cùm in alterutra reliquarum erga Solem configurationum, applicatur nebuloſarum ſtellarum alicui in ſignifero conuerſantium, vt ijs quæ in Cancri conſtellatione ſunt, aut Pleiadi, aciei quoq; ſagittę Sagittarij & aculeo Scorpionis, partibúſque Leonis circa Berenicis crinem, item vrnæ Aquarij. Amplius quando Mars aut Saturnus ad Lunam in angulis ſitam & occidentalem ipſi orientales aſcenderint, aut hi ipſi in centris conſtituti, Solē anteceſſerint. Si verò ambobus luminibus, ſiue in eodē ſigno, ſiue ex oppoſito, ſicut diximus ſitis configurentur, matutini quidem ad Solē cōparati, ad Lunam verò veſpertini vtriq; oculo minitantur. Mars quidē à plaga, aut pulſatione, ferro aut vſtione, cæcitatem inducit, & ſi Mercurio conciliatus eſt in palæſtris & gymnaſijs, aut ab hominum malorū incurſibus. Saturnus verò per ſuffuſionē, frigus, glaucomata, & his ſimilia.

Tradita ratione generali, docet modò ſingularia. Et primò circa nobiliſsimam partem corporis, & operationem, id eſt, u[illegible]am. Et explicat quatuor modos, ſeu potiùs tres, nã quartus eſt compoſitus ex ſecundo & tertio. Et primus modus eſt

qua

quadruplex. Primus eſt, ut Luna ſit ſola in aſcendente uel ſeptima domo, & applicet uni ſtellæ nebuloſæ ſigniferi. Et numerat ſex Pleiades Aſinos, cuſpidem Sagittarij, aculeum Scorpionis, urnam Aquarij, et quæ in Leone ſunt iuxta crinē Berenicis. Circa quod notandū eſt, quòd quatuor ſunt loci faciētes uitia in oculis. Primus eſt nebuloſarum ſtellarū. Secundus Lacteæ uiæ. Tertius ſtellarū, quæ ſunt naturæ Solis et Martis, uel Lunæ et Martis. Quartus ſtellarū occultarū. Prætereà, ſcias quòd etiā in alijs angulis quādoq; fiunt cæcitates, ut in figura ſubiecta patet. Nā cum dictum eſſet mihi, uidiſſémq; puellam cæcam ambobus oculis, prædixi neceſſariū eſſe, ut Luna multùm affligeretur, oblata figura apparuit Luna cadēs et combuſta in angulo cum Ioue cadente combuſto & in angulo, & cum Mercurio, et cū ſtella occulta ex zodiaco, et Iupiter erat in cauda ſua & Venus etiam impedita & Saturnus in centro imi cœli dominus loci luminarium & Iouis, & cum tribus ſtellis de natura Martis & Lunæ, quarum una etiam eſt nebuloſa & omnes Planetæ in uia Lactea & ſub terra: Ideò cæcitas erit incurabilis, quæ incepit à paralyſi quarto anno cæcitatis, & proceſſit ex dilatatione pupillæ: Ideò erit breuis uitæ etiam, uel ſaltē morboſa toto tempore uitæ ſuæ. Sūt enim beneficæ impeditæ & ambo luminaria impedita, & omnia in angulis & ſub terra, & Saturnus dominus omnium in centro imi cœli & cum nodo. Eſt autem ex gente illuſtri. Secundus modus eſt, quòd Luna ſit in quadrato dextro uel ſiniſtro Solis cum his omnibus & eſt peior. Tertius modus eſt, ſi his ſtantibus Luna ſit in oppoſito Solis: Et manifeſtum eſt, quòd eſt adhuc ſecundo deterior. Quartus ſi fuerit coniuncta Soli cum his, ſcilicet, ut ſit in uno illorum angulorum, et uadat ad unam ſtellam ex his applicando ei, et hic eſt peſsimus.

Secūdus modus principalis, quādo Luna fuerit in altero iſtorum angulorū poſt Martem uel Saturnū, et in eiſdē angulis.

Tertius

Tertius modus, quando loco Lunæ fuerit Sol, & ante ipſum Saturnus uel Mars in angulo, tunc ſignificatur ex quocunq; horum trium modorum cæcitas in altero oculo=

*rum.*Nota*,quòd per centra intelligit, ut aliàs dixi, cuſpides angulorum,ut non intelligas fines ipſorum angulorum.* Nam *angulum uocat* γωνιῶν, *anguli autem ſummitatem*, κέντρων, *Græcè Ptolemæus.*

Circa ſecundum modum poteſt eſſe triplex ſenſus. Primus *eſt,ut Luna ſit poſt maleficas,ſicut etiam Sol: Veluti aſcen= dat primus gradus Arietis, & Mars ſit in tertio gradu & Luna in quinto, uel ſexto eiuſdem: Et hoc modo legit Haly: Et ſic non differt à modo Solis. Sed non uidetur uериſimile, quia Ptolemæus facit differentiam inter modum Solis & mo= dum Lunæ. Et etiam quia in uerbis ſequentibus dicit, quòd maleficæ debent eſſe matutinæ ad Solem, & ueſpertinæ ad*

Lunam:

Lunam: At ſic eſſent matutinæ etiam in comparatione ad Lunam. Præterea quomodo poſſunt aſcendere ad Lunam, nam neq; motu diurno, cùm antecedant ipſam Lunam, nec proprio, cùm Luna ſit uelocior illis? Secundus ſenſus eſt, ut gratia exempli, Luna ſit in decimo gradu Arietis in occidente: Sit autem gradus occidentis, quartus Arietis: Et Mars ſit in oriente in duodecimo gradu Libræ: Tunc Luna erit occidentalis à malefica, & tamen malefica aſcendet motu diurno ad ipſius Lunæ oppoſitũ: quia Luna eſt proprior anglo, quàm malefica. Et iſte modus poſſet eſſe uerus, quia ſtat cum litera & ueritate rei. Tertius ſenſus eſt, ut legatur litera hoc modo (Amplius quando Mars aut Saturnus ad Lunam in angulis ſitum & orientalem ipſi occidentales aſcenderint) utpote quòd Luna ſit in primo gradu Libræ, & aſcendat uigeſimaoctaua pars Virginis & Mars ſit in tertio uel quarto gradu Libræ: Tunc Mars aſcendit ad locum Lunæ motu diurno: & poſſet etiam dici orientalis in comparatione ad Lunam, non mutando literam: quia poſteriora ſunt propinquiora orienti, quàm anteriora. Veluti ſi aſcendat decima pars Arietis, ſexta pars eſt propinquior orienti: Et dicitur magis orientalis, quàm quarta pars: et quarta, quàm prima. Sed hoc modo oportere capere orientale ſub alio ſignificato. Quicquid ſit, intellectus literæ Ptolemæi debet capi ſub tertio uel ſecundo ſenſu, te non ſub primo: quia etiã ſub his duobus ſenſibus ultimis reſpondet experimento & rationi. Ratio autẽ talis eſt, ponamus Solẽ in primo gradu Arietis, Martem in uigeſimaoctaua parte Piſcium, & Lunam in uigeſimaſexta eiuſdem. Tunc dico, quòd Mars aſcendit ad Lunam motu diurno, quia proprio non poſſet eam attingere: Et Luna motu proprio uadit ad Martem. Et ita ſit duplex mutuus concurſus, quamobrem Luna damnatur. Rurſus Mars damnat Solem, quia Sol motu diurno fertur ad locum Martis, & ita

damna

damnatur ab ipſo. Et ſi dicas, quare requiritur diſpar ratio in Luna & Sole reſpectu motus diurni: nam in Lunæ motu diurno malefica fertur ad Lunam, & in Sole Sol fertur ad maleficam? Reſpondeo, quòd cùm motus ab occidente in orientem, ſit quædam retardatio motus diurni, ſic fit quædam colliſio: quia Luna motu proprio mouetur ad maleficam, & malefica ad Lunam motu diurno, & ideò breuiore tempore ſibi occurrunt, quare etiam maiore concurſu quaſi collidun-tur. In Sole autem, cùm Sol ſit potentiſſimus, non poteſt of-fendi niſi à potente Planeta: Sed ſuperiores occidentales & prope Solem maximè ſunt debiliſſimi: Igitur ſi debent in-ferre cæcitatem, oportet ut ſint orientales ipſæ maleficæ à Sole.

Quartus modus, eſt, quãdo uterq; oculus damnatur, oportet autem ambo luminaria eſſe in centro eodem, uel oppoſi-tis. Reliqua ſunt clara, ſicut etiam illud, quòd Saturnus fa-ciat iſta per morbos & ſenſum: Nã eſt frigidus, & infert ſua mala paulatim: Mars calidus, & ideò uiolenter & repente.

TEXTVS LVI.

Rurſus quando Venus conſtituitur in ali-quo prædictorum augulorum, maximè in oc-caſu cum Saturno congrediens, aut ei confi-gurata, aut loca mutuò cum eo permutans, & ſupra eam Martis ſydus attollitur, aut ex op-poſito ferit, maribus quidem ſobolem negat, fœminis verò abortiones decernit, crudos partus ac fœtus laceros, maximè in Cancro, Virgine, & Capricorno, ac ſi Luna in ortu Marti ſe applicat. Quòd ſi Mercurius Veneri hoc modo configuretur cum Saturno, & rur-ſus

ſus Mars ſupra eam elatus ſit, aut ex aduerſo reſpiciat, eunuchi aut hermaphroditi, & quorum genitales meatus concreti ſunt, in lucem producuntur. His ita habentibus, cùm etiam Sol configuratur & luminaria vnáq; Venus, maſculina ſunt, & Luna occidentalis, & ad eam maleficæ per proximè ſequentes partes aſcendant, mares quidem euirati naſcuntur, & teſtium vitijs afflicti, præcipuè in Ariete & Libra: fœminæ verò, infrugiferæ & ſteriles. Aliquando neque ab oculorum vitijs liberi ſunt, qui ita naſcuntur.

Exponit ſecundum ſingulare magnum, quod ad ſterilitatem pertinet, cuius ſenſus eſt: Si Venus fuerit in oriente uel occidente, ſed magis in occidente, & Saturnus fuerit cum ea, uel in illius aſpectu quadrato uel oppoſito, uel commutet dignitatem, ut ſi Saturnus ſit in Tauro & Venus in Capricorno & Mars ſuper Venerem eleuetur uel opponatur, ſignificat, ut in textu. Quid autem ſit eleuari, uiſum eſt ſuperius. Com. 10.

Secundus caſus eſt deterior, ubi omnibus his poſitis Mercurius Veneri iungitur, aut reſpicit, aut locum commutat. Quæ ſequuntur, clara ſunt.

Tertius caſus eſt, cùm his omnibus poſitis luminaria configurantur Veneri uno trium modorũ dictorum in Saturno & Mercurio, & Luna fuerit occidentalis & ad eam aſcendant maleficæ, quod eſt ſuper eam eleuari: Tunc hoc erit peßimum, & ſimul patientur & in membris genitalibus & in oculis. Manifeſtum eſt enim quòd talis conſtitutio ratione luminarium, offendit oculos, & ratione Veneris, genitalia. Itaque utrunq; complectitur detrimentum.

Notan

Notandum, quòd ut bene dicit Haly, ſi hæ conſtitutiones fuerint ualde potentes, erunt à natiuitate: Et ſi debiliores, erũt poſt natiuitatem. Tempus autem cognoſcetur ex quinq;: robore conſtitutionis, quod facit celeriorem euentum, ſitu Planetarum ad mundum & Solem, progreßionibus, directionibus & diuiſionibus ætatum cum natura Planetæ uitium ſignificantis congruentibus.

TEXTVS LVII.

Impedita lingua ſunt & blæſa, ac balbutiente, quotquot Saturnum & Mercurium habent in prædictis angulis congredientes cum Sole, maximè quãdo occidentalis etiam eſt Mercurius, & ambo cum Luna configurantur. His verò fortè adiunctus Mars, ſoluere plerunque ſolet linguæ inuolutionem, poſteaquàm Luna illi obuiam fit.

Hic eſt textus, qui hæreticos in Aſtrologia ad fidem deducere poſſet, unde mira fiunt prognoſtica.

Sed nec omnia hæc quæ ſequuntur, duo uitiorum genera ſolùm eueniunt, cùm maleficæ, & ſignificatores in angulis fuerint, ſed etiam in ſexto loco omnes uel alter eorum, id eſt, malefica uel ſignificator ex ſexto loco alterum reſpexerit quocunque aſpectu, uel etiã ſi extra locum, malefica ipſa ipſi ſexto loco dominetur: Erunt tamen leuiora. Et inter hæc ſextilis uix ſentitur, ſicut oppoſitio peßima eſt. Et hæc ſi in ſignis congruentibus fiant, erunt deteriora: Velut in mutis ſignis pro læſione linguæ. Sunt autem muta ſigna, Cancer, Scorpio, Piſces, rauca uerò quadrupedum, ueluti Arietis, Tauri, & reliquorum. Exemplum habes in genitura filij mei ultimi inferiùs.

TEX

TEXTVS LVIII.

Rurſus ſi vel lumina ad maleficos in centris hærentes aſcenderint, aut ex oppoſito ab ipſis impedita fuerint, maximéq; Luna in nodis ſiue flexuris conſtituta, aut in ſignis obnoxijs, nimirum Ariete, Tauro, Cancro, Scorpio, & Capricorno, vitia corporis eueniunt, gibbi ſcilicet aut claudicationes, et luxationes, ſiquidem cum ipſis luminaribus fuerint maleficæ ab ineunte ætate & hora partus. Sin autem in cœli faſtigio fuerint, & ſupra luminaria eleuentur, éq; regione ponantur, à grauibus periculis, nimirum præcipitationibus, aut latronum incurſionibus atq; quadrupedum. Si Mars hoc pacto elatus eſt ab igne, aut vulneribus tumultuosè illatis, aut latrocinijs. Si Saturnus ex præcipitationibus, naufragio, artuũ contractionibus.

Declarat quartum magnum uitium, claudos, gibbos, contortos, qui omnes fiunt maximè propter nodos, cùm in aſcendente uel alijs angulis fuerint, maleficis adiuuantibus: fiunt enim impreßiones magnæ, cùm ipſæ ad apices angulorum cum luminaribus aſcenderint. Sed ſi in eadem parte etiam fuerint conſtituti, uitia erunt à natiuitate. Declarat etiam, quòd maleficæ in Medio cœli declarant talia accidentia contingere per terribiles caſus, quos declarat in textu. Sunt autem loci praui Caput, & deterior Cauda, & nodi Planetarum proportione reſpondentes Capiti & Caudæ, id eſt, ſectiones, ubi Planetæ eclipticam tranſiere eundo ad meridiem & boream: & quædam ſigna detruncata, quæ ſunt Aries,

P *Taurus,*

Taurus, & reliqua, quæ in textu ponuntur.

Inquit Haly, ego prædixi gibboſitatem, quæ durauit duodecim menſibus in natiuitate, in qua Luna erat iuncta cum Marte, & capite Draconis in duodecima domo, qui erant in quadrato aſpectu Solis cum Ioue, qui in tertia erant. Et temporis quantitas tot menſium, quotus eſt numerus annorum reuolutionis Iouis: Quia Iupiter ſub Solis radijs poſitus erat. Ego uerò obſeruaui frequenter Caudam maximè cum Luna & perſæpe cum alijs Planetis in angulis conſtitutam obliquos quoquomodo efficere. Itaque diligenter inſpiciendum, cùm nodos Planetis iunctos in angulis inueneris.

TEXTVS LIX.

Verùm enimuerò vitia vt plurimùm eueniunt in ſignis tropicis et æquinoctialibus Luna verſante. In verno quidem ſigno, potiſsimùm ex vitiligine: In æſtiuo ex impetigine: In autumnali ex lepra: In hyberno ex lentigine, & id genus alijs.

Hoc eſt quintum uitium, quod ad cutim pertinet ſolùm et carnes, & leuius eſt cæteris. Eſt autem clara textus ſententia, modò per lepram intelligas ſquammoſam ſcabiem & profundam, non elephantiaſim. Significare poteſt & dominus aſcendentis damnatus hoc modo in autumnali ſigno, quemadmodum in noſtra genitura. Proportione autem reſpondent morbi temporibus. Leuiſsima eſt uitiligo, quæ ſolam cutem fœdat: grauior impetigo, quæ colorem pilorum mutat, profundiùs in carne hæret: deterior lepra autumno reſpondens, pruritum enim adducit.

TEXTVS LX.

Morbi verò accidere plerūq; ſolent, quādo

in prædictis conſtitutionibus malefici configurantur modo contrario, videlicet veſpertini cum Sole, cum Luna matutini. In genere verò Saturnus ventres frigidos efficit, ſuperuacuis humoribus plenos, pituitoſos, defluxibus obnoxios, tenues, valetudinarios, dyſentericos, tuſsientes & ægrè ſordes tuſsi eijcientes, colicos, leproſos, ampliùs fœminas ex vtero laborantes. Mars ſanguinem expuentes, atra bile detētos, anheloſos propter affectum pulmonem, ſcabioſos, & qui nunquàm non vel in ſciſſuris vel vſtulationibus, aut tectioribus corporis partibus laborent, fiſtulis nimirum, ſanguinis effluxibus, aduſtionibus, etiam ac ſuccenſis, depaſcentibúſq; vlceribus. Fœminas amplius præter hæc abortibus, aut fœtus mutili & inchoati enixibus & corroſionibus ſolet inuoluere.

Debilioribus conſtitutionibus fiunt morbi: Ideóq; cum maleficæ ante Lunam (refugit enim Luna ob proprij motus celeritatem) uel poſt Solem (debiles enim ſunt) peculiariter uerò Saturnus morbos facit longos, frigidos, & ea membra afficit, quæ ſunt exanguia, & quæ tamen officio addicta ſunt, ueluti uentriculum. Pulmones uerò ob defluxiones, quia cerebrum lædit. Et ut una regula omnia comprehendam, Iupiter & Venus ueri aßimilantur, & temperatæ conſtitutioni, Mars æſtati, Saturnus hyemi, Mercurius autumno. Vide igitur, quinam morbi æſtate & hyeme uigeant, et tales unicuiq; maleficæ tribues, quæ illi tempori aßimiletur.

TEXTVS LXI.

Peculiares etiam aſtrorum cōfiguratorum naturæ ad corporis partes peculiaria quædam in morborum generibus efficiunt. Iuuat autem ad malorum vehementiam Mercurius. Saturni enim frigus intendit ei conciliatus, magíſq; conſtanti motione incitat pituitæ defluxus, & humoris turbam, præcipuè circa pectus, ventriculum ac guttur. Marti operam nauat exiccando, vt in vlceribus ex denudatione & ſiccitate prouenientibus, incruſtatis apoſtematis, igni ſacro, lichenibus feris, ſiue ex nigra bile orientibus, comitiali, lepra & his affinibus.

Lichenes feras, uocat graues impetigines, & forſan elephantiaſim. Mercurius enim in uniuerſum omnium, ſex Planetarum naturam induit: Et ut faciliùs mala eueniunt quàm bona, ita ad morbos promptior. Propriè autem impetum addit materierum fluxui, propter motus facilitatem & tenuitatem ſubſtantiæ luminis.

TEXTVS LXII.

Similiter iuxta ſignorum variationes, eorum videlicet, quæ in angulis eſt dictis figurationibus circunfundũtur, accidunt quędam morbis propria. Cancer enim in primis & Capricornus, Piſcéſq;, & omnino quæ terreſtribus ſunt, & aquaticis ſimilia ſigna, vlcerum depaſcentium ac ſerpentium calamitates infligunt, impetiginũ, ſcrophularum, fiſtularum,

rum, lepræ & his ſimilium. Sagittarius verò et Gemini comitialem. Et quæ in poſtremis par tibus ſignorum reperiuntur aſtra, extremis artibus morbos & vitia inferunt, per humorum ſcilicet defluxus, vnde lepræ, & vniuerſim podagræ & chiragræ oriuntur.

Hic ponit proprietates ſignorum octaui orbis, quæ deſcribuntur per ſtellas, ſicut priùs ibi (Verũ enimuero uitia) proprietates ſignorum noni orbis. Itaq; Cancer, Capricornus et Piſces faciunt depaſcentia ulcera et morbos iuxta cutim, tum quia animalia hæc naturæ ſunt Mercurij, tum quia hærendo comedunt. Sagittarius uerò & Gemini comitialem, propter naturam Iouis & Mercurij miſtam: Et etiam, quia, ut dixi, Mercurius dominatur rationi & neruis, quæ ambo in comitiali morbo afficiuntur. Illud uerò de corporis partibus pulcherrimum eſt & conſideratione dignum, quòd non à ſignis noni orbis ſed octaui indicia accipit: Vnde multi decipiuntur: Cuius exemplũ demonſtrabo in figura filij mei natu minoris.

TEXTVS LXIII.

His igitur ita conſtitutis, ſi nullus beneficorum configurabitur maleficis morborum authoribus aut luminibus angulos occupantibus, inſanabilia & grauia erũt, ſiue vitia, ſiue morbi. Idem coniectandum eſt, ſi configurati quidem ſunt benefici, ſed à maleficis ſupploſi in poteſtate conſtitutis. Si verò ipſæ beneficæ ſtellæ iuxta præcipuas cõfigurationes poſitæ, ſupergrediuntur ſupra maleficas quę morbis, vitiiſq; occaſionem dabant, tunc vitia decẽtia erunt, minimóq; dehoneſtamẽto, morbi me-

diocres, benéque tractabiles & nonnunquàm facilè curabiles, quãdo videlicet beneficę ſtellæ, orientales ſunt. Ac Iupiter quidem humanis auxilijs per opes & dignitates tegere vitia ſolet, morbóſq; mitigare: Cũ Mercurio etiam medicamentis & Medicorum conſilijs: Veneris ſtella deorum prædictionibus & oraculis vitia quodammodo elegantia plauſibiliáq; efficit, morbos diuinitus petitis curationibus mitigabiles: At ſi illi Saturnus congreſſus ſit, non ſine ignominioſa pœna & vulgò nota, aliiſq; id genus: Si Mercurius, non ſine ſubſidio & lucro ad ipſum ægrotum ex morbis & vitijs redituro.

Septem facit, tria pro uitijs, tria pro morbis, & unum commune, quod ad cauſam agentem pertinet. Cùm enim uitia ſint inſanabilia, morbi uerò ſanabiles, ſufficit in uitijs ut tegantur & honeſtiora reddantur: Morbi uerò ut curentur conuenit: teguntur uerò & curantur ualidioribus auxilijs, ut etiam ualidioribus cauſis fiunt deteriores. Itaq; ab orientalibus ſtellis maiores procedunt utilitates, & à beneficis auxilia, uelut à maleficis detrimenta. Ergo ſi nullæ ſint beneficæ, nec morbi, nec uitia minùs miteſcent. Si autẽ beneficæ ſupplodantur à maleficis, utpote quòd ſint in illarum dignitatibus, ſcilicet maleficarum, beneficæ ſub terra ſint & in cadentibus locis, auxiliabuntur quidem, ſed ualdè parum. Si uerò beneficæ fuerint potentiores, maximéq; ſi ſint orientales, morbos quidem curabunt, uitia uerò tegent. Reliqua ſunt manifeſta, niſi quòd Mercurius cùm per ſe ſanare non poßit, multùm tamen Iouem et Venerem ſi bene ſit diſpoſitus, iuuat. De

morbis

morbis quidem Ptolemæus fatetur, quòd diuino prætextu, Aſtrorum autem auxilio, curentur: de uitijs nequaquám. Quamobrem Chriſti & Sanctorum miracula non infringit. His enim uitia curabantur non morbi, niſi de ſocru Petri, quæ febri curata eſt: Sed id inter mira, non miracula refertur.

Caput decimumſeptimum.

TEXTVS LXIIII.

De qualitate animi.

DE ijs igitur quæ corpori eueniunt, ſit hoc veluti ſimulachrum quodam conſiderationis. Eorum verò quæ ad animę qualitatem pertinent, intellectus quidem & rationis contemplatio à Mercurij conſtitutione accipienda vbique eſt, morum verò & hebetiorum animæ actionum & à ratione ſecretarum, à luminaribus corpulentioribus, nimirum à Luna & aſtris illius, vel ſeparationi, vel applicationi configuratis.

Differentiam rationis & intellectus ſi uelis habere, quoniam ea ad Mercurium ſpectant, ab hebetioribus animæ qualitatibus, quæ à Mercurio pendent, quales ſunt prudentia, conſtantia, urbanitas, ſimplicitas, comitas, muſicæ peritia, curioſitas, diligentia, grauitas, auſteritas, pietas, ſuperbia, liberalitas, nitor, parcitas, inuidia, lætitia, impudentia, ſuperſtitio, morum compoſitio, facilitas, promptitudo, ineptia, patientia, fides, & talia multa, conſiderare oportet mores illorum, in quibus maximum eſt diſcrimen conſtitutionis Mercurij & Lunæ. Et rurſus eas, in quibus

Mercurius multum Lunam exuperat, & uerſa uice in quibus Luna multum Mercurium uincit, tum uerò in quibus utriq; pares atq; potentes, demum ubi utriq; pares atq; imbecilles. Expoſui autem plurima exempla in libris Aſtronomicis, Trapezuntij, Philelphi, Alciati, Petrarchæ, Facij Cardani patris mei, Corbetæ atq; aliorum. Verùm in omnibus duo memineris obſeruare. Vnũ ſcilicet, ne Planetam ipſum ſed locum eius, id eſt, non tam Mercuriũ et Lunam, quàm loci illius dominos obſerues. Alterũ, ut hos locos et dominos ad aſcendens ipſum conferas. Atq; ne omnino in incerto uageris & ut præſentia magis ſpectes, duas pro exemplo ſubieci. Harũ altera ſexta eſt ſuppoſitarum in fine geniturarum, ubi Luna in Sagittario eſt, & cum Scorpij corde, et in Solis quadrato & Veneris ſextili licet occidua, tamen his gaudet: at Mercurius cõtrà combuſtus in aqueo ſigno cadens à domo & exaltatione in Iouis quadrato. Itaq; literarum penitus ignarus ad ſummã peruenit authoritatem, fortuna, ut dici ſolet, uirtutem comitante. At contrà in duodecima geneſi, Mercurius iuxta anguli apicem cum Venere à Sole liber & matutinus trigono radio Iouem aſpiciens, illúmque recipiens in ſuo trigono, Luna uerò combuſta cadens ab altitudine, ad Solem iens, in fine anguli, cum auſtrali nodo abſq; beneficæ teſtimonio undequaq; infelix. Quid aliud decernebat, quàm in agendis uirũ minimè, ut ita dicam, alijs ſimilem, ſed ineptum? Vnde illi in iuuẽtute miſera uita, in ſenectute morboſa, tota uerò calamitoſa, plena periculis & perſecutionibus. At eruditio tanta, ut etiam ipſis æmulis foret admirationi: Et mundum ſanè ac ſeculũ hoc noſtrum illuſtrauit. Et ne quid ad maximũ diſcrimen horum duorum ſyderum in genitura hac deeſſet, unicus loci Lunæ dominus in uiliſſimo totius ſchematis loco fuit: Dominorum autem loci Mercurij uterq; in centris angulorum, alter aſcendentis, reliquus occidentis, ut ſic tota uita eruditione illuſtriſ-

ſimus

ſimus haberetur, nec ſeniculorum quorundam more deſiperet. Verùm enimuerò qui ultimũ corpuſculi illius labefactati ſpiritum dies clauſit, idem uidit in ſummo ſapientiæ culmine animum conſtantem atque illæſum.

Meminiſſe autẽ ubiq; oportet inerrantium ſtellarum, de quibus ſuperiùs egimus. Et ſi cum Planetis ſint, aut in locis principalibus, aut in poſitionis circulo cũ dominis locorum Lunæ, aut Mercurij. Quódq; ibi prætermiſſum eſt, ſcilicet an ſtatum habeant quæ ſic cõſtitutæ ſunt ſtellæ: Voco autem ſtatum, cùm eadem die in centris inueniuntur cũ Sole, uel etiam Luna, uoco centra lineas angulorum. Contingit uerò hoc ſeptem tãtùm modis utiliter. Primus eſt, cùm ſtella uideatur ante ortũ Solis in oriente, uel ſi poſt ipſum conſtituta uideri poſſit ab occaſu. Secundus, ut ſtatim ante ortum Solis uideatur ſtella in cœli medio, uel etiam ſi oriente Sole (at hoc debilius eſt) licet non uideatur ſtella cœli centrũ ad unguem occupet. Tertius, ut ante Solem orientem ſtella occĩdat ſtatim, uel ſi ſimul quod minus eſt. Quartus, ut oriente Sole ſtella imũ cœli obtineat ad unguem. Quintus, cùm Sole imum cœli occupante, oritur ad unguem, uel occĩdit. Sextus, cùm occidente Sole ſtella cœli medium occupat, uel ſtatim ab occaſu, quod melius eſt. Septimus, ſi occidente Sole ſtella ad unguẽ imum cœli occupet. Hi modi nõ coincidunt, neq; tamen plures imaginari poſſunt, qui non coincidant. Nam cùm ad ſtatum dici referantur et ad potentiam, alij eſſe nõ poſſunt. Quòd ſi actu id contingat, ut ſcilicet Sol & ſtella in centris angulorum ſint, erit hoc potentius ac firmius. Cæterùm & illud pro ſentẽtia Ptolemæi percipienda ac exemplis intelligendis obſeruandum eſt, quòd per animæ rationalis qualitates intelligere debemus imaginatricem uirtutem, memoriã, rationem, atq; intellectum. Verùm ne Ptolemæi ſententiam à noſtra alienã eſſe credas, intellige Lunam cerebrũ ſignificare, atq; eas uires, quæ magis ex

Lib. 2. Com. 34.

ſenſibus pendent, & illis ſunt propiores. Mercurius uerò ſignificat ſpiritum cerebri. Vt ergo quilibet Planeta ſuos habet affectus & animi qualitates, ſiquidem Saturnus perſeuerantiam & pertinaciam. Iupiter probitatem & ſimplicitatem. Mars fortitudinem & iram, unde crudelitas. Sol gloriæ amorem & ambitionem, ſeu ſuperbiam. Venus amorem & luxum. Mercurius prudentiam & uafriciem. Luna promptitudinem & inſtabilitatem. Hæ diuerſis in partibus corporis fundamentũ habent, utpote corde, iecore: nõ tamen ad actum deducuntur, niſi cerebrum & ſpiritus animalis hos affectus ſuſcipiendo exerceat. At cerebrum, ut dixi, Lunæ, ſpiritus animalis Mercurio ſubijcitur. Quamobrem locum Mercurij & Lunæ in omnibus affectibus animi conſiderare oportet. Non tamen in ſingulis affectibus hi erunt principales, ſed ut dixi, alios Planetas conſiderare decet. Velut in grauioribus doctrinis Saturnum, & Iouem in eloquentia, Venerem in decore, & maieſtate & glorioſis facinoribus Solem.

Dubitatur, quónam pacto Mercurius poterit dici malè affectus, cùm in Alciati geneſi peregrinus & Marti iunctus ſit, in ſecunda geneſi combuſtus, in octaua ueſpertinus retrogradus, & ſub radijs, nec tamen ullus horum eruditionis fuit expers. Quinimo & in ſexta geneſi non deeſt ingenium promptum, ſagax, & illuſtre: Ptolemæus, ut dixi, non à Mercurij diſpoſitione ingenij qualitatem uenatur, ſed domini loci illius. Quòd ſi modò lædatur, facit hoc in ſignis aqueis, præcipuè Piſcibus, Saturníq; radijs infelicibus afflictus. Nec tunc præter eruditionem, quæ ex literarum ſtudijs habetur, quicquam negat. Nam retroceſſum & combuſtionem ob conſuetudinem non timet. Nec aliud præſtat retroceſſus niſi ingenij tarditatem, ut celeritas promptitudinem. Combuſtus uerò ſtudia diſciplinarum negat, eloquentiam & hiſtoriarum cognitionem non prohibet. Itaque omnia potiùs ad loci dominum

num, quàm ad ipſum Mercurium ſunt referenda: Pati etiam parum uidetur ob proprij luminis claritatem & ſiccitatem: Vt contrà Luna, quòd Solis lumine plurimùm ſplendeat & humida ſit, multùm uidetur affici. Eos uerò, qui ita afficiuntur, ſtultos ſolemus uocare, quòd à communi uſu deuient. Vbi uerò Mercurius malè afficitur, ſolùm hebetes appellamus: at hebetudo parui æſtimatur, cùm frequens res ſit. Quanquàm uiderim etiam non afflicta Luna, ſed ſolo Mercurio, uerùm egregie à Sole & malefica, præcipuè Saturno, ſtultos factos eſſe. Ob id etiam contingit, quòd cùm Mercurius ingenio præſit, Luna moribus, pleroſque ſtultos afflicta potiùs Luna quàm Mercurio fieri, cùm tamen contrarium potiùs contingere deberet. Sed, ut dixi, afflicta Luna nati, à communi conſuetudine declinant, & ob id ſtulti iudicantur. Mercurio autem laborante, ingenium fit obtuſum, ſegne, & turbulentum: hoc tamen cùm non adeò ſit conſpicuum hominibus, uerè ſtultos facit, non tamen ita uideri.

TEXTVS LXV.

Cùm verò multiplices ſint animæ motionum & variȩ formæ, meritò ſanè & hanc conſiderationem nō ſimpliciter & temerè inſtituerimus, ſed per multam ac variam obſeruationem. Ac ſignorū quidem, qui Mercurium & Lunam & dominium in eos exercentia ſydera circumſiſtunt, differentiæ multum momenti adferunt ad peculiares animorum dotes, & rationem habentium ad prædictorum aſtrorum genus configurationes ad Solem, & angulos, ac deniq; peculiaris vniuſcuiuſq; ſyderis ad animæ affectiones procreandas natura.

Quod iam dixi, conſtans eſt, ſcilicet nõ Lunam, non Mercurium inſpiciendos eſſe, ſed eorum locos: hic uerò declarat quomodo iſtud ſit obſeruandum, atq; id ex quinq;. Primum, eſt locus ipſe tam Mercurij quàm Lunæ. Secundum, eſt dominus illorum locorum. Tertium, eſt conſtitutio colligatorum, ut ita dicam Planetarum cum illis locis, uel cum dominis eorum habitus ad Solem. Quartum, habitus eorundem ad angulos: Quintum, & ultimum, peculiaris cuiuſq; ſyderis reſpicientis uel cõiuncti illis locis proprietas ac natura ad animæ qualitatem declarandam. Quæ omnia ſingillatim exponet.

Circa quod notandum eſt, quòd ut dicebat Haly in Commento, ſi Mercurius ſit robuſtior Luna, anima rationalis uincet ſenſitiuam: & maximè ſi Mercurius ſit in ſignis longarum aſcenſionũ, & Luna in ſignis breuium. Dico ego addendum eſſe quòd ſit Mercurius in ſignis imperantibus, Luna in obedientibus, tunc enim omnibus numeris rationalis anima ſenſibili imperabit: contrarijs cauſis ſenſibilis imperat rationali: atq; id eſt longè frequentius: adeò ut ſi uideas in illis genituris iam adductis quantumuis ſapientiſſimorum uirorum, in omnibus fermè, præterquàm Eraſmi & patris noſtri, Luna Mercurio dominatur. In noſtra uerò uehementiùs quàm uellem: ob id enim odio habemur, quòd cum alijs non ſentimus. Cauſa autem cur tot homines ſenſibus pareant, tam pauci rationi, à Ptolemæo expoſita eſt: Quia Mercurius rationi, Luna animæ ſenſitiuæ præeſt: at Luna plerunq; ualidior eſt Mercurio, propter duas cauſas. Prima, quia longè maior eſt corpore & ualidior lumine. Secunda, quia Mercurius propter paruam diſtantiam loci eius à Sole ſemper plerunq; eſt ſub radijs eius.

Ex his liquet Planetas in centro aſcendentis uel iuxta maximas circa animi affectus uires habere. Etenim uix fieri poteſt, quin in Mercurij loco aut Lunæ aliquam habeant poteſta

ſtatem: Qua aſcendenti communicata ſimul & ob anguli robur maximè animum afficiunt. Saturnus igitur cautos, Iupiter eruditos, Mars efficaces, Sol graues, Venus facundos, Mercurius, promptos, Luna comes facit.

TEXTVS LXVI.

Signa igitur mobilia, vt generatim dicamus, publicolas mentes generant, ciuilium, forenſiúmq; negotiorum cupidas: Ampliùs, ambitioſos, diuinis vacantes, ingenioſos, agiles, indagatores, inuentores, bene coniectantes, refutatores, diuinatores. Bicorporea verò ſigna, varios, mutabiles, indociles, leues, permutationis auidos, neutiquàm ſimplices, ſed verſipelles, amatores, muſicæ ſtudioſos, negligentes, obuios, ad pœnitendum pronos. Fixa, æqui obſeruantes, ab aſſentatione alienos, conſtantes, firmos, intelligentes, tolerantes, laborioſos, rigidos, continentes, illatæ iniuriæ memores, cœpti operis proſecutores, contentioſos, ambitioſos, ſeditioſos, cupidos, perfractos, non facilè flexibiles.

Locorum ipſorum naturam iam incipit declarare. Scientia & inuentio à mobilitate quadam ingenij proueniunt. Ideò mobilia ſigna ad linguas præcipuè diſcendas ſunt aptiora. Communia ad conuerſationem, quia homines ſunt natura fallaces. Fixa ad magna opera, & ad regnandum, nam tales decet eſſe graues, & minimè mutabiles.

TEXTVS LXVII.

Configurationum quæ orientales ſunt, & apud horoſcopũ, maximè quę in propria perſona

ſona, liberos ſimplices & præfractos, fortes, ingenioſos, & acutos, apertóſque faciunt.

Hoc eſt tertium & quartum: ſtellæ quæ ſunt orientales & maximè cùm primùm emergunt à terra, ut nobis Iupiter, quia ſunt potentes, faciunt liberos & ſuis uiribus confidentes. Eligit autem ex orientalibus in mundo ſolùm, quod eſt horoſcopo proximum, ut in ſequenti ex ſtationibus tantùm primam. Comparat autem orientalem ſtatum, quo ad Solem exortui ſupra terram: Sicut in ſequenti ſtationem primam, ſtellæ Medium cœli poßidenti.

TEXTVS LXVIII.

Matutinæ verò ſtationes & cœli culminationes: Ratiocinatores, conſtantes, magnanimos, memores, cœpta vrgentes, immobiles, fortes, fraudis expertes, prudentes, inflexibiles, crudos, cenſores, negotioſos, ſcelerum vindices, ſcientijs idoneos.

Hìc comparat ſtationem primam, in qua adhuc Planeta eſt orientalis (loquendo de ſuperioribus) ipſi cœli Medio: nam utrobiq; ut ſuperiùs uiſum eſt, Planeta ultimum robur acquirit. Sic in ſequentibus angulum occidentis: ueſpertinámque uiſionem ſimul confert dicens.

TEXTVS LXIX.

Ortus verò ſtellarum in noctis exordio, & occaſus, Inſtabiles, flexibiles, infirmos, laboris impatientes, facilè concitabiles, humiles, viles, timidos, dubios, timidè audaces, obtuſos, iactabundos, tardos.

Hic bifariàm poſſet intelligi ortum ſtellarum in noctis exordio: ſcilicet cùm in oriente emergunt oppoſitæ Soli: uel cùm

cùm in occidente illum ſequuntur: ſed intelligit tantùm de ſtellis tertij ſtatus, id eſt, quæ Solis oppoſitionem iam ſuperauerunt. Hæ igitur occaſui in mundo comparantur, utrinque debiles: Debiliores tamen ratione Solis, quàm anguli occidentis. Ideò animam peßimè affectam nuntiant. Neq; tamen credas, quòd hic ſitus alijs in cauſis adeò debilis ſit. Sed in animæ qualitatibus ualidißimus exigitur.

TEXTVS LXX.

Veſpertinæ ſtationes, & ſubterraneæ culminationes, amplius in Mercurio & Venere die quidem veſpertini obitus, noctu verò matutini: Ingenioſos, & ſapientes, non nimis memores, neque laborum aut patientes, aut cupidos, occultorum perſcrutatores, & inuiſarum rerum indagatores, vt magicarum, myſteriorum, ſublimium, machinarum, fabrilium, operum mirabilium architectos, rerum cœleſtium & philoſophiæ ſtudioſos, aruſpices, diuinatores ex ſomnijs, & his affines.

Hæc eſt quarta cõparatio, in qua imum cœli confertur ueſpertinæ ſtationi, id eſt, ſecundæ, in qua ſuperiores dirigi incipiunt. Et eſt ſtatus mediocris, quia ſtationes natura ſua ſunt ualidæ, ſed secũda eſt debilior prima. Huic igitur comparatur ſtatus inferiorũ, ſcilicet Veneris & Mercurij. In die ueſpertinum obitum, in nocte uerò matutinũ, ſcilicet occaſum. Pro quarum intellectu, tabulam hãc ſubieci ex decimotertio Magnæ compoſitionis, qua poßis ſcire, quãdo inferiores maximè tum ſuperiores etiam uideri poßint, aut occultentur. Plurimum enim hoc intereſt, cùm Planeta exiens è radijs Solis, ſit in optimo ſtatu, occultatus uerò omnibus uiribus careat.

Tabula Ortus & Occaſus Planetarum.

	Sa	tur	ni	Io			uis	Mar			tis	Ve				ne			ris	Mer				cu			rij
Si-	Or.	M	Oc.	V.	Or.	M	Oc.	V.	Or.	M	Oc.	V.	Or.	M	Oc.	V	Or.	V.	Oc.	M	Or.	M	Oc.	V.	Or.	V.	Oc.	M
gna	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄	G	m̄
♈	23	1	11	28	20	10	10	19	21	12	31	40	3	0	4	9	5	10	10	28	23	58	9	53	9	58	23	38
♉	21	57	11	44	19	6	10	29	20	8	11	48	6	16	4	16	5	5	9	40	22	15	10	15	10	4	22	19
♊	17	52	12	26	15	51	11	10	17	21	12	30	9	19	5	17	5	12	7	36	18	0	11	47	10	18	16	44
♋	14	2	14	2	12	48	12	46	11	33	14	33	9	50	8	23	5	36	5	59	14	4	15	34	12	22	12	30
♌	11	34	15	34	10	31	14	31	12	38	17	15	8	2	13	3	6	16	5	5	11	25	19	59	13	43	10	29
♍	20	53	16	53	10	1	16	12	11	46	20	5	6	38	18	2	7	22	4	54	10	21	23	13	18	1	9	59
♎	10	48	17	6	9	57	16	34	11	38	21	1	5	41	17	43	7	53	4	54	9	51	23	12	22	49	10	0
♏	10	53	16	53	10	41	16	12	11	48	20	19	5	28	13	47	8	20	4	55	9	44	22	1	20	1	10	19
♐	11	31	15	34	10	40	14	31	12	34	17	32	4	19	9	1	7	49	5	16	9	25	17	25	18	11	11	19
♑	14	2	14	2	12	46	12	48	12	45	14	45	2	42	4	8	6	55	6	35	9	36	12	10	16	54	14	5
♒	17	52	12	26	15	51	11	10	14	35	12	39	0	30	3	16	5	51	8	33	12	27	9	50	11	10	17	50
♓	21	57	11	41	19	6	10	29	16	25	11	49	0	24	3	38	5	22	10	16	19	15	9	43	10	11	21	46

Ortum

Ortum igitur matutinum intelligit cùm ſtella oritur ante Solem. Ortum ueſpertinum, cùm ſtella Sole uelocior, ut Venus & Mercurius relicto Sole apparent poſt illius occaſum. Occaſum matutinum, cùm ſtella Sole uelocior quæ ante Solem apparere manè ſolebat abſconditur, quoniam uelocitate ſua Solem comprehendit. Occaſum ueſpertinum, cùm ſtella Sole tardior, à Sole ſuperueniente occultatur. Manifeſtum eſt igitur ex hoc, quòd fixæ & ſuperiores non poſſunt habere niſi duos ſtatus, ſcilicet occaſum ueſpertinum, ortúmq; matutinum. Rurſus inferiores cùm habeant quatuor ſtatus ob motum, qui quandoq; uelocior eſt motu Solis, ea ratione qua tardiores ſunt, habent ortum matutinum et occaſum ueſpertinum, ſed ut ueloc iores Sole habent ortum ueſpertinum, & occaſum matutinum. Primi igitur & communes ſuperioribus ſunt, cùm retrocedunt, aut Sole ſunt tardiores: reliqui duo ſimiles Lunæ ſunt ortus ueſpertinus & occaſus matutinus. Pro tabulæ igitur intellectu gratia exempli dicamus, quòd Venus in initio Libræ (nam tabula de hoc intelligitur ſcilicet initijs ſignorum ut Ptolemæus teſtatur) habeat gra. 17. miñ. 43. in occaſu ueſpertino & in ortu grad. 7. miñ. 43. ſolùm: dices, quæ differentia? Dico quòd Venus dum tarda eſt & uerſus Solem tendit, cùm eſt proxima Soli 17. grad. 43. miñ. quia Libra obliquè deſcendit, & ipſa eſt in parte inferiore epicycli occultatus. Dum uerò iuncta Soli in ſuperiore epicycli parte, illum ſuperat uelocitate motus, ſub grad. 7. miñ. 53. apparet. Hoc autem maximè etiam contingit ob latitudinem. Igitur Ptolemæus in hoc textu quo ad inferiores duos mediocres ſtatus, proponit unum ueſpertinum obitum, qui fit, cùm Planeta, ut dixi, tardior motu eſt: & matutinum occaſum, qui fit, cùm Planeta eſt uelocior. Sed tarditatem die compenſat cum Planeta eſt ſupra terram, uelocitatem nocte cum ſit ſub terra, ut Planetæ ſtatus fiat mediocris. Rurſus in

Iſtis enim octo modis commiſceri dicuntur Planetæ: Vltimò, quòd idem Planeta Lunam ad ſe uenientem excipiat, uel Luna defluat ab eo. Quòd ſi dominantes Planetæ fuerint in oppoſitis duarum primarum conditionum, id eſt, nec in proprijs nec familiaribus, erunt contraria pro illuſtribus obſcura & occulta, pro nõ impeditis impedita et inchoata tantùm, debilia quoq; pro ualidis et damnoſa ἀτελέωτα, καὶ ἀπροκοπα καθιςᾶσι, id eſt, imperfecta & infelicia ſubſidiiſue carentia.

TEXTVS LXXII.

Quæ verò ab ijs qui his dominantur, aut elati ſunt ſupra ea proficiſcuntur valida, & his quibus inſunt noxia ſunt omnia, vt qui propter maleficarum ſtellarum commoda diuerſoria mali ſunt, dominantibus ipſis ſtellis facilè ad nocendum alijs ac ſine ſuo periculo, nec impediti, nec ſine gloria & lucro concitantur. Superatis autem his, ab ijs, quæ ſunt alterius ſectæ, ſiue familiæ, non impunè alijs inſultatur, & animaduerſionem facilè incurrunt. Contrà, qui propter beneficarum ſtellarum ad prædicta loca familiaritatem boni & æqui ſunt, ſi nullæ ſupra eas elatæ ſint, gaudebunt, & bene audient ob ea, quæ in alios conferunt beneficia, nec à quoquam contumelia afficientur, ſed vtilis & fœcunda erit ſua ipſis probitas. Deuictis verò his à ſtellis contrarijs, qui ſua manſuetudine & humanitate in aliorum ſugillationem & contemptum, vim contumeliámq; incurrunt.

Superius

Superiùs quadrifariàm efferri Planetam ſuper Planetam Cōmēt.10
declarauimus: manifeſtum eſt autem, quòd faciliùs imperant & dominantur debilibus Planetis, & his qui extra proprias ſunt dignitates & in diſsimilibus locis. Dicit igitur eleuari Planetam aliquem ſuper dominum, aut dominos qualitatum animæ, & præcipuè cùm ille dominus, aut domini, fuerit imbecillis & extra proprios locos, aut conſimiles, ſemper eſt malum. Et hoc ſic probat: Si Planeta qui dominatur loco Lunæ & Mercurij fuerit maleficus, ſignificabit improbum, & qui alijs noceat quidem, ſed tamen ſi nullus alius Planeta ſuper ipſum eleuetur, hoc non ſolùm ei erit impunè, ſed etiam cum lucro & gloria. Ergo in hoc caſu bonum eſt nullum Planetam ſuper diſpoſitorem maleficum eleuari: quòd ſi eleuetur, ille quidem erit improbus, aliiſq; malefaciet, ſed malefactorum pœnas dabit: eritq; ſine lucro & gloria talis improbitas. Quòd ſi diſpoſitor beneficus fuerit, nec alius Planeta ſuper ipſum eleuetur, probus erit ille natus & probitas illa gaudium & glóriam & utilitatē afferet. Sed ſi Planeta alius eleuetur ſuper ipſum modò non ſit benefica concors, erit quidem probus ſed probitas illa iacturam illi afferet, & contumeliam ac iniurias patietur ab alijs: Et ob id etiam contemnetur & paruipendetur. Omnia autem hæc, ut dixi, eo maiora erunt, quo Planeta diſpoſitor fuerit imbecillior.

Animaduertendum, quòd ſi benefica eleuetur ſupra maleficam diſpoſitricem ſeu dominam morum et qualitatum animæ, ille dabit pœnas per iudicium, & condemnatus à iudicibus: Et erit infamis apud omnes probos. Sed ſi malefica ſit domina morum, & ſuper eum malefica alia eleuetur, tunc ille à malis præcipuè opprimetur (uel uiolenter, uel etiam falſis accuſationibus, uel ueris etiam, ſed iniuſtè tamē ab illis. Vtpote ſi fuerint & ipſi flagitij participes & criminis conſcij & coniurati. Ita quòd ſemper in tali accuſatione eſt ali-

quid odij potiùs & ſceleris, quàm amor iuſtitiæ, uel boni, & æqui. Similiter ſi benefica præficiatur moribus et malefica ſuper ipſam eleuetur, contemnetur ab improbis & calumnias ingerent in illum falſas, non tamen damnabitur iudicio, imò potius à bonis defendetur. Sicut in noſtra natiuitate, in qua illud omnino miraculoſum fuit millies ab improbis pati calumniam, & ne ſemel quidem publicè accuſari, nedum accuſatum condemnari, quòd meræ eſſent calumniæ. Id effecit, ut Mediolani ob probitatem principum, qui falſas accuſationes non ſolùm negligunt, ſed talionis pœna rependunt, ut nemo cum tot inimicis, cum tot falſis apud populum inſimulationibus, quibus ad annum uſque quadrageſimumſeptimum laborauimus, auſus ſit nos iudicio tentare, præterquàm nebulo peßimus, qui nos de natalitijs propter inuidiam & auaritiam apud collegium Medicorum, ne non reciperer, ſpurium me natum eſſe dicens, accuſauit, atq; id tutò, quoniam collegium illud ius non habet ulciſcendi periuros neque ſceleſtos, ſed ſolùm reijciendi illos, qui aliqua in conditione deficiunt. Itaq; ſolùm ſufficit mihi ut irrita fuerit eius accuſatio, quanquam multis annis me extra collegium detinuerint. At qui me detinuit, maius peccatum habebat: ob idque miris modis uita tota excruciatus, demum & morte per deſperationem mulctatus, ſine ullo ſolatio uitæ, & multò minore ſpe æternæ conſolationis, non minùs impietate in Deum, quàm ſcelere apud homines iamdiu cruciatur in inferno. Si uerò benefica moribus præfecta alia benefica contraria natura ſuper eam eleuetur, ueluti ſi Iupiter dominus ſit morum in Capricorno, ubi cadit, in ſeptimóq; loco Venerem excipiat ex oppoſito, quæ in Cācro ſit, atq; in paucioribus gradibus, ipſa uerò erit prope abſidem, ſítq; diurna genitura uel nocturna, nihil refert, tunc talis cùm Iupiter futurus ſit retrogradus etiam ob Solis diſtantiam, erit adeò in ſua probitate deiectus, & ab

omnibus

omnibus in alienam trahetur ſententiam, ut omnino pro inutili ab ipſis bonis etiam habeatur. Quemadmodum apud Papienſes D. Ioannes Petrus de Curte, Iuriſconſultus, quem cùm nemo iure improbitatis accuſare poßit, tamen adeò bonus eſt & ſimplex, ut ab omnibus (quamuis integerrimis uiris) omnino negligatur: interdictúmq; illi ſit publicè paucis iam antè annis, ne quenquam laurea decoraret. Quod in flagitioſißimo etiam turpißimum eſſet: ſed tam eneruis bonitas cùm reipublicæ adeò officeret, ad hæc præcepta publicos coëgit magiſtratus, ne unius dedecus uniuerſam fœdaret Academiam. Forſan diceres, hoc ex imperitia illi contigiſſe: nequaquàm: ſed ob uiri ſimplicem bonitatem. Neque enim adeò imperitus eſt, ut talem infamiam mereatur & multi apud homines ob calliditatem non ſolùm nihil tale paßi ſunt, ſed à uulgo maximo in honore habentur: cùm non ſolùm imperitiores illo ſint, uerùm ualde plus & ſine comparatione. Hæc uolui ſubieciſſe, ut ſententiam Ptolemæi optimè intelligeres.

TEXTVS LXXIII.

Hæc igitur eſt in genere ſumpta harum rerum conſideratio, nunc ſingularia ab aſtrorum propria natura ſecundum eorum dominum pendentia, deinceps ſummatim percurramus, quo ad commiſtionem & contemperaturam eorum, quæ vniuerſim deprehendi poſſunt, aſſequamur.

Saturnus igitur ſolus gubernationem animæ nactus, dominúſque Mercurij & Lunæ, ſi bene ſitus fuerit reſpectu orbis & angulorum, efficit nimiùm corporis ſui ac vitæ ſtudioſos, rigidis ſententijs, profundis medita-

tionibus, auſteros,ſuæ pertinaciter ſententiæ adfixos, laborioſos, imperioſos,ſcelerum ſeueros vindices, ſuperuacaneis intentos, auaros, violentos, theſauros coaceruantes,inuidos. Contrà obſcuro loco poſitus, ſordidos, præparcos, abiectos, ſuis ſententijs innixos, inuidos, timidos,ſolitarios, maledicos,lugubri ſemper habitu,impudentes,ſuperſtitioſos, laborioſos, ſuorum liberorum & neceſſariorum negligentes, domeſticis ſuis inſidiantes, triſtes, valetudinis ſuæ rationem nullam habentes.Si verò Ioui ſit prædicto modo conciliatus & honorato loco conſtitutus,bonos, reuerentes maiorum natu, compoſitos, bene ſentientes, alijs commodantes, impigros, exacti iudicij, quæſtuoſos, magnanimos,liberales,temerè nihil inceptantes,familiæ ſuæ ſtudioſos, mites, prudentes, patientes, philoſophos.Si ſecus, ineptos, furioſos, formidoloſos, ſuperſtitioſos,ſacra verſantes, incantatores, ſuſpicaces, liberorum ſuorum oſores, amicis deſtitutos, abditis locis latentes, infidos, ineptè elegantiam affectantes, virulentos, diſsimulantes, imbecilles, ambitioſos,ad pœnitudinem pronos, fatuos, ac proinde tolerantes malorum & iniuriarum. Marti verò prædicto modo conciliatus, in proſpera conſtitutione, reddit homines

nes citra delectum multa inceptantes, ore libero,laborioſos,turbulentos,timidè audaces, rigidos, immiſericordes,faſtidientes aliorum, aſperos,bellaces,temerarios, ſeditioſos, fraudulentos,inſidiatores, implacabili ira,perturbationibus inhiantes, tyrannicos, cupidos, Reipubl.aduerſantes, contentioſos,illatæ iniuriæ memores, funditus improbos, vehementes,intolerabiles,tumidos & inflatos,importunos,glorioſos, infeſtos, iniquos,impunitos,ab omni humanitate alienos,immobiles,pluribus ſeſe negotijs implicantes, agiles tamen & artificijs idoneos,inuictos & omnino lucroſos. Si verò infeliciter ſitus eſt, raptores,latrones, falſarios,flagitioſos,turpi lucro incumbentes, incompoſitos, à liberis & neceſſarijs abhorrentes, contumelioſos, inſidiatores, fures,periuros, crudeles,nefarios, maleficos, homicidas, incantatores, impios, ſacrilegos, ſepulchrorum effoſſores, ac planè improbos. Veneri conciliatus, proſperéque conſtitutus, efficit homines ingenio à mulieribus abhorrenti, ad ſenes verò propenſo,ſolitarios, inamœnos in conuictu, ab ambitione remotos,formoſa natiuo odio declinantes, inuenuſtos,inuidos, auſteros,alienos à congreſſu, & conuictu, ſuis ſententijs innixos, vates, religioſos, myſteriorum &

oraculorum cupidos,ſacrificos,diuinos, venerabiles,& verecundos,philoſophos,fideles in conuictu, ſtabiles, continentes, ratiocinandi vi prçditos, cautos, ad indignationē pronos, in re vxoria ſuſpicaces & zelotypos. Si infeliciter ſitus eſt, laſciuos, incontinentes, obſcœnos, ſine deliberatione plerunque, agentes, impuros in congreſſu, immundos, fœminarum dolis expoſitos, ac maximè domeſticarum, audaces, prorſus infames,procliues in Venerem, pulchra declinantes, obtrectatores,maledicos,temulentos,obſequioſos,nefariè in coëundo affectos, non in eo tantùm, qui naturæ conſentaneus eſt, verùm etiā præter naturam ſeniorum, ac vilium hominum, ac denique beſtiarum lege vetitos congreſſus appetentes,impios,Deorum irriſores,myſteriorum, ſacrorúmq; prophanatores, infidos, calumniatores,nihil non tentantes. Mercurio conciliatus, honorato loco poſitus, curioſos efficit, ſciſcitandi auidos, iuris indagatores, rerum medicarum ſtudioſos, arcanorum & eorum, quæ vulgò efferre religio eſt,non expertes, miraculorum architectos, captioſos, in diem viuentes, agiles, procuratores, ſolertes, acutos, amarulentos, diligentes, ſobrios, induſtrios, lucroſos. Contrà infeliciter ſitus, nugones, iniuriæ illatæ memores,

duris

duris animis,laborioſos,ſuorum oſores,inuidos,triſtes, noctiuagos,inſidiatores,proditores,immiſericordes, fures,magos, incantatores, machinatores, mala fide in negotijs verſantes,offenſatores,faciléque impingentes.

Iouis verò ſydus,quando ſolùm gubernationem animi nanciſcitur infelici ſitu, efficit magnanimos, gratioſos, pios,reuerentes,hilares, humanos, magnificos, liberos,iuſtos, miſericordes, affabiles, excogitandi vi præditos,liberorum & affinium ſtudioſos, principatui & regno idoneos. Diuerſo modo poſitum, ſimilia veluti ſimulachra iam dictorum animis imprimit, obſcuriùs & humiliùs omnia,vt pro magnificentia,prodigalitatem: pro pietate, ſuperſtitionem: pro verecundia,timiditatem: pro veneratione,multitudinis exiſtimationem tantùm: pro humanitate, fatuitatem: pro amore pulchrarum rerum, luxuriam ſeu voluptatis nimium deſiderium: pro prudentia magna, cunctationem: pro libertate,reſponſandi, & quibuſvis ſine diſcrimine obloquendi aſſuetudinem, & id genus cætera.

Marti verò conciliatus honorata collatione, aſperos producit, pugnaces, militari ingenio, & ad res procreandas idoneos, dominos, nemini parentes, audaces, ſponte

ſe peri

ſe periculis obiectantes, negotioſos, ore libe-ro,ad reprehendendum pronos, cœpta proſequentes, contentioſos, primatum nuſquàm non affectantes, prudentes, inſidiantes, vincendi ſtudioſos, magnanimos, ambitioſos, animoſos, omne iudicandi arbitrium ſibi ſumentes, & hæc omnia feliciter. Si aduerſa fuerit Iouis conſtitutio, contumelioſos, ſine diſcrimine vnicuiq; manus iniicientes, crudeles, irreconciliabiles, ſeditioſos, contentioſos, peruicaces, calumniatores, inſolentes, cupidos, raptores, variabiles, leues, & quos crebrò actorum pœnitet, temerarios, inconſtantes, infidos, mnlto iudicio, cognitione nulla, turbulentos, inſidioſos, faciles ad verbera, querulos, prodigos, nugaces, enormes, & inconſtantes.

Veneri conciliatus Iupiter felici ſitu, puros, voluptuarios, pulchrorum amantes, artificioſos, ſciendi cupidos, muſicos, cantores, leues, fraudi expoſitos, beneficos, argutos, minimè malos, pios, & deorum cultores, certaminum ſtudioſos, prudentes, amatores, venuſtos, ſed non ſine maieſtate quadam ſplendidos, gnaros, liberales, literarum ſtudioſos, iudicio præditos, modeſtos ac honeſtos erga rem Veneream, contentioſos, æqui amantes & honoris cupientes, ambitioſos, & vt vno

ver

verbo dicam, decenter & eleganter probos. Si minùs feliciter ſitus eſt, delitijs operam omnem nauantes, effœminatos, ſaltatores, muliebri & euirato animo, ſumptuoſos, amatores, ſegnes, ſomnolentos, in Venerem pronos, adulteros, ornatui nimis indulgentes, molles, ignauos, prodigos, ad cauillandum propenſos, propè fatuos, affectuum impulſus non coërcentes, cultum & muliebrem elegantiam affectantes, muliebribus ſententijs, ſacris inſiſtentes; lenones, myſteriorum indagatores, fidos ſanè & non improbos, gratioſos & affabiles, iucundo conuictu, & in occurſationibus liberiores.

Mercurio verò felici ſtatu conciliatus, literarum cupidos & linguarũ, geometrię amantes, Mathematicos, artifices, concionatores, ingenioſos, ſapientes, bonos, dapſiles, ciuiles & politicos; beneficos, quibus tutò aliquid mandetur, bene moratos, liberales, & qui turba delectentur, callidos, lucroſos, veluti principatui genitos, pios, deorum amantes, mira in tractando dexteritate præditos, pios erga liberos, & parentes, & neceſſarios, familiæ ſtudioſos, eruditos, philoſopos, in exiſtimatione ob hæc conſtitutos. Si ſecus, fatuos, nugones, in errorem procliues, contemptibiles, furore diuinatorio correptos, ſacrificos,

vaniloquos, amarulentos, ſimulantes ſapientiam, ſtultos, ſuperbos, commentores, incantatores, incompoſitos, multa ſcientes & memoriæ tenacis, ad docendum habiles, miniméque impuris cogitationibus obnoxios.

Martis ſydus, quando ſolùm animi formandi munus nanciſcitur in ſitu felici, generoſos facit, animóque ad principatum propenſo, diuitiarum cupidos, verſipelles, fortes, multis ſeſe periculis exponentes, temerarios, nulli parcentes, ſine diſcrimine inter homines agentes, peruicaces, acutos, audaces, faſtidientes aliorum, tyrannicos, ad pugnam procliues, iracundos, ad exercitum ductandum idoneos. Sin aliter, crudeles, contumelioſos, ſanguinis profundendi & tumultus concitandi cupidos, prodigos, vociferatores, percuſſores, temerarios, temulentos, raptores, infeſtos, immiſericordes, perturbationibus obnoxios, furioſos, familiæ & domeſticorum negligentes, impios.

Veneri conciliatus, in proſpero ſitu, amabiles, benéque tractabiles, ſociorum ſtudioſos, ſuauiter conuiuentes, lætos, luſui deditos, ſimplices & apertos, modeſtos, ſaltatores, amatores, liberorum amantes, imitatores, voluptuarios, cultum corporis non ſpernentes, in Venerea vitia pronos & ſala-

ces

ſes, ſed ſine incommodo aut damno, quiq; vitiá ſua tegere norint, prouidos, reprehenſionem & iudicium ſiue cenſuram aliorum non incurrentes, iuuenum amatores, maſculorum æquè ac fœminarum, ſumptuoſos, iracundos, & zelotypos. Si ſecus ſe habet, natos facit oculis emiſsitijs, ſegnes, procliues ad Venerea, omnium ſecuros, cauillatores, adulteros, contumelioſos, mendaces, aſtutos corruptores domeſticorum, & alienorum, útq; feſtiuos ad ſatisfaciendum cupiditatibus, ita facilè ſatiabiles mulierum ac virginum conſtupratores; crebrò ſe periculis obiectantes, callidos, immoderatos, inſidiatores, periuros, faciles ad lapſum & dementiam, interdum etiam ſeipſos ornare geſtientes, audaces, peruerſos, & inſolenter petulantes.

Mercurio conciliatus, ſitu felici, vehementes reddit in dicendo, militares ſtrenuos, agiles, indeſpectos, verſipelles, habiles, ſophiſtas, laborioſos, veteratores, lingua promptos, ad inuadendum faciles, doloſos, inconſtantes, ex inſidijs hominem adorientes, malis artibus imbutos, ingenioſos, deceptores, ſimulatores, inſidiatores, malè moratos, curioſos, malorum amantes, proſperè tamen agentes & cum æqualibus & ſimilibus facilè iucundéq; conuerſantes, amicè recipientes, ac omnino vt

ini

inimicis incommodantes, ita amicos prouehentes. Si aliter ſitus eſt, decoctores, alienorum vſurpatores, crudeles, periculis ſe exponentes, audaces, & quos non rarò actorum pœniteat; faciles ad verbera, immoderati motus, mendaces, fures, impios, periuros, irruptores, ſeditioſos, incēdiarios, hiſtriones, infeſtos, latrones, ſepulchrorum effoſores, truculētos, falſarios, mala fide rem tractantes, incantatores, Magos, veneficos, homicidas.

Venus ſola animi gubernaculo præſidens, honorifico loco ſita, blandos, bonos, voluptuarios, omnibus expoſitos, cordatos, puros, ſaltandi ſtudioſos, affectatores, lætos, laboris fugientes, artium amātes, decentes, deorum mirè reuerentes, habiles, in ſomnijs felices, pio affectu erga liberos & neceſſarios, beneficos, miſericordes, liberales, lucroſos, ac denique Venereos. Sin aliter, ignauos, amatores, effœminatos, muliebres, timidos, præcipitabundos, in rem Veneream procliues, neque infames, neque claros, ſed obſcuros & latentes.

Mercurio conciliata, felici ſitu, reddit ad opificia manuaria promptos, animo philoſophico & ſcientijs apto, ingenioſos, opifices, poētas, elegantes, bene moratos, voluptuarios, delicatos, lætos, ſapientiæ amantes, amicis ami

cis amicos, pios, prudentes, varia machinantes, meditabundos, aptos mente, gaudentes officio, celeriter atq; adeò libenter diſcentes, idq; ſine magiſtri opera, æmulatores optimorum, affectantes eorum quæ pulchra ſunt, ore honeſto, gratiarum affatim plenos, ſermone amabili, moribus moderatis, probos, arena delectatos & palęſtra, iudicandi acumine non deſtitutos, magnificos. Quantum ad Venerea pertinet, à mulierum conſuetudine abſtinentes, ad puerorum congreſſus propenſiores & zelotypos. Si ſecus, irruptores, machinatores, ore impudico, nunc harum nunc illarum partium, peruerſis ſententijs, deceptores, perturbatores, mendaces, calumniatores, periuros, penitus peruerſos, inſidiatores, incompoſitos, inhoſpitales, falſarios, mulierum conſtupratores & puerorum. Amplius, cultui corporis deditos, molles, infames, quiq; in ore ſint omni populo, omnibus ſe immiſcentes, interdum rectè iudicantes, interdum ſecus, turpia perpetrantes, & pro vario affectionum motu vnumquenq; contumelia afficientes.

Mercurius ſine collega, animum gubernans, feliciter ſitus, ſolertes, ingenioſos, mentis vi præditos, multarum rerum peritia inſtructos, ad inueniendum idoneos, experientes, bene ratiocinantes, coniectando ſcopum

R ferè

ferè attingentes, naturæ rerum peritos, bonæ indolis, imitatores, beneficos, contemplandi vi præditos, Mathematicos, arcanorum conſcios, & proſperè hæc omnia. Si aliter poſitus eſt, vafros, impręmeditatos, obliuioſos, impetuoſos, leues, variabiles, ineptè elegantiam affectantes, inſipientes, facilè per errorem peccantes, mendaces, nullo diſcrimine vtentes, inconſtãtes, infidos, alienis imminẽtes, iniuſtos, & omnino mẽte labili & in errores ſeductili.

Notandum primò, quòd Ptolemæus ſemper in omnibus cauſis præterquàm in Aphetis tria proponit & conſiderat, ſcilicet quod eſt, in quo eſt, & quod præeſt. Quod eſt, fermè quia iam eſt, parum aut nihil afficitur, ſeu bene, ſeu malè ſe habeat. Quod præeſt, ſummam habet authoritatem. In quo eſt, mediocrem. Exemplum in cauſa qualitatum animæ, Mercurius & Luna ſunt quod eſt, id eſt, ſubiectum & res ipſa. Et ideò Ptolemæus parum curat: curat tamen aliquantiſper an ſint combuſti, an ualidi, an Mercurius retrogradus, an orientalis &c. Aliquid etiam facit: nam Mercurius uelociſſimus efficit maximè inconſtantes, retrogradus hæſitantes, ſub radijs abſconditus, ut mihi, tractantes obſcuriora & inutilia: Lucens autem, quæ ſunt in communi uſu & utiliora: orientalis liberior, occidentalis diſſimulator. Planeta uerò qui præeſt, maximam habet poteſtatem: Velut in genitura noſtra Venus proculdubio primò, inde Saturnus, & Mercurius, & Iupiter, & Luna, & Mars. Sed id in quo eſt, eſt locus Mercurij & Lunæ qui plus habet poteſtatis quàm Mercurius, uel Luna, minus tamen quàm Venus, gratia exempli, ſeu dominus loci.

Notan

Notandum ſecundò, quòd unum eſt generale in omnibus his tribus, ſcilicet ſubſtantijs, dominis & locis, ut inter ſe configurentur amico aſpectu, uel alia ratione conuenienti: Et hoc eſt optimum, quod poßit eſſe: ita ut Luna Mercurio & dominis loci configuretur, fiátq; commutatio dignitatum & etiam inter dominos.

Tertium eſt, quòd in dominis, quando ſoli ſunt conſiderat, quòd ſint bene diſpoſiti quo ad orbem, id eſt, quo ad angulos: nam de ſignifero & Sole & comparatione ad alios Planetas ſuperius locutus eſt. De conciliatione autem Solis ac Lunæ inferiùs loquetur. Hæc igitur quartum & quintum membrum ſuperiùs adductum continent. Nam illa in quibus Planeta tam bene quàm malè diſpoſitus conuenit, ad ſubſtantiam Planetæ pertinent, & ideò ad quintum membrum: in quibus uerò dißident ad Planetæ ſitum in comparatione ad angulos ſeu ad mundum, & eſt quartum membrum.

Rurſus in miſtionibus oportet conſiderare maximè duo. Primum in conuenientibus quis ſuperet aut ſuperetur: Veluti ſi Saturnus cum Venere ſit miſtus, & Venus dominetur magis quàm Saturnus, & potentior etiam illo ſit, tunc conſidera decreta Veneris ſeparata, ſcilicet quando ſola dominatur, & illa augebis: quæ uerò ſunt propria Saturno, minues. Alia uerò, quæ non ſunt propria nec Saturno, nec Veneri, manent non adeò uariata.

In eiſdem conſidera miſtionem ex tribus & quatuor Planetis ſatis diuerſam à natura ſingularium. Conſidera etiam duas combinationes, quas relinquit, nam fieri poteſt, ut tam primus, quàm ſecundus dominus ſint bene conſtituti uel ambo malè: & has duas ponit: fieri etiam poteſt, ut primus ſit bene poſitus, & ſecundus malè: uel contrario modo, & has relinquit.

Rurſus, quando ſunt duo domini, uel ambo poſſunt eſſe

participes in ambobus locis fermè æqualiter, & hoc eſt melius: uel ut unus dominetur plenè in loco Lunæ, & alter in loco Mercurij, & tunc iſtud eſt deterius, quia niſi Mercurius Lunæ configuretur, tales erunt ualde incompoſiti in actionibus ſuis. Sunt igitur tres ſtatus, ſcilicet quando unus ſolus Planeta utriq; loco ſimul dominatur, & hic facit mores ſibi undecunq; conſentientes, tam in bono quàm in malo. Secundus eſt, cùm duo uel plures Planetæ in ambobus locis dominantur: & tales habebunt mores miſtos, non tamen uarios in diuerſis temporibus, ſed eoſdem ſemper. Tertius eſt, cùm ille qui habet dignitatem in loco Mercurij, non habet in loco Lunæ, & ille qui habet dignitatem in loco Lunæ, non habet in loco Mercurij: & talis ſtatus, ut dixi, facit mores ualde uarios, inconſtantes, & incompoſitos.

Nota etiam, quòd Planeta dicitur ſolus dominari qualitatibus animi trifariàm: uel quia non commiſtus alijs ſolus in ambobus locis plenè dominatur, uelut ſi Luna & Mercurius orientales, Luna ſub radijs latitante, Mercurio uerò ſplendente ſub Solis ortum in finibus Mercurij, Venere etiam latitante ſub Sole, celebraretur coniunctio Lunæ ac Mercurij in Virgine, tunc Mercurius eſſet ſolus diſpoſitor. Et generaliter hic modus fit, quando Planetæ latitant ſub Sole & relinquitur unus ſolus dominus illorum locorum. Secundus modus eſt, cùm Planeta unus ſolũ dominatur in utroq; loco: & licet alij Planetæ uires maximas habeant ſinguli in ſingulis locis, nullus tamẽ habet uim in utroq; loco ſimul, tunc qui uim habet in utroq; loco ſimul is eſt ſolus dominator, ſi alij non commiſceantur illi, nec ſint in aſcendente iuxta centrum. Tertius modus eſt, cùm Planeta unus dominatur in utroque loco, nec deeſt alius, qui etiam dominetur in utroq; loco, ſed tamen parum dominatur, utpote ſi ſit ſolùm ſecundus dominus trigoni uel finis, alius autem habeat carpentum in utroq; loco,

tunc

tunc ille alius, qui habet carpentum in utroq; loco, dicetur ſolus dominus qualitatum animi. Et reliquus non exhibebit niſi umbram quandam morum.

Notandum ultimò, quòd licet Sol & Luna poßint ſortiri dominium in utroq; loco, ſcilicet Lunæ & Mercurij, & ſignificare qualitates animi: quia tamen ſignificant ſolùm qualitates animi ualde communes, ut declaraui in præcedenti libro, ideò oportet accipere alium Planetã pro domino qualitatum animi. Quòd ſi deeſſet, quod raró tamen contingit (non enim fieri poteſt niſi omnes fermè Planetæ lateant ſub radijs Solis in Ariete, uel Leone, uel Sagittario, uel in Tauro, Cancro & Virgine, Scorpione, Capricorno & Piſcibus, Luna extra radios Solis poſita) tunc talis homo erit omnino rudis, agreſtis, & ſimplex, quales fuiſſe referunt aureo ſeculo.

TEXTVS LXXIIII.

Cum his ita conſtitutis, conferenda etiam erit Lunæ conſtitutio. Nam ſi in flexuris extiterit auſtrini & borei limitis, cooperatur ad mentis animiq; naturam, quòd efficiat omnia variabiliora & indolem plurium machinatricem, ac deniq; inconſtantiorẽ. In nodis verò, acutiorem, magiſq; induſtriam & agiliorem. Ampliùs aſcendens & aucta lumine, nobiliorem, illuſtriorem, ac ſolidiorem, liberiorémq; Si minuta lumine aut Solis iubare oppreſſa eſt tardiorem, hebetiorem, et ad pœnitudinem propenſiorem, obſcuriorem & tectiorem quoque. Sol etiam ad partes vocatur, quocunque tandem modo animæ gubernatori conciliatus infelici conſtitutioni, eò

quòd omnia reddat æquiora, rectiora, perfectioráq́;, & plus dignitatis ſiue maieſtatis præ ſe ferentia, magis deniq; pia. Infeliciter ſitus, neque hoſpitio receptus, humiliora, difficiliora, minus præ ſe dignitatis, minus maieſtatis ferentia, ſimpliciora, ſeueriora, magíſque cruda, intractabiliora, atque omnino correctu aſperiora.

Hæc eſt comparatio luminarium ad qualitates animi, ſed diuerſa. In Sole enim requiritur, quòd gubernatori concilietur, in Luna uerò cùm dominetur qualitatibus animi per ſe, hoc non eſt neceſſarium: ſed ſi præter id contingat, adhuc erit ualidius. Igitur conſiderat duos ſtatus oppoſitos. Quorum primus eſt, quòd ſit in uentre Draconis, uel in extremitatibus: Ventrem Draconis uoco, ubi maximam habet latitudinem borealem uel auſtralem: Et cùm ibi mutet motum ſuum, nam ſi ſit aſcendens fit deſcendens, & ſi deſcendat, paulò pòſt aſcendit: Et eſt ualde remota à uia Solis, ideò ſignificat debilitatem cerebri & rationis: Quamobrem uarietatem, inconſtantiam & dolum. Talia enim ab imbecillitate intellectus proueniunt. Eſt enim Sapientis dictum, Omnis malus ignorans. Si uerò in extremitatibus fuerit Draconis ſeu nodis, ſeu Capite uel Cauda, ſignificat acutum intellectum & induſtriam ob robur: ſed quia tranſmutatur de una parte in aliam, id eſt, à ſeptentrione in meridiem, uel à meridie in ſeptentrionem. Et ibi multum acquirit de latitudine plus, quàm in omnibus alijs locis, adeò ut in una die ſuperet quandoque gradum unum cum quarta parte latitudinis, ideò facit agiles & promptiſsimos ingenio. Promptiſsimi enim ſunt reſponſis, quicunque Mercurium habent uelociſsimum et orientem, id eſt, qui non lateat: tardiſsimi, qui retrogradum

trogradum et latentem,ut ego habeo in genitura mea. Prom=*ptiſſimi uerò ingenio & conſilio,quicunq; habent Lunam in nodis.* Promptiſſimi *uerò ad negotia & actiones,quicunque* Martem *habent in primo orientis ſtatu, & in angulo.* Prom=*ptiſſimi ad muſicam & iocos,dicteriáq; ſcurrarum,quicunq;* Venerem *ſic habent diſpoſitã,ut de* Marte *dixi.* Per *hæc igitur habes reliquos ſtatus* Lunæ,*ut fuerit proximior nodis & uētri* Draconis.Et *quia* Luna *in nodis,ut ſuperiùs uiſum eſt, plerunq; ſignificat gibbos uel claudos , & corpore læſos: & ibidem poſita,prõptos & acuto ingenio,ideò tales gibbi & claudi & ſtrabi ſunt prompti , & fallaces,& maximè quia hoc plerunq; contingit ex cõmiſtione* Lunæ *cum maleficis:ideò bene dictum eſt in prouerbio:Caue à ſignatis à* Deo.Secũdus *uerò ſtatus* Lunæ *eſt,quòd ſit aucta lumine & aſcendens uel contrario modo.*Quid *intelligat per auctam lumine,facile eſt aſſequi:quoniã intelligit quando eſt iuxta oppoſitionem:tunc enim plus habet luminis quod remittat in terrã,licet in ueritate minus habeat luminis in ſe,quantò magis eſt oppoſitioni* Solis *propinquior.*Scriptũ *enim eſt in* Opticis,*quæ pater meus* Facius Cardanus *emendauit,quòd quantò* Sol *propinquior* Lunæ *fuerit,illius maiorem partẽ illuminat,ualidioribúſq; radijs.*Sed *quid intelligat per aſcendentẽ , non adeò clarum eſt.* Ego *autem omnibus quinq; modis,quibus aſcẽdere dici poteſt* Luna *intelligerem.*Primus *eſt,ut aſcẽdat in latitudine:id eſt, quòd ueniat à meridie uerſus ſeptentrionem.*Secundus,*quòd aſcendat in mundo generaliter , id eſt , ab aſcendente uſq; ad cœli* Medium,*& à ſeptimo loco uſq; ad imum cœli.* Tertius, *quòd aſcendat,id eſt,ſit in angulo:tunc enim ſemper aſcen=dit ad centrum , ſeu lineam quæ initium anguli deſcribit.* Quartus, *ut aſcendat ad apogeum epicycli,id eſt,moueatur uerſus ipſum , non quòd in ipſo ſit:quia tunc tardior eſt mo=tu.* Quintus, *quòd ad eccentrici abſidem aſcendat,atq; hunc*

modum (ſi modò unum tantùm Ptolemæus intellexit) uerio-rem eſſe exiſtimo: quia is eſt ſtatus Lunæ à prima quadra ad oppoſitionem: tunc enim plena eſt iam luminibus, & in ſingulas horas magis augetur, donec ad perfectam uenerit oppoſitionem, & aſcendit uerſus abſidem eccentrici, quia dum Luna eſt in media quadratura (liceat mihi claro potius & uſitato uocabulo uti quàm Latino) ſemper ipſa eſt in oppoſito abſidis eccentrici ſui ſeu perigeo. Cum uerò iuncta Soli uel oppoſita illi eſt in apogeo eccentrici: concluditur igitur, quòd Luna eſt in optimo ſtatu à prima quadra ad oppoſitionem, & maximè in quatuor ultimis diebus, qui ſunt ante oppoſitionem. Tunc enim habet quatuor conditiones. Prima eſt, quòd abundat lumine copioſo: Secunda eſt, quòd lumen augetur in dies & horas: Tertia, quòd ſuperauit longitudinem mediam, & eſt in parte ſuperiore eccentrici: Quarta & ultima, quòd in dies & horas magis aſcendit in ipſo eccentrico ad ipſius apogeum, quare eſt optimè diſpoſita. Per contrarium igitur peſſimè erit diſpoſita in ultima quadra, quæ eſt ad coniunctionem & maximè in quatuor ultimis diebus, qui ſunt proximiores ante coniunctionem ipſi coniunctioni. Seu quatuor proximè antecedentes coniunctionem: hi enim ſunt peſſimi quatuor contrarijs rationibus dictis inter omnes dies totius menſis lunaris. Iuxta hoc ergo ordinabuntur quatuor ſtatus lunares. Primus eſt & perfectiſſimus, à prima quadra uſque ad oppoſitionem, & maximè quatuor dies ultimi illius. Secundus eſt, quatuor dies primi poſt oppoſitionem, & quatuor ultimi ante primam quadram. Tertius eſt, quatuor ultimorum ante ſecundam quadram, & tres primi, poſt Lunæ uiſionem à coniunctione, id eſt, tres primi primæ quadræ incipiendo à tempore in quo incipit apparere. Quartus eſt, ab ultima quadra ad coniunctionẽ, cuius deterior pars, ut dixi, ſunt ultimi quatuor dies. Et ita ſi bene animaduertis, uerè

ſunt

ſunt ſex ſtatus potiùs, quàm quatuor iuxta Ptolemæi ſententiam.

Circa quod notanda eſt una regula pulcherrima & generaliſſima, quòd omnes Planetæ iuxta apogeum eccentrici & epicycli ſunt puriores & meliores, non tamen robuſtiores: ſed in oppoſito ſunt robuſtiores & deteriores, præter Lunam ratione epicycli, quæ in oppoſito abſidis illius non ſolùm eſt robuſtior, ſed etiam melior & purior. Eſt enim naturæ magis elementaris cæteris Planetis. Ideò cùm ſit uelocior motu, ibi, & gaudeat quaſi natura elementari, & ſit proximior terræ, eſt robuſtior & melior. Cæteri uerò Planetæ ſunt robuſtiores quantò terræ propinquiores: quia omne agens naturale tantò ualidius agit, quantò proximius eſt paſſo. Gaudent tamen & ſunt puriores & fæliciores & meliores, quantò magis appropinquant apogeis ſuorum accentricorum & epicyclorum, quia magis appropinquant primæ ſphæræ, quæ eſt perfectio omnium.

Circa Solis decreta textus eſt clarus. Quod uerò de Lunæ nodis pro Luna dictum eſt, intelligi uult Ptolemæus in alijs Planetis cum ſuis nodis: Et ſimiliter de uentribus.

Caput decimumoctauum.

TEXTVS LXXV.

De Vitijs & morbis animi.

QVandoquidem poſt animę explicatam peculiarem naturam, proximè ſequitur de præcipuis eius affectionibus ſeu morbis tractatio. In genere igitur rurſus obſeruare expedit Mercurium & Lunã, quo pacto habeant ſe ad inui-

cem, ádq; angulos, & malefaciendum idoneas ſtellas. Vt ſi ipſi inter ſe inconiuncti ſunt, & apud orientalem finitorē à maleficis aut malè affectis ſtellis ſupploduntur, aut circundantur, aut ex oppoſito feriuntur, multorum animi morborum authores ſunt, quorum temperatio & miſtura, ex præcognitis ſyderum his locis conciliatorum proprijs conditionibus intelligenda eſt. Bona igitur pars mediocrium & minutiorum animi morborum explicata in præcedentibus eſt, & poteſt eorum intentio aut remiſsio ex eorum authoribus maleficis ſtellis colligi.

Iam uerò quid polliceantur aſtra, quæ ſub radijs latent, ex his manifeſtum eſt, nam non penitus nihil, uelut Arabes exi-
Cap. 14. *ſtimant, ſed in caſu uitæ, ut ſuperiùs uiſum eſt nihil poſſunt, nec nocendo, nec iuuando: in animi autem qualitatibus aliquid poſſe uidentur: Faciunt enim hebetiores & ad pœnitentiam propenſos: conſilij quoq; obſcuri & recti, aptiq; ad occulta tractanda. In filijs autem negat Planeta, qui ſub radijs eſt. Igitur ex ijs regula colligitur triplex hoc modo: Planeta ſub radijs Solis in maximis rebus, utpote uitæ uel occidendi, uel filiorum, nihil præſtat neq; poteſt. In cæteris autem quæ ad actiones pertinent, nihil fermè, ſed in his quæ iam ſunt, debiles ſignificat effectus, ut in qualitatibus animi & corporis. In corporis tamen tēperatura & qualitatibus ſignificat aduſtionem, ſimiliter & in morbis. Præcipuè autem Mars.*

Quod uerò ad præſentis textus expoſitionem attinet, facilis eſt intellectus. nam tria iubet conſiderare, locum Lunæ & Mercurij, angulos, & maleficas. Cùm igitur ambo illa, ſcilicet

licet Mercurius & Luna inconiuncta opprimuntur in angulo à maleficis, & maximè in orientali, deinde in occidentali, pòſt in ſexto loco, morbos animi ſignificant, & maximè ſi una malefica duos locos oppreſſerit, aut duæ maleficæ unum, aut duæ duos uel coniunctione uel oppoſitione, uel quia circundent, uel quadrato quod eſt ultimum, & minùs malum.

TEXTVS LXXVI.

Verùm enimuerò quæ inſigni interuallo à mediocritate diſsident, eam uidelicet aut ſuperantia, aut non attingentia, ac veluti morboſa ex omni parte, ac ſecundum vniuerſam mentis conſtitutionem, hanc habent velut in tabula explicatā ſummatim conſiderationem. Epileptici plerunque fiunt, quotquot Luna & Mercurio nulla familiaritate cohærentibus, in orientali finitore, Saturnum per diu, Martem verò noctu ſuſtinent, intuentem prædictam figurationem. Furioſi verò, quando præter ea, quæ dicta ſunt è diuerſo Saturnus nocte, Mars die, figurationi dominatur, potiſsimùm in Cancro, Virgine aut Piſcibus. Dæmonio plecti naſcuntur & Lunatici, quando ſic conſtitutæ maleficę Lunam præhendunt ad Solis radios properantem, Saturnus quidem cum Sole congredientem, Mars verò oppoſitam, maximè in Sagittario & Piſcibus.

Obſeruandus eſt ordo, quoniam comitiales minùs affici exiſtimat

ſtris. Dæmoniaci uerò, cùm ſit deterior affectio indigēt quarta conditione, ſcilicet quòd Luna ſub radios Solis uadat ad coniunctionem uel ad oppoſitionem. Si ad cōiunctionem, cùm ſit frigida, deteriùs affligitur à Saturno, qui frigidiſſimus eſt. Si uerò ad oppoſitionem, cùm calida ſit, deteriùs affligitur à Marte. Mars enim calidiſſimus, ſimile autem ſimili iunctum, facit furorem. Quòd uerò à Piſcibus & Sagittario, magis cauſa eſt, quia dæmoniaci ſibi duplices eſſe uidentur: Hæc autem ſigna bicorporea ſunt, & ratione etiam carent, cùm ſint oppoſita ſignis, in quibus dominatur Mercurius. Iupiter quoq; uidetur corrupta natura eius adiuuare hanc diſpoſitionem, ut inferiùs uidebitur: hoc autem facit ut exiſtimo propter ſimplicitatem & fatuitatem, quam propriè ſignificat cùm malè diſpoſitus eſt: & quia diuinationes etiam oſtendit, & ſanguinem mouet, & religionis author eſt. Hic autem morbus maximè à religionis opinione ortum habet, nam philoſophi negant.

Libr.6. prob.4.

Lib.4.ca de opifi cio.

TEXTVS LXXVII.

Solæ igitur maleficæ prædictū ad modum victoriam ſchematis nanciſcentes, immedicabiles reddunt, quos diximus morbos fertos tamen, neq; paſsim in populum fama diſperſos. Si verò conciliatis Ioue & Venere maleficæ in occidentalibus partibus ſint, beneficæ verò beneficis locis & angulis ſitæ, medicabilia quidem: ſed illuſtria nimis hæc vitia conſtituunt ac veluti publica exempla. Iupiter enim Medicorum opera ſanabilia ſignificat: Venus oraculis & deorum ſubſidijs.

Tria genera caſuum declarat. Primum eſt, quando ſimpliciter luminaria à maleficis opprimuntur abſq; alio auxilio: iſtud

iſtud iam declaratum eſt. Secundum, cùm maleficæ ſunt in occidentali angulo & beneficæ in orientali, uel in Medio cœli. Hoc autem hìc declarat. Tertiũ, cùm maleficæ ſunt in orientali angulo, & beneficæ in occidentali, de quo in ſequenti textu. Nunc igitur proponit, quòd erunt illuſtria ſicut & in ſequenti caſu propter beneficas. In primo autem erunt magis occulta hæc uitia. Sanatio enim propter eos qui ſanauerunt, palàm facit perſæpe morbos qui latebant. Quòd uerò (Fertos) dixit quaſi occultos & latentes, ac à ferendo ſecum, ut puto, qui uertit Ptolemæum, ſic appellauit.

TEXTVS LXXVIII.

At ſi contrà maleficæ in orientali angulo conſiſtunt, beneficis ad occaſum reiectis, incurabilia iuxtà ac illuſtria, maximéq; omnibus inuulgata. Epilepticis continuitatẽ morbi afferunt, vociferationes, & mortis ſæpe terrores inijciunt. Ad inſaniã & ſtuporem adijciunt, in domeſticos incoërcitam licentiam, denudationem crebram & blaſphemias, hiſq; cognata. Ad dæmonoplexiã aut cerebri vuiditatem, bacchantium conſuetudinem, occulta paſsim prodendi morem, verberationes & his ſimilia exempla. Peculiariter verò ex locis, quæ figurationem comprehendunt, Solis & Martis loca ad inſaniã efficacia in primis ſunt: Iouis & Mercurij ad comitiales: Veneris ad numinis adflatus & arcanorum reuelationes: Saturni & Lunæ ad humorum copiam, ac dęmonoplexias, id eſt, dæmonum vexationes.

In

In primo genere, de quo ſuperiùs dictum eſt, nec illuſtria, nec ſanabilia, nec inſanabilia uitia portenduntur: In ſecundo illuſtria & ſanabilia: In tertio, quod peßimum eſt, quia maleficæ ſunt in oriente atq; ideò ualidæ, beneficæ uerò in occidente atq; ideò debiles, illuſtria & inſanabilia non ſolùm facit, ſed ſingulis morbis aliquid addit, ut in textu. Prætereà, quatuor facit combinationes: quarum tres ſingulæ augent morbos ſingulos: Solis & Martis inſaniam, Iouis & Mercurij comitialem, Saturni et Lunæ dæmoniacos: Quarta, quæ eſt Veneris configuratio ad diuinationes & arcanorum reuelationes, communis duobus morbis ultimis, inſaniæ ſcilicet, & dæmoniacis: nam comitiales non diuinant. Cæterùm Sol & Mars inſaniam augent, furoréſq; ac clamores & uerbera, ob uehementem caliditatem cum ſiccitate iunctam. Saturnus uerò & Luna dæmoniacos ob frigiditatẽ magnam, copiámque humoris crudi. Vnde talis morbus in uilibus potiùs, quàm in nobilibus, & in fœminis, quàm maſculis ſæuit. Iupiter uerò & Mercurius comitialem morbum magis excitant: quòd cùm ille ſacer dicatur, ab occulta quadam proprietate oriri uidetur, & diuina ira, ſicut etiam recitat Hippocrates. Ideò magis conuenit iſte morbus Ioui & Mercurio: nam Iupiter diuinitatem quandam ſignificat, & Mercurius occultas cauſas. Mercurius quidem, quia fermè ſemper latet ſub Sole, & propter uarietatem motus: Iupiter uerò diuinitatem refert, propter beneficentiam & probitatem: Hæc enim duo propriè Deo conuenire uidentur.

TEXTVS LXXIX.

Hi ſunt ferè morbi, qui circa vniuerſam agentis animæ conſtitutionem eueniunt, & ex his figurationibus colliguntur. Quæ ad eius partis, quæ affectionibus percellitur naturam

per

pertinent, è potiſsimo genere æſtimata videntur, maximè circa maſculini aut fœminini ſexus exceſſum ac defectũ iuxta vtriuſq; naturã verſari. Iudicantur verò ſimili cum prædictis ratione, nimirum cùm Luna Solem in Mercurij locum ſurrogantes, & Martis cum Venere ad illos configurationem.

Hi ſunt, qui dicti ſunt morbi rationalis animæ: nunc uerò de his tractat, qui ad animam pertinent inferiorem, ita tamen ut non credas hos ſolos eſſe morbos aut uitia, quæ ad eam animam pertineant, ſed etiam gulam, iram, ac reliquas animi perturbationes: ſed tamen de his ſolùm tractat quæ uehementiores ſunt. Circa quod notandum eſt, quòd amor & ira ſunt affectus maximi, qui animum perturbent: quoniam epicycli horum Planetarum maximi ſunt, & iuxta magnitudinem eorum fiunt affectus uehementes: Veneris quidem maximus omnium eſt, quamobrem amor plurimum poteſt, & homines obcæcat, inde Martis, unde furor & ira. Quod igitur de amore Ptolemæus dicit pro Venere, idem de ira intelligendum eſt pro Marte, de timore & auaritia pro Saturno, eſt enim auaritia timor quidam: Iupiter quoq; facit, ut ita dicam nimis probos. Et ita per unam regulam propriam de Venere quo ad amorẽ, Ptolemæus oſtendit nobis quinq; regulas, quæ omnes affectus animi ſub ſe continent. Igitur dicit, quòd ſi pro Mercurio ſubſtituamus Solem, & ita pro Mercurio & Luna obſeruauerimus Solem & Lunam: Et pro Saturno & Marte Venerem & Martem, ita ut pro Saturno Venerem obſeruemus, affectus animæ, quæ procellitur, id eſt, ſenſitiuæ, & quæ intellectiuæ ſubiacet, circa amorem & concubitus deſiderium intelligemus.

Itaque hic non leuis dubitatio incidit: Cur ſit, quòd uitia animi

animi ſuperioris, ut comitialis, inſania, dæmonium ubique inueniantur, generalitérq; ſtellarum concurſibus ſubiaceant: Et apud omnes gentes aſtrorum decretis ſubijciantur: non ſic concubitus nefarij: nam apud Germanos, Chriſtúmq; colentes uix unum inuenias, qui puerorum concubitu delectetur: etiam ſi palàm illud aſtra decernãt. At uerò apud Aegyptios Mahumethíq; cultores, etiam ſi non id palàm atq; conſtanter aſtra decernant, nihilo ſeciùs facilè his uitijs detinentur. Dico igitur cauſam eſſe, quoniam anima ſenſibilis rationali ſubijcitur, idcirco talia uitia legibus ſubiacent: ſtultitia uerò & dæmonium & comitialis morbus, cùm uitia ſint animæ rationalis, ſubiacent ipſis aſtris, nec ab ulla ui poſſunt auerti, cùm ſuprema uis ipſius hominis concuſſa ſit & afflicta. Quamobrem de prioribus quidem uitijs uelut & de corporeis quòd animæ rationali non ſubiaceant, abſolutè pronuntiabis: de his autem quæ hîc deſcribuntur, quæq; ad Venerem pertinent, non ſimiliter, ſed alia quidem non omnino euenient, alia uerò aliter, quoniam legibus & conſuetudinibus obediunt: Apud Germanos gratia exempli puerorum concubitor proprijs manibus ſe polluet, aut cum alio talia patrabit, uel cum ancillis, uilibúſq; perſonis concumbet. Et, ut breuiter rem abſoluam, morem gentis in talibus nouiſſe neceſſarium eſt.

TEXTVS LXXX.

His ita oculis expoſitis, ſi lumina ſola in maſculinis ſignis ſunt, mares naturam maſculinam ſuperant, fœminæ ad virilem nimiùm indolem, naturâmq; tranſeunt.

Luminaria ſola faciunt affectus aut maſculinos aut fœmininos nimis, cùm ambo fuerint in ſignis eiuſdem generis, ſcilicet maſculinis ambobus, aut ambobus fœmininis: ſed hoc

diſcrimen non graue erit. Si uerò Sol in maſculino, Luna in fœminino ſigno fuerint, hoc erit exactè ſecundum naturam. Si autem contrario modo, ſcilicet Sol in fœminino, Luna in maſculino ſigno, tunc erunt ſimiles naturalibus hominibus, non tamen adeò exquiſitè tales: ſed & quandoq; magis maſculi, quàm oporteat, quandoq; magis effœminati, & hoc ſi Mars in maſculino ſigno fuerit, Venus uerò in fœminino.

TEXTVS LXXXI.

Si verò Mars quoq; & Venus, ſiue vterq; ſiue alteruter maſculini fuerint, viri ad conuenientes naturæ congreſſus procliues admodum fiunt, adulteri, incoërcibiles, & nunquàm non accincti ad turpem & illegitimam commiſcendorum corporum voluptatem. Fœminæ verò coitus præter naturam inſtituti appetentes euadunt, ſalaces, oculis emiſſitijs, et quas tribades appellant, virilia ſibi munia ſumentes. Et ſi quidem ſola Veneris ſtella maſcula fuerit, clancularia hæc & latentia vitia ſignificat. Sin etiam Martis, aperta: vt legitimarum vxorum loco habeant nõnunquam quibus cum commiſcentur.

Per illegitimam Venerem, intelligit ſtuprum, adulterium, inceſtum, & concubitum cum pueris ac cum fœminis alieno modo, non tamen ipſi erunt extra naturam, id eſt, concubitum patientes. Fœminæ uerò potiùs qualitate quàm quantitate peccabunt, maſculino modo ſe commiſcentes: quæ uitia quandoq; apud monaſticas ſeu ſacratas uirgines regnare ſolent: ſicut & maſculorum concubitus apud monachos, non quidem

quidem omnes, abſit, ſed apud eos, illáſq; tantùm, quiq; non ſponte, ſed decepti deceptæúe, aut à parentibus compulſi, compulſæúe, ui intruduntur. Piget me talia dicere, ſed ueritas me compellit. Cæterùm, quod ad textum attinet, Venus ſola ſi delinquat cum luminaribus, quia benefica eſt, minora mala facit, atque ideò latentia & occulta: ſed ſi Mars miſceatur, præter id, quòd malefica eſt, clamoſus etiam eſt & petulans & inuerecundus: ob id omnia ſponte detegit: Maiora etiam prædicans quàm fuerint, turpitudinem omnem & flagitium non ſolùm dedecori non eſſe exiſtimans, ſed laudi & gloriæ. At uerò ſi inimicus fuerit, facit ab inimicis accuſari & æmulis: Reliqua nota ſunt.

TEXTVS LXXXII.

E' diuerſo cùm luminaria in prædicta figuratione in locis fœmininis inueniuntur, fœminæ in ijs, quæ ſibi natura conueniunt, modum non ſciunt, viri præter naturam ad fœminarum mollitiem, & euirationem propendent. Cùm ad hæc Venus quoq; fœminina eſt, fœminæ procliues in Venerem, adulteræ & ſalaces fiunt, Venereámque operam & inconuenientes potiſsimùm ſexui ſuo congreſſus, neq; vllo tempore, neque hominum vlli recuſantes, turpe aut illegitimum ſit, nihil penſi habentes. Viri verò molles & ad naturæ ignotas coitiones præcipites & concitatos, quique muliebres ſibi partes congrediundo vendicant, occultè id ſanè & tectè. At ſi Martis quoque ſtella effœminata fuerit, apertè ac

 liberè,

Ioan.Leo in Africana hiſtoria,ubi mulieres paſſim, puerią; nulla uiolentia, ſed modica ſolùm pecunia ſe proſtituunt. Vt contrà apud nos non eadem licentia in maſculis. Verùm in fœminis magis apud Anglos & Gallos, quàm apud Italos,atq; alia ex ratione.

TEXTVS LXXXIII.

Conferunt etiam orientales & matutinæ figurationes Martis & Veneris, vt hæc omnia viriliora ſint & illuſtriora,notioráq́;,occidentales autem & veſpertinæ muliebria magis & tecta. Haud diſsimiliter Saturnus his accedens, vt ſint inſolentiora & impuriora hæc omnia & cum maiori turpitudine ac dedecore coniuncta. Iupiter verò vt decentiora, verecundia quadam velata & tutiora. Denique Mercurius hæc reddit vulgò notiora, agiliora,milléq; modis varia,& cautiùs inſtituta.

Tres facit contrarias comparationes orientalis ad occidentale: & orientalis ſignificat actus maſculinos, & ob id etiam maiorem impudentiam:nam & maſculi fœminis ſunt impudentiores: & in Problematibus ſcriptum eſt, cur pati magis quàm agere turpius ducatur:fateriq; magis uerecundentur:cauſa ex Aſtrologia clara eſt,quoniam orientales ſtellæ agere ſignificant & palàm, occidentales autem occultè atq; pati.Secunda comparatio eſt Saturni & Iouis:Saturnus facit omnia fœda & turpia, & impura, non tamen adeò palàm,ut Mars, quia Saturnus frigidus eſt,Mars uerò calidus. Iupiter autem omnia moderatiora reddit,cùm ſit undequaq; utilis & beneficus. Tertia comparatio eſt Mercurij,

qui propter tot multiplices orbes, támq; uarios motus & humilitatem naturæ abſcondit, detegit, miſcet, uariat omnia: & niſi metus adeſſet, ſatis palàm faceret. Inuenit etiam mille modos inuſitatos libidinum: eorum propriè author, qui olim Spintriæ uocabantur.

Circa quod notandæ ſunt duæ regulæ, quarum prima eſt Haly, ſcilicet quòd omnes regulæ dictæ de morbis corporis aut uitijs, ſeu morbis aut uitijs animi, ſeu ſanitate utriuſque, ſeu de uita, filijs, honoribus, diuitijs, atque alijs rebus, intelliguntur eodem modo in progreßionibus, ſeruatis tribus conditionibus. Prima eſt, ut non repugnet natiuitati talis effectus omnino. Secunda, ut directio ſignificet talem effectum generaliter. Tertia, ut adſit in progreßione propria ſignificatio talis effectus: tunc in illa progreßione eueniet res ſignificata, quæ rarò tamen erit perpetua. Exemplum, in noſtra genitura, non eſt repugnantia lucri: anno 51 peruenit Iupiter ad quadratum Solis & trinum Lunæ, & Sors ipſa per directionem etiam ad ſextilem Solis & oppoſitum Martis & quadratum Lunæ, & ſignificabat generaliter itinera propter aſcendens, & bonum in rebus ad fortunam pertinentibus: eodem igitur anno Luna fuit propè Iouem & Iupiter in trigono Veneris, & Mars in quadrato Lunæ. Præſtitit igitur iter illud prolixum & honoratum, in quo fui cum Regibus & Principibus, & accepi multa dona ab eis: & propter quadratum Martis & directionem ad oppoſitum eius partis fortunæ: Et quia Luna in natiuitate eſt in quadrato Martis, ſignificat pericula ab aquis, & ab hominibus, & maximè quia Luna eſt cum capite Gorgonis in uno circulo. Aliud exemplum: aliquis non habet indicia, quòd non poßit eſſe dæmoniacus, contingit quòd per directionem Solis aut Lunæ, aut aſcendentis ſignificatur morbus eo anno: in illo anno Luna cadit in ſeptimam profectionis oppo-

ſita

ſita Soli, & Mars eleuatur ſupra illam in eodem angulo: Tunc ille fiet dæmoniacus eodem anno, & poſſet etiam mori ex illo morbo & ſanari iuxta magnitudinem detrimenti. Quòd ſi natiuitas repugnet & reliqua maneant, incidet in magnum morbum illi affinem, ut conuulſionem uel iram. Si uerò natiuitas non repugnet ſed directio deſit, ſignificans generaliter bonum uel malum, tunc apparebit aliquid, ſed erit exiguum. Si uerò directio generaliter ſignificet, & genitura non repugnet, progreßio autem ſit contraria, uel reuolutio, erit ſicut dictum eſt ſuperiús. Memineris etiam, quòd cum directio & progreßio in unum contra natiuitatem conſenſerint, apparebunt eo anno quædam umbræ talis effectus, non autem ipſe effectus, qui per directionem & reuolutionem ſignificabatur.

Secunda regula in ſciendo quemcunque effectum, dirige ſemper ſignificatores poſitos à Ptolemæo in tali cauſa. Veluti, uolo ſcire ſtatum animæ, dirige Lunam & Mercurium pro rationali, & Solem & Lunam pro inferiore anima, & primos duos ad Saturnum & Martem, & ſecundos ad Martem & Venerem. Et ita pro morbis corporis Solem, Lunam & aſcendens ad maleficas: Recordando quòd Mercurius perſæpe cum ab initio fuerit in aſpectu inimico ſignificatorum, aut dominus loci oppoſiti eorum, aut in aſpectu amico maleficarum, aut dominus loci earum, aut ipſæ maleficæ dominæ loci eius, tunc ipſe habet uim maleficæ. Et hæc regula de directionibus ad unguem etiam eſt intelligenda de progreßionibus.

FINIS TERTII LIBRI.

CLAVDII PTOLEMAEI MATHEMATICI DE IVDICIIS, LIBER IIII.

Caput primum, quod eſt Procemium.

TEXTVS I.

QVę igitur genituram pręcedunt illive cõnexa ſunt, amplius ea quoq;, quæ eam comitãtur, cuiuſmodi ſunt vniuerſæ animi & corporis conſtitutionis propria, hæc ferè ſunt, quæ diximus. Eorum verò quæ aliunde accedunt & deinceps explicandorum primus eſt de opibus & dignitate, exiſtimationéq; nati ſermo. Cohæret enim, vt rerum poſſeſsio ijs, quę corpori propria ſunt, ita honoris, quæ ad animum pertinet.

COMMENTARIVS.

Cap. 3. *QVatuor propoſuerat ſuperius tractanda: ſcilicet genituram antecedentia, ut parentes, & connexa, ut ſexum ac numerum, concomitantiáq; ut uitam, formam, mores, & de his omnibus tractauit ſimul, & de his,*

quæ

quæ & præcedere poſſunt & ſequi, uelut de fratribus: nunc reliquum eſt, ut de his quæ ſequi tantùm ſolent: uerumtamen, & de hac diuiſione aliàs dictum eſt, dum doceremus ex Ptolemæo quadruplicem tractationem principiorum, uniuerſalium, connexorum, & ſuccedentium, quæ fermè ad fortunam pertinent. Nam de primis tribus dictum iam eſt, de quarto autem in hoc libro iam dicemus.

Hic Haly docet oportere philoſophum eſſe, qui rectè uelit iudicare, generaliáq; præcepta cognoſcere atq; intelligere diligẽter, aliter operam omnem fruſtrari. Idq; rectè omnino dictum. Nec debere quenquam dubijs uerbis polliceri, aut prædicere, ſed clarè atq; perſpicuè, & ſingulariter, quæ futura ſunt. Itaq; & generalia ſcire oportet, et in philoſophia eruditiſſimum eſſe, nec hæc ſufficient niſi duo alia etiam cognouerimus: quorum primum eſt de conſuetudinibus proprijs gentium atq; hominum, uelut de ira Germanorum, Parthorum feritate, mercatorum bonis uerbis, artificum mendacijs, talibúſq; innumeris. Secundum eſt, ut ſciamus quomodo homines generalibus effectibus ſubijciantur: Nam multi occiduntur abſque ſignis uiolentæ mortis: multi iuuenes moriuntur, qui ad ſenium peruenire debuerant: multi ditantur abſq; diuitiarum ſignis. Vt uerò huius ultimi exemplum afferamus, nam de alijs ſuprà locuti ſumus & de omnibus malis, dicamus de hoc uelut & de honoribus, & magiſtratibus atque alijs bonis, quod certum eſt amicos non decerni ita à genitura, ut quis eos ab initio, qui futuri ſint, et quales dignoſcere queat. Conſtat autem, quòd amici principes & diuitias, & honores, & magiſtratus afferunt. Igitur contingit, quòd ex amicitia (quæ ex genitura deprehendi qualis futura ſit non poteſt) homo natiuitate ſatis humili ad magnos ſtatus perueniet. Sicut contingit de Maximiliano Stampa, qui cùm haberet infelicem geniturã, quia tamen inter illam & genituram Fran-

ciſci ſecundi Sfortiæ Ducis Mediolani fuit cõmutatio, factus eſt ditiſsimus, honoratus & potentiſsimus, in alijs rebus tamen infeliciſsimus: quia genitura talis erat & nõ fuit in alijs commutata. Et *ſimiliter quarta genitura, licet ſit per ſe felix, eò tamen eſt felicior, quò aſcendens ſuum & fortunæ partẽ alternatim cum fortunæ parte & aſcendente primæ cõmutat.* Rurſus *genitura* Ludouici Ferrarij *per ſe egregia eſt, quoniam tamen* Lunæ *locus illi eſt, nobis aſcendenti proximus, &* Iouis *loco, adiutus eſt à nobis.* Et *hoc eſt, in quo plus habet* Fatum, *quàm* Aſtrologia. Hæc *autem commutatio cum* Principibus *pars eſt, & ſimilis ei, quæ eſt cum generalibus conſtutionibus.* Nota *igitur, quòd ſi generales conſtitutiones debiles fuerint, exaltabuntur ſolùm qui bonas habent genituras & cõmutant loca principalia.* Si *uerò ualidiores, qui commutant nec repugnantem bonis habent genituram.* Si *adhuc ualidiores, qui præclaras habent genituras & cõmutant in proceſsibus.* Si *uerò ualidæ multùm fuerint, quicunq; commutant ex proceſsibus.* Si *uerò adhuc fuerint potentiores, qui bonas genituras habent omnes, etiã ſi non commutent.* Vltimò, *cùm fuerint ualidiſsimæ conſtitutiones, omnes eius loci exaltabuntur, ut in* Mecha *propter* Mahumeti *aduentũ.* Ita *in cladibus & peſtilentijs, omnes moriuntur, quando conſtitutiones ualidæ fuerint admodum, quibus ſolùm aſcendens abſq; auxilio* Apheta *fuerit, etiã ſi nullo modo cum conſtitutione concordauerint.* Hæc *igitur cauſa eſt, cur qui infelices habẽt genituras, modò non ſint uiolentæ, & biothanatæ, debẽt adhærere* Principi. *nam ſi concordauerint, poterunt eſſe felices, ſi non concordauerint, nihilominus non fiunt deteriore conditione, cùm etiam ſi non adhæſiſſent infelices futuri erant.* Contrario *igitur modo, qui ſolùm aſcendens* Aphetam *habent, omnes calamitates generales uitare debent.* Quod *autem dixit (* Eorum *uerò) declarat ordinem dicendorum hoc argumento:*

ſicut

ſicut tractatio de corpore, præcedit tractationem de animi qualitatibus, ut ſuperiùs uiſum eſt, ita tractatio de opibus tractationem de honore: nam ita ſe habent opes ad corpus, ſicut honor ad animum. Sicut enim opes exornant corpus, ita honores animum.

Caput ſecundum.

TEXTVS II.

De nati fortunis.

QVæ igitur poſſeſsionis ſunt, à Sorte ſiue parte fortunę petenda, ſunt tantùm illa, ob quam Solis à Luna diſtantiam ab horoſcopo abijcimus tam in diurnis, quàm nocturnis geniturìs, propter eas, quas, vbi de vitæ ſpatio egimus, cauſas attulimus.

Magna fortuna in genituris octo modis habetur quo ad diuitias. Primus eſt, cum Sors cum Ioue bene fortunato coincidit, tunc enim undique diuitiæ affluunt. Secundus, cùm Venus eſt in cœli Medio, præſtat enim beneuolentiam, elegantiam, ſermonis gratiam popularem, morúmque facilitatem, unde opes affluunt. Tertius, cùm Iupiter in ſecundo loco extiterit: Cœli enim Medium trigona radiatione aſpicit, ad horoſcopúmque aſcendit. Cùm igitur non poßit uitæ fauere, fauet proximiori rei uitæ, ſcilicet diuitijs, quibus uita, incolumitas, honores, amicíque habentur. Quartus eſt, cùm Luna fuerit in aſcendente. Facit enim accommodatos, & negotijs tractandis faciles. Quintus Sol in occidente, illuſtrat enim aſcendens ex aduerſo radijs temperatis, facítque graues atq; iucundos, quo nihil melius eſt in homine. Sextus eſt defluxus Lunæ & applicatio accõmodata: cuius ratio

ſtatim

ſtatim ſubijcietur. Septimus eſt coniunctio Iouis cum Venere, uel Capite Draconis, uel Luna, uel fixa ſtella benigna, uel fixa ſtella benigna cum Sorte, uel Sole, uel Luna & maximè in angulis. Octauus, commutatio Sortis aut luminarū, aut aſcendentis cū fęlicibus genituris, ut in præcedenti capite diximus.

Clarum eſt autem, quòd diuitiæ multis cauſis ſequuntur, præcipuè ob honores. Quis enim honoribus & magiſtratibus fungi poteſt, qui non diteſcat, niſi ſit alter Ariſtides, Phocion, Cato? Sequuntur etiā ob induſtriam, mortem affinium, gratiam principum, artis excellentiam. Cùm igitur ita ſit, quæcunque ingens aliquod bonum pollicentur, pollicentur & diuitias: ut in ſexto & ſeptimo modo.

TEXTVS 111.

Videre igitur oportebit eos, qui ſigni hac ratione inuenti gubernationem ſibi vendicant, vt valeant, an commodis & familiaribus in locis ſint, ſicut in principio diſſeruimus. Amplius conſulendæ ſunt ſtellæ, quæ eis configuratæ ſunt, aut ſupra eos euectæ eiuſdem ſectæ aut contrariæ.

Non ut in animi qualitatibus, ſemper ſtellas quæ ſupra dominos loci eleuantur refugit, ſed ſolùm cùm contrariæ fuerint dominis, quæ ſupra illos eleuantur. Cauſa eſt, quia in animi qualitatibus immoderata omnia mala ſunt, ut nimia bonitas aut improbitas: non ſic in diuitijs, quia nullus exceſſus nocet. Oportet igitur & dominos loci, & qui ſupra eos eleuantur bene diſponi, atq; inuicem conſentire. Quamobrem ſi eleuentur ſtellæ, quæ conſentiant cum dominis Sortis, etiam melius eſt, quàm ſi ſolæ ſint, quæ dominantur. Et ob id rarò contingit, ut præclaro ingenio & liberali euadant ditiſſimi. In locis commodis igitur à Sole, à mundo atq; familiaribus. Vt

orien

orietales à Sole in angulis, uel ſaltē ſecūdo uel undecimo loco, quòd hi ſuccedant alteri nobiliorū angulorū: alterū aſpiciāt amico aſpectu in domo, altitudine, uel alia propria dignitate.

TEXTVS IIII.

Si validi ſunt ij, qui fortunæ Sortem guber nant, diuites efficiunt, maximè ſi à luminibus teſtimonio familiaritatis corroborentur.

Diuitiæ ſplendorem magnum afferunt apud mortales, & ob hoc indigent & iuuantur teſtimonio luminarium, non ſic filiorum multitudo aut ingenium. Status igitur diuitiarum ex quinq; rebus habetur. Prima, ut domini loci Sortis ſint à Sole orientales. Secunda, ut in angulorum centris. Tertia, ut in proprijs dignitatibus. Quarta, ut Planetæ qui ſuper ipſos eleuantur, cum eis concordent. Quinta, ut domini loci Sortis cum Sole uel Luna conueniant. De conuenientia autem ſuperiùs qualis ſit, & quot modis fiat, dictum eſt. Planetæ igitur dominantes Sorti in angulis, maiores dant diuitias, quàm in proprijs dignitatibus: Sed eò minus ſtabiles, quò celeriùs ex angulo Planeta exit, quàm è proprijs dignitatibus, etiam ſi finis extiterit. Loquitur autem hìc propriè de diuitijs omnibus, præterquàm paternis: nam illæ in certis regionibus ad filios neceſſariò deueniunt, maximè natu maiores: & præcipuè Feuda uocata, ut arces. Quid ſi ubi primogenitus Feudis ſuccedit, ut in Gallia & Scotia, natu maior habeat dominos Sortis oppreſſos, ſecundus autem natu, uel tertius, illuſtres, & à luminarium conſortio etiam firmiores factos, dicemus legem humanam plus poſſe quàm cœleſtem in talibus, uelut contraria ratione in his, quæ ad animum & corpus pertinent, cœleſtē plus humana. Nihilominus primogenitus Feudi reditus pignori ſemper habebit datos, contrà alter reditibus aliunde acquiſitis affluet. Antequàm tamē primogeniti conditio

ditionem ſuperet ut æquet, non paruo tempore indigebit quantumuis feliciſſimè natus. Nam & lex primogenitorum ad generales pertinet conſtitutiones.

Sortem igitur ſub Solis radijs latêre parum aut nihil refert ad malum, ſicut & cum Luna eſſe ad bonum, dominum autem plurimum, ſub Sole tamen propriè, ſi bene fuerit conſtituta, publica præmia & Regum dona pollicetur: ſicut in Solis quadratis & magis oppoſitis iacturam & amiſſionem bonorum ob fiſcum. Similiter Sub Luna, cùm Sol in aſcendente fuerit, uitam robuſtam, & incrementa patrimonij ex contractatione cum hominibus decernit. Et ſi in trigono Lunæ, aut ſextili fuerit bene collocata, & per rationes publicas. Velut in oppoſito eius, aut quadrato in ſignis non familiaribus iacturas ex contractationibus publicis & conductione. Sol enim adminiſtrationes & magiſtratus ſignificat, Luna eos qui conducunt opera publica. Idem uerò & certiùs continget, ſi loco Sortis illius domini ita fuerint collocati. Sed dices, Ptolemæus uult quòd dirigamus Sortem pro habendis euentibus diuitiarum, hic omnia tribuit dominis Sortis, & non loco? Reſpondeo, oportet intelligere ipſum per ipſummet. Cùm uult, ut dirigamus Sortem, oſtendit debere tamen conſiderare dominos illius principaliter, non locum ex hoc capitulo: Cùm hic dicit conſiderandos eſſe dominos, oſtendit ex Capite ultimo quarti libri, habendam eſſe ipſius loci conſiderationem. Vnde qui occurrunt in directione etiã radijs quadratis, aut oppoſitis, ut ibi docet, ſunt adminiſtratores loci. Attamen ſi ab initio fuerunt contrarij, puta domini loci oppoſiti, nocent. Qui uerò nocent ab initio, utpote ſi Sors ſit in Scorpione, & Sol in Tauro paribus gradibus, Sol non nocet Sorti, & hoc bene nota, ſed eſt illi inimicus, ita ut cùm directione uel proceſſu uel per ingreſſum deuenerit dominium Sortis ad Solem, bona deuoluentur ad fiſcum. Non ergo Sol

nocet

nocet Sorti, quia ab initio radijs oppoſitis illam afficiat: ſed quia cum radijs oppoſitis illam afficiat, ubi ad illum deuenerit dominium, offendet illam, non quæ eſt in radice, ſed directione, uel proceſſu, aut ingreſſu. Hoc autem tantum intereſt, quòd ſi Sors afficeretur perpetuò, paupertas & detrimenta ſignificarentur, ſicut ſi domini malè afficerentur. Non affecta autẽ Sorte ſic, ſed ſolùm inimicis Planetis in occurſationibus detrimẽta ſolùm eueniũt nõ ſemper. Idẽ de beneficis.

Eadem uerò regula, ut dixi, in proceſſibus tenet. Sed etſi ſecundum locum & Iouem conſiderabis, multúmq; illis tribuas, non errabis. Aliter me nihil lucratum omnino fuiſſet neceſſe, cùm tamen non tam parum ſum lucratus, quàm parum mihi ex lucro ſuperfuit. Si igitur ad partem fortunæ reſpicias, Venus, Mercurius & Saturnus in octaua genitura illi dominantur. Qui cùm ſint concordes, & in proprijs locis, & abſq; maleficarum teſtimonio, ſtabiles & nunquàm defuturas opes decernunt. Quia tamen abſque teſtimonio luminarium & in cadentibus locis omnes, paucas & minùs, quàm mediocres. Et ita ſemper fuit.

TEXTVS V.

Verùm Saturnus diuitias largitur per ædificia, nauigationes, agriculturam. Iupiter per ea, quæ ipſi concredita ſunt, per præfecturas, per ſacerdotia. Mars per militiam & exercitus ductationem. Venus amicorum & fœminarũ donis, & beneficijs. Mercurius per eloquentiam & negotiationem. Peculiariter autem Saturnus fortunatum Sorti conciliatus, ſi cum Ioue configuratus fuerit, hæreditates donat, maximè quando in ſupernatibus angulis hoc acciderit Ioue occidente

in

in bicorpori ſigno, aut applicationem ad Lunam habente, tunc enim ad liberorum procreationem deducti, alienorum hæredes ſcribuntur.

Quod per ſe ſignificant, claru͂ eſt. Cùm uerò nihil ſit, quod adeò & repente et multùm diuites reddat homines quàm hæreditates, ob id cauſam huius tam conſpicuæ rei & ab hominibus deſideratæ docere uoluit. Magnarum igitur opum & tardè uenientium ac cum multis difficultatibus, duos Planetas maximè diuitiarum ſignificatores cauſas eſſe docuit & tardos: hi ſunt Saturnus & Iupiter. Et quia per hæreditatem bonum hæredi & malum morienti aduenit, Saturnus pro malefica, Iupiter pro benefica aſſumendus eſt, et hæc eſt prima conditio. Secunda, quòd ambo ſint in angulis ſuperioribus: quia hæreditates ſunt res magnæ, & conſpicuæ præſertim integræ, & locupletum, ideò ut ſint magnæ, indigent locis potentibus, quales ſunt anguli, & conſpicuæ indigent angulis ſupra terram, qui ſunt cœli Medium & occidens. Occidens propter mortem eius qui hæreditatem relinquit, cœli Medium ob magnam felicitatem. In occidente Iouem, in cœli Medio Saturnum conſtituit. Hæc enim eſt ars Ptolemæi, ut commutationem & participationem maximè obſeruaret. Cùm enim hoc ex concordia Saturni & Iouis prouenire deberet oportet ut alter alteri cedat mutuò, ut etiam mortales in conſilijs facere ſolent. Quòd ſi omnino in talibus angulis non eſſent, ſed puta in undecimo loco pro cœli corde: legata pro integris hæreditatibus, & in nono minora etiam ſignificaret: idem in octauo pro accidente. Id uerò ad ſecundu͂ pertinet neceſſariu͂. Tertium eſt, ut Iupiter in ſigno ſit communi uel Luna illi applicet, uel ab eo ſeparetur. Hoc enim ſignificat duo in unum coëuntia. Fit autem multis modis. Vnum enarrat conſuetum.

Lacedæmo

Lacedæmoniorum tempore, uir infœcundus deligebat iuuenem, qui cum propria uxore concumberet, itaq; filius natus duos habebat patres, legitimum non naturalem maritum matris. Et naturalem non legitimum, iuuenem à quo erat procreatus. Mortuo legitimo, naturalis cum filio ſuccedebat. Alius modus hoc tempore honeſtior: frater permittit fratri, ut uxorem ducat, filiiq; & ipſe maiori in hæreditatem tum lege, tum conſenſu ſuccedunt. Alius modus, duo contrahunt fraternitatem, & eorum altero mortuo alter ſuccedit. Vt Mediolani Marcus Antonius Iacobo Baldouino, quos ambos nouimus. De alijs forſan etiam intelligit, qui adulterini filij à matribus coniugi ſupponuntur. Eodem modo alias miſtiones interpretaberis. E quibus eſt, quòd Saturnus Marti commiſtus eos facit Chirurgos optimos, ſi bene diſpoſiti ſint, & eorum alter opificio præfectus.

TEXTVS VI.

Ac ſi quidem ſtellæ eiuſdem ſectæ cum ipſis gubernatoribus, gubernationis teſtimonia ipſæ contulerint, poſſeſsiones illabefactatas conſeruant. Si verò ſtellæ contrariæ ſectæ eleuantur ſupra loca dominium exercentia, aut ijs ſuccedunt, labefactationem ſignificant futuram bonorum.

Iſtud totum declaratū eſt ſuperiùs. Si enim dominis opum maleficæ felices concordent, rapinis aßiduis opes augebuntur. Si diſcordent, à latronibus, furibus & publicanis diripientur. Si fortunæ cauſæ diſcordent, iudicijs peribunt. Si auxiliabuntur, iudicijs & fide augebuntur. Proprium autem eſt Marti & Veneri, diſperdere opes. Mars per rixas & ludos, & uenationes ac dilapidationes: Venus ob luxū, ſcorta, delitias, incuriam, ueſtes, & talia. Saturnus cum Marte &

Mercurio facit Alchymiſtas. Qui tandem in monetæ adulterinæ fabricatores tranſeunt, plerūq; pœnas dantes. Et ſcias, quòd Saturnus ſolus propriè paupertatis, imò mendicitatis author eſt: ut Iupiter non ſolùm diuitiarum, ſed opum & affluentiæ.

TEXTVS VII.

Cuius euentus tempus in genere accipere licet ex ſtellarum id efficientium ad angulos, & ſuccedentia loca, an nutu.

Annuunt ſiue innuunt tempus generale ſtellarum tam dominarum, quàm ſuper eas eleuatarum conſtitutiones ad angulos. In angulis in iuuentute, in centris ſtatim: in ſuccedentibus media ætate: in cadentibus ſerò, & in ſenectute. Vnde, etiam in cadentibus habentes fortunarum ſignificatores non omnino de diuitijs deſperare debent: Verùm cùm etiam hæc ætas ſit breuis & inepta laboribus, in paucis admodum id contingit, & etiam plerunq; parum. Itaq; pauci ſunt, qui ſi ad ſummam ſenectutem perueniant, non uideant uariam in diuitijs fortunam. Idem uerò dices de occidentalibus quartis & orientalibus mundi. Et rurſus de earum ſitu in comparatione ad Solem. Manifeſtum uerò eſt, quòd pro proprijs temporibus in Sorte profectionem & directionem obſeruare Cap. vlt. *conuenit, ut infrà docebit, non dominum illius: ita ut generalia tempora dominis, propria locis ipſis tribuantur.*

Sed dices, Quónam pacto aliquis ex ſceleribus diues fiet, cùm neq; beneficæ ſcelera ſignificent, nec maleficæ bene diſpoſitæ? Sed uelut cum Saturno Mercurius Architecturam, & cum Marte fabrilem excellentem. Malè autem diſpoſitus maleficus, miſeriam nuntiat: nullus igitur locus diuitijs ex flagitijs comparandis relinquetur, cùm tamen plurimi ſic ditentur etiam in immenſum: Vt illud Iuuenalis:

Crimini

Criminibus debent hortos, prætoria, menſas,
Argentum vetus & ſtantem extra pocula caprum.

Noſtra autem ætate non minùs, quàm antiqua ſunt frequentes. Reſpondeo maleficas potentes & bene diſpoſitas hoc facere. Nec artem ſignificant, niſi dominæ ſint opificij. Cùm uerò multitudo opum paratur, neceſſe eſt, ut dictum eſt, de hæreditate, beneficam maximè autem Venerem fauere, etiam ſi ſcelere id fiat. Nam malefica ſcelus, Venus autem acquiſitionem opum ſignificat. Quòd ſi nulla adſit benefica, maleficæ uerò opificium non ſignificent, & ſint extra proprias dignitates, ualidæ tamen in angulis, tunc puro ſcelere & à legibus uetito diuitias parabunt. Quamobrem tales diuitiæ rariſsimè perſeuerant, diuturnæ ue ſunt. Vt cùm furto, latrocinio, moneta adulterina, falſis teſtamentis, paratur res. Duobus uerò modis res ſcelere paratur, & non à legibus punito, uelut fœnore, iniuſtitia, ſeplaſia, aliiſq; in tertio de ſapientia, technis, dictis: uel cùm maleficæ opificio non præſidentes fuerint ualidæ & bene affectæ, ſine fortunarum teſtimonio: uel cùm ualidæ fuerint, & malè diſpoſitæ, cum teſtimonio fortunarum. Maximè uerò opes parabuntur, ſi ualidæ & bene diſpoſitæ fuerint maleficæ cum fauore beneficarum. Maximè autem in diuitiarum acquiſitione concurſus, et in genitura & in temporibus obſeruare expedit.

Caput tertium.

TEXTVS VIII.

De fortuna honoris & dignitatis.

QVæ ad dignitatem et ad hanc beatitatis partem pertinēt, à luminarium ſtatu & ſatellitum aſtrorum accipimus, obſeruantes eorum familiaritates. Nā ſi in maſculinis ſignis fuerint ambo

lumina, et in angulis, ſiue alterum horum maximè conditionarium & ſtipatum quinq; erronibus erga Solem quidem matutinis, veſpertinis verò erga Lunam, reges erunt qui naſcentur.

Septem genera ſtatus hominum quaſi extrema inuicem, quòd maximè diſtent declarat: per ea reliqua omnia, quæ infinita ſunt intermedia, nobis inſinuans. Nec *comparando loquitur, ſed ſimpliciter, ita quòd etiam filius ruſtici hanc nactus geneſin, modò uiuat, ad regnum perueniet.* Vt *autem intelligamus ueritatem huius rei, debes ſcire, quòd luminaria in maſculinis ſignis ſimul eſſe contingit ſecundum diſtributionem ſingulis quatuor hominibus, & cum hoc habere* Venerem *&* Mercurium *orientalem ſingulis 16 hominibus. Sed de Saturno, ut ſit in primo ſtatu, cùm habeat quinq; ſtatus ſingulis 80 hominibus.* Igitur *ut habeat tres ſuperiores in primo ſtatu ſingulis 2 mille hominibus continget.* Vt *uerò ſit in angulis, continget ex 6 millibus uni.* Igitur *per ſtatum* Regium *intelligit ſtatum eius qui præſit 3 millibus hominum.* Nam *cum de* Luna *uel* Sole *loquatur, ad dimidium numeri reducitur.* Intelligit *ergo per reges regulos, more antiquorum &* Arabum, *qui* Reges *faciunt atque appellant unius oppidi dominos.* Quales *ſine numero ſunt nunc in* Africa *&* India.

Itaq; Ptolemæus *hoc in negotio maximè obſeruat rerum ipſarum rationem. Cùm enim ſub eadem non ſolùm Saturni &* Iouis *coniunctione, ſed etiam Solis &* Lunæ *innumeri naſcantur, quorum uaria eſt fortuna, rem hanc ad momentum tranſtulit.* Nam *qui in angulis ſunt* Planetæ, *plurimum poſſunt, quòd res hæc breuiſſimo tempore duret.* Eóq; *magis, quò in ualidioribus angulis ſcilicet aſcendente et* Medio *cœli:*

Et in

Et in eorum centris.Hoc autem ut rariſsimum eſt, & in immenſum augetur & excreſcit, donec aſcendente luminari in ipſomet fuerit centro, non ita facilè quenquam ad regnum magnum admittit. Ergo Ptolemæus hic per angulos ſimpliciter intellectos, etiam Regulos decerni proponit. *Quòd ſi non in angulis ſolùm, ſed etiã in centris eorum fuerint ambo luminaria, tunc de magnis regibus intelliget. Atq; ita ſermo hic de primo ſtatu omnium regum, qui tamen non ſunt ſupremi, ut* Rex Gallorum, *aut* Hiſpaniarum, *uel* Turca, *uel* Anglorum, *uel* Pannoniæ, *& multò minus de* Cæſare, *qualis eſt noſter, eſt intelligendus. Pro regis nomine autem hic ſi Principem dicas, iuxta conſuetudinem noſtri ſeculi, clariùs rem percipies. Erunt ergo tales* Reges, *ut* Comes Flandriæ, Dux Auſtriæ, Dux Mediolani, Rex Bohemiæ *ſolius, & hi inter maximos huius ſtatus, ut etiam* Rex Aragonum, Dux Florentiæ. *Inter mediocres autem* Reges *huius ſtatus,* Dux Ferrariæ, Dux Mantuæ. *Inter minores,* Princeps Biſignanæ, Princépſq; Salerni, Dux Parmæ. *Inter minimos autem comes* Vgubij, Marchio Iſtonij. *Iam igitur habes, quid per* Reges Ptolemæus *intelligat, & quomodo: nunc modò cauſam ſententiæ illius exponamus. Luminaria in hoc caſu obſeruat, quòd dignitates Regiæ omni hominum generi imperent: non ſicut alij Planetæ, ſic & luminaria certo hominum generi præſunt, ſed generaliter omnibus. Nam Saturnus infimæ plebi, Iupiter diuitibus & magiſtratibus, Mars militibus & artificibus durioribus, Venus mulieribus & mollioribus artificibus, Mercurius ſtudioſis. Quod uerò in maſculinis ſignis ſint, hoc facit, ut efficaciores & promptiores ad negotia obeunda euadant. Quo etiam docemur nihil tam facere ad honores & dignitatem retinendam, quantum efficacia & promptitudo in negotijs. Hæc autem ut ad regnum utilia un t, non tamen in alijs rebus adeò. Nam primùm malos mo-*

res in Venereis præſtat plerunque hæc conſtitutio, ſi modò Venus aſtipuletur, ut ſuperiùs uiſum eſt. Facit & aliorum contemptores & plerunq; boni & æqui. Et nil curantes, niſi quod ad magnitudinem ſui ſtatus faciat, & explendum deſiderium. Sunt enim tales immodici ſemper in cupiditatibus & actionibus ſuis. Nocet etiam, quo ad uitam Lunæ conſtitutio in ſigno maſculino. Ita nihil eſt ex quâq; parte beatum: multò minus Principum uita. De orientalibus uerò Planetis à Sole, occidentalibus à Luna, rationem ſuperiùs declarauimus. Similiter & de angulis. Ergo ſi in Regis filij genitura quæ dicta ſunt contingant, non ſolùm Rex, ſed maximus euadet Rex, & regnum ſuum tanquàm ad id munus natus ſumma cum facilitate tractabit.

TEXTVS IX.

At ſi ſatellites Planetæ vel in angulis ipſi fuerint, vel ad ſuperiorem cœli cardinem configurati, magnam decernunt & ſtabilẽ potentiam, orbiſq; imperiũ: quæ quidem maior erit felicitas, ſi hæ configurationes dextræ fuerint.

Si per orbis imperium intelligas totius orbis, abſurdum hoc erit, quandoquidem ne ullus unquàm toti orbi imperauit: neq; fieri poſſe, ut quiſquam imperet, in libris de Aeternitatis arcanis demonſtratum eſt. Sed nec de maiore parte, ut Cæſaris aut Alexandri Magni, cùm conſtitutiones hæ, quas hic Ptolemæus proponit, frequentes ſint, tales autem principes rariſſimi. Quod igitur anteà diximus de regibus paruis, hîc de magnis eſt intelligendum: Scilicet ut hæc conſtitutio Regem mundi, id eſt, qui titulos ferat totius aut maioris partis orbis, ſignificet: Quales, ut dixi, Cæſar, Turcarum Princeps, Aethiopum Rex, Rex Scytharum noſtro tempore magnus Cham dictus, Rex Gallorum, Rex Anglorum, Perſarum

Rex, Sophi appellatus, Cambaiæ, etiam aliique toto orbe celebres. Si tamen luminaria in centris præter id horum ſint angulorum, fient tunc Reges maioris partis orbis, ut olim fuit Auguſtus.

Illud etiam animaduertere decet, quòd Ptolemæi tempore, Romani Imperatores orbis hoc modo erant principes, ſed hoc à generali conſtitutione Imperij Romani ortum trahebat. Quo fit, ut ueriſimile ſit Ptolemæum uidiſſe genituram Auguſti, & Tiberij, quam habuerat Thraſibulus Mathematicus, & C. Caligulæ, & Neronis, & Claudij, & Domitiani. His enim omnibus ab aſtrologis prædictum fuerat imperaturos. Fuerant autem hi proximi ætati Ptolemæi et paulò ante illum. Credendum eſt igitur Ptolemæum obſeruaſſe in illis hoc commune, quod dixit. Similiter & forſan in genituris regum Perſarum, Xerſis, Artaxerſis, tum Aegyptiorum Ptolemæorum atque etiam Mithridatis Antiochiue & forſan Alexandri Magni. Nam non tamen abſolutè de mundi regibus pronuntiaſſet ſola ratione abſque experimento fretus. Fuit enim Ptolemæus magnus ſupputator, & temporum, & motuum aſtrorum, iámque condiderat libros Magnæ compoſitionis, ut in proœmio huius libri apparet. Itaque dictum hoc de mundi regibus, tum ad centra angulorum, tum ad conſtitutionem generalem illius ætatis referendum erit. Poterit enim iam maximum imperium in unum coiſſe, & hæreditario iure transferri in ſucceſſores, & tunc erit difficillimum alteri, qui ex ea familia non ſit, hoc obtinere. Poterit rurſus non coiſſe imperium in unum, ut Nini tempore, & tunc erit difficile, perfecit tamen hoc Ninus Aſſyriorum Rex, ut regnum maximè partis orbis occuparet. Sicut Alexander magnus Perſarum, quod iam uni familiæ tributum erat: licet Darius ille quem Alexander uicit, non fuerit è ſtirpe Xerſis uel Artaxerſis. Vnde difficilius

fuit Alexandro imperium illud occupare, quàm Nino: nam à generali constitutione ſub qua Perſarum Imperium coaluerat, Alexander prohibebatur. Difficillimum autem eſt generalem constitutionem à priuati geneſi, ut in ſecundo libro ſuperiùs docuimus, ſuperari. Quandoq; autem imperium coaluit in unum nulla certa familia dominante, ut Romanum poſt extinctum Neronem, qui Iuliorum ultimus fuit, & tunc longè facilius eſt ex geneſi imperium orbis aſſequi, ut Nerua, Traianus, Galba, Otto, Vitellius, Seuerus, Alexander, Seuerus Afer, Maximinus, multíque alij.

Sed iuremerito dices, Cùm eodem momento tot in orbe naſcantur, multi erunt totius orbis domini, quod & experimento & rationi repugnat. Imò neque unquàm uiſum eſt duos uel tres ad unguem unius ætatis, uel ſimul uel altero alteri ſuccedente maxima regna occupaſſe. Quod tamen neceſſarium eſſet, ubi uera eſſent, quæ à Ptolemæo dicuntur. Reſpondeo, quòd natura ordini uniuerſi prouidit, raróque tales primum eueniunt constitutiones: Et eorum qui naſcuntur tunc pauci ſuperſunt, quod ſuperiùs declaratum ſit, eos qui in centris habent luminaria, plerunque non nutriri, aut oblæſos eſſe uitiiſq; tum animi, tum corporis detineri. Vnde prohibentur à maximis non ſolùm negotijs, ſed ſæpiusetiam à mediocribus ac minimis. In eadē etiam regione non contingit fermè duos eodem momento naſci. Neq; ego in uita uidi duos, qui eodem horæ momento nati eſſent, nedū poſtmodum duos tam claris genituris. Plurimi etiam ab infantia pereunt propter parētum, ut uidebimus geneſes. Eorum uerò, qui tandem ſuperſunt eodem momento geniti ob natalium diſcrimen, alij quidem momento obtinent regnum, ut Seueri Afri tempore Albinus et Feſcenius Niger: Et Galieni tyranni triginta, quorum quilibet nomen Cæſaris uſurpauit: Alij uerò non per ſe aſſequuntur imperiū, ſed uices eorum, qui poſſident, gerunt.

Quod uerò ad textus explicationem attinet, difficile uidetur intelligere Planetas eſſe à Sole orientales, & in angulo cum Sole & ſub radijs non eſſe, niſi Sol in ipſius anguli extremo fuerit, quod uix ueriſimile uidetur, cùm tunc non ualidus eſſet, ſed imbecillis? Reſpondeo, quòd primò hoc in occidentalibus Planetis à Luna nullam habet difficultatem: Rurſus ſi ijdem in alio angulo præcedente fuerint, ut Sol in aſcendente, ſatellites in cœli Medio. Tertiò contingere poteſt, cùm ipſi cœli Medium reſpiciunt ex ſecundo loco uel tertio, Sol autem fuerit in imo cœli, uel ſatellites in duodecimo, Sol in aſcendente. Neque uetat quin in regionibus finitoris obliquioris Sol ſit ualidus in angulo, & in eodem uel quinque gradibus anterioribus: Planetæ & fixæ (nam & de his quando fuerint nobiles, intelligimus) appareant orientales in primo ſtatu & ualidiſſimæ, tamen maximè ob latitudinem. Quæ autem ſint ualidiſſimæ, docuimus in libris aſtronomicis. Neque etiam uetat, quin quando Planetæ ſub Sole fuerint, licet ſui ratione ſint imbecilliſſimi uiribus omnibus Soli traditis, regnum decernere non poſſint. Nam Sol uel Luna, ut in initio huius capitis docuimus, regnorum poſſunt eſſe authores, non alij Planetæ.

Cur autem dextros radios ſiniſtris præpoſuerit, non eſt, ut putat Haly, quòd generaliter ſint ualidiores, cùm ſuperiùs ſit declaratum inter Planetas radium dextrum eſſe imbecilliorem. Sed hìc cum loquatur de aſpectu Planetarum ad cœli Medium ad quam defertur non proprio motu ſed firmamenti, conſtat dextrum radium ſiniſtro eſſe ualidiorem: cùm de radijs loquimur Planetarum ad domos, cùm uerò ad Planetas uel fixas, ſiniſtri ſunt præponendi. Superiùs dictum eſt, quòd radij dextri contra ſucceſſionem ſignorum tendunt, ut ex Tauro in piſces, ſiniſtri ſecundum, ut ex Tauro in Cancrum. Cùm igitur motu primi mobilis Planeta,

qui eſt in Tauro in prima, uadat ad Piſcium locum in undecima, patet propoſitum. Vnde liquet Ptolemæum uelle, quòd Planetæ in hoc caſu ualidiores ſint in duodecimo loco, quàm octauo, in primo quàm ſeptimo, in ſecundo quàm in ſexto, in tertio quàm in quinto. Ex his enim locis cœli Medium reſpicere contingit, licet nòn ubiq; gentium, nec ſemper.

TEXTVS X.

Si verò alijs ita habentibus Solus Sol in maſculino, Luna verò in fœminino ſigno & angulare alterum lumen ſolùm extiterit, duces tantùm naſcuntur vitæ, necíſq; domini. Si ad hæc ne laterones quidem Planetæ angulares fuerint, neque cum angulis aut configurati, magni tantummodo & natalium ſplendore conſpicui, aut præfecturis, aut exercituum ductationibus, minimè verò ducatibus illuſtres. At ſi luminaria quidem in cardinibus non ſint, cardinales tamen ſatellites Planetæ extiterint, aut cum angulis configurati, in illuſtrioribus quidem dignitatibus non conſtituentur, in ciuilibus tamen hi promotionibus, & in ſui generis vitæ mediocritate excellent. Si neque ſtipatrices ſtellæ cum angulis coniunguntur, obſcuros homines & nullis honoribus promouentes decernuntur. Extremè verò abiecti & infelicibus animis naſcuntur, quibus neutrum luminare in cardinibus, neque in maſculino ſigno reperitur, neque ſtipatur à beneficis.

Decla

Declaratis duobus ſtatibus principalibus, quorum præcedens eſt ſublimis, & potentiſſimus, nunc declarat quinque alios ſtatus. Nec in ulla alia cauſa tam diligẽs fuit Ptolemæus, quàm uitæ, & hac. Vitæ quidem, quòd ea ſit omnium aliorum fundamentum: & etiam, quòd pulcherrimum de Aſtrologo exemplum præbeat. Honorum uerò, quòd illis omnia bona ſuccedant, diuitiæ, amici, gloria, coniugia nobilium, inde, ni ſteriles fuerint, præclara ſoboles. Denique poſt corporis incolumitatem felicitas in humanis gloriæ comes eſt. Et quanquàm Ariſtides & Phocion & Camillus, & Cincinatus & Fabritius & Scipio maior, & alij multi honores adepti ſint maximos cum ſumma paupertate: conſtat tamen potuiſſe illos, ſi uoluiſſent, omnino diuites eſſe. Phocion enim magna auri talenta, quæ ſalua authoritate accipere poterat, oblata ab Alexandro ſpreuit. Sic cuique horum occaſio affulſit diuitiarum, ſed illi glorioſius duxerunt tantos magiſtratus gerere in ſumma paupertate, quàm cum diuitijs: Non ſolùm ob raritatem, ſed quòd hoc eſſet certum teſtimonium ingẽtis uirtutis; datos honores pauperrimis, & ſingularis innocentiæ pauperes abdicaſſe ſe à magiſtratibus ſummis. Tertius modus à ſecundo differt, quod unum tantùm luminare habet in angulo ac in maſculino ſigno. Memineris uerò, ut dixi, hic loqui Ptolemæum de his, qui propria uirtute emerſerunt: Vt Frãciſcus Sfortia primus, Caſtrutius, Iacobus Triultius, Hieronymus Moronus, Iacobus Medices, omnes præter ſecũdũ, ciues noſtri. Non de his qui concordia cum potentibus genituris creuerunt, ut Coſmas Florentiæ princeps: qui partim ſucceſſione, partim conſenſu genituræ ſuæ cum Cæſaris genitura adeptus eſt regnum. Et Maximilianus Stampa conſenſu genituræ, ut diximus, cum genitura Franciſci Sforttiæ ſecundi iam Principis Mediolani. Itaque te iterum monuiſſe uolui quemadmodum de diuitijs feci: aliter uel in magnos incideres errores,

errores, uel falsò Ptolemæum damnares. Sicut enim contingit mori in magna clade multos quorum genituræ longam uitam pollicentur, & direpta urbe euadere pauperes, qui dominos Sortis in cœli Medio habent: Ita in conſtitutione communi uni genti quæ recipit principes ex una familia, contigit ex eadem cauſa, quæ eſt conſenſus genituræ cum communi illa conſtellatione, non ſimplex, ut quidam crederent, & egregiè rurſus deciperentur, ſed deductus per perpetuos concurſus directionum & progreſsionum ac reuolutionum, in quibus continua ſucceſsione fit commutatio locorum principalium, fieri quoſdam principes, quorum genituræ uix mediocri fortunæ ſufficere uiderentur. His igitur hoc contingit, ut ſi filij egregijs genituris ſuffulti ſuccedant, regnum non minus quàm uirtute partum roboretur & augeatur: Si uerò filij genitura patris genituræ ſimilis eſt, eiſdem artibus regnum retinetur quibus partum eſt, non tamen augetur: Quoniam iam deductio illa cum generali conſtitutione interrupta eſt. Si autem filij genitura diſcors ſit parenti, ut Dionyſij iunioris olim cum Dionyſij parentis, & filiorum Pyſiſtrati cum patre, & filij Periclis cum patre, & noſtra ætate Ferdinandi filij cum Alphonſo patre Rege Apuliæ & Neapolis, & Ludouici Sfortiæ cum Franciſci primi patris, ſemper regnum illud corruet, & filius eo priuabitur, etiam ſi pater non conſenſu, ſed uirtute parauerit. Quamobrẽ cùm plurimi ſunt filij, ſi Regnum habenti meliorem genituram & magis concordem cum genitura parentis, & hora, in qua regnum adeptus eſt pater, re ut aliâs dixi, & poteſtate non ceremonijs, tunc regnum illud proculdubiò in illa familia ſeruabitur. Et hoc eſt, quòd Ottomanorum familia tamdiu ſeruat regnum illæſum, quod fortiori & promptiori atq; efficaciori pater filio relinquit. Id autem ex experimento dignoſcit. Sunt etiam qui dicant peritos aſtrorum conſulere. Nã ea gens, ut par eſt, aſtra

dili

diligenter obſeruat ut audio. Quicquid ſit, ſi ea regula ſeruetur, regna nec transferentur nec deſinent. Quòd ſi plures habeat pater filios, & primus adeptus regnum, minus congruentem geniturã regno habuerit, & minus efficacem (nam ut dixi clarum eſt ſententiã Ptolemæi *eſſe regnũ efficacia conſtare) ſecundo aut tertio filio, tunc niſi concordent genituræ efficacioris cum principis fratris genitura, regnum illud proculdubiò euertetur.* Ideò *tutiſſimum regnum eſt in quo hæres regni eſt filius efficacior, ſeu qui habet genituram, ut dixi, cum illis tribus conditionibus, congruentẽ ſcilicet primi* Regis *geniture, primæ horæ, qua regno potitus eſt & luminaria in ſignis maſculinis & angulis, cum* Planetis *alijs orientalibus à* Sole, *uel occidentalibus à* Luna, *in angulis uel cœli* Medium *reſpicientibus.* Et *hæc omnia ut etiam* Haly *aduertit* Ptolemæus *incluſit in tertio libro in his uerbis (Et plurimum ualet in peculiarium prout uniuſcuiuſque conditio requirit caſuum decretis)* Et *in ſecundo rurſus ibi (Iam cum neceſſe ſit ſummitti imbecilliores naturas ualentioribus &c.)* Tex. 1. Tex. 2.

Quartus ergo ſtatus eſt (ut ad ordinem redeã) cùm unum luminare eſt in ſigno maſculino & in angulo, aliud in fœminino, & extra angulum. Idem fermè eſſet, ſed paulò debilius, ſi quod eſt in fœminino ſigno, eſſet in angulo, & quod eſt in maſculino, extra. Ex *hoc patet cauſa, quòd effœminati, ut* Sardanapalus, & Pathici, *ut* Heliogabalus, *non ſunt omnino idonei regno, quia tales habent ambo luminaria in fœmininis ſignis, ut in præcedenti capite uiſum eſt.* Et *ego cognoui principem muliebria patientem, & certè uiuus quod rarò contigit regno exutus eſt.* Et *hoc eſt uerum de regno, quod ſolum proprijs uiribus, non alia authoritate ſuffultum ſit.* Ex *hoc etiam manifeſtum eſt, cur plus poſſit ad amiſſionem regni effœminata conditio morum, quàm auaritia uel crudelitas.* Vt *etiam noſtra ætate in quibuſdam uiſum eſt.*

Quin

Quintus ſtatus ad unguem ad primã pertinet genituram, ubi nec Sol nec Luna in angulo eſt, Saturnus tamen & Iupiter & Venus in angulis. Hi ergo non nouum adipiſcentur regnum, ſed ſuam conditionem à parentibus relictam retinebunt, ſutor ſutoriam, eques equeſtrem, Senator Senatoriam, Rex Regiam: Et in ſui generis mediocritate excellent: inter compares, ſcilicet, ſutor inter ſutores diuitijs & authoritate præualebit: Rex inter reges ſapientia, diuitijs, apparatu rei bellicæ, obedientia, regníq; amplificatione.

Sextus ſtatus eſt eorum, qui ad honores non ſunt apti, ſed in ſuo genere ſunt obſcuri, atque quodammodo incogniti. Contingit hoc, cùm neq; luminaria nec ſtipatrices ſtellæ in cardinibus fuerint. Tales enim omnino abiecti & humiles ſunt inter ſuæ conditionis, ut dixi homines. Nec ex duodecim exemplaribus genituris ni fallor ullam excipere noſſem huic congruentem ſtatui præter noſtram. Status enim uniuſcuiuſque deſcribentur. Ex quo liquet non debere homines deſperare, maiora quàm pro aſtris expectentur, cùm Ptolemæus hos ſtatus ad hominum exiſtimationem ac cæcam fortunam referat, non ad eam, quæ ex uirtute oritur, gloriam, tum etiam honores. Itaq; cùm ego repugnantibus aſtris nomen quidem inter eruditos eſſem conſecutus, non tamen mihi pro tot laboribus, uel ſemel eligi ad ullum officium inter collegas collegij contigit: nec apud aliquem principem in aliquo eſſe gradu, cùm tamen tot nebulones dignitates apud illos ſint conſecuti. Et qui omnino non ſolùm imperiti ſint & habeantur, ſed etiam in opere infelices. Vt contrà de nobis cuius doctrinam non ſolùm fatentur, ſed opera admirantur, & tamen conſuetudinem, mirum certè dictu, non ſolùm negligunt, ſed abhorrent. Ita liceat nobis aſtrorum uim non ſolùm fateri, ſed admirari. Si ad cauſas inferiores referas, uix queas inuenire. Sunt maleuoli, ſunt inuidi: nemini deſunt obtrectatores

tores & qui uerè habeant illis, quod obijciant, cùm mihi non poßint. Sunt alijs amici & qui laudarent, at nec mihi defuerunt. Quid igitur? ex aſtris hoc eſt. Quo factum eſt, ut æquo animo iſta uiderim, ſemper tulerim: intelligens nec uitio meo nec aliorum crimine iſta contingere, ſed Superûm uoluntate. Sed iam ad ſeptimum ſtatum tranſeamus.

Hic adeò miſer eſt, ut etiam ſi in potentis uiri filium incidat, eum adeò deprimat, ut omnino abiectus ſit. Atq; ideò ad unguem primo & ſecundo contrarius, qui etiam mendicorum filios euehere poſſunt. Conſtat autem hic ſtatus ex tribus. Primum horũ eſt, ut utrũq; luminare ab angulis cadat. Hoc præcipuè ad corpus pertinet: tales enim plerunq; morboſi ſunt & debiles: & præſertim ſi in ſexto uel duodecimo loco fuerint. Vnde ob hoc & ad labores inhabiles & contempti habẽtur. Hoc uerò & nobis nocuit, cùm minus firma ualetudine, nec ſeruire Principibus poſſem, quibus boni ſpecies plus placet quàm bonum: & obſequium quàm artis excellentia. Facit etiam eos qui in aßidua peregrinatione uerſentur & exules, quod etiam exiſtimationi obeſt. Secundum, ut luminaria ſint in ſignis fœmininis. Hoc animum deijcit à magnarum rerum cogitatione nec ſinit prouincias magnas aggredi, redditque ineſſicaces, quo uitio ad gerenda negotia magna nihil eſt deterius. Facit etiam contemptos, nec tales, ut ab his aliquid magni iure poßis expectare. Tertium, ut luminaria à nullis ſtipentur beneficis, aut concordibus ſyderibus. Facit hoc, ut ab omnibus deſerantur, & contemnantur, amicorum omnium præſidio deſtituti. Pertinet hoc igitur ad fortunæ bona. Cùm igitur tales ex prima conditione bonis corporis careant: Ex ſecunda autem animi bonis: Ex tertia etiam fortunæ, meritò hi in extremo miſeriarum ſunt collocati. Suſpiciet etiam quandoque ad ſeptimi ſtatus conſtitutionem extrema quædã animi aut corporis calamitas, ut cæ-

citas innata, reſolutio totius corporis aut linguæ, amentia, aut immoderata peruerſitas cum timiditate. Habes igitur ſeptimi ſtatus non ſolum conditiones ſed & cauſas. Ita egregia aliqua animi conditio, ab extremis exiſtimationis ſtatibus aliquot, contraria ratione, liberat. Quòd facilè, ſi ut oportet, non tantùm uerba Ptolemæi, ſed etiam cauſam & rationem illorum diligenter perſcrutatus fueris, intelliges. Vnde etiam educatio plurimum poteſt in corrigendis ac leniendis aſtrorum decretis: modò non tantum illi tribuas, ut ex uno extremo in aliud poſſe transferre ſperes. Verùm animi innata uirtus, cum educatione plus ſatis poteſt. Et licet non uerè, ſpecie tamen quadam ad contrarios extremos ſtatus & quaſi per umbram nonnunquàm transferre ſolet. Non tamen tales ſunt. Iuxta hos ſtatus duo digna animaduerſione diligenti notanda ſunt: quorum alterum eſt, quòd luminaria ſignificant ipſam dignitatem & ſtatum: laterones autem eos, qui illius ſtatui atque exiſtimationi ſuffragantur. Qui ſi in angulis fuerint, potentes erunt, alibi debiles pro loci conditione: beneficæ, fidæ, maleficæ, inconſtantes & quandoque infidæ. Alterum, quòd quilibet ſtatus comparandus eſt ſtatui parentum hora natitatis & ei qui per leges neceſſariò ad filium ipſum poſt illorum obitum deuoluitur.

TEXTVS XI.

Hæc igitur in genere propoſitæ conſiderationis deſcriptio dignitatum veluti excellentiam quandam conſtituit. Mediocres verò conſtitutiones quæ infinitæ ſunt, coniectari oportet de forma ipſa tum luminum, tum ſtipationis ipſorum propria variatione, déque ſatellitij dominio.

Generales conſtitutiones tanquàm terminos proprijs finibus diſtinctos intelligit. Vt non ſint excellentes hi termini per ſe ſinguli, ſed ut ſpatijs manifeſtis ac magnis diſtinguuntur. Sed mediæ conſtitutiones ſunt inter hos fines, inter quos cùm ſint ſeptem termini, erunt ſex ſpatia, quorum unumquodq; egregiam & manifeſtam habet latitudinem. Hi igitur intermedij ſtatus ex tribus cognoſcuntur. Primus eſt modus, quo luminaria ſunt diſpoſita in centro anguli, in medio, in fine, in initio ſuccedentis medio fine, in cadentis initio, uel medio in decimo, uel ſeptimo loco, infra terram uel ſupra: Quódque ſint in dignitatibus ſuis, Sol in igneis, Luna in aqueis: uel contrario modo, Luna ſupra terram maximè nocte uel infra: Luna in maſculino, Sol in fœminino, uel contrario modo: quæ ordines non mutant, ſed in eodem ordine eleuant aut deprimunt. Secundus eſt ex qualitate ſatellitij beneficarum uel maleficarum, concordantium aut contrariarum in ſuis dignitatibus, aut caſibus potentiam, uel debilium, multarum aut pauciorum, dominantium locis luminarium, uel inimicarum congruentium ſitu & tempore, uel diſsidentium. Tertius eſt, qui decernit qualitatem & cauſam exiſtimationis. Et hic ſumitur à domino ſigni ſatellitij. Præponatur carpentum, inde, qui reſpicit locum & dominatur in loco, pòſt dominus domus ſi nullus aſpiciat locum ſatellitij ex dominis, nec ibi carpentum habeat. Quòd ſi dominus domus ſub radijs Solis fuerit, dominum trigoni in honoribus domino altitudinis iuxta Ptolemæi ſententiam præponemus. Vltimo loco eſt dominus finis. Atq; ita ubi plures dominarentur atq; reſpicerent, ordo ſtatuendus eſt.

TEXTVS XII.

Nam hoc ſi conſtiterit circa beneficas eiuſdémq; conditionis ſtellas maior ipſis dignita-

tibus authoritas & conſtantia accreſcit. Si verò circa contrarios aut maleficos humiliora & incertiora omnia.

Satellitij dominus ſi ſit benefica & concordet cum ſatellitibus, eſt primus ac firmiſsimus ſtatus. Inde ſi concordet, non ſit autem benefica. Tertius, cùm benefica quæ non concordet. Quartus, ſi benefica diſcordet. Quintus, ſi malefica non concordet. Vltimus & peſsimus, cùm malefica diſcordans dominabitur. Tunc enim omnia bona peruertet & turbabit, mala augebit.

TEXTVS XIII.

Futuræ dignitatis genus de ſtipantium aſtrorum peculiari natura coniecturabimus. Quandoquidem Saturnus ſatellitij præfecturam nactus ex opum cupiditate & reconditis diuitijs, potentiam conciliat. Iupiter verò & Venus gratia, donis, præmijs ac magnificentia. Mars expeditionibus, victorijs, ſubditorum terrore. Mercurius intelligentia, eruditione, cura, ordinéq; ſuarum rerum.

Verbum δορυφορούντων & κυρίαν τῆς δορυφορίας ἔχων, magnam attulit ambiguitatem. Videtur enim à ſtipantium natura ſumendum genus cauſæ dignitatis: Inde in ſequentibus uerbis potius à natura domini ſatellitij. Illud etiam difficillimum uidetur, ut à natura ſatellitij cauſam ſumamus, quæ pluribus conuenit neceſſariò atq; diuerſis. Quoniam non poteſt eſſe ſatellitium, niſi plures ſint Planetæ luminaria circundantes. Nec cauſa dignitatis à pluribus ſumenda eſt, ſed ab uno plerunque. Haly ob id more Arabum & etiam, quia

iure meritò hoc omnes torquere poſſet uerè expoſuit omnia concilians digniorem in ſatellitio, qui etiam illi præſit: Sed ſæpe accidit, ut qui præſit è ſatellitio non ſit. Ob id igitur recipiendam Haly ſententiam exiſtimo, ut qui præeſt è ſatellitio eligatur. Si nullus præſit, potentior in ſatellitio. Vltimò, ſi omnes debiles extiterint, dominus ſatellitij. Vel ſi dominus ſatellitij ſit, alter uerò in eo potentiſsimus, uterq; habendus erit. Exemplum in ſecunda geneſi (nam ut bene Frimicus dixit Imperatorum & Regum geneſes quoquomodo aſtris non adeò ſubijciuntur. Et uerè, quoniam etiam Regni initio ſubiacent, non tantùm propriè genituræ, idcirco fit, ut de Regibus circa corpora & animos prædictio extendatur. Rex uerò magnus augere poteſt, & minuere exiſtimationem, mutare non poteſt, quæ cum regno ipſo coniuncta ſit. Quanquàm, ut dixi, ea maxima futura ſit etiam præter regni ordinem, quia tamen non adeò conſpicua eſt geneſis uis in regibus propter regni maximam illuſtrationem, eam ſilentio nunc tranſmitto) Satellites ſunt Iupiter, Mercurius, Venus, ex his Venus præficitur, nam eſt ſublimis & in ſuo trigono orientalis matutina, Mercurius occidentalis ueſpertinus, & Iupiter in ultimo ſtatu. Sed & Venus præeſt loco Iouis. In prima Saturnus eſt proximior Soli, Venus centro, utrunque ſumendum exiſtimarem, æquali fermè authoritate. In tertia ſatellitio præeſt Sol, Mars, Iupiter, Mars Ioui commiſcetur. Sol autem cùm præſit, illuſtrem facit natalibus, hoc eſt communi ratione. Ita intelligendum eſt, quod Ptolemæus prætermiſit. Nam ſi Luna præſit, erunt uelut curſores, ac tales, qui uulgari comitate omnibus noti fiunt.

*

Caput quartum.

TEXTVS XIIII.

De actionibus ſeu opificio nati.

QVis verò opificij moderationi præſideat, è duobus colligitur: Sole nimirum & ſigno quod cœli faſtigium obtinet. Videre enim oportebit ſtellam quæ matutino primo radios Solis exit. Et eam, quæ cœli culmini conciliatur, maximè quando Lunæ ſe applicat. Et ſi idem Planeta vtroque iure potitur, hoc ſolo vtendum. Sic ſi vtrunq; neuter habet, eo qui alterum habet, contentum eſſe oportet. Si verò vnus proximè apparuerit & alter Medió cœlo aut Lunæ conciliatus ſit, vterque in conſilium adhibendus eſt. Primas tamen partes tribuemus ei, qui plura ad dominandum ſuffragia adeptus eſt. Quemadmodum in prioribus diximus. At ſi nullus reperitur huic muneri idoneus, nec mane viſus, neque in cœli culmine conſtitutus, dominum Medij cœli accipiemus vt officium aut exercitium, ſtudiúmq; nati cui vacare conſueuit, quando ſcilicet commodum eſt cognoſcamus. Solent enim ex huiuſmodi conſtitutione otioſi plerunque pronaſci. Hac igitur ratione inueſtigauimus,

gauimus, quæ nam ſtella actionibus, opificióq; nati formando idonea ſit.

Illuſtrem conuenit eſſe ſtatum ſtellæ, quæ opificium decernit, quo homines uitam ducunt, exiſtimationem retinent, & totum uitæ tempus in eo conſumunt. Quòd in nulla alia humana actione aut adiuncto inueniri poteſt. Illuſtres autem ſtellæ ſtatus magis eſſe non poſſunt, quàm ſi nuper ante Solem oriatur pura & ſyncera iam ſubſtantia, & omnibus conſpicuæ, aut ſi cœli Medium teneant. Quo fit, ut talibus opificium aßignetur. Vt quòd magis moueat hominem ad ſtudium illud. Quare ſtellæ quæ ſub radijs latent, ſtudia, non opificia decernunt. Tales uerò non adeò inclarent, quanuis ea in diſciplina celebres Mathematici, naturales Grammatici & qui ſcribendo noua comminiſcuntur, ut ſolent pictores, ſculptores, Medici, et prioribus longè uiliores. Quamobrem diſtinguere hic oportet. Nam ſi debeat quis nomine exercitationis multum inclareſcere, & ſimul ſcire neceſſe eſt, ut Planetam unum opificij authorem habeat ſub Solis radijs, alterum in primo ortu. Velut in quarta genitura Iupiter eſt in primo ortu, Mercurius autem ſub radijs, ut ex tabula ortus & occaſus adiecta uidere licet. Qui uerò Planetam ſub radijs tantùm conſtitutum habent, erunt nec uidebuntur, ut in octaua geneſi. Quòd ſi in cœli Medio uel primo ortu author opificij extiterit, uidebuntur quidem, nec erunt. Cuius rei exemplum ponere ſuperfluum exiſtimo, cùm nullibi copia horum deſit. Et ſi unquàm aliàs nunc etiam magis, ubi ueriſsimum eſt illud Horatij:

Scribimus indocti, doctiq; poëmata paſsim.

Verùm ſi nullus Planeta ſub radijs optimè collocatus fuerit, nec etiam in primo ortu, aut cœli culmine, nec ſciet ille prorſus quicquam, nec exercebit. Ptolemæus igitur quatuor

tuor ordines eligendi officij dominum proponit. Primus, *cùm idem fuerit* Planeta *radios Solis exiens, qui & in cœli culmine:* Et *eò magis, ſi etiam* Lunæ *ſe applicuerit.* Secundus, *cùm unius tantùm* Planetæ *uel Solis radios exierit, uel in cœli* Medio *fuerit:* Ille *enim efficax erit & ſolus eligendus, quia ſolus eſt.* Tertius *eſt, cùm diuerſi* Planetæ *diuerſas ex his tribus habuerint conditiones, uelut quòd unus primùm de ſub radijs Solis exeat, ſecundus ſit in cœli* Medio, *à tertio* Luna *defluat* (Hoc *enim eſt* Lunæ *illum ſe applicare*) *omnes eligemus: potentior tamen eſt primus, inde ſecundus, demùm tertius ultimus eſt.* Sed *uidendum eſt etiam ex his qui in loco* Medij *cœli &* Lunæ *præter id plures habuerit dignitates, atque is præponendus eſt omnibus.* Quartus *eſt cum nec primò oriens* Planeta *eſt, nec in cœli* Medio, *tunc enim eum qui plus in eodem cœli* Medio *poteſtatis habet accipiemus.* Ex *quo patet quòd eum à quo* Luna *ſeparatur* Ptolemæus *contemnit quaſi præponitque uicem gerentem eius qui eſt in uertice* (*is eſt qui cœli* Medio *dominatur*) *ei à quo* Luna *ſeparatur.* Admonet *autem nos quod tales quibus nec* Planeta *radios Solis exuit primùm, nec in cœli eſt* Medio, *pleruncque uacui ſunt ab exercitatione, ſolis intenti ſtudijs aut delitijs.* In *noſtra genitura* Mars *exercitij eſt ſignificator.* Eſt *enim in aſpectu* Lunæ *dominus cœli* Medij *& orientalis à* Sole. Quia *tamen neque primùm è Solis radijs exit, nec eſt in cœli* Medio, *ſignificat non pro ſtudijs exercitationis aſsiduitatem.* Quod *impedimentum & ab aſtris & à contemplatione contigit.* At *dices,* Reges *officijs & artibus carent, hi uerò plus alijs, ut in præcedenti capite uiſum eſt,* Planetas *primò orientes in angulis habent?* Reſpõdeo, *quòd oportet per officia et artes intelligere publicam actionem, qua minùs* Reges *carent, quàm alij.* Quidam *enim adminiſtrant ius, ut* Claudius Imperator: Quidã *exercent ſe corpore et pugna,*

ut

ut Maximinus: Quidam muſica, ut Nero: Quidam machinis conficiendis rei bellicæ, ut C. Cæſar: Quidam otioſi, ut Domitianus: Quidam pictura, ut Alphõſus Rex Aragonum: Quidam torno, ut Hercules Ferrariæ Princeps: Alij ſtudijs; ut Antonius Philoſophus. Igitur exponit qui ſint otioſi. Oportet autem conſentientes artes dignitati tribuere. Ob id enim caput de dignitate ſtatim ſubſequitur caput de opificio. Hæc igitur ſunt, quæ opificium & quantitatem eius ſignificant & genus. Propriam autem quandam fortunam ſic deſcribit.

TEXTVS XV.

Quales verò futuræ eæ ſint ex propria trium ſtellarum Martis & Veneris, & Mercurij, ſignorumq; in quibus vagantur natura cenſendum eſt. Mercurius enim opificium gubernans, vt ita per exemplum dicam, ſcribas efficit, grammaticos, à rationibus, doctores, mercatores, numularios, vates, aſtrologos, ſacrificos, ac omnino in literis & interpretatione vel in datis & acceptis occupatos. Et ſi illi Saturnus ſuffragatur, alienorum bonorum moderatores, ſomniorum interpretes, in templis deſidentes, ibique vaticinijs veluti furore diuinitus ſint correpti, victitantes. Si Iupiter, legum latores, rhetores, ſophiſtas, cum magnatibus conuerſantes.

Venus quando actiones regit, efficit homines odoribus florum aut vnguentorum, vino, coloribus, tinctura, aut aromatibus, aliiſq;

id genus operam nauantes. Qui videlicet vnguenta vendant, texant corollas, hoſpites recipiant, mercatores pharmacopôlas, textores, qui aromata diſtrahant atque pigmenta, pictores, veſtiarios. Si illi Saturnus ſuffragatur, mercatores rerum ad uoluptatem, fruitionem, & ornatum pertinentium: Incantatores verò & veneficos, lenones, & hinc victum quæritantes. Si Iupiter, athletas, victores in certamine, honoratos, mulierum opera euectos. Mars verò cum Sole configuratus, ignibus operantes efficit: coquos videlicet, fuſores, vſtulatores, æramentarios, fabros. Si Sol abeſt fortè, per ferrum operantes, vt nauium cõpactores, fabros, agricolas, lapicîdas, quique lapideas ſtructuras ædificẽt, gemmarios, lignorũ fiſſores horúmve miniſtros. Et ſi Saturnus ipſi ſuffragatur, nautas, & qui ſentinam exhauriunt, cloacarum expurgatores, milites, coquos, qui balneis & lotionibus præſint. Si Iupiter, milites, calones, publicanos, hoſpites, publicos portitores, victimarum cæſores.

Omnis ars quadam cum felicitate tractatur, nec tarditate tanta indiget, ut Iouis aut Saturni circuitus peragatur. Ob id à qualitate opificij decernenda, duo ſuperiores Saturnus & Iupiter exploduntur. Sed & luminaria tum ob nobilitatem, tum ob cõmunem naturam ut in ſecũdo huius apertè explicauimus. Cùm igitur quatuor Planetas è ſeptẽ exemeris, iure merito tribus ſolis Planetis opificij qualitas eſt aſcribenda. Hi

da. Hi ſunt qui reliqui ſũt ſcilicet Mars, Venus, et Mercurius.

Opificiorum autem genera tria ſunt, laborioſa, induſtrioſa, uoluptuoſa & delicata. Laborioſa ſoli Marti conuenire poterant, qui eſt Planeta ſuperior & magnæ molis & rudis. Ideò etiam à talibus opificijs ſumuntur boni milites. Mercurius ob paruitatem, Venus ob mollitiem non poterat præeſſe agricolis aut fabris ferrarijs. Induſtrioſis Mercurius præeſt: & maximè his, quæ ad animam ſolùm pertinent, ut ſupputare, metiri, perſuadere, mederi, diſputare, & ſi quæ ſunt affinia his, leuique labore perficiuntur: ut ſcribere, & docere. Hæc enim corpore licet perficiantur, maximam tamen partem in anima repoſitam habent. Mercurius uerò animæ præeſt, ut uiſum fuit. Quæ uerò mollia ſunt & delectant, Veneris ſunt opera.

Rurſus quia in opificijs eſt ſubſtantia & quantitas, quæ determinatur à Planeta, ut dictum eſt primùm exeunte Solis radios, aut cœli Medium poßidente, eſt etiam qualitas quæ ab uno horum trium decernitur, contingit ut quilibet Planeta ex his tribus commiſceatur alteri, uel idem ſit, & qualitatis & quantitatis ſignificator atq; ſubſtantiæ. Voco ſubſtantiam, quòd quis uelit opificiũ exercere. Relinquitur igitur, ut ſi ſolus non præſit, ut alteri commiſceatur non ex dictis tribus, nam mixtum fiet opificium aut multiplex, igitur Saturno & Ioui poterunt ſolùm commiſceri. Cùm igitur ſint tres ſignificatores, & quilibet ſolus, aut cum Saturno uel Ioue poßit miſceri, erunt nouem modi: Inde unus cum Sol & Mars miſcentur, fient igitur modi decem ſimplicium opificiorum, qui poſiti ſunt in textu. Nouem uerò compoſitos infrà explicabit, ut ſint in uniuerſum 19 modi. Vnum præterea Ptolemæus inſinuauit inter ſimplices ſed non explicauit, quem Haly expoſuit, cum Venus ita aptè Lunæ ſicut Marti Sol miſceatur.

Dixit igitur in quadam geneſi; Venus fuit opificij ſignificatrix in Libra, quæ eſt propria domus & exaltatio ac trigonus Saturni. Et Venus iuncta fuit Lunæ debili, & ibat ad Saturni ſextiles radios in fine ſigni & ſexto loco. Quia igitur erat Venus, ſignificauit texturam rerum pictarum, & ob Lunam lotionem talium, & ob Saturnum & domus caſum uilium. Et ita texebat & lauabat res pictas, uiles, & parui pretij. Eodem modo duos alios in compoſitis intelligere expedit, ut ſint 11 ſimplicia opificia, totidem compoſita. Et poſtmodùm mista erunt tria alia ſimplicia, ut Mars, Saturnus & Iupiter & totidem compoſita, ut ſint omnia 28, 14 ſimplicia, & 14 compoſita. Et poſt mista ex tribus qualitatibus, ſcilicet Marte, Venere, Mercurio ſolis, aut cum Saturno uel Ioue uel utroque: Et ita quatuor modis. Vt ſint modi in uniuerſum 32.

Quomodo autem miſceantur, non dixit: Et Haly cauſam errandi dedit, quia ponit principalem ſignificatorum unum ex tribus, ſcilicet Martem, aut Venerem, aut Mercurium, inde commiſcere uidetur Saturnum uel Lunam, ut in exemplo: Sed neq; Ptolemæus hoc uoluit, nec Haly dixit. Primus ſignificator eſt generalis, ut mihi Mars, & in quarta geneſi Iupiter & euidentius. Inde uidere oportet quis ex tribus Planetis dictis alius commiſcetur principali: in noſtra etiam ſi nullus commiſceretur, Mars eſſet ſignificator, quia eſt unus è tribus illis, tamen miſcetur Soli, Lunæ, Mercurio & Ioui. Iupiter enim finis eſt dominus: Finis autem hac in cauſa plurimum eſt obſeruandus: quia eſt proprius & multum poteſt. Et in quarta Iupiter Soli & omniuo Mercurio commiſcetur. Atque ita in alijs.

Mercurius cum Saturno facit alienorum bonorum procuratores: & qui emunt etiam pro dominis: Seruilia enim hæc & ad opes pertinent, quæ Saturno conueniunt, & tamen

cum induſtria & ſupputatione. Somniorum interpretes ob Saturnum qui inanioribus ſtudet. Vnde etiam ſenes ſomnijs plus operam dant. Deſidebant olim in templis phanatici. Saturnus enim mendaciorum author, præſertim Mercurio commiſtus, hoc autem genus uatum fallaciſſimum, mendaciſſimum et inane. Hæc mõſtra et ſuperſtitiones cum multis alijs pernicioſas, ſancta lex noſtra ſuſtulit. Venus per ſe hoſpites ſignificat, uerſantur in popinis, ſunt blandi & bonorum morum. Veneficium præſtat miſtio Saturni cum Venere, ſi quid aliud. Sunt enim timidi am bo hi Planetæ, & ſuſpicione pleni, præſertim occidentales. Ideò quod ui non audent, aggrediuntur dolo. Incantatoribus Saturnus fucum et mendacia ſubminiſtrat, Venus quid occultum, & ut eis credatur facit, & ut prodeſſe poſſint. Lenones (ſeruile & infame eſt officium ob Saturnum) cum mulieribus uerſantur ob Venerem, ob id impudentiſſimum, ſpurciſſimúmq; hominum genus. Athletæ corporis robore eximio pollent, & honorabantur olim. Cæterùm præter robur corporis eximium, nihil in anima boni. Ideò ab ambarum beneficarum miſtione proueniũt. Indulgent autem tales genio mirum in modum. Martẽ abeſſe oportet, cùm non eſſent ſanguinolenti, nec crudeles, nec pro uita certarent, ſed deſides & luxui dediti pugnabant honoris cauſa. Iupiter robur illud egregium, Venus honores illos inanes, uterque uoluptuariam uitã præſtabat. Exoleuit hoc genus hominũ tam inutile. Mars gemmarios illos ſolùm ſignificat, qui magnis laboribus truſatiles uerſant rotas. Qui ſcalpunt ad Mercurium & Venerem cum Marte pertinent. Vt enim labor non eſt exiguus & aſſiduus, opus eſt Martis: ut egregia induſtria indiget, ad Mercurium pertinet: ut in pulchro & pretioſo ſubiecto uarias & formoſas mentitur imagines, ad Venerem. Cum Saturno non coquos carnium, ſed aquarium in balneis. Calones facit Iupiter Marti commiſtus malè diſpoſitus.

ſitus. Sicut in omnibus duas differentias intelligere oportet & medium. Velut Saturnus cũ Marte malè diſpoſitus cloacarum expurgatores, bene chirurgos: nam utrique fœdam rem tractant: illi laninarum retrimenta, hi ſaniem & pus. Sed hi cum honore & lucro magno, illi cum exiguo & omnino inhonorati. Calones igitur militum partes ſunt. Bene diſpoſitus igitur milites facit. Cauponas etiam ſicut & Venus, ſed non adeò gratioſos. Venus enim hoſpites ſignificat (qui olim habebantur & nunc etiam apud Scotos ſolùm) benignos: Emunt peregrini quod uolunt, illi obſonant, panem & uinum tribuunt, conſidéntq; ſimul in menſa cum hoſpite, commodo magno peregrinantium. Ob id hoſpitis nomen olim gratum & ſanctum, quod uiolare nefas erat. Caupones omnia tribuunt, pecunias exigunt. Genus hominum peſſimum, & infame.

TEXTVS XVI.

Rurſus ſi duo ſint qui actionibus præſint atque viuendi inſtituto, vt Venus & Mercurius, negotioſum reddunt in cantilenis, muſiciſque inſtrumentis, concentu, carmine. Ac potiſsimùm, cùm loca ſua mutuò permutant: Efficiunt enim citharœdos, mimos, mangones, quíque organa muſica fabricent, fides tractent, ſaltatores, textores, qui etiam ex cera conficiant imagines, pictores. Quòd ſi Saturnus rurſus ipſis aſtipuletur, quos diximus, & muliebres ad hæc mundos diſtrahentes. Si verò Iupiter, cauſidicos & à rationibus primos, Reipublicæ operam nauantes, puerorum magiſtros, multitudini præfectos.

Mars cum Mercurio ſimul imperium adepti officiorum, ſtatuarios efficiunt, armorum opifices, ſacrorum monumentorum, fuſores, luctatores, medicos, chirurgos, delatores, falſarios, maleficos, ſcalptores. Saturno verò illis adiecto, carnifices, alienarum veſtium direptores, raptores, latrones, abactores, malis artibus victum quærentes, Ioue autem loco Saturni, induſtrios & agiles, vehementes, curioſos, aliena opera ſubeuntes, & inde victitantes.

Sin autem Venus & Mars officijs moderandis præficiantur, tinctores, vnguentarióſq; producunt, qui æs, plumbum, argentum & aurum tractent & fundant, agricolas, pyrrhicam ſaltantes, medicamentarios, Medicos. Si illis Saturnus ſuffragetur, ſacrorum animalium curatores, veſpillones, funerum deſignatores, quiq; nænias præcinant, diuinos, & vbi arcana ſacrorum luctus & mactationes fiunt, verſantes. Si Iupiter, homines in ſacris verſantes, augures, ſacrificos, fœminarum cœtui præfectos, nuptiarum & connubiorum interpretes, & ex his viuentes, voluptarios iuxtà ac temerarios, & proinde periculis obiectos.

Simplicibus opificijs declaratis, addit nunc miſtos. Mercurius, ut dixi, ſignificat induſtriam & Venus labores leues. Vt uerò Venus clarior extiterit, muſicos facit, ſi occidat, poëtas aut ſaltatores uel textores: Mimi & ſcurræ, & comœdiarum

rum

rum actores ſcenicíq; uiri omnes ex eodem genere ſunt. Mangones olim erant, qui pueros expoliebant, ut ob formam ad flagitium uenales haberentur. Citharœdorum nomine, omnes qui inſtrumentis pulſant intelligit. Textores, pictores, plaſtici, & qui quo modo fingunt, ad hoc genus pertinent, ſi leui labore id agant. Saturnus illis adiectus facit ueſtium mulie‑brium mercatores: nam Saturnus laboris leuis quippiam addit. Iupiter facit ludi magiſtros, imperium enim quoddã & ſapientiã declarat, quæ ſunt ludi literarij magiſtris communia. Vnde referunt iuniorem Dionyſium, relicta tyrannide, ne tæderet uitæ, ut quo quomodo imperiũ exerceret, Corinthi aperuiſſe ludum. Eadem ratione præficit etiã multitudini. Marte autem Mercurio miſto cum malefica mediæ iungatur, fiunt plerunque mali, eóq; magis ſi Saturnus ſe illis addiderit. Non ſunt autẽ hæ artes, cùm artes omnes aliquid boni contineant, hi uerò authores omnes mali ſunt. Medicos igitur & ſtatuarios efficiũt bene diſpoſiti, & in locis beneficarũ poſiti. Sic & fabros atq; alios. Iupiter iunctus his loco Saturni, uehementes efficit, quia tres Planetæ ſunt omnes calidi maſculini, duóque ex his robuſti. Mars autẽ Veneri miſtus, cùm altera ſtella malefica ſit, altera benefica, facit eos Medicos, qui pharmaca miſcent, quos nos uocamus aromatarios. Vnde facilè, ſi his Saturnus miſceatur in ueneficos degenerant. Et ſua ſponte etiam tales mali ſunt, quoniam Martis & Veneris natura diſſimilis eſt, nec aptè miſcentur. Olim cùm ſacrificarentur boues & alia animalia, ſacra talia uocabantur: nunc uerò deſierunt. Miſtio etiam Saturni cum Venere, facit diuinatores, & ut ſuprà uiſum eſt, uetitis & damnoſis artibus deditos. Cum Ioue autem, cùm duæ beneficæ uincant, felices faciunt ſatis, unde augures & ſacrificos. Nullum enim genus hominum magis obſeruatum aut felicius extitit in quauis lege ſacerdotibus. Hi igitur à Ioue, Venere ac Marte ſignificantur.

De Ioue quidem ac Venere cauſa clara eſt, & quòd diuitias, & reuerentiam, & ſecuritatem & opinionem diuinitatis ſignificent: unde malè fecerunt, qui Saturnum illis miſcuerunt, unde paupertas & contemptus, quamobrem nullus ordo talis perpetuus, ſed omnes eò diuturniores, quò potentiores. Nam in talium conſtitutione beneficæ plurimùm potuerunt. Sed de Marte cauſa eſt ſacrificium & mactatio animalium, & nunc loco eorum curant funera hominum.

Quod uerò dixit loca ſua mutuò permutant, tanti ponderis eſt hæc ratio, ut ſine illa nihil in Aſtrologia ueri poßit haberi. Quamobrem regula hæc declaranda eſt, cuius cognitione profunda artis myſteria declarantur. Sciendum eſt igitur Planetas, cùm ſe inuicem aſpiciunt, aut iungantur, neceſſariò eſſe ambos in proprijs poteſtatibus, aut in communibus ſeu trigonis, aut in mutuis dignitatibus, túncque recipere ſe inuicem dicuntur, aut peregrinos, aut in caſibus proprijs, aut mutuis, aut in communibus caſibus: quod eſt eſſe in trigonis diuerſis. Erunt igitur hi modi ſimplices & ſimiles ſeptem. Exemplum horum in proprijs erunt Mars in Ariete, Iupiter in Cancro. In communibus Mars & Luna in Piſcibus. Mutuò ſe recipient Luna in Virgine, Mercurius in Cancro. Peregrini ambo, Mars in Geminis, Luna in Leone. In caſibus ambo, Mars in Libra, Iupiter in Geminis. In caſibus mutuis, Luna in Piſcibus, Mercurius in Capricorno. In dißidentibus trigonis, Mars in Geminis, Saturnus in Virgine. Dißimiles autem fiunt 21. modis, uelut quòd unus ſit in proprio loco, alter in oppoſito, uelut Mercurius in Geminis, Saturnus in Leone. Sunt igitur modi ſimplices 28. Compoſiti autem ſimiles decem, ut in proprijs & communibus: Velut Sol in Ariete, & Iupiter in Sagittario. In proprijs recipientibus, ut Iupiter & Luna in Cancro. In communibus recipientibus, ut Sol in Sagittario,

Iupiter in Leone. In proprijs & mutuò cadentibus,ut Luna in Cancro, Mars in Scorpione. In proprijs diſsidentibus, ut Mars in Ariete, Iupiter in Cancro. In diſsidentibus & mutuis,ut Luna in Ariete,Sol in Cancro. Sunt prætereà compoſitorum diſsimilium modi 30. tres pro unoquoq; ſimplici:nam unus aut alter deficit aut commutant. Veluti ſi ambo ſint in proprijs locis, unus autem recipiat:ut Ioue in Cancro, Luna in Tauro poſitis, uel ſi ambo mutuò ſe recipiant, unus autem in proprio loco, ut Ioue in Tauro, Luna in Cancro, uel ſi unus recipiat, alter in proprio ſit loco,uelut Iupiter in Piſcibus, Luna in Sagittario. Erunt igitur modi compoſiti ſimiles 10. diſsimiles 30. Simplices ſimiles 7. diſsimiles 21. Horum itaque ſumma eſt 68 præter decompoſitos, qui uix numerari queunt,ut Sol in Leone,Iupiter in Ariete, nam ſunt in communibus ambo,& unus etiam in proprijs,& alter eſt receptus. Similiter Iupiter in Piſcibus,Luna in Virgine:unus eſt in communibus,alter in proprijs, & alter etiam in alterius caſu. Ita decompoſitus eſt modus Martis in Piſcibus, Veneris in Cancro: Et Mercurij in Scorpione, Lunæ in Virgine. His ita expoſitis,ut ſcias horum decreta per capita, animaduertere debes, quòd Planetæ in proprijs locis ualidi ſunt. Et ſi unus tantùm ſit,alium ſuperat & uincit. Et ſi in proprijs locis ſe inimico aſpectu intueātur, aut mutuò caſu ſint, inuictum malum erit hoc. In caſibus ſuis Planetæ debiles ſunt. Sed ſi alter eorum ſolùm in caſu extiterit; qui erit in caſu reſiſtet & impediet alium, etiam ſi ab illo recipiatur. Velut ſi Venus ex Cancro Martem in Tauro poſitum reſpiciat, Mars Veneris decretis reſiſtet. Quòd ſi mutuò ſe recipiant erunt firmi & expediti in decreto ſuo. Sed ſi unus tantùm recipiatur, qui recipitur, fouebitur à recipiente, ſed tamē obediet illi. Et erit receptus uelut ſeruus in domo domini ſui. Sed ſi unus ſit in alterius caſu, uelut Sol in Tauro, Mars in Virgine,

Mars

Mars impediet Solem, & Sol Martem, ſed non tantum. Planetæ in communibus ſignificant conſenſum, & præter id populi fauorem: Vt quaſi res illa ab omnibus ad quos pertinet negotium illud, comprobetur. Si Planetæ ſint in mutuo caſu, erunt hoſtes, ideò uix conſequetur quippiam boni per alterutrum eorum promiſsi. Si Planetæ ſint in diuerſis trigonis, diſcrepabunt media ad conſequendum talem finem. Et iudicia hominum de eo erunt diuerſa. Si ſolùm unus Planeta eſt in ſuo trigono, alius autem non, claudicabit res promiſſa, quia non undiq; eandem habebit exiſtimationem apud eos ad quos pertinet. Peregrini difficultatem perficiendi uel aſſequendi intentum arguunt. Atq; ita de alijs. Exemplum in prima genitura, Venus eſt in communi dignitate & in ſuo caſu, Saturnus peregrinus. Caſus igitur proprius facit, ut operationes Veneris ſint debiliores, & hoc eſt bonum, quia non erit adeò laſciuiæ & uoluptatibus deditus. Erit etiam ſatis hilaris, manſuetus, & blandus, quia Venus uincit Saturnum ex trigoni dignitate. Quia tamen Venus cadit, & Saturnus eſt peregrinus, impedientur aliquot promiſſa Veneris, & difficulter perficientur quædam promiſſa Saturni.

Dicit igitur Ptolemæus, quòd ſi in mutuis fuerint dignitatibus, tunc euidenter & firmiter ſuos effectus oſtendent, & claros (intelligit) futuros eos in talibus artibus.

TEXTVS XVII.

Conferunt etiam ſignorum propriæ vires, in quibus gubernatores actionum & opificiorum Planetæ extiterint, nonnihil ad operationum officiorúmque variationem. Nam humanæ figuræ ſigna & operationes & opificia quæ arte, ſcientiáq; conſtant, & ad hominum vſus inſtituta ſunt, conducunt. Quadru-

pedia verò ad res metallicas, negotiationes, ædificationes, artéſq; fabriles. Tropica et æquinoctialia ad res tranſlatitias, ad interpretationes, ad rem geometricam, ruſticam ac medicam. Terreſtria & aquatilia ad res aquaticas ac humidas, ad herbariam ac nauale. Ampliùs ad res funebres, ad ſalſamenta, ad piſcatum.

Libro 3. com. 9. *Duo eſſe de quibus apoteleſmatum liber tractat, ſuperiùs docuimus: Scilicet quod ſignificat, et quod ſignificatur. Quod ſignificat, bifariàm diuiditur: uel ratione ſubſtantiæ, & ita in quatuor, erraticas, inerrantes, figuras octaui orbis, & ſpatia noni. Vel ratione modi, & ita trifariàm: in id, quod ſignificat, & id, in quo eſt, & quod præeſt. Quod uerò ſignificatur, in tria diuiditur, ut ſuperiùs uiſum eſt: Qualitatem,* Libro 3. com. 9. Tex. 25. *quantitatem, & tempus. Additur uerò modus ex ſecundo libro. Vt igitur hic habeatur ratio dictorum, ſciendum, quòd abſolutis duobus primis ſignificatoribus, aggreditur tertium, ſcilicet loca noni orbis, nam de his ſignis loquitur, quæ ſpatio 30 graduum diſtinguuntur. Acquirunt tamen uim quandam iuxta ſimilitudinem loci cum figuris, quæ illis ſub erant tempore magnæ coniunctionis capitum, Arietis & Libræ octauæ, & nonæ ſphæræ tempore Chriſti. Hoc autem fuit parum ante Ptolemæum. De humanæ quidem figuræ ſignis parua eſt dubitatio, cùm humanos affectus & ſtudia circa homines ſignificent. Quadrupedia humanæ naturæ ſunt propiora cæteris, ut quæ ſenſum habeant integrum, ideò mechanicas ſignificant. Sicut humana liberales. Ex mechanicis quatuor magis neceſſarias demonſtrat, metallicam, fabrilem, ædificationem, negotiationem, ſine quibus humana uita omnino conſtare non poſſet. Ex his tamen tropica & æquinoctialia ſunt duo, Aries & Capricornus. Vnum eſt huma-*

num

num Libra, aliud Aqueum, Cancer, medium quaſi ſignificant inter liberales artes & mechanicas, ut medicinam, geometriam, interpretationes, rem ruſticam. Harum enim omnium initium eſt contemplatio, finis mechanicas. Terreſtria & aquatilia ſignificant quæ ſequuntur. Sed nihil uetat quadrupedia ſignificare mechanicas artes, terreſtria tamen, quæ ſunt Taurus & Capricornus ut talia ſunt etiam res aquaticas & humidas. Vel dic, τὰ δὲ χερσαῖα, id eſt, fera & quaſi humi repentia: Velut colubres & Scorpio. Nam & Arabes fera legunt, nos propius humi repentia. Quod uerò dixit herbariam, quia herbæ ab humida terra naſcuntur. Naualis & ipſa ad aquas pertinet. Similiter & piſcatio. Salſamenta quoq; humido atq; in humidis fiunt. Sal enim aqua quædam congelata eſt, et in eam reſoluitur. Deinde ſi non ad illa ſigna pertineret hæc ars, ad quæ transferri commodè poſſet? Funebria uerò ad hæc pertinent, quia & olim & nunc mortui & ueſtimenta, & lecti illorum lauari ſolent.

Notandũ circa hoc, quòd Ptolemæus diuiſit artes in quatuor contemplatiuas, quæ debentur ſignis regijs, tropicis ſcilicet & æquinoctialibus. Morales quæ ſunt practicæ & ad humana hæc ſigna pertinent: ut magiſtratus, iuriſprudentia, docere pueros, & mores inſtituere. Expolientes, quæ expoliunt opera naturæ: ut metallica, negotiatio, ædificatio, fabrilis. Et hæc quadrupedibus conueniunt ſignis. Et quæ opera naturæ imitantur, ut herbaria. Et hæc ad aquatica ſigna pertinent. Sed omiſsis duobus primis membris diuiſionis, quæ bene ſe habeant, dicemus cum Galeno in libro de conſtitutione artis medicæ, quòd artes quædam faciunt uel reſarciunt, ut metallica, ædificatoria, & hæ ad quadrupedia pertinẽt: quædam facta à natura acquirere docet: ut uenatio, piſcatio, aucupium, lignorum exciſio, lapidum & metallorum inuentio, & hæ ad aquatica animalia & ſerpentes taliáq; pertinent.

TEXTVS XVIII.

Rurſus ſi Luna propoſitum locum guber-net, à congreſſu cum Sole properans cum Mercurio, in Tauro, Cancro & Capricorno, vates facit, ſacrificos, per peluim diuinantes. In Sagittario & Piſcibus ex mortuis vatici-nantes, & dæmonum prouocatores. In Vir-gine & Scorpione Magos, Aſtrologos, futu-rorum conſultos, præſcita edoctos. In Libra, Ariete & Leone diuinitus furore correptos, ex ſomnijs coniectantes, coniuros, id eſt adiu-ratores.

Ἐξορκιστὰς, Coniuros uerti: ſeu eos dicas, quibuſdam uer-bis expellere dæmones è corporibus hominum profitentur. Additis etiam nonnunquàm ſuffumigijs et notis occultis, tum amuletis, ſcilicet his quæ collo ſuſpendi ſolent. Intentio uerò eius eſt docere, quòd Luna eſt cauſa diuinationis, cùm qua-tuor habuerit conditiones. Prima, ut exeat Solis radios, ap-pareátq; iam tum. Secunda, ut ad Mercurium uadat. Mani-feſtum eſt autem occidentalem oportere eſſe Mercurium. Tertia, ut Luna præſit cœli Medio, uel loco Planetæ opifi-cium ſignificantis. Haly ſolùm de cæli Medio intelligit, & non de loco Planetæ præfecti officio. Quarta, ut ſint in ſignis con uenientibus: Nec ex his putat aliquod non eſſe præter Gemi-nos & Aquarium. Igitur Lunam eſſe diuinationum paren-tem experimẽto didicimus. Et licet in genitura Caroli Quinti Cæſaris hoc non ſignificet, id contingit, quòd corpore non loco ſit in aſcendente: Ideò fortunam, non mores ſignificet. Cur uerò author ſit diuinationis, multæ ſunt cauſæ: Eſt enim multiformis, & ui continens omnium ſtellarum uires,

&

& noctis tempori præeſt: Et per ſe phanaticos ſignificat. Nec uerò ſolùm cùm hæc omnia affuerint, diuinationis cauſa eſt, ſed & ſi unum ex his etiam deficiat. In Tauro igitur propriè facit uates, quia Venus occultam diuinationem facit, & in Tauro Venus & Luna gaudent. In Cancro, quòd aqueum ſit ſignum, per aquam: in eo autem Luna & Iupiter dominantur, à beneficis autem diuinatio procedit. In Capricorno uerò, quòd Luna ibi trigonum habeat, & Venus, & opponatur Cancro. Sed quia in Capricorno Saturnus & Mars dominantur, ſignificat immolationem, unde aruſpices. Ptolemæi autem tempore hæc experimento comprobabantur, quod frequens eſſet hoc genus hominum. In Sagittario & Piſcibus, ut patrimeo, necromanticos. Hoc experimento primò compertum eſt. Deinde uis Iouis cum naturæ Mercurij aduerſetur, facit ut Mercurius ibi deiectus ſit, & contrarium naturæ humanæ ſignificet. Quare mortuos & dæmones. Sunt etiam ſigna bicorporea, ideóq; duplicem mentem ſignificant: hoc autem quomodo dæmones & mortuos referat, in libris de Rerum uarietate, de Subtilitate, déq; Animi immortalitate demonſtratum eſt. Rurſus in Virgine, quòd ibi Mercurius ſolium habeat, & Luna gaudeat, nobiliorem ſcientiam diuinandi ſignificant Planetæ. Hæc autem Aſtrologia & Magia eſt, ut aliâs docuimus. Sed in Scorpione quòd Luna & Venus ibi trigonum habeant, & Scorpio, Tauro, ubi Luna & Venus dominantur, opponatur. Ignobiliſsimum igitur diuinandi modum decernunt, ut de Capricorno & Cancro diximus. Hic autem eſt, ut futura ſciant, & prædicent ſolo quodam animi inſtinctu. Tales enim pro ſtultis habentur, cùm ſine ratione loquantur. Cùm etiam plerunq; fallantur. Vt de quodam carpentario paucis antè annis phanatico contigit. Qui ſi alium habuiſſet dominum præter Cæſarem mitiſsimum principem, poterat meritò plecti. Audax & phanati-

legatur autem (uterque) uerbum coniunctim, id eſt, ſi Saturnus & Mars impediant.

Poſtquàm igitur declarauit naturam opificij & ſubſtantiam, de quibus dictum eſt ſuperiùs, modum hîc ſubiungit duplicem. Vnum qui conſequitur naturam opificij, quod uerè artifex ſit inclytus aut uulgaris, & hic ſumitur à duabus qualitatibus Planetæ opificium gubernantis. Scilicet, quòd ſit orientalis & iuxta alicuius anguli lineam, aut in altero horum deficiat uel utroque: ut ſint quatuor modi, duo extremi, totidem medij. Sed quid per aſtra gubernantia intelligat, an tres illos tantùm dominos qualitatis, an omnes, ſubſtantiæ ſcilicet, an eos, qui locis horum dominantur, quemadmodum in alijs cauſis diſtinguere ſolet, dubium eſt. Alijs certè in cauſis, quòd ſolùm eſſent tria genera: Quod eſt, in quo eſt, & quod præeſt, nullam habebat dubitationem. Annectimus autem ſemper ei, quod præeſt, & quod eſt, & in quo eſt, commune id, quod ſuper ipſum eleuatur. hac igitur in cauſa quinque erunt, quoniam dupliciter dicitur id quod eſt, commune ſcilicet & proprium: commune uerò, quod eleuatur & ſupereminet totidem modis dicitur, ſcilicet quadrupliciter. Sed de communi ſolùm loquitur ibi (ſuperata etiam) relinquitur igitur ut de proprijs intelligat. Hæc autem, ut dixi, trifariàm accipi poſſunt, at non uidetur de dominis ſubſtantiæ opificij intelligere, cùm illa iam ſupponat in angulo eſſe cœli Medij, uel orientalia à Sole, quare non oportuit diſtinxiſſe de illorum ſtatu orientali uel occidentali, in centris uel ab his delapſis: Relinquitur igitur ut intelligat de dominis qualitatis, quos etiam præeſſe dominis ſubſtantiæ, declarauimus.

Quando igitur Mars uel Venus uel Mercurius ille ex his, qui aſpectu uel poteſtate loco Planetæ Medio in cœli poſito, uel primo orienti, id eſt, nouiſſimi ante Solem præeſt

X 4 orienta

orientalis à Sole fuerit (intellige uel occidentalis à Luna) uel in anguli centro, erit ille egregius in ſuo opere uerè: oppoſito modo contrarium decernunt. Hi uerò qui ſuper hos eleuantur Planetæ fortunam opificij declarant. Vnde manifeſtum eſt multos eſſe egregios in arte, qui tamen non lucri faciunt, nec ſunt illuſtres, nec carent reprehenſione, iuſta non dico, ſed uulgari. Tales igitur uenuſtate carent tametſi inclyti. Alij contrà nihil ſcientes, glorioſi & uenuſtè opus tractantes, & apud populum cum laude artem, diuitias ex ea acquirunt. Neceſſe eſſe autem in omnibus quandam eſſe uenuſtatem ad uulgarem opinionem. Et hæc ſi deſit uili ars & artifex eſtimatur. Hoc autem diſcrimen exiguum eſt in artibus, quæ induſtriæ parum habent, ut cerdonibus, maximum autem ubi plurimum eſt induſtriæ: uelut in medicina, nam in ea imperitißimus maximè conſequitur perſæpe laudem, negligitur peritißimus, ut Galenus conqueritur. Saturnus igitur ſi quis alius Planeta impedit omnes artes, omnes diſciplinas, & ſtudia, ſi eleuetur ſuper dominum opificij. Orientalis quidem fructum eius tollit, occidentalis omnino inhabiles, deſperantes, & à diſcendo abhorrentes. Quod ego etiam obſeruaui. Ita ut quidam quibus Saturnus eleuabatur ſupra ſignificatorem, officij omnino coacti potiùs ferrent uerbera, quàm quod diſcere uellent. Deterior autem Saturnus eſt in ſeptimo loco, inde in aſcendente, inde in decimo, ultimò in imo cœli: Mars uerò decimo, inde ſeptimo, pòſt aſcendente, inde imo cœli. Atque hic ordo eſt in omnibus fermè cauſis. His igitur abſolutis ad tempus declarandum accedit, dicens:

TEXTVS XX.

Tempus augmenti & decrementi in genere coniectandum eſt ex aſtris horum accidenti

dentium authoribus, ex eorum videlicet ad orientalem & occidentalem angulum inclinatione.

Orientalis angulus ſignificat initium uitæ, occidentalis finem, cœli medium uitæ ipſius conſtitutionem robuſtiorem, utpote à 30 ad 40 annum aut circa. Hoc autem in capite de temporibus euentuum exquiſitè oſtenſum eſt. Huic autem capiti congruit pars tractationis de animi uitijs ac morbis, ueluti ſequentis etiam capitis ultimæ parti, dum de illicitis agit congreſſibus ſequentia. Li.2. cō.6 Lib. 3.tex 76. Li.3.à tex 80 ad finē

Ex his omnibus colligitur dari quatuor genera geniturarum: Bonas, quæ bonæ uideantur, ut cùm luminaria & beneficæ in angulis fuerint. Bonas, quæ malæ uideantur, ut cùm Planetæ ab angulis decidunt, benefica tamen eleuatur ſuper omnes. Velut in noſtra geneſi, ubi Sol, Luna, Saturnus, Venus, Mercurius, decidunt non ſolùm à centris angulorum, ſed ab angulis ipſis, Mars quoque debilis eſt: Sed Iupiter ſuper omnes eleuatur: unde finem in omnibus rebus bonum decernit cum difficultate tamen maxima, quòd ſit retrogradus, & bona ipſa tenuia, quia eſt peregrinus. Qui ſi eſſet in primo ſtatu, & ſuis dignitatibus, egregia bona præſtaret, cùm tamen geneſis egregiè mala uideatur. Sic Luna cùm eleuetur ſupra Martem, offenſas & umbras periculorum decernit, cùm tamen ſit cum capite Gorgonis in eodem circulo. Quæ ſi cum illo conſtituta in quadrato Martis eſſet ſub terra in loco Martis, Mars autem in loco Lunæ ſupra terram, quanuis ab angulo cadens, capitis detruncationem polliceretur omnino, atque præſtaret. Tantum intereſt nouiſſe quis Planetarum in congreſſibus ſuperior ſit. At malæ quæ malæ uidentur, ſunt in quibus omnes Planetæ cadunt mutuiſq; radiationibus aduerſis ſe conficiunt. Cæterùm

malæ quæ bonæ exiſtimātur,in quibus luminaria ſunt in angulis,cæteri que Planetæ, ſed malefica omnibus imperat locis illorum præpoſita, aut ſuper omnes eleuatur. Deterius, ſi utrunque contingat. Peßimum,ſi utraque malefica utroque modo præpoſita ſit.Atque hæc in omni genere euentuum.

Caput quintum.

TEXTVS XXI.

De coniugio.

PRoximum eſt his, vt de coniugio agamus. In legitima igitur viri cum fœmina coniunctione ita coniectandum eſt. Si de viris agitur,ad Lunam reſpiciemus,vt affecta ſit. Primùm quidem, quando in orientalibus quadrantibus reperitur, viris in adoleſcentia matrimonium decernit. Aut poſt ætatem conſiſtentem, iuuenculam ducet mulierem. Si in occidentalibus, tardè contracturum matrimonium, aut tempeſtiuè quidem, ſed cum vetula. At ſi radijs oppreſſa fuerit, Saturnóq; configurata,prorſus vxore carebit.

Partes ex quibus domus componitur, inquit Haly Boë-
Ca.3.li.1. *thij authoritate,quatuor ſunt: Diuitiæ, uxor, filij, ac ſerui.*
in initio. *Cùm igitur de proprijs omnibus iam tractauerit ,de quibus ab initio propoſuerat,reliquúmq; eſſet,ut de coniunctis ageret,egerit autem de diuitijs, relinquitur tractatio de uxore, inde filijs atque ſeruis. Quibus peractis ad quædam tranſit, propria quidem corpori & animæ,ſed tamen quaſi extra naturam ac fortuita,ut itinera & Mars:inde de tēporibus agit. Pro his autem omnibus atq; alijs notāda eſt regula generalis.*

Regula

Regula iudiciorum.

Cùm tibi propoſita fuerit genitura, conſidera hæc ſeptem principalia. Primùm locos & Planetas congruentes unicuiq; rei. Velut pro uxore Lunam, pro diuitijs Sortem. Pro animi qualitatibus Lunam & Mercurium. Secundum potentiores Planetas ſecundum ſubſtantiam: Et ſunt hoc ordine. Sol primus, inde Luna, Iupiter, Saturnus, Mars, Venus, & Mercurius. Tertium illum qui dominatur locis principalioribus, hunc uocant Arabes Almuten genituræ. Quartum potentiorem, id eſt, propiorem centro anguli nobilioris. Quintum an qui dominatur aut pote͂tior eſt, ſit benefica uel malefica. Sextum diſpoſitionem illorum in mundo, id eſt, quo ad Solem & proprium eccentrici apogeum: item quo ad Lunam & latitudinem, & in quo loco ſit, ſcilicet ubi dominetur uel in Sotio, uel loco peregrino, aut caſu. Septimum cõmiſtionem cum Planetis, quibus modis fiat, et qui qualéſq; ſint. Quibus conſideratis diligenter uide Planetam aut Planetas, qui ſuper alios eleuantur ſecundum quatuor modos ſuperiùs declaratos, & ſi talis Planeta eſt beneficus, & bene diſpoſitus ſecundum mundum, & poteſtatem in loco habet ſuper quem eleuatur, tunc hoc eſt optimum & glorioſum in hac cauſa uel cauſis. Quòd ſi maleficus ſit contrariæ qualitatis aut loci, et bene diſpoſitus ſecundum mundũ, hoc eſt peßimum in hac cauſa uel cauſis declaratis à natura Planetarum, ſuper quos eleuatur. Quòd ſi beneficus aut maleficus ſit malè diſpoſitus ſecundum mũdũ, maleficus minus nocebit, beneficus autẽ minùs iuuabit. Quòd ſi maleficus dominatur in loco, ſuper quem eleuatur, erũt magis perpetua et frequentia damna, quæ inferet, minora tamen: Sed ſi aduerſetur, erũt maiora et frequẽtia. Si peregrinus, magna quidẽ, ſed non adeò frequentia. Gratia exẽpli, ſiquis maleficã habeat eleuatã ſuper dominum opificij et loco illi præſit, ille negligetur in ea arte et contẽnetur: Si ſit pere-

Li. 3. cõmen. 10

grinus

grinus maleficus cõparatione loci ſuper quem eleuatur habebit nonnihil exiſtimationis & utilitatis, non tamen magnæ et multa illi contingent infortunia. Si autẽ locus ſuper quem eleuatur maleſica, fuerit caſus eius: tunc rara quidem, ſed maxima contingent infortunia: Exiſtimationem tamen retinebit & lucrum conſequetur. Hæc autem minuuntur & augentur miſtione. Exaltatio & poteſtas ſecundum genituram, id eſt, appropinquatio centris angulorum ſemper ſuſpecta eſt in maleficis, non ita ſecundum mundum, id eſt, eccentrico uel ratione loci, ubi dominetur, uel latitudinis aut ratione Solis aut Lunæ. Ergo ſi idem Planeta ſuper omnes eleuetur, ille erit felix aut infelix in omnibus, niſi ratione temporum. Nam in his contingit uarietas propter diuerſas comparationes.

His uiſis, cùm res coniugij maxima ſit, & communis, alteri luminarium aſcribi neceſſariò debet propter ſecundum modum regulæ prædictæ. Sed cùm Sol ſignificet maſculos, & maſculus maſculo coniugio copulari non poßit, oportet, ut in maſculorum coniugijs Lunam conſideremus, ut in fœminarum Solem. In his uerò prius tempus conſiderat, quoniam prius oportet coniugium celebrari, quàm ut determinetur de qualitate eius, qui uel quæ coniugio copulatur. Trifariàm igitur contingit hoc eſſe, aut ut copuletur in iuuentute, aut ſenectute, aut nunquàm. Hæ autem regulæ non tenent, ubi plures uxores ſimul haberi poſſunt, ut apud Mahumethanos: Nec ubi multi ex conſtitutionibus in cœlibatu uiuunt, ut apud Chriſtianos: Nec ubi nefarium eſt non nubere, ut apud Iudæos: Sed in quibus omnino liberum eſt utrunque, ut olim apud gentes omnes, & nunc apud eos qui ſe uocant Euangelicos. Ad alios tamen adhibita ſolerti ratione applicari poterunt: Vt quòd Mahumethanus cœlebs erit, cùm omnino Luna damnata fuerit: aut Chriſtianus nubet, cùm

ab

ab utroque Planeta libera fuerit. Luna quibus modis orientalis aut occidentalis dicatur, uiſum eſt ſuperiùs. Et inferiùs etiam docebit. Li. 2. cõ. 9. Com. 25.

Notandum etiam, quòd Saturni impedimenta in actionibus naturalibus ſunt frigiditas, in proprijs ſegnities, in communibus auaritia. Martis autem impedimenta in communibus ira, in proprijs feſtinatio inconſulta, in naturalibus autem non per ſe impedit. Atque hæc contingunt, cùm ſupra alios eleuantur.

TEXTVS XXII.

Ad hæc ſi in ſigno vnius figuræ aut vni alicui ſtellarum applicãs ſe reperta fuerit, vno coniugio contentum eſſe demonſtrant. Si verò in bicorpori, aut multiformi ſigno, aut pluribus ſtellis in eodem ſigno applicet, ſæpius coniugium iterabit.

Tempore explicato, numerum decernit: Senſus eſt, una uxor habebitur, cùm Luna in ſigno fuerit unius figuræ ſeu uni applicet Planetæ ſeu nulli. Plures, cùm uel in ſigno bicorporeo, uel multiformi, ſeu applicet uni Planetæ aut pluribus, aut nulli, ſeu etiam fuerit Luna in ſigno figuræ unius, pluribus autem applicet Planetis, aut ſaltem duobus, duæ aut plures ſignificantur uxores. Hîc autem contingunt quædam notanda & dubitationes.

Notandum, quòd pro numero Planetarum habebimus numerum uxorum, ut ſi in bicorporeo ſigno ſit, & duobus applicet Planetis, tres habebit uxores: & ſi quatuor applicet Planetis, & ſit in ſigno unius figuræ, quatuor uxores decernet. Notandum rurſus applicationem eſſe debere ex eodem ſigno, non Luna ſignum commutante. Dubitationes autem quas reliquit, tres ſunt.

Prima

Prima, ſi in ſigno duorum corporum uni tantùm Planetæ applicet, duáſne, an unam uxorem ſignificabit? Reſpondeo, quòd licet ex primis uerbis una uidetur ſignificari, in ſequentibus tamen docet quòd duæ. Igitur debet numerus Planetarum adiungi numero figurarum ſigni, & ab hoc aggregato detrahatur unitas, ſi detrahi poßit: Et relinquetur numerus uxorum. Sed ſi nulli ſint Planetæ, numerus figurarum ſigni docet numerum uxorum. Si uerò adſit unus Planeta, cui Luna applicet, non auget numerum decretum à ſigno, ſed facit, ut firmiùs numerus ille cuſtodiatur.

Secunda dubitatio eſt, an applicatio illa ex eodem ſigno ſit intelligenda corpore tantùm, an etiam aſpectu? Videtur Haly ſenſiſſe de utroq;. Et non ſolùm de Planetis ſed fixis cum fuerint in eadẽ longitudine & latitudine. Et breuiter dico quòd numerus eſt incertus: Sed coniectura ſic aſſequemur. Conſiderabimus primò an unam aut plures uxores ſit habiturus: Item quo tempore, an in iuuẽtute, an ſenectute. Facilius enim plures habebit, qui in iuuentute quàm ſenectute copulabitur. Tertiò, uitæ longitudinẽ mariti et etiam uxoris. Quartò, ſtellas quibus corpore Luna applicat in eodem ſigno, ſeu errantes ſeu non, dummodo corpore illis iungatur. Illas etiam errantes quibus applicat radio exquiſitißimè, maximè ſi fuerit quadratus radius, & Planeta illa Lunam recipiat.

Tertia dubitatio eſt, an uerba illa, aut multiformi, debeant legi alternatim, aut ut ſint præcedentium expoſitiua. Velut dicamuus multiformi, id eſt, bicorpori, aut multiformi, id eſt, multiplicis corporis, ac plurium quàm duorum. Et uidetur quòd intelligit de uero multiformi, quia fuiſſet occaſio decipiendi. Ergo ita intelligit etiam de ſignis extra zodiacum, quandoquidem quæ intra illud ſunt, ſunt tantùm bicorporea. Multiplicia igitur ſunt, uelut Centaurus, & Auriga, Bootes, Hercules, atq; Hydra.

TEXTVS XXIII.

Cæterùm ſi aſtra, quibus Luna applicat, ſeu loci propinquitate, ſeu teſtimonio, fuerint bona, bonas vxores ducet: Si mala, malas. Nam ſi Saturno applicuerit, erunt laborioſæ & tetricæ: Si Ioui, venerabiles & familiam gubernantes: Si Marti, audaces & rebelles: Si Veneri, formoſæ, gratioſæ, hilares: Si Mercurio, ſagaces, & acumine præditæ. Ampliùs Venus cum Saturno, Ioue aut Mercurio, victui quæritando vtiles, coniugis amantes & liberorum: cum Marte, animoſas, inſtabiles, variabiles.

Qui de profunda uetuſtatis caligine talia uindicarunt, certè egregia laude digni ſunt. E'ſtque boni uiri officium uertendo ſenſum pro ſenſu reddere, etiam ſi falſiſſimus ſit. Ob id tamen expoſitor ea lege non tenetur, ſed quæ admodum abſurda ſunt uitare debet. Licet igitur legatur ἔτι δὲ ♀ μετὰ μὲν διὸς, ἢ ♄ μετὰ ἑρμοῦ. *Quod eſt, amplius Venus cum Ioue, uel Saturnus cum Mercurio. nos tamen quia nullum hæc uerba habent ſenſum, congruenti oratione uertimus, ut in textu habetur. Hoc etiam in explicatione maritorum, dum Venerem alijs rurſus comparat Planetis, perſpicuum eſt. Sed cùm de Luna agat, quid attinet, ut Venerē comparet? Niſi eſſet, quòd Venus in coniugibus utrinq; multa placat, etiam ſi inuicem diſſideant natura. Ob id igitur aſtrū cui Luna applicat aut Sol, coniugis propriam naturam oſtendit. Cui uerò Venus, naturam illius ut ad coniugem ſe habebit. Multi enim boni natura ſunt, aut bonæ, cum coniuge tamen mali aut malæ. Aliqui etiam licet pauci uel aliquæ mali, malæ'ue natura ſunt, cum coniuge tamen quietè uiuunt,*

ſeu

ſeu ob Veneris dilectionem, ſeu morum ſimilitudinem.

Declaratur autem ex hoc textu, quòd applicationem etiam radio admittit, dummodo teſtimonium præbeat. Præbet autem, ſi in loco dominetur. Mulierem autem bonam intellige, ut hominem pictum, non ſimpliciter, ſed cum adiectione. Manifeſtum eſt autem & hoc gentibus contingere. Nam apud Belgas uiri quieſcunt, mulieres negotia tractant. Apud hoc igitur & horum ſimiles Saturnus Lunæ ab initio conſuetudinis commiſtus fuit. Neque uerò dubium eſt tam beneficas, quàm maleficas iuxta ſtatus diuerſos magnum diſcrimen etiam in eodem aſtro efficere. De aſtris autem agit hîc, quemadmodum diximus, non tantùm de Planetis.

TEXTVS XXIIII.

In mulierum autem coniugio ſpectare oportet Solem. Is enim repertus in quadrantibus orientalibus, eas ſignificat vel in prima adoleſcentia nuptui dari: vel poſt ætatem conſiſtentem cum adoleſcente matrimonium contrahere. In occidentalibus verò tardè nubentes, aut maturè, ſed cum ſeniculo. Et in ſigno vnius formæ, aut cum Planeta vno matutino deprehenſus, ſemel tantùm nubentes: in multiformi aut pluribus matutinis configuratus, ſæpe coniugium iterantes. Ac ſi Saturnus hoc modo Sole configuratus ſit compoſitos maritos habebunt, ac commodos & induſtrios. Si Iupiter, venerabiles & magnanimos. Si Mars, immorigeros, ſtrenuos, à liberis & vxore alienos. Si Venus, iucundos & formoſos. Si Mercurius, victui conſulentes, &

agiles.

agiles. Venus autem cum Saturno ignauos facit & in Venereis frigidos. Cum Marte calidos, ad congreſſum procliues, adulteros. Cum Mercurio, liberorum amantes.

Si omnia quæ in hoc capite dicta ſunt de uxoribus ex Lunæ ſtatu in tribus proximis ſectionibus, ad maritos referantur ex Solis ſtatu in mulierum geniturıs, plana erit ſententia. Hoc ſolùm intereſt, quòd in Sole matutinos Planetas conſiderat loco ueſpertinorum à Luna. Nam & in Luna & Sole conſiderat Planetas, quibus applicant, an matutini ſint an ueſpertini, ſeu quo ad Solem, ſeu quo ad geneſin ipſam. Præterea, eadem ambo etiam de Luna animaduertit. Ex hoc alius diſſoluitur ſcrupulus, nam cùm Saturnum dixerit in Lunæ applicatione ſignificare eos, qui uxorem non ducunt, poſtmodum ſubiecerit, Lunam illi applicantem ſignificare maritos frugi, intellexit Saturnum ſolum efficere cœlibes, cùm Luna fuerit ſub Solis radijs in mulieribus, quemadmodum in uiris, cùm fuerit à Sole occidentalis: aliter coniugium minimè impedit. Cur uerò prætereat cõiunctionem Veneris cum Ioue in maritorum qualitate decernenda, cùm in uxorum non præterierit, cauſa eſt, quoniam liquet ex dictis illos futuros bonos, moderatos & modeſtos cùm docuerit Saturni & Martis uires hac in cauſa quaſi eſſe contrarias.

TEXTVS XXV.

Orientales quadrantes hoc loco accipimus, cùm de Sole agimus antecedentes, & ſignum ſigniferi aſcendens & occidens. Cùm de Luna, à nouilunio & plenilunio eò vſque, vbi Luna diuidua eſt. Occidentales autem his oppoſitos.

Commune omnibus Planetis eſt, ut quod eſt ab initio cœli Medij, uſq; ad orientem: Et ab initio imi cœli uſq; ad occidentem pro orientalibus. Occidentales intelligit his oppoſitas. Et ut magis talibus initijs proximæ ſtellæ fuerint, eò magis orientales erunt. Sicut contraria ratione in occidentalibus. In comparatione autem eorum ad Solem tam à coniunctione ad oppoſitionem Solis, quàm ab illius oppoſitione ad coniunctionem, uniuerſum uitæ ſtatum cenſet contineri. A coniunctione quidem, poſtquàm peracta eſt humidum recens infantis, donec omnino in oppoſitione ſit totum abſolutum. Et rurſus ab oppoſitione humidiſsimam infantis naturam, quæ in ſenio exareſcit, ut ſub coniunctione inſtante, Planetæ. Ob id igitur primæ quartæ & à nouilunio, & à plenilunio ſignificant dimidium primum ætatis, uſq; ad 35 annos uel circa: reliquæ ultimum dimidium. Non intelligo nunc de dimidio exacto numeri annorum: Sed per primam ætatem eam, quæ augetur, per ſecundam, quæ minuitur. Sicut & in his quemadmodum & in Sole dictum eſt ratio habenda ſit partium utriuſque, penes maiorem & minorem diſtantiam Lunæ à Sole. In inferioribus autem cum ad oppoſitionem non perueniant tota etiam uita à coniunctione ad coniunctionem cum Sole continetur. Verùm quæ fit, dum Planeta eſt retrogradus oppoſitionis in ſuperioribus uicem gerit. Vera coniunctio eſt, cùm Planeta eſt uelociſsimus. Cùm igitur à coniunctione radios Solis exit, infantiam & pueritiam refert, facitq; ad diſcendum promptos. Cùm in maxima elongatione, ualidos & robuſtos atq; perfectos. Cùm redeunt ad Solem, & iuxta illum ſunt, ſenibus aſsimilantur, ideò prudentes ſunt. Cùm ſub Sole, nullum ſtatum habent, ſed totos ſe Soli dedunt. Tales maximè humana ob id ſapiunt. Porrò, ut dictum eſt, totus ſtatus, qui eſt à coniunctione; quæ fit dum Planeta retrocedit, alio ſtatu prioris coniunctionis deterior eſt. Innuit ergo

Vide lib. 3 Comm. 9.

duos

duos ſtatus, quo ad mundum communem omnibus Planetis, & quo ad Solem communem omnibus Planetis præter Solem.

Regula prima.

Notandum, quòd in uoluntarijs quædam ita decernuntur, ut omnino quaſi neceſſaria uideantur. Velut ſi quis habeat Lunam in Cancro, in cœli Medio, liberam à Sole, & Saturnum in tertia domo, ille proculdubio nubet. Rurſus ſi Luna ſit in ſeptimo loco ſub radijs Solis in Leone cum Saturno, pronuntiabis illum proculdubio uxore cariturum. Atq; in his uoluntarium quaſi in neceſsitatem Fati tranſit. Ita ut uiderim quoſdam tempore quo uxorem ducturi erant, adeò rapi ad hunc effectum, ut de nulla alia re cogitarent. In alijs intermedijs, qui longè plures ſunt his, caue ne tibi contingat quod olim Apollini. Tenebat quidam, tentaturus oraculum, ſub digitis caput paſſerculi, ipſum autem in manu abditum, interrogans Apollinem, an quod in manu teneret, uiuum eſſet, an non? Reſpondit dæmon, uti uolueris, intelligens ipſum qui interrogabat utrouis modo reſpondiſſet, oſtenſurum oppoſitum. Ita in talibus decet Aſtrologum imitari oraculum, nec uelle ſe ſapientiorem illo oſtendentem, artem ipſam prodere, ſed in manifeſtis tantùm atq; euidentibus, aut quæ à uoluntate non pendent clarè & determinata ſententia reſpondere. Ita ego interroganti in ſimili cauſa amico noſtro Andreæ Veſſalio reſpondere non erubui.

Regula ſecunda.

Rurſus nec illud credendum eſt, ſolùm eos uxore carituros, qui Lunam ſub radijs coniunctam aut configuratam Saturno habent: Neq; etiam omnes. Sufficiet enim quandoque Saturni coniunctio malè diſpoſiti abſq; Sole: quandoq; Luna

ſub radijs proxima uiſioni in Cancro, quanuis Saturno configurata admittet uxorem. Conſideranda etiam eſt familia: in noſtra nemo, ſolis ſacerdotibus exceptis, qui ad legitimam peruenerit ætatem, uxore caruit. Cùm etiam ſacerdotes ualde pauci fuerint, neq; ullus tamen monachus. Quod igitur de medicis Galenus pronuntiauit, id nos & magis neceſſariò dicemus de aſtrologis: Scilicet oportere illos eſſe eruditos, & natura prudentes. Cùm autem hoc in omnibus, id maximè in his ueritatem habet, quæ à uoluntate libera pendent.

TEXTVS XXVI.

Omnino verò conſtantes & diuturni conuictus permanent, quando in vtriuſq; coniugis genitura luminaria contigerit configurata eſſe concorditer. Hoc eſt, quando inter ſe ipſa triquetra aut hexagona radiatione ſe reſpexerint. Et maximè, cùm huc mutua receptio acceſſerit. Multóq; magis, quando quæ viro Luna eſt, fœminæ Sol fuerit. Dirimuntur verò leui occaſione matrimonia, aut coniugum animi diſsident, cùm prædictæ luminarium conditiones, vel in ſignis incōiunctis acciderint: vel ſint ex oppoſito aut quadrato.

Miram artem regulámq; nobis his in uerbis inſinuat Ptolemæus, quam pleriq; ignorantes, dubitant de Aſtrologiæ ſcientiæ ueritate. Dicũt enim, ſi tegula incidit in caput unius, illúmq; interficit, quomodo fieri poteſt ut hoc in genitura illius cernatur, cùm caſu tegula tunc ceciderit? Rurſus, qui ueneno à coniuge interimitur, quomodo potuit præſciri, cùm factum non ſit ipſius ſed coniugis? Propterea Ptolemæus ne-

bo

bis in hoc ſecundo hic inſinuat eſſe Fatum, atq; concurſum quendam, quem Aſtrologus neſcit: & ſi nouit, tantùm caſu nouit. Idémq; de amicis atq; inimicis. Conſenſus igitur atque diſſenſio non ex propria genitura ſciri poterunt, ſed ex conſenſu geniturarum mariti atq; uxoris. Sed talis conſenſus à Fato pendet. Neq; ut dixi, electio temporis quicquam proficit: quoniam ex primo animi motu, non ex electione ſumenda eſt. Quòd ſi quis uxorem eligat, uidetur forſan aliquid proficere: Sed rariſsimè contingit, ut genitura & reliqua conueniant: fiátq; eligendo imparem, Aſtrologus ridiculus. Dici enim ſolet: Si bene uis nubere, nube pari. In alijs uerò caſibus, Anæreta ſimilis eſt hoſti, qui hominem occidere decreuit, ubi hoc animo firmauit, occaſionem expectat: Ea oblata perficit, quod decreuerat. At dices, ergo non exquiſitè momentum mortis ſciri poteſt? Reſpondeo, quòd non in omnibus: Veruntamen in pleriſq; concurſus cauſarum externarum coincidit cum concurſu cauſarum Anæretæ, quæ ſunt potiſsimæ, directio, progreſsio, & loci Planetarum.

Apponit autem tres gradus concordiæ. Primus, cùm Sol in uiro, & Sol uel Luna in fœmina, aut Luna in utriſq;, fuerint in locis ſe reſpicientibus trigono uel hexagono aſpectu. Secundus, cùm in uiro Luna, in uxore Sol, eodem modo diſponuntur. Tertius, ſi cum hoc alter alterum recipiat. Dirimuntur matrimonia re, ut apud Iudæos & Mahumetanos, uel ſolùm animo, & ut dicunt tori ſaparatione, & cohabitatione, ut apud Chriſtianos, cum luminaria fuerint in ſignis quadrato uel oppoſito ſe reſpicientibus, aut etiam inconiunctis. Quæ autem ſint inconiuncta ſigna, uidiſti in primo libro. Hæc uerò & ad amicos transferri poſſunt. Com. 49.

TEXTVS XXVII.

Deinde ſi concordes luminum configura-

tiones, beneficæ ſtellæ aſpexerint, iucundos, blandos et vtiles conuictus ſignificant. Si maleficæ, contentioſos, inuerecundos, inuidos. Similiter in diſcordi ſtatu luminarium, beneficæ ijs ſuffragantes, non penitus conuictum reſcindi permittunt, ſed redintegrant, placant, & conſeruant coniugale illud blandum, & natura nobis inditam in comparem propenſionem. Maleficæ autem non ſine contumelia & execratione conuictus perturbant, & demoliuntur. Si quidem Mercurius cum eis ſolus extiterit, vociferationibus, improperijs & accuſationibus inuoluit. Si Venus, adulterijs, incantationibus & his ſimilibus.

Quatuor ſtatus explicat coniugum. Primus, cùm luminaria utriuſq; genituræ conſenſerint, & beneficæ illa aſpexerint, maximè eleuatæ, & receptæ, & hic eſt optimus. Peßimus, cùm luminaria diſſenſerint, & maleficæ ſupra illa eleuantur. Duo ſunt mali ſtatus medij, ſcilicet cùm luminaria quidem conſentiunt, ſed maleficæ reſpiciunt, & prædominantur, & hi uiuunt abſq; ſuſpicione diuortij, ſed tamen in perpetua contentione & miſeria. Alter ſtatus medius eſt, cùm luminaria diſſentiunt cum aſpectu beneficarum, & tunc de diuortio agitur, attamen reconciliantur, & quietius prioribus uiuunt. Peßimo ſtatui, atq; etiam duobus medijs Mercurius commiſtus, cùm ſit author ſermonum & linguæ ſignificatu, ideò meritò adiungit alijs malis uociferationes & reliqua. Venus maleficis commiſta, iam exuit beneficæ naturam, & uicem agit ſacchari, cùm ueneno miſcetur, ob id igitur cauſam dißidij oſtendit, adulterium, incantationem, & talia. Intelligit

telligit per adulterium non ſolùm uxoris,ſed etiam quandoque rarius concubitum uiri cum aliena:ſeu ſit inceſtus, ſeu concumbat cum pueris, & ita de alijs. Et poſtquàm *locutus eſt de legitimo coniugio, loquetur modò de quadam cohabitatione flagitioſa, quæ multis modis ſit.*

TEXTVS XXVIII.

Quæ verò alio quouis pacto coniugia contrahuntur, reijcienda ſunt in vtrouis genere in aſtrum Veneris, & Martem ac Saturnum. Congredientibus enim illis cum luminibus, cum familiaribus, neceſſarijs atque affinibus ſiue conſanguineis conuictus decernuntur: prout Venus erga alterutrum affecta fuerit. Si enim erga Martem cum coniuge iuuene, quandoquidem in mutuis ſignorum trigonis alternatas habent altitudines: Erga Saturnum autem cum ſeniore: nam in mutuis trigonis rurſus viciſsim domus poſsident. Vnde Venus cum Marte planè amatorias affectiones producit. Quibus ſi Mercurij ſtella accedat, non ſine diuulgatione. In promiſcuis & familiaribus ſignis Capricorno & Piſcibus fratrum, & cognatorũ coniugationes decernuntur. Et Luna ſi in virorum geniturís ad hæc accurrat, ſignificat cum duabus ſororibus aut conſanguineis congreſſurum. Si verò in mulierum genitali conſtitutione Sol, duobus fratribus aut cognatis.

Vt Luna & Sol coniugia legitima ſignificant, ita Venus conuictus, qui ex amore procedunt. Quocirca nil mirum plus ſcorta diligi plerunque ſex uxoribus aut maritis. Amor enim ſcortorum à Venere eſt, quæ immodicam decernit cupiditatem, coniugum à luminaribus, quæ ut docui ſuperiùs, communem uitam ſignificant. Venus igitur maleficis commiſta, conuictus declarat illegitimos & abſurdos: quoniam ipſa cum utraque illarum commutat dignitates. Venus enim in Piſcibus altitudinem habet, Piſces autem, Martis trigonus, & Mars in Capricorno uiciſſim, Venus autem dominà trigoni Capricorni. Venus rurſus habet domum in Libra, Libra autem Saturni trigonus, Saturni autem domus Capricornus, qui eſt trigonus Veneris. Igitur commutatio hæc uiciſſim concordiam ſignificat atque conuictum. Maleficarum autem natura nihil legitimum. Ob id maleficæ commiſtæ luminaribus & Veneri, talia monſtra decernunt. Luminaribus autem ſolùm, ut dixi, uxores aut maritos prauos: ſoli quoque Veneri concubitus abſurdos non conuictus, ut ſuperiùs uiſum eſt, dum de animi uitijs loqueremur. Quamobrem caput illud uidiſſe pro his, quæ hîc dicuntur, multum præſtat.

TEXTVS XXIX.

Cum Saturno rurſus Venus fortè reperta, omnino lenes & ſtabiles hos conuictus efficit: accedente verò Mercurio vtiles, concurrente Marte, inſtabiles ſignificantur, noxij, nec ſine mutua inuidia & æmulatione.

Ex duobus natura contrarijs fit melius unum perſæpe, cùm ſubſtantia diſſident, ut ex lateribus & luto, Nón lateres inuicem coëunt, non firmiter lutum. Saturnus quoq; & Venus in eodem ſigno gaudent, ſcilicet Libra. Mercurij quoq; cum Venere

Venere miſtio utilis eſt, cum Marte autem Venus inutiliter miſcetur, quòd ſolos concubitus uterq; decernit. Cæterùm, uterque à conſtantia, à prudentia, moderatione, eruditione, fide, iuſtitia, ac bonis moribus alienus eſt, niſi quòd Venus ſuauitatem affert. Ob id igitur miſtio Martis & Veneris omnino inutilis. Sed neq; aliæ probantur, cũ Saturno enim Venus miſta, licet conuictum firmum reddat, omnia tamen ſordida erunt, & cum Mercurio puerilia. Prius igitur docuit naturam conuiuentium, hîc modum, poſteriùs autem ſcilicet in ſequenti, ætatis rationem, dicens:

TEXTVS XXX.

Ac ſi illis concorditer configuratus fuerit, cum æqualibus matrimonium contracturum. Si tamen orientalior ipſis fuerit, cum adoleſcentioribus: at ſi occidentalior, cum prouectioribus.

Intelligit comparationem Veneris ad maleficas: cùm enim fuerit illis commiſta, non poteſt eſſe orientalis, ſi illi ſint occidentales: nec occidentalis, ſi illi orientales. Vel igitur illis iuncta eſt una, & tunc copulabitur coæquali ætate, uel orientalior, & ſic iuniori, uel occidentalior, & ſic ſeniori.

TEXTVS XXXI.

Si verò in promiſcuis ſignis ſint Venus & Saturnus, ſcilicet Capricorno aut Libra, cum affinibus congreſſurum. In horoſcopum & cœli culmen quando dicta configuratio inciderit, Lunáq; concurrerit, viros facit cum matribus, matrúmve ſororibus, aut nouercis rem habere: fœminas cum filijs aut filiorum fratribus aut filiarum maritis.

Signa communia Veneri & Marti diximus eſſe Capricornum & Piſces: nam in Piſcibus Venus habet altitudinem, Mars trigonum, in Capricorno autem Venus trigonum, Mars altitudinem. Similiter Capricornus & Libra communia ſunt Veneri atq; Saturno. Venus in Libra habet domum, Saturnus trigonum: in Capricorno Venus trigonum, Saturnus domum. In his igitur ſignificantur congreſſus affinium. Quòd ſi his acceſſerit, ut alter in Capricorno in aſcendente, reliquus in cœli Medio in Libra, aut ambo in altero illorum ſignorum, in una harum domorum, Luna quoq; affuerit, quæ matres & filios ſignificat, tunc hos congreſſus nefandos omnino pollicetur. Decima matres, & prima ipſos natos aut natas ſignificat. Impelluntur autem ad hæc licitos concubitus abhorrentes. Familiare autem hoc fuit Perſis.

TEXTVS XXXII.

Sol ſi cõcurrat & maximè, cùm occidentales fuerint Planetę, mares cũ filiabus rẽ habẽtes, aut filiarũ ſororibus, aut filiorũ vxoribus: Fœminas verò cũ patribus aut patruis, aut vitrico.

Vt luna matres, ſic Sol patres, ut ſuperiùs uiſum eſt: Et ut Luna filios matribus, ita Sol filias patribus ſignificat, hoc in caſu tantúm. Ideò conuerſio duplex utrinq; Solis cum Luna, & maſculorum cum fœminis. Fratres filiorum priuignos intelligebat in præcedenti textu, uelut in præſenti ſorores filiarum priuignas ex uxore, ut in præcedenti priuignos ex marito. Nam priuignus ex uxore uitrico inutilis eſt, ut priuigna ex marito nouercæ. Credendum eſt autem multa experimenta Ptolemæum in talibus habuiſſe, poſtquàm in deſcribendo ea tam diligens fuit. Sunt autem quaſi monſtra morum, et iuris gentium, aut ciuilis, ſicut alia ſuperiùs dicta naturæ. Ob id ad artis confirmationem ſcripta.

TEXT

TEXTVS XXXIII.

Quando prædictæ figurationes in ſignis vnius generis non extiterint, in fœmininis autem locis & perſonis, efficiunt omnino ad Venerea propenſos & accinctos, & tam ad agendum, quàm patiendum omni ratione paratos. In quibuſdam etiam figuris flagitioſè obſcœnos vt in prioribus poſterioribúſque partibus Arietis, & Succulæ: in poſterioribus Leonis, & facie Capricorni.

Per genus non intelligit maſculinum aut fœmininum ſexum, quia repugnaret ſequentibus uerbis. Sed intellexit oppoſita, quæ ſolùm ſunt ſimilia in ſexu, & contraria in natura. Item, quæ in ſextili à contrarijs Planetis dominantur, ut Capricornus à Saturno, & Marte, & Piſces à Ioue & Venere: Item Cancer & Virgo, & rurſus Virgo & Capricornus, & ſint ambo fœminina ſigna, ut dixi (Et perſonæ) Per perſonas non intelligit natos, nam dicit ad Venerea patienda &c. Vult ergo ut ſint occidẽtales & fœmininis Planetis uniti, & in quartis occidentalibus à cœli Medio ad occaſum, & ab imo ad aſcendens. De partibus ſignorum intellige octaui, non noni orbis. Obſcœnos intelligit, irrumatores, fellatores, maſturbatores, ſpintrias. Et ut ferunt de quodam noſtro ciue, qui cum puero concubuit, pædicando, irrumando, & in auribus, ut ille fatebatur. Plurimum autem ueteres tribuebant figuris octaui orbis, quas recentiores obſeruare deſierunt, cùm tamen multum poßint.

TEXTVS XXXIIII.

Verùm ſi hæc figuratio in duobus prioribus angulis inuenitur, orientali nimirum & medij

medij cœli prorſus detegit hæc flagitia, & in publicum profert: In poſterioribus duobus, occidentis nimirum & cœli imi, ſpadones efficit, & eunuchos ſteriles, genitalibus meatibus concretos.

Orientales anguli magis declarant facta, ſed occidentales & imum cœli, cùm ſint debiliores, magis lædunt, & ob hæc nota detrimenta in alijs. Vtpote aſcendens ſignificabit cicatricem in facie: cœli imum claudicationem: altera manifeſtior & fœdior, reliqua damnoſior: ita in flagitijs. Deterius eſt eſſe eunuchum natum abſq; teſticulis, eſſe caſtratum ab homine, ſcilicet ſpadonem, uel habentem uirilia, & eſſe ſterilem, quia meatus ſeminis ſint concreti, quàm talia uitia & flagitia circa Venerea diuulgari. Infamia enim talium tempore tranſit, apud multos non creditur, ab aliquibus pro licentia accipitur, multi diſsimulāt metu, alij ſimilitudine peccati. Sed ſi non ſint in angulis, quid erit? dico, ſtandum erit decretis præcedentis textus. Erunt enim flagitia abſque magna infamia & læſione membrorum genitalium. Aliter fruſtra propoſuiſſet generalem ſignificationem.

TEXTVS XXXV.

Mars autem accedens mares abſciſſis genitalibus, fœminas, quas tribades vocant, atq; omnino priuum quiddam in Venereis habentes.

Si Mars conſtitutioni declaratæ in duobus præcedentibus teſtibus acceſſerit uiolenta, hæc decernit cauſam in maſculis ex ferro, in fœminis uerò tribades & maſculinos mores induentes ſignificat. Quaſdam obſtructas, ut fuit olim uxor Paxini Varadei bibliopolæ.

TEXTVS XXXVI.

Quæ verò ſit hominum in congrediendo,

viris

viris affectio & natura à Marte colligitur. Is enim à Saturno & Venere ſeparatus adiutus verò à Iouis ſuffragijs, verecundos & puros efficit in re Venerea explenda, & naturalem tantùm vſum ſpectantes. Cum ſolo Saturno fortè repertus, pigros, frigidos. Ioui autem ac Veneri configuratus, agiles & cupidos, temperantes tamen & ſe refrenantes, infamiam fugientes. Cum ſola Venere abſente tam Ioue, quàm Saturno, ſegnes, ignauos, vndequaque voluptatem captantes.

Quatuor comparationes facit, Martis cum Ioue, Saturno & Venere, Solis item cum Ioue & Venere ſimul. Sed ultima, quam facit cũ ſola Venere, tam apud Arabes, quàm Græcos legitur hoc modo (Cum ſola Veneri aut Ioue abſente Saturno) ſed nos ſatis mentẽ Ptolemæi perſpectam habemus. Mars igitur efficaciam concubitus ſignificat, quia ut uiſum eſt in præcedenti libro, Mars præeſt pudendis. Sed nos uolumus, quòd renibus unde fit tenſio membri: Et appetitus concumbendi. Ideò qualis Mars, talis affectio. Dato enim, quòd membro uirili præeſſet, non decerneret de qualitate concubitus. Sed uis illa ratione & experimento Veneri tribuenda eſt. Quod uerò dicit ignauos & ſegnes, non ad Venerem credas (ſunt enim promptiſſimi ad eam) ſed ad negotia: Et luxui ex toto dediti, & inutiles. Sol uerò Ioui, & Luna Veneri, quaſi ſimilis eſt. Com. ſ

TEXTVS XXXVII.

Et ſi hic quidem Planeta veſpertinus eſt, ille matutinus natus tam marium, quàm fœminarum congreſſu capietur: non tamen ſu-

pra

pra modum erga vtrunque ſexum affectus. Si ambo veſpertini ſunt, ad fœminarum concubitum ſolùm erunt procliues. Atque adeò vt ſi fœminina ſint ſigna, ipſi ſubagitentur. Si matutinus, vterque puerorum tantùm concubitu flagrantes. Quòd ſi ſigna maſculina cum hoc fuerint, in maſculis nullum ætatis diſcrimen habebunt.

Quis dubitare poteſt hoc in textu, quin priori de Venere ſola Marti congrediente, locutus ſit. Si igitur uterq; ſit orientalis, ſignificat ſolùm ſubagitare maſculos, quia orientales Planetæ, ut uiſum, eſt maſculini ſunt. Quòd ſi præter id ſint in ſignis maſculinis, adeò maſculos amabunt, ut nec ætatem Libr. 3. text. 81 *puerilem requirant. Superiùs declarauit hanc propenſionem ex luminarium locis & Marte ac Venere, ſed non commiſtis, hîc ex miſtione Martis cum Venere abſque luminarium teſtimonio. Si uerò ambo ſint occidentales, ad fœminas erunt procliues. Sed ſi cum hoc erunt ambo in ſignis fœmininis etiam abſque luminarium teſtimonio, ob miſtionem non ſolùm effœminatos, ſed eos, qui maritos etiam ducent, ſignificabunt. Antiquitus hoc uitium uiguit: nam* Nero *nupſit* Doriphoro: *Eſt & illud Martialis pulchrum:*

Barbatus rigido nupſit Calliſtratus Afro,
Qua ratione viro nubere virgo ſolet.
Prælùxere faces: Velarunt flammea vultus:
Nec tua defuerunt verba Thalaſſe tibi.
Dos etiam dicta eſt, nondum tibi Roma videtur
Hoc ſatis: expectas nunquid & vt pariat?

Idem Nero *loco coniugis Sporum puerum habuit, & Domitianus* Earinum. *Hoc igitur maius eſt etiam, quàm quod dixit in capite de animi uitijs ac morbis. Nam coniugum loco ſunt talia ſcorta. Quod uerò dixit (Non tamē ſupra modum*

erga

erga utrunq; ſexũ affectus) Eſt *figura dicendi, cùm omnis con cubitus maculinus ſit ſupra modũ et contra legem.* Nec *quòd quis diligat tantùm fœmineum ſexum concubitus cauſa, debet dici ſupra modum erga fœmineum ſexum affectus.* Quaſi *moderatum ſit utrunq; ſexum hac cauſa diligere.* Sed *uult intelligi ſub hac ſententia uerba illa, quæ breuitatis cauſa ita deſcripſit(Sed neutrum ſexum afflictim amabunt)* Hic *eſt ſenſus:* Vt *intelligat cũ omnibus abſq; diſcrimine rem uenercam exercitaturos.* Quod *maximè militibus conuenit ob furorem, petulantiam, & licentiam peccandi, tum etiam neceſſitatem.*

TEXTVS XXXVIII.

Ac ſi Venus occidentalior eſt, cum vilibus hominibus ſeruis aut alienigenis congredientes. Si Mars, cum eminentioribus ſe ac dominis viri.

Supple congredientur. Nam *Mars in genitura uirum,* Ve*nus fœminam ſignificat.* Planetæ *orientaliores, nobiliores ſignificant, quia robuſtiores & in meliore ſtatu: occidentaliores autem ignobiliores & uiliores.* Si *igitur Venus eſt occidentalior Marte, coibit cum ignobilioribus ſe fœminis uir: ſi orientalior, cum nobilioribus.*

TEXTVS XXXIX.

In fœminarum verò genituris Venus conſulenda eſt: Ea enim Ioui aut Mercurio configurata, prudenter puréque Venerea tractantes. At abſente Ioue, Mercurio configurata, procliues quidem & venereorum cupidas, cautas tamen, & paulò pigriores, plerunque etiam turpitudinem fugientes. Marti, ſoli configurata aut congreſſa, ſalaces & ad Venerea

nerea concitatas. Segniores ſi his Iouis ſtella acceſſerit.

Quemadmodum Mars, quòd maſculinus ſit, opus congreſſus in maſculis gubernat, ita Venus in fœminis. Igitur cum Ioue moderationem præbet ob integritatem & prudentiam: cum Mercurio uerò ob uerecundiam & aſtutiam. Propterea ſubiunxit (At abſente Ioue) Quaſi dicat, ſolus Mercurius non tam puras, & modeſtas facit, ut Iupiter, niſi etiam legas (Ea enim Ioui & Mercurio) pro (Ea enim Ioui aut Mercurio) Id eſt igitur, quòd ſolus Mercurius facit malas, ſed ita ut ſolùm cupiant uideri non eſſe bonæ, cùm Iupiter faciat bonas. Quod dixit (Paulò pigriores) intelligit ad cupiditatem non ſolùm cautas, ſed ob cautionem pigriores. Plerunque etiam turpitudinem fugiunt, non quia oderint, ſed quia ſunt adeò cautæ, ut nec uelint ſe credere ei cum quo concumbunt, ne quandoq; illis poßit obijcere. Nam cautio ad externos refertur. Hæ uerò adeò ſunt cautæ, ut nec amatori nec coniugi ſe credere uelint in obſcœnis agendis, tametſi illa ut plerunq; fœminarum mos eſt auidè expetāt. De Marte haud dubium eſt, ſeu iuncta, ſeu aſpiciens, uel in uno circulo, uel magno, uel paruo, ſeu imperantibus aut intuentibus, aut poſitionis circulo. Sed Iupiter hæc omnia mitigat bene poſitus: aut ſi ſit debilior, ſaltem tegit.

TEXTVS XL.

Ac ſi Mars ſub radijs extiterit: cum ſeruis congredientes obſcurioribus & alienigenis: Sin autem Venus ſub radijs latuerit, cum ſuperioribus aut dominis meretricum aut adulterarum conſuetudine miſcebuntur.

Mars maſculum ſignificat. Si fuerit igitur ſub radijs et Venus

nus libera, mulieri uiliori ſe coniungetur: ideò ſeruis aut obſcurioribus aut aduenis, nam hi ciuium numero non habentur. Contrà *Venus ſub radijs, Mars liber, ſignificant uirum fœmina nobiliorem, ideóq; commiſceri dominis aut ſuperioribus.* In *fœminarum igitur genituris radiorum Solis ratio habenda eſt, ad Martem & Venerem: Sed in uirorum quis ſit orientalior horum Planetarum.*

TEXTVS XLI.

Si in locis aut figuris fœmininis fuerint Planetæ, ad patiendum ſolùm procliues: Si verò maſculinis, etiam ad agendum.

Turpia committunt mulieres etiam patiendo, ut quæ admittunt uiros alijs in partibus, quàm decet. Hoc tamen *fœmineum totum eſt: Sed ſi Planetæ in maſculinis fuerint figuris tam in zodiaco, quàm extra, uel locis (quinam ſint, dicti ſunt) tribades erunt, ſuper equitabunt uiros, & manibus illos pollui cogent.*

TEXTVS XLII.

Saturni ſtella prędictis figurationibus conciliata ſi & ille effœminatus fuerit, inſolentis ac pudendæ libidinis author eſt. Si orientalis & virilis vituperio & reprehenſioni ob Venerea flagitia obnoxios. Iouis benigno ſydere rurſus, quod ſolet ad decentiorem harum affectionum formam iuuante, Mercurij ad celebriorem diuulgationem & reprehenſionem.

Cùm iam mala eſt conſtitutio libidinum ſignificatrix, adueniens Saturnus fœmininus libidinem auget: adeò ut non ſolùm flagitioſa, ſed & fœda cõmittantur. Sed uirilis, id eſt, orientalis auget ob claritatem, famam ſcelerum. Ex quo de-

Z *claratur,*

claratur, quòd effœminatum exiſtimat cum occidentalis extiterit. Atq; hæc per ſe clara. Verùm, quid continget, ubi Saturnus Marti in uirorum genituris: aut Veneri in mulierum cum Ioue poſitis aut bene ſaltem conſtitutis congredietur? In uirorum quidem haud dubiè ſemper aliquid frigiditatis, & ob id dedecoris oſtendit. In mulierum uerò genituris Saturnus cum Venere poſitus, impedimenta circa Venerea & exiguam coëundi uoluntatem affert. Illud omnino non prætereundum, quod ratio & experimentum docet: Quanquàm Saturnus præcipuè hæc impedimenta afferat, ſi in uirorum genituris Marti, in fœminarum Veneri commiſcetur, etiamſi contrario modo contingat impedimentum non leue: Viris quidem Veneri, fœminis Marti commiſtus (Iouis benigno) Iupiter & Mercurius conueniunt, quia æqualiter à Sole diſtant, ſed uario tamen modò: nam ut modò Iupiter eſt temperatus, ita Mercurius ancipitis naturæ. Ita eadem ratione Mars & Venus, propinquiſſimi enim Soli ſunt etiam calidiſſimi, Et uterq; maximo uerſatur epicyclo. Sed tamen Venus humida & benefica, Mars ſiccus & maleficus. Pari ratione Saturnus & Luna conueniunt, quòd uterq; à Sole maximè diſtat, uterq; ob id etiam frigidiſſimus: Sed tamen Lunæ frigiditas pinguis ut ita dicam, & humida & benefica, Saturni tabifica, ſterilis & malefica. Iupiter igitur omnia hæc mala mitigat, præſtátq; conſenſum mutuum, & ob id etiam tegit. Eſt enim conſtans Planeta atq; beneficus. At Mercurius inconſtans, quòd quatuor habeat apogei æquantes, & linguæ præeſt, unde omnia detegit, & in publicum prodit, cum infamia & metu legum. Necnon cum minoribus ſupplicijs, ut quendam uidimus coria deaurantem, qui quòd cum muliere anu etiam præpoſtera Venere uſus eſſet, circũductus per urbem flagellis cædebatur.

Caput

Caput ſextum.

TEXTVS XLIII.

De filijs.

CVm coniugij locum proximè ſequatur liberorum, conſiderare oportebat Planetas cœli faſtigio aut ſuccedenti loco, qui eſt boni dæmonis, coniunctos, aut configuratos. Sin minùs, eos qui locis his oppoſitis: Lunam etiam & Iouem & Venerem pro filiorum largitoribus aſſumere: ſicut Solem, & Martem, & Saturnum pro orbitatis authoribus. Mercurium prout configuratus illis fuerit promiſcuum: Et largitorem, cùm fuerit orientalis, & recuſantem, cùm fuerit occidentalis.

Hoc eſt tertia domus pars, quam Ptolemæus conſiderat. Atq; in ea uelut in cæteris illud animaduerſione dignũ, quòd omnia participant inuicem, uelut & in rebus ipſis. Qualis enim pater ac mater, plerunq; filij etiam tales. Et qualis filius, tales parentes, non autem ex toto ſimiles, ſed in parte. Id etiam in diuitijs, honoribus atq; alijs, ut quemadmodum inquit Anaxagoras, omnia in omnibus ſita ſint atq; commiſta. Igitur in filijs habendis, decimus locus, qui etiam matri tribuitur, eſt conſiderandus. Idem tribuitur etiam fratribus atq; ſororibus. Quicunq; igitur fratres habent multos & matrem robuſtã, etiam natura filios habent plures, et ſoſpites, ſicut & contrà habentibus contrarium euenit. Nõ tamen generaliter hoc euenit, ſed qui paucos habuerit fratres, ut Iacob, multos poterit habere filios: Duodecim enim ſuſce-

Z 2 pit.

pit. Et qui multos habuit fratres, ſine filijs mori poterit, ut Abſalon. Luna igitur ſorores, matres, filios, uxores, ingenium, moréſq; ſignificat. Et quandoq; etiam alia. Cum Ioue quidem & Venere filios: Sed ſorores quidem cum decimo loco, matrem cum Venere, uxores per ſe, ingenium cum Mercurio, mores cum aſcendente & domino loci proprij. Si igitur communis ſignificator ualidus extiterit, alius imbecillis, erunt ſimilia quæ per illum ſignificantur: Si autem contrà, diſſimilia. Gratia exempli dictum eſt, quòd Luna ſignificat filios cum Ioue & Venere, cum decimo autem loco ſorores. Si igitur Luna ualidiſsima ſit, decimus uerò locus & Iupiter ac Venus imbecilles, erunt pauci filij atq; ſorores. At uerò ſi infelix Luna, decimus uerò locus ualidus, Iupiter & Venus debiles, multas habebit ſorores, paucos filios: ſicut contrà, ſi Iupiter & Venus decimo loco fuerint potentiores. Quod & in præſenti loco alia ratione oſtendit: cùm enim 11 locus particeps ſit 10. 11 etiam obſeruat in dandis filijs. Duo igitur proponit, Planetas datores, & loca in quibus dant. Datores Iupiter, Venus, Luna, humidi omnes: Saturnus, Mars & Sol orbitatis authores atq; omnes ſicci, præter Solem, qui calidiſsimus eſt. In ipſis igitur locis decimo aut undecimo largitores dant, ut orbitatis authores negant. Magis tamen in decimo, quàm undecimo propter regulam probabilem, quòd omnia principalia potentiora ſunt his, quæ talia ſunt ob illa. Sed ſi non ſint in illis configurati ambobus, non uni tantùm dant, ut in primo loco, qui reſpicit decimum de quadrato, undecimum de ſextili: & in ſecundo loco, qui decimum de trino reſpicit, & undecimum de quadrato. Aliter ſi ad unum tantùm locum referas, omnes genituræ pollicebuntur filios ſimul & orbitatem. Nam omnis domus aut decimæ, aut undecimæ configuratur. Quòd ſi neq; Planeta ullus in primo aut ſecundo loco fuerit, neq; etiam in ſeptimo uel octauo, uidendum

eſt an

eſt an in quinto uel quarto loco ſint: Hi enim decimo & undecimo opponuntur: Hi igitur dabunt uel prohibebunt. Obſeruatum etiam eſt, quintum locum præcipuam in hoc habere uirtutem, adeò ut Arabes illum tantùm obſeruari iubeant. Sed nos Ptolemæum ſequimur, multũ tamen experientia loco illi tribuentes. Quod autem dixit (Mercurium prout configuratus & reliqua) duo nos docet. alterum, quòd Planetæ orientales potius ſignificant filios, quàm occidẽtales: Et occidentales orbitatis magis ſunt cauſæ, quàm orientales. Dico, quo ad Solem & hoc magis: Et quo ad mundum, ſed hoc minus. Reliquum eſt, ut intelligamus Mercurium etiam dare filios: Qui cùm ſit Planeta ingenij largitor, facit ingenioſos, & maximè cùm Soli propinquus extiterit, tunc enim facit etiam probos. Tales igitur, cùm Mercurius ſit Planeta per ſe imbecillis, & ſub Solis etiam radijs, uitam non habet. Ob hoc ſolet dici, quod Poëta, immodicis breuis eſt ætas & rara ſenectus. Et uulgus hoc nouit, quòd cùm puerum uident ingenioſum ualde, illius uitæ timent. Cauſa igitur eſt, quoniam tales ſunt à Mercurio. Viuunt tamen aliqui ex his, uel quia Mercurius robuſtus eſt, aut quia beneficæ iungitur erraticæ uel fixæ, uel à benefica erratica fouetur. Hoc autem quod hîc declarat, commune eſt in genitura uiris ac mulieribus. Propriè autem loquitur de filijs, qui ex coniugio ſuſcipiuntur in maſculorum natiuitatibus: cùm aliorum adeò incertus ſit numerus, ut quidam centum filios ſuſceperint. Sufficit igitur in his docere, qui ſint prolifici aut ſteriles. Numerus autem incertus eſt, & ex reuolutionibus annorum nati habetur.

TEXTVS XLIIII.

Largitores igitur ita ſiti ſimpliciter ac ſolitarij vnicum filium decernunt. In bicorporeis autem & fœmininis item in fœcundis ſignis,

vt Cancro, Scorpione, ac Piſcibus, duas aut plures. Et dum maſculini ſunt ob ſigna maſculina, & ad Solem configurationem marem, effœminati verò fœminam.

Duos nos docet, numerum & ſexum his uerbis, quorum utrunq; à duobus ſumitur: imò primum potius & ſecundum à tribus. Numerus igitur primum à numero Planetarum ſolitarij unum et paucos, cum alijs iuncti plures: Signa unius corporis unum, bicorporea duos, uel plures: Et hoc à forma ſigni. A qualitate, fœcunda plures aut duos ſaltem, ſterilia ut Leo, Virgo unum. Sexus à ſexu Planetæ, Iupiter maſculos, Venus fœminas pollicetur. A' ſigni in quo eſt ſexu: Et ab habitu Planetæ ad Solem orientales maſculos, occidentales fœminas.

TEXTVS XLV.

Superati à maleficis aut in ſterilibus ſignis reperti, puta Leone, Virgine, largiuntur quidem, ſed non ſat pulchrè, nec conſtanter, nec diuturnas proles. Sol autem & maleficæ obtinentes imperium in dicta loca, ſi in ſignis maſculinis aut ſterilibus fuerint, eiſque beneficæ ſuffragentur concedunt quidem, ſed valetudinarios, vitijs corporis impeditos, ac breuis vitæ.

Declarat quartum membrum diuiſionis. Nam omnes qui naſcuntur aut omnino carent ſobole, orbiq; ſunt, aut habent exiguam, aut multam, aut imbecillem, & morituram. Orbos dixit, cùm in locis filiorum Planetæ uiolenti fuerint, multa cum ſobole, cum plures filiorum largitores uel in ſignis bicorporeis aut fœcundis, pauca, cum in ſterilibus: nunc declarat

clarat quibus modis debilis aut breuis uitæ ſoboles procreetur. Duobus *modis id contingere affirmat, uel cùm beneficis maleficæ dominantur, idque non tam malum. nam robuſti natura multis conflictantur aduerſis, uel cum dominantibus maleficis in locis filiorum ſuffragantibus beneficis naſcuntur filij uitæ fundamento interiore carentes: utpote ab infelici & contrario ſydere geniti. Hi igitur, ut par eſt omnino ſunt imbecilles, & breuis uitæ.*

TEXTVS XLVI.

Quando vtraque conditio rationem habet ad ſigna prolifica datorum liberorum reiectiones ſignificantur: aut omnium aut multorum, aut paucorum, pro imperio ſuffragantium vtriuis ſectæ Planetarũ: quos vel plures vel potentiores, vel orientaliores vel dignioribus angulis ſitos, vel elatos ſupra cæteros, vel angulis ſuccedentes inuenerimus.

Hoc eſt quintum membrum, cùm largitores filiorum fuerint in locis debitis, & in ſignis fœcundis, & eis dominantur maleficæ, ſed ſuffragantur eis beneficæ, & ſunt maleficæ & beneficæ in ſignis fœcundis, tunc abdicant filios. Non enim *poſſunt occidere, quia ſunt in fœcundis ſignis.* Et *intelligit per utranque conditionem, quòd maleficæ dominentur, & beneficæ ſuffragentur.*

Vt ſit una regula talis, Si largitores ſunt in locis filiorum & beneficæ dominantur, tunc ſi in ſterilibus ſunt largitores, unum ſignificant filium, in bicorporeis duos, in fœcundis plures ac ſoſpites. Si uerò Sol & maleficæ ſint in locis filiorum, negant filios. Quòd ſi largitores ſint in locis filiorum, maleficæ autem et Sol dominentur in ſignis ſterilibus uel maſculinis cum ſuffragio beneficarum, aut ſi largitores ſuperentur à

maleficis breui ſuperfuturam prolem dant. In hoc *caſu ultimo moriuntur in infantia,in præcedente morboſi non tranſeunt iuuentutem aut parum.* Si *autem loco ſterilium ſignorum fuerint maleficæ,& beneficæ ſuffragantes in fœcundis, facient abdicari.*

Quod uerò dixit(omnium aut multorum &c.)intelligit, quòd ſi uni largitori malefica dominetur,alteri benefica,habebunt filij hi diuerſos exitus, ut patet. Et *iubet obſeruari multitudinem largitorum & impedientium, & ſuffragantium,& robur & ſtatum,quo ad Solem,et quo ad mundum.*

TEXTVS XLVII.

Si igitur dictorum ſignorum dominatores orientales fuerint,atque in proprijs locis,claros & illuſtres liberos dãt. Si occidẽtales & in locis ſectę alterius,humiles,viles & obſcuros.

Non à largitoribus,ſed à dominatoribus fortunam ſumit. Vt enim dominatores ſunt extra & alieni à largitoribus,ita fortuna filiorum alia eſt à filijs.

TEXTVS XLVIII.

Et ſi conueniunt cum horoſcopo & parte fortunæ,amabiles parentibus,venuſtos, gratioſos,bonis parentum hæreditario iure fruentes. Si inconiuncti aut ex aduerſo ſiti,rebelles, odioſos, noxios, nec parentum bonis ſuccedentes.

Explicauit anteà,quæ ad eſſentiam filiorum pertinebant, numerum,robur,uitæ diuturnitatem:in præcedenti textu fortunam: hic habitum ad parentes: Sicut in ſequenti inter ſe. Quid intelligat per uerbum conueniunt, ſequenti oratione intelligitur, cum priori opponatur. Conuenire *igitur uocat,*

ut ſint

ut ſint in eodem ſigno, uel aſpiciente, trigono uel ſextili, uel in obedientibus et imperantibus, uel in aſpicientibus ſeſe. Quod *etiam in ſequenti textu clarius erit. Sic non conuenire dicuntur, quando in oppoſitis ſignis aut inconiunctis fuerint.* In *quadratis declarabit, quòd medio modo ſe habebunt, modò enim conuenient, modò diſsidebunt.* Quid *autem ſit maius, oppoſito, an inconiuncta ſigna, hæc quidem minùs conueniunt, illa magis diſsident.* Propterea *deteriora in filijs ſunt oppoſita ſigna, quo ad uerbera & odium, inconiuncta quo ad abdicationes & priuationes hæreditatis.* Ita *melior eſt trigonus aſpicientibus ſe ſignis aut imperantibus & obedientibus. Cúmq; plura ſigna uni conueniant, quàm diſconueniant (nam* Arieti *gratia exempli conueniunt* Gemini, Aquarius, Leo, Sa*gitarius*, Virgo *&* Piſces: Media *ſunt Cancer & Capricornus: diſconueniunt tantùm* Libra, Taurus *&* Scorpio) *manifeſtum eſt in genere plures filios parentibus eſſe acceptos, quàm odioſos.* Ex *gradibus contingit oppoſitum, ita raró fit, ut ad unguem filij parentibus conueniant.*

Quod *uerò dixit amabiles, uenuſtos, & gratioſos: intellige parentibus, non ſimpliciter: eſt enim illorum fucata quædam gratia et bonitas, cùm malis parẽtibus conueniunt.* Nam *probitas illorum pendet ex genitura propria. Cùm tamen placent parentibus ſunt obediẽtes, nec ex toto mali, plures etiam boni.* Hoc *eſt, quòd probantur filij parentibus obſequentes.* Signum *enim eſt conuenire dominos largitorũ ſeu locorum in quibus ſunt largitores cum horoſcopo & fortunæ loco.* Contrarium *in obedientibus.* Cùm *uerò accipit fortunæ partem, intelligit quòd conueniunt in rem familiarem, hoc autem parentibus gratũ; ſicut conueniẽtia cũ horoſcopo eſt ex animo.* Et *ſcias, quòd leges locorũ multũ poſſunt, et mores hominum: generaliter tamen filij parentibus grati ſunt lege naturæ.* Hoc *autem eſt, quia conueniunt, ut diximus genituræ parentũ cum*

genituris filiorum. Et Haly hoc docuit his uerbis: *Aſpexi pro filijs & inueni Iouem in decima in tertia parte Capricorni iunctum quaſi Saturno & Lunam aſpicientem, & ſignificauit, quòd haberem filios, & filias, & potius filias, quàm filios, quia Iupiter & Luna erant in ſigno fœminino.* Et *quòd non uiuerent, quia Saturnus erat Ioui iunctus in decimo loco.* Et *quia Iupiter erat orientalis ſignificauit unum filium & duas filias, & omnes obierunt.* Erat *autem gradus aſcendentis maſculi circa gradum Saturni in mea natiuitate, & propter hoc mortuus eſt citò.* Et *erat gradus aſcendentis unius fœminæ in Piſcibus, in ſextili Iouis & trino Lunæ meæ natiuitatis, & Sol ſignificator uitæ in Capricorno.* Alterius *quoque fœminæ aſcendens fuit in Capricorno.* Et *hoc eſt mirabile, quoniam manifeſtum eſt, quòd natiuitates concordant inuicem, ut etiam illi, quorum ſunt natiuitates.* Et *ſingularia iunguntur generalibus, ut prouinciæ legi & ciuitati ac familiæ.* Illud *idem oſtendi ſuperiùs in genituris meorum filiorum.* Ex *quo patet, quòd plus poſſunt ſignificatores in genituris, quàm concordia.* Nam *in natiuitate* Haly *erant ſignificatores mali pro uita filiorum & concordia cum puellæ primægenitura, quæ tamen mortua eſt: in noſtra contigit oppoſitum: nam filius primus & filia habent horoſcopum in oppoſito loco duarum maleficarum, & filius* Lunam *iuxta locum* Saturni, *& fœmina* Lunam *in loco propinquo quadrato* Martis: Et *minor natu, Solem in loco* Martis *mihi,* Lunam *in quadrato* Martis, *aſcendens in quadrato* Saturni *&* Martis, *& tamen, licet ægrè, ſuperuixerunt.* Quia *loca filiorum erant ſalua in mea genitura, & genituræ filiorum erant ſatis potentes per ſe & mediocres.* Et *cùm hoc contingit, filij erunt morboſi, tamen ſuperuiuent.* Quòd *ſi genituræ ſint malæ, & concordent inuicem, tunc uiuent ſani aliquandiu, inde repente moriuntur.*

Vxor

Vxòr tamen mea ter abortiuit, ex perfectis autem natis nullus mortuus eſt. Cùm hoc contingit, ſignificat patris genituram pro filijs bonam eſſe, matris autem pernicioſam. Nam cùm filij ſunt coniuncti matri, & genitura ſua eſt mala pro illis, pereunt. Cùm autem liberati ſunt à uentre matris, plus poteſt patris & ipſius filij propria genitura, ideò ſuperuiuere poſſunt. Sunt tamen neceſſariò debiles. Et ita per contrarium, ſi patris genitura pro filijs mala ſit, matris autem bona, non abortiunt matres, ſed nati filij citò pereunt. Quòd ſi filij et patris genitura uitales non ſint pro filio ipſo; mater uerò imbecillis, abortu perit mater & filius. Si autem mater genituram habeat pro filijs conſtantem, ex naturali partu perit filius. Atque ita de alijs.

TEXTVS XLIX.

Sic quando mutuam habent inter ſe figurationem, concordes donant fraternis animis mutuas operas tradentes. Si inconiuncti ſunt aut oppoſiti, inimicitiarum cupidos, & mutuò ſibi inſidiantes.

Conuenire uult non largitores inter ſe, ſed dominos locorum cum ipſis locis mutuò: id eſt, dominos largitoris unius cum largitore alterius. Et ſimiliter dominos largitorum inter ſe. Conuenire igitur dominos largitoris unius fratris cum largitore alterius, eſt ueluti ſi dominus largitoris unius conueniat cum horoſcopo alterius. Quandoquidem largitores in noua figura erigenda uicem horoſcopi obtineant. Exemplum in noſtra genitura, largitor duorum filiorum natu maiorum eſt Iupiter, cuius loci dominus eſt Venus & Luna. Largitor filij natu minoris Venus, loci domini Saturnus & Venus: Cùm igitur comparaueris Iouem Saturno & Veneri,

neri,& Venerem Veneri & Lunæ,inuenies dominos largitorum largitoribus conuenire. Conuenire dicuntur Planetæ quadrifariàm : uel natura,ut Sol Saturno,uterq; enim modeſtus eſt:uel qualitate, ut Sol Marti,uterq; enim calidus eſt maſculinus : uel loco, ſi unus ſit in alterius dignitate:uel aſpectu amico, cùm ſunt trigono aut ſextili iuncti. Quia tamen Saturnus & Venus ſunt in Geminis & Libra, qui ſunt Tauro inconiuncti,non erit extrema neceßitudo inter eos. Hic enim maximè conſiderat duos extremos modos,ut ualidiores.

Largit.	Domini.	
Iupiter	Venus	Luna
Venus	Saturnus	Venus

Quòd ſi præter id quòd ſigna largitorum & dominorum ſint inconiuncta aut oppoſita inter ſe, aut mutuò maleficæ, & Sol ſine angulis maximè, alienæ maleficæ iungantur, uel cum ſtellis naturæ Solis, aut Mars cum ſtellis naturæ Lunæ, tunc erunt odia exitialia. Vnde Papinius de Polynice, & Eteocle *Oedipi filijs:*

Dum uidet hæc dicens,greſſus admouit,& arma
Ceu templis decus,& patriæ laturus ouanti.
Arma etiam ſpoliare cupit:Nondum ille peractis
Manibus vltricémq; animam ſeruabat in iras.
Vtq; ſuperſtantem pronúmq; in pectora ſenſit,
Erigit occultè ferrum,vitæq; labantis
Relliquias tenues ſuppleuit:& enſem
Iam lætus frater fratris ſub corde reliquit.
Ille autem,Viuíſne?Et adhuc manet ira ſuperſtes,
Perfide?Nec ſedes vnquàm meriture quietas,
I mecum ad manes.Illic quoque pacta repoſcam,
Si modò Agenorei ſtat Gnoſia iudicis vrna,
Qua reges punire datur.Nec plura locutus,
Concidit,et totis fratrem grauis obruit armis.
Ite truces animæ,funeſtáq; tartara læto
Polluite,& cunctas Erebi conſumite pœnas.

Sed ut ab antiquis exemplis recedamus,uidimus nos nobilem

lem ſecuri percuſſum ex familia Gribellorum, quem ferebant tres proprios fratres occidiſſe, cùm de duobus ſatis conſtaret. Dixit autem non inimicos ſed inimicitiarum cupidos: Tales enim ob conuictum uidentur potiùs inimicitiarum cauſas quærere, quàm habere, cùm ex paruis rebus ſibi ſuccenſeant. Rarò enim manere inimicitias inſinuat, cùm fratres inimicos eſſe, res ſit quaſi abſurda & naturæ repugnans.

TEXTVS L.

Quæ minutiora ſunt iterum quiſpiam coniectabit vſus ſingulorũ, qui liberos pollicentur aſtrorum horoſcopo, ex reliqua collocatione non ſecus, ac in genitura conſiderationem in genere inſtituens.

Statues unumquenq; locum largitoris per horoſcopos, & reliquos Planetas in domibus iuxta horoſcopi naturam inuentis collocabis, iudicabiſq; de illis ut ſuperiùs docui de parentibus. Ex quo patet, quòd Sors debet accipi à nono aſcendente loco largitoris, non ab aſcendente patris. Nam aliter omnium filiorum eſſet eadem diuitiarum conditio. Præſtat autem ſcire diligenter in filiorum cauſa Sortis conditionem, quòd ab ea proficiſcatur conuerſatio omnis atq; uitæ ratio.

Ex hoc patet, quòd multos habentes ſoſpites filios ſunt generaliter felices. Nam habent beneficas in locis potentibus, nec impeditas. Rarò etiam dùm multi ſunt, filij inter ſe exitiales inimicitias exercere ſolent, quoniam non poſſunt eſſe tot niſi ſignificatores ſint in concordibus ſignis & humidis abſq; uictoria maleficarum. Signa enim quæ odia pariunt ſunt fixa, & maximè Leo & Aquarius: Hæc etiã ſterilia ſunt. Inde Gemini, Virgo, Scorpio & Aries: nam in his beneficæ non dominãtur. Omnia autẽ ſterilia plus moderato, præter Scorpiũ.

Vt autem uideas, quæ dixit Ptolemæus uera eſſe, ſubiungo

duas

duas geneſes, quarum alterius natus ad hanc uſq; diem ex eadem uxore 6 ſuſcepit filios ſoſpites, alterius 16. uiuúntque utriq; parentes, nobiles, nec ſenes. Qui ſex habet, alios eſt habiturus, Alius nobilis 15 habet, huic tres ſuperiores ſunt in Cancro. Cætera ignoro: Dubitatione dignum eſt, cùm non

				16 filiorum			
				1500 die 29 Maij hor. 14 Hor.			
Cœli Med.	♋	6		Cœl. Med.	♉	11	
Aſcendens	♎	5		Aſcendens	♌	21	
Sol	♌	9	9	Sol	♊	16	54
Luna	♋	7	56	Luna	♋	1	11
Saturnus	♊	5	17	Saturnus	♉	29	11
Iupiter	♓	28	44	Iupiter	♓	26	29
Mars	♌	26	33	Mars	♋	21	16
Venus	♍	23		Venus	♋	21	40
Mercurius	♋	22		Mercurius	♋	11	10
Caput	♊	4	17	Caput	♊	7	11

poßint eſſe plures quatuor largitoribus filiorum, quomodo poßint oriri tot filij? Reſpondeo, quòd fit multiplicatio per ſigna bicorporea & per congeminationem, ueluti, Planeta unus in bicorporeo duos, duo quatuor, & tres octo. Iupiter etiam & Mercurius duos per ſe quaſi ſignificant. Ideò qui habent multos filios, congeminant Planetas, ut in natuitate Geminorum. Et quibus plures naſcuntur filij, iiſdem etiam ſæpe Gemini.

Sed dices, ſaltem qui comprehenduntur ſub uno largitore eandem fortunam habebunt? Iidem enim loci & domini. Sed dico, quòd diuerſis temporibus ſignificabunt, & ratione huius erunt ualde diuerſi. Quòd ſi tempora non uarientur, reſpondeo, quòd hæc eſt cauſa cur gemelli plerunq; ſunt ſimiles corpore, moribus & caſibus. Et illa in quibus differunt, ſunt ualde pauca, nec poſſunt dignoſci ex genituris parentum, ſed proprijs.

Vltimo

Vltimò dubitatur, cur non dixerit Ptolemæus quicquam de tempore filiorum ſuſcipiendorum? Dico, quòd hoc docuit in ultimo capite huius, cùm dixit (A cœli faſtigio liberorum procreationes) uult quòd ex directione cœli Medij quotieſcunq; peruenit ad largitores uel eorum radios, ſignificatur filius. Sed nota triplicem differentiam: Prima, pro generatione, oportet ut ſolùm proceſſus & ingreſſus parentum interſe concurrant. Anno 1534 cum cœli Medium perueniſſet ad trigonum Veneris & Mercurij, & Iupiter per ingreſſum eſſet in 23 parte Capricorni cœli Medio radicis, & in loco Veneris & Mercurij radicis Mercurius & Mars, genitura eſt puella quæ ſequenti anno nata eſt. Secunda differentia, in prolificis genituris, ubi cœli Medium peruenerit ad corpus, uel radios prolifici, abſque impedimento ſingulis annis naſcetur filius aut filia. Tertia differentia, in his, qui non ſunt ualde prolifici, cœli Medium applicans radijs largitoris tunc dabit filium aut filiam, cùm largitoris locus per proceſſum applicuerit loco directionis in cœli Medio, uel undecimo loco, & alius largitor oppoſitum locum per ingreſſum poßidebit. Ita ut ſint quatuor locus radij largitoris in cœli Medio uel undecimo loco, idem: locus ad quem directio peruenit cœli Medij, idem locus ad quem unius ex largitoribus imò perſæpe ipſiuſmet proceſſus peruenerit: Et locus idem uel oppoſitus ad quem peruenerit idem largitor, uel alius per ingreſſum. Ex quo patet, quod dixi, quòd in prolificis propter miſtiones multorum Planetarum ac radiorum, cùm ſint in ſimilibus partibus numero, neceſſariò contingit, ut fermè ſingulo anno largitorum loci per proceſſum ad loca filiorum perueniant. Concordia uerò genituræ filij cum reſtitutione anni patris, eſt quòd Luna perſæpe in filij genitura eſt in ſui oppoſito reſtitutionis anni ipſius patris, uel loci largitoris.

Caput ſeptimum.

TEXTVS LI.

De amicis & inimicis.

BEneuolarum igitur affectionum & contrariarum, quarum has quidem medias & diuturnas appellamus amicitias, ſeu inimicitias, illas verò minores & temporaneas ſocietates, aut contentiones examinatio nobis ſit hæc. Quando igitur quæ ex his præcipua ſunt & maxima inquirimus, obſeruare oportet in vtraque genitura pręcipua loca, Solis videlicet & Lunæ, & horoſcopum, partémq; fortunæ. Nam ſi in eadem ſigna inciderint, aut loca mutuò permutauerint, aut omnia aut plura, maximè quando vtriuſque horoſcopi 17 partibus inuicem diſteterint, amicitias conſtituunt ſynceras & inſolubiles, nec vllis offenſionibus expoſitas. Si inconiuncta ſint, aut mutuò oppoſita, inimicitias maximas & diuturnas: Si neutrum accidat, ſed tantùm in locis configuratis extiterint, ſi hexagonis aut trigonis, minores amicitias, ſi quadratis, minores conciliant inimicitias: vt interdum in amicitia occurrant ſilentium, & ſimultas quando maleficæ haſce configurationes tranſeunt, in conten

tentionibus reconciliationes & beneuolentiæ viciſsitudines, per beneficorum ad configurationes ingreſſum.

Ita ſuperi malè perdant eos, qui rebus uanis ob lucrum uel ambitionem aut deriſionem intendentes, nouas & inutiles dierum obſeruationes nobis tradiderunt, cùm ſatis ſit uel minimæ parti rerum utilium ſatisfeciſſe. Qualis hæc eſt tractatio amicitiæ & inimicitiæ, quas non ex propria ſola geneſi Ptolemæus uenatur, ſed ex concurſu cum aliorum genituris. Inquit enim reſpiciens ad id, quod iam anteà diximus (res humanas uel natura uel utilitate uel conuerſatione ſtare) ſi luminaria uel horoſcopi aut fortunæ pars in eiſdem ſignis fuerint, & maximè 17 partibus haud magis diſtantes, qui terminus eſt radiorum Solis & etiam Crepuſculi matutini, aut loca commutauerint ſtabiles & inconcuſſas ac diuturnas amicitias pollicentur. μέζοις, id eſt, medias ſcripſit artificioſè, quod nemo ſincerè amat, ſed amare uidetur. Aut pro μέζοις, μέγαλοις ſcribendum, id eſt, magnas, ut legit Haly. Si uerò loca horum principalium in coniunctis ſignis aut oppoſitis fuerint alter alteri, erunt inimicitiæ ſtabiles & diuturnæ. Quòd ſi in locis configuratis minora utraque erunt, diuturna tamen. Nam præſupponit generaliter eas futuras amicitias aut inimicitias perpetuas, quæ nobis à natiuitate ſint ingenitæ. Velut & breues, quæ ex proceſſu locorum & Planetarum inuicem concurrentium contingunt (Silentium) cum unus alterum non alloquetur: Simultas cum tacitè ſe inuicem oppugnant & contradicunt inſidiantes ſibi, non in uita, ſed in diminutione authoritatis (Per beneficorum ad configurationes ingreſſum) Puta in genitura Sol uni ſit in Libra, alteri in Cancro: Iupiter ingrediatur Libra & Venus Cancrum, tunc illi reconciliabuntur.

Sed ſic iure dices, omnibus erunt inimici & amici perpetui? Non tamen ita eſt, ut quibuſdam malis mendicis aut miſeris, uelut de Timone fertur, euenit. Verùm cauſa eſt, quòd in horum genituris loca ſint oppoſita aut inconiuncta. Erunt autem oppoſita his, quibus Luna in oppoſito Solis extiterit: nam his fortunæ pars etiam aſcendenti opponetur: itaq; quicunq; loco habebit principalia cum uno horum concordantia, habebit cum reliquis contraria aut inconiuncta.

Sed nunquid eadem iiſdem, ut Sol Soli, Luna Lunæ? An ſufficit unum horum cum uno iunctum coniunctum habere aut diſsidem? uidetur quòd eundem oporteat eſſe: ob duas cauſas. Prima, quòd non eſſent eodem iuncti amicitiæ genere ſed diuerſo. Secunda, quòd quilibet nimis numeroſos amicos haberet ac inimicos: Si locorum diuerſorum coniunctio aut diſiunctio ſufficeret.

Sed uel ſic quilibet etiam plures haberet aut amicos ueros & perpetuos, aut exitiales hoſtes, quàm uideamus? Reſpondeo, quòd oportet primò concurrere patriam, & conſuetudinem, & familiarum conſenſum, & fortunam, & congreſſus Planetarum à quibus ut nouæ creantur quæ iam nō erant amicitiæ uel inimicitiæ, ita iam factæ dirimuntur his congreſſibus. Et de hoc ſuppono exemplum clariſſimum in 11 genitura.

TEXTVS LII.

Cùm amicitiarum & inimicitiarum genera tria ſint, aut enim ex inſtituto & electione libera, ita in ſe inuicem affecti homines ſunt, aut vſus neceſsitatiſq; gratia, aut deniq; voluptatis iniuriæ ve cauſa, quando omnia aut plura ex dictis inter ſe familiariter conueniunt, ex omnibus his ſpeciebus amicitia conflata

eſt,

eſt, quemadmodum, quãdo diſsident, odium. Quando ſola luminarium loca ex delectu libero, quod eſt beneuolentiæ genus optimum & firmiſsimũ, ſicut contrà odium acerrimum, & cui credere nihil oporteat. Sic ſi fortunæ ſortes conueniant vſus neceſsitatiſque gratia contrahitur. Quando horoſcopi, voluptatis & contumeliæ.

Clarius Ariſtoteles hæc deſcribit dicens, amicitiæ genera tria ſunt, propter honeſtum, utile & uoluptatem: ab honeſto, ut uiri fortes, qui ſe diligunt, aut ſapientes, aut ex naturali quadam inclinatione, aut quia ſit prudens uterq;, aut morum uel artis præſertim excellentium ſimilitudine: ſic inter Apellem & Protogenem pictores interceßit amicitia: Et *in adminiſtratione reipublicæ.* Hoc *genus à concurſu Solis cum Sole, & Lunæ cum Luna fit, uel uicißim commutatis locis. A Sole inquam propter honeſtum magis, à Luna autem naturalis potius amicitia gignitur.* Odium *ſimiliter ex horum contrarietate, uel quia alter alterius gloriæ inuidet, uel naturali quadam inimicitia diſsident.* Fiunt *autem in his letales inimicitiæ & odia internicina, quibus dicit Ptolemæus nihil credere oporteat, ſcilicet, etiam ſi conſentur induciæ, aut pax ſimulata ſequatur.* Propter *utile, mercatores inuicem, iuriſconſulti, & cognitores, aromatarij et tonſores cum medicis, magiſtratus cum Principibus, procuratores, diſpenſatoreſq; cum nobilibus, milites cum ducibus, ſerui, Proxenetæ, uectores idq; generis.* Ex odio uerò *quicunq; impediunt hæc aut inimicis inſeruiendo, lucrum impediunt. Atq; in hoc genere ſunt artifices eiuſdem artis; ut Heſiodus inquit, figulus odit figulum, hi tales ex parte fortunæ ſeu Sorte in utraq; genitura accipi debent.* Ex uoluptate *quæ fit ex concubitu,*

prima eſt: Inde à luxu perpotationibus & conuiuijs, item à ludo, à muſica, mimi, hiſtriones, aretalogi, coqui, & eius generis, uel ab iniuria ut maledici, ſuſurrones, inuidi, detractores, contemptores, irriſores, delatores, accuſatores, inſimulatores, & qui ſcommatibus alienam lædunt exiſtimationem. Hi omnes ab horoſcoporum configuratione decernuntur. Cùm uerò multa ex his conueniunt, erit multiplex & firmior amicitia: Si diſconueniunt, maius odium, & inexplicabile. Si autem quædam conueniant, quædam diſsideant, erit amicitia & odium ſimul. Sicut contingit quibuſdam, qui habent ſeruos deſides, quos amant ob conſuetudinem diuturnam, & odio habent ob uitia. Porrò longa cohabitatio ad genus amicitiæ primum, ſcilicet ob naturæ conſenſum, referri debet.

TEXTVS LIII.

Obſeruare autem conuenit locorum configuratorum ſupploſiones, ſtellarúmque ad hęc aſpectus. In quibus enim genituris inciderit cōfigurationis ſuperatio ſiue in idem ſignum, ſiue in proximè ſuccedens, illis præcipuæ partes in amicitia tribuendæ ſunt, aut odio. In quibus verò fuerit aſpectus ſtellarum meliorum, illis ex amicitia vberiores fructus, ex inimicitia damna grauiora decernuntur.

Duo uerba, βελτιώων, quod eſt meliorum, & καθυπεϱτέϱησις, quod uertit ſupploſiones, magnam difficultatem atque obſcuritatem in Ptolemæi uerbis pariunt. Hoc idem uerbum ultimum ſuperationem, dum reperitur uertit. Senſus igitur eſt: duo ſunt obſeruanda in his, quæ ad amicitiam aut inimicitiam pertinent: loca illa principalia, quæ quatuor eſſe diximus, & inter illa uidendum, quod ſit potentius ex concordantibus

dantibus locis aut pugnantibus ſeu in eodem ſigno ſeu reſpectu ſequentis, tunc ille erit cauſa amicitiæ uel odij principalis. Exemplum, In octaua & nona genitura Luna eſt in eodem loco & ſignificat amicitiam ob præſtantiam: In eodem ſigno Caſanato ſunt radij Mercurij felices, tum Martis ac Veneris & Sors: Mihi infelices Martis, & felices Iouis; ideò ſignificatur, quòd principalis cauſa amicitiæ & utilitas erit potius atq; fuit Caſanato erga me, quàm mihi erga Caſanatū. Quòd autem dixit (uel in ſequenti ſigno) dixit ob hoc, quòd per directionem locus principalis ad illud ſignum peruenit tēpore iuuentutis, quo maximè prodeſſe poſſunt amicitiæ. Si igitur tale ſignum felix fuerit, quod ad principalem peruenit locū, cùm peruenerit, ille erit utilis alteri & principalis cauſa amicitiæ. Ideò plerunq; ob id contigit, quòd qui quærunt amicitiam alicuius illi ſunt utiliores, quàm is cuius quæritur amicitia ei à quo quæſita fuit. Secundum obſeruandum eſt, quòd beneficæ reſpicientes locum principalem in amicitia, decernunt utilitatem maiorem ab altero in cuius genitura nō aſpiciunt locum talem. Et hoc eſt, quia locus ille eſt cum fauore beneficæ uni, alteri non: In inimicitia accidit contrarium. Nam qui habet beneficam aſpicientem, eſt magis obnoxius contumeliæ, quia eſt magis pacificus, ideò dicebat ille: Dat ueniā coruis, uexat cenſura columbas. Hoc autem magis erit euidens cum in inimicitia benefica fuerit debilis, in amicitia autem potens.

TEXTVS LIIII.

In temporaneis autem ſocietatibus & contentionibus animum aduertere oportebit ad motiones ſyderum in vtraq; genitura: Hoc eſt quibus temporibus ſydera vnius genituræ ad loca ſyderum alterius promoueant. Hoc enim modo contingunt amicitiæ & inimici-

tiæ imbecilliores & ex parte: Quæ tamdiu durare ſolent, donec ſeparentur. Interdum verò couſque, donec ſuperueniens aliud ſydus, decretum illud interrumpat.

Tria genera amicitiarum innuit. Vnum, quod eſt firmum et ab ineunte ætate, quod ex concurſu locorum principalium contingit in genitura. Secundum, quod eſt infirmum, nec omnino perpetuum, contingit autem, dum Planetæ mutuò loca alterius ingreßi fuerint. Puta ſi ego habeo Iouem in quarta parte Tauri, & alius Martem in tertia parte Sagittarij, decima die Aprilis 1556 contraheremus amicitiam: Quia tunc Iupiter ingreditur tertiam partem Sagittarij & Mars Tauri. Idem etiam fiet, ubi duo Planetæ mei ingrediantur loca alterius ſimul. Hoc autem magis in annuis cõuerſionibus, licet hoc non dixerit Ptolemæus. Tertium genus eſt maximum, quod Ptolemæus cenſuit ex his duobus eſſe manifeſtum: cùm ſcilicet ambo hæc concurrunt, & quòd in genituris loca principalia conueniunt, & fiunt mutui ingreſſus Planetarum: Tunc enim maximæ res ab his patrantur in hoc caſu. Manifeſtum eſt autem, quod & euentus docet, ex Ptolemæi uerbis, amicitias eſſe plerunque fortuitas. Cùm uerò tempus harum amicitiarum & inimicitiarum (Nam quod de uno dixi, de altero intelligi uolo) duret donec ſeparentur, Separatio autem fit, ut dictum eſt in diſtantia 17 partium, & hoc ultrò citróq;, quas Saturnus quandoque uix toto triennio ſuperat, manifeſtum eſt diuturniores amicitias temporaneas intra hoc tempus finiri, ſimiliter & inimicitias. Quæ autem excedunt, aliquid habent cum genitura. Saturnum quoque diuturniorum amicitiarum & inimicitiarum eſſe parentem. Poſt has quæ à Ioue: Breuißimæ à Luna. Quæ uerò ex concurſu horoſcoporum, intra paucas horas finiuntur:

niuntur : ideò. earum non meminit Ptolemæus.

TEXTVS LV.

Saturnus igitur & Iupiter ſubeuntes mutua loca, amicitias gignunt per conſpirationes, aut agriculturam, aut hæreditarias ſucceſſiones. Saturnus & Mars per rixas, inſidias, eáſque vltroneas. Saturnus & Venus coniunctionem per affinitates citò labeſcentem & euaneſcentem. Saturnus & Mercurius, affinitates & conuictus conciliant per largitiones, munera, mercaturam, aut arcanorum communicationem. Iupiter verò & Mars dignitatum & gubernationis cauſa. Iupiter & Venus hominum publica munera, eáque ſacra obeuntium, cultus ſcilicet diuini, oraculorum & his ſimilium. Iupiter & Mercurius conuerſationes differendi, diſcendive & philoſophandi cauſa inſtituit. Mars & Venus amorum, adulteriorum, aut otij ignaui gratia, inſtabiles tamen, & non rectiſsimè inſtitutas. Mars verò & Mercurius inimicitias & vociferationes, & lites, literarum & pharmacorum occaſione. Venus autem & Mercurius conuictus ob artis eiuſdem ſtudium, aut canendi aut literarum communicationem, aut fœminarum cauſa.

In omnibus his una eſt regula generalis, quòd ſocietas eſſe debet eorum cauſa, quæ utrique Planetæ conueniunt. Saturnus & Mars cum Venere parum conuenientes, amicitias

inſtabiles reddunt. Mars & Mercurius uix admittit amicitias, ut Iupiter, & Venus inimicitias.

TEXTVS LVI.

Magitudinem igitur & paruitatem, intentionem & remiſsionem, ſocietatum aut contentionum, ex comprehenſorum locorum ad præcipua quatuor loca comparatione iudicare oportet. Nam in angulis aut ſortibus fortunæ, aut circa luminaria ſi occurrant, euidentes ſignificant & vehementes affectiones mutuas: Sin ab his deſtiterint, obſcuras. Commoditatem verò aut incommoditatem illis ex ſocietate maiorem, ex aſtrorum inſpectantium prædicta loca ad bene maléve faciendum propenſione.

Duo in hac parte docet, magnitudinem ac firmitatem ſocietatis ex Planetarum permutantium propinquitate ad loca quatuor principalia Solis, Lunæ, horoſcopi & Sortis. Pro aſcendente uerò etiam reliquos angulos docuit comprehendi, quòd ibi Planetæ maximam uim habeant. Secundum eſt damnum aut utilitas ex amicitia uel inimicitia, & hæc contingunt ex beneficis aut maleficis Planetas commutantes inſpicientibus. Hoc autem ſæpe declaratum eſt.

Notandum, quòd in hoc caſu inimicitiæ fiunt ex commutatione ad loca oppoſita, ſicut amicitiæ ad mutua, utpote ſi quis habeat Martem in quinta parte Geminorum, et ego Iouem in quarta parte Tauri, & contingat eodem tempore Iouem in mea geneſi ingredi quintam partem Sagittarij, et Martem quartam partem Scorpij, orietur inimicitia ex eo tempore inter nos. Quandoq; etiam ex commutatione propriorum locorum,

locorum, ut Martis cum Mercurio ob naturalem inimicitiam Planetarum. Sunt enim contrariæ penitus naturæ. Mars enim nihil uult rationi obſequendo, Mercurius cuncta: Mercurius dolo, Mars ui agit. Vterque ſiccus, uterque malus.

Notandum prætereà, quòd Venus eſt propriè ſignificatrix dilectionis, & Saturnus odij. Si igitur contingat in una geneſi unum ex quatuor locis principalibus eſſe in dignitatibus, & alter habeat in eodem gradu Venerem, diligent ſe mutuò. Et magis ille, qui habebit locum principalem, diliget eum, qui habebit Venerem, quàm diligetur. Exemplum, ego habeo Lunam in duodecima parte Piſcium in dignitate Veneris, quicunque igitur habebit Venerem in eodem gradu uel ualde propè, erit mihi amicus intimus. Et ego plus eum diligam, quàm ille me. Per oppoſitum, ſi quis habeat oppoſitum alicuius ex locis principalibus in dignitatibus Saturni, & alter in tali oppoſita parte Saturnum, inimicitias agent capitales. Exemplum, ſi quis habeat Sortem in ſexta parte Arietis, quicunque habuerit Saturnum circa ſextam partem Libræ, erit inimicus magnus alteri, qui habuit Sortem in oppoſito loco in Ariete. Et primùm eſt nobis cognitum ratione & experimento: huius autem ſecundi ratio eſt pariter manifeſta.

Caput octauum.

TEXTVS LVII.

De ſeruis.

DE ſeruis & eorum erga dominos animo beneuolo aut maleuolo, ex ſigno mali genij iudicandi modum accipimus, & ex ijs qui locum hunc ſigniferi intuentur, tam ſecundum genituram

 ipſam,

ipſam, quàm ſecundum acceſſus aut oppoſitiones. Maximè vt gubernatores huius partis ſigniferi conuenienter præcipuis genituræ locis aut repugnanter configurati fuerint.

Hæc eſt quarta domus pars ſerui. Nil autem refert, ſeu ſeruos ſeu famulos dicas, hoc enim diſcrimen à legis inſtituto pendet. Vtrorunq; autem, quod ad aſtra pertinet, ratio eadem eſt. Serui enim olim in dominorum poteſtate erant, nunc famulis utimur; quibus libera eſt conditio & ſolam operã ſeruam præſtant. Par autem erat horum naturã ex mali genij loco accipi. Cùm enim principales partes domus ſint dominus, uxor, filij, ſerui, & res ipſa: Dominum ſignificat horoſcopus, & illius exiſtimationem Sol, Luna uxorem, 10. & 11. filios, Sors rem ſeu opes. Reliquum eſt igitur, ut ſeruos 12. ſignificet. Nam Ptolemæus accipit quicquid eſt à cœli Medio uſque ad horoſcopi finem pro cœli parte ualidiore, quòd in his Planetæ non ſecus, quàm Sol dum ad nos accedit, aſcendant noſtri habitatione. Sunt igitur domus quatuor 10. 11. 12. 1. Et præter has Solem, Lunam & Sortem. Itaque principalia loca ſunt ſeptem. Par autem erat locum ſeruorum præponi loco amicorum: Et ita fert rerum conditio. Sed quia ſerui ſunt ignobiliſſimi, ſecutus exiſtimationem communem, primùm de amicis egit, antequàm de ſeruis. Hoc uerò uult, ut per præcedens caput etiam ſeruorum conditionem intelligamus. Et per ea, quæ ibi dicta ſunt, cognoſcamus de ſeruis, qui nobis erunt diuturni aut temporales, itaq; ſententia textus hæc eſt.

Seruorum conditio & erga dominos affectus habetur ex duodecimæ domus ſigno aut ſignis, & locis, qui hunc aſpiciunt: præcipuè uerò ſexto, inde octauo atq; ſecundo, tam ſecundum ipſam genituram, id eſt, Planetas ibi hora natiuitatis conſtitutos, quàm etiam Planetas, qui hæc loca ingrediuntur

tur. Vtpote ſi Mars ingrediatur ſignum ſextæ domus, habebit eo tempore ſeruum infidum & malum. Si Iupiter ſignum duodecimæ, habebit ſeruum aut famulam fidelem, bonum & frugi. Si Venus, gratum, amabilem, & iucundum. Et ſi gubernatores huius duodecimi loci fuerint in præcipuis locis geniture, ſerui domino imperabunt. Si in deiectis, negligentur ab illo. Si in ſeptimo loco aut in oppoſito domini horoſcopi, ipſi aduerſabuntur. Si in oppoſito Solis, detrahent existimationi eius, & ita de alijs.

Cùm verò Principum ſerui etiam amicorum loco habeantur, et quorũ loci principales conuenientes, ut Sortis, uel Solis, uel horoſcopi, eleuantur ſuper alium, hi dominantur amico, uel ſignum ſubſequens, neceſſe eſt inter tot ſeruos & amicos Principis unum inueniri, cuius nutu omnia agantur. Et ita quilibet Princeps unius ex familiaribus conſilio agitur. Is ut fuerit prudens aut felix, aut contrario modo fortunam Principis circumagit. Et quia hæc fortuna plerunque ex fixis ſtellis pendet, ideò tales plerunque ſunt ambitioſi, immoderati & malorum morum. Quibus ſi erraticæ non ſubſcribant, prauus plerunque exitus ſuccedit. Illud etiam obſeruaui, eos, qui Libram habebant in aſcendente, ſponte inſeruire mihi, quòd Libra ſignum ſit ſextæ domus, et in eo beneficæ. Per idem, ſi ſeruus in horoſcopo habebat ſignũ decimæ domus, imperabit domino. Hoc tamen nõdum obſeruaui.

Caput nonum.

TEXTVS LVIII.

De peregrinatione.

QVæ verò ad peregrinationem ſpectant, colligimus ex luminum amborum erga angulos ſtatu, magis verò Lunæ.

Par

Par erat motum illum & habitationem ſequi luminarium ſtatum ob illorum potentiam. Tum maximè, quòd ex peregrinationibus conditio & exiſtimatio hominis perſæpe mutatur. Propoſuit autem Lunam, quia ipſa ſignificat qualitates animi naturales, ut inconſtantiam, deſiderium nouas regiones uidendi, & talia. In angulis luminaria ſunt quaſi firma, in cadentibus uelut homo cum pede uno ſuper ſphæra ſtans, nam non poteſt ſic diu quieſcere.

TEXTVS LIX.

Occidens enim hæc aut ab angulis decidua, peregrinationes, locorúmque mutationes indicat. quod propemodum etiam Mars aliquando præſtat, ſiue occidens & ipſe, ſiue ab angulo, qui vertici incumbit decidens, quando luminaribus ex oppoſito aut quadrangulo loco ſitus eſt.

Planetæ in occidente parum uidentur, & ob id etiam rem, quæ diu non uideatur ſignificant, hominéſq; aut breuis uitæ aut peregrinantes diu uitámq; procul à patria agentes: nam & qui moriuntur & qui in aliena morantur regione, non uidentur ab amicis & ciuibus. Luna igitur in ſeptimo loco uel etiam Mars mortem in iuuentute ſignificant aut peregrinationem. Quia, ut dixi, peregrinatio eſt mortis uicaria: Significant & mortem repentinam, Mars quidem ob propriam naturam, quæ uiolentam mortem affert, uiolenta autem mors plerunq; etiam repentina eſt, Luna quòd in eo centro ſubitò abſcondatur. Violentas igitur & repentinas mortes malè collocati hi Planetæ in hoc angulo ſignificant: ubi bene, moram extra patriam diuturnam. Sed in cadentibus ab angulis, cùm locus ille non occidat quemadmodum ſeptimus, ut ſuprà docuimus, nunquàm mortem minatur ſed peregrinationes, Libr. 3. tex. 34.

nec

nec adeò perſeuerantem abſentiam, ut in ſeptimo loco ſigni= ficant. Septimus enim locus angulus eſt. Aſſumit autem in Marte ex decidentibus tamen, qui ſunt quatuor 12. 9. 6 & 3 ſolùm nonum, quòd hi qui ſub terra ſunt, non poßint tan= tùm promouere animum, ut ad peregrinandum inducãt. Ter= tius tamen locus (quia ut ſæpè dictum eſt apud Ptolemæum oppoſitorum eadem eſt ratio, ut ſuprà uiſum eſt 12 & 6 ad ſeruos, quamuis 6 ſupra morbos, 10 & 4 itémq; 11 & 5 ad filios, horoſcopi ad moram in patria, occidentis ad peregri= nationes) ſignificat breuia itinera. 12 cùm ſeruos ſignificet, ut dictum eſt, non aſſumitur. Solùm igitur ſeptimus & quaſi ad moram extra patriam, nonus ad longas peregrinatio= nes: Tertius ad breues ſunt aſſumendi. Et in his Sol, Luna & Mars: Sol, quia ſignificat hominis totum ſtatum & exiſtima= tionem, Luna, quia animam & ualde uelociter mouetur, & Mars, quia præeſt animi impetui. Non tamen id poteſt, niſi luminarium alteri ex oppoſito, uel quadrato configuretur. Par enim eſt disiunctum aut amicum illis non agitare men= tem. Eſt autem peregrinatio à quodam mentis æſtu: quem uel ſublata cauſa uel uoluptate inuiſendi nouas regiones, leua= mus: uel ſi inuiti peregrinemur ut in exilio, æſtũ illũ augemus.

TEXTVS LX.

Si verò & pars fortunæ in ſignis peregri- nandi authoribus extiterit, vitam omnem & conuerſationes, actionéſq; vniuerſas in pere- grinatione exequuntur.

Quatuor loca principalia eſſe docuimus Solis, Lunæ, Sor= tis, horoſcopi, horoſcopus non poteſt eſſe in ſeptimò uel nono loco, relinquitur, ut aſſumamus Sortem. Si igitur Sors cum Luna uel Marte ſic poſito, ut diximus fuerit in ſeptimo loco

uel

uel nono, cùm Sors cùm Luna ſe habeat ut horoſcopus ad Solem, perpetua itinera aut moram extra patriam declarabit. Erit autem hoc diuitiarum cauſa.

TEXTVS. LXI.

Benefici igitur hæc loca intuentes, eiſve ſuccedentes, honorificas præſtant & lucroſas perfectiones, reditúſq; celeres & expeditos. Malefici contrà laborioſas, damnoſas & periculis obnoxias, & impeditos reditus, nuſquàm tamen omittere conuenit temperandi decreti rationem, ſecundum authoritatem vniuſcuiuſque inſpectantium, quemadmodum in prioribus diſſeruimus.

Loca ſunt Lunæ uel Solis, uel Martis, uel Sortis cùm in ſeptima, uel nona, uel tertia domo fuerint, ut dictū eſt. Sed quod dicit (Nuſquàm tamen &c.) Arabica Haly tranſlatio clarior eſt, ſcilicet, quòd hæc omnia temperamentum ſortiuntur ex ſtellis, quæ his aſpicientibus commiſcentur. Hic textus uidetur uelle intelligere robur aut debilitatem ſuccedentium ſeu aſpicientium, non Planetas, aut ſtellas, quæ aſpiciētibus commiſcentur. Eſt enim κατ᾽ ἐπικράτησιν, iuxta uictoriam & exceſſum, ſcilicet, ut dixi, aſpicientium uel ſuccedentium inter ſe. Succedentes enim ſtellæ, ut in textu, multùm faciunt. Id eſt ſuperius quæ in ſigno ſunt ſubſequente.

TEXTVS LXII.

Ferè autem ad orientalium quadrantum directis locis ſi luminaria reperta fuerint verſus ortum & meridiem itinera inſtituuntur. In occi

occidentalem verò aut in ipſo occaſu, ſeptentrionem verſus & occidentem.

Dubitatur quomodo in orientalibus quadrãtibus poſſint eſſe luminaria in hoc caſu, cùm ſolùm in ſeptimo & nono loco itinera ſignificent, qui partes ſunt quadrantis occidui? Deinde, quomodo ſolùm luminaria accepit, cùm ſint quatuor, ut uiſum eſt ſuperiùs itineris ſignificatores, Sol, Luna, Sors & Mars? Ad hoc facilè reſpondemus dicentes Solem & Lunam eſſe principales, & ſub eorum ratione intelligi debere Sortem & Martem. Vel quòd hi duo ſignificatores ſtatum luminarium ſequuntur: Ad aliud dicimus etiam 12 locum in Luna & Sole itinera ſignificare, ut ſuperiùs docuit: non tamen in Marte. Eadem ratione & tertium. Quadrantes orientales ſunt, ut uiſum eſt ab horoſcopo ad angulum cœli Medij, et ab occaſu ad angulum imi cœli: occidentales ab imi cœli linea ad horoſcopi initium, & à cœli Medij initio ad occaſum. In orientalibus igitur ad ortum & meridiem, in occidentalibus, & in ipſo occaſu (ut intelligamus occaſum licet ſit angulus & ſuperius à decidentibus locis ſeparatum tamen ſub generali quadrantis ratione comprehendi) ad occidentem & Septentrionem. De oriente & occidente clara per ſe eſt ratio, ſed de Septentrione & meridie non ita. Dico igitur, quòd Septentrionem orienti adiunxit, & meridiem occidenti, quoniam cum Planeta eſt ſupra horizontem ſeu finitorem aſcendens eſt in oriente, & aſcendit ad locum meridiei: igitur iſti duo loci ſunt affines. Et ſimiliter cùm deſcendit à linea medij cœli, peruenit ad occidentem, & quia tunc eſt in occidente manifeſtè, igitur ut orienti ſuccedit meridies, ita occidenti Septentrio: igitur quadrantes occidentales habent rationem occidentis & Septentrionis. Debet autem legi diſiunctim hoc modo: Si in quadrantibus orientalibus ad orientem

uel

uel meridiem,ſi in occidentalibus ad occidentem,uel Septentrionem. Aliter nullus iret ex Italia in Hiſpanias, quia ſunt poſitæ ad occidentem & meridiem, nec ex Gallia in Germaniam,quia poſitæ ſunt ad Septentrionem orientalem.

Sunt præter hæc conſideranda in Luna & Marte, latitudines, & aſcenſus,ac deſcenſus, Borealis latitudo iter ad Boream,item Planetæ aſcendentes ſignificant, ut deſcendentes uel habentes latitudinem Auſtralem ad Auſtrum. Sed Ptolemæus non poſuit regulam niſi omnibus quatuor ſignificatoribus communem,Sol autem & Sors aſcenſu & latitudine omni carent.

TEXTVS LXIII.

Ac ſi vnius figuræ ſint, quæ itineribus cauſam dant, ſigna ſiue illa ipſa, ſiue gubernatores horum Planetæ, rarius, & non niſi quando commodum eſt iter, ſignificat. Si verò duûm corporum aut formarum, continuum multóque tempore.

Hoc clarius eſt,quàm quod mereatur expoſitionem:nam Sol aut Luna,aut Sors, aut Mars,quicunque itineris ſignificator extiterit,& domini loci eius,in quo eſt ſignificator,ſi fuerint in Geminis,Virgine,Sagittario,uel Piſcibus,iter diuturnum & continuum ſignificant: In alijs uerò ſignis rarius, & non niſi commodum.

TEXTVS LXIIII.

Iupiter igitur & Venus domini conſtituti locorum & luminum quæ perfectionem ſignificant, non ſolùm periculis nullis expoſitas, ſed placidas etiam peregrinationes decernunt, aut enim à præfectis earum regionum

num aut amicorum cauſa legati proficiſcuntur, fauet aëris conſtitutio, & ſine indigentia opibus affluunt. His ſi Mercurius accedat ſæpenumero propter iam dictam felicitatẽ adiumenta & dona accumulantur. At verò Saturnus & Mars luminaria occupantes, maximè ſi mutuò ſibi opponantur, inutilia hæc omnia & periculis inuoluta ingentibus: in humidis reperti ſignis, per difficiles nimirum nauigationes & naufragia, aut per inuia deſertaq́; loca: in fixis verò per præcipitia & tempeſtates ventorũ. in tropicis & æquinoctialibus per inopiam rerum neceſſariarum, & affectam valetudinem: in humanæ figuræ ſignis, per latrocinia, & inſidias, & regum violentiam: in terreſtribus, per ferarum inuaſiones, aut terræ concuſsiones. Mercurio accedente, per ea, quæ in ſublimi fiunt & accuſationes periculoſas, amplius verò per reptilium, aliorumque venenatorum ictus.

Hic, ut in ſequenti capite docebit, non ſolùm zodiaci ſigna, ſed quæ extra illum ſunt intelligit. Humida ſigna à proprietate accipit, non à quadrantibus. Erunt igitur ut Cancer & Piſces & Scorpio. Humidum enim inutile continent & aquas ſignificant. Sic Delphin & Argo, extra ſigniferum. Fixa ſunt quatuor, ut docuimus, Taurus, Leo Scorpius, Aquarius. Sed cur fixa ſignificant præcipitia & uentos, humida uerò deſerta? Humida cum ſignificent mare & lacus & flumina & hæc non habitantur, inquit Haly; ſimilitudine

quadam ſignificant omnia loca deſerta. Fixa ſignificant terram & rupes, & ideò præcipitia & ruinas. Et uenti ſunt cauſa ruinæ. In ſignis tropicis & æquinoctialibus, quæ ſunt Aries, Cancer, Libra & Capricornus, quia hæc mutant aërem, faciunt morbos, & corrumpunt aquas, ideò ſignificant inopiam neceſſariorum. Experimur enim, quòd ſigna æquinoctialia corrumpunt aërem, & tropica maximè faciunt abundantiam aut penuriam aquarum, à quorum utroq; fit ſterilitas frugum & fructuum. De ſignis humanis clara eſt cauſa; Quæ ſint, dictum eſt in primo libro. Extra zodiacum tamen ſunt Perſeus, Auriga, Cepheus, Andromeda, & alia etiam, ut in ſupplemẽto uidere potes. Vel apud Ptolemæum, uel in ſphæra. Terreſtria ſunt, quæ per terram gradiuntur, ut Aries, Taurus, Leo, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, & extra zodiacum ſerpentes, magnus ſcilicet, & ophyulci, & lepus, & canes. Ideò ſignificant feras inſultantes, & quia in terra perpetuò manent, etiam terræ concuſsiones. Sed Mercurius accedens per tempeſtates aut fulgura, quia ipſe eſt uentorum author: Et per accuſationes, hæ enim ſermone fiunt, Mercurius autem eſt ſermonis author (Et per reptilium aliorúmq; uenenatorum ictus) id eſt, cùm fuerit in ſignis ferarum: feras enim minores ſignificat Mercurius, quæ non nocent homini niſi ueneno: ideò cùm damna ſignificat, uenenoſa etiam animalia ſignificat, cùm paruis tantùm præſit, non magnis.

TEXTVS LXV.

Peculiaris horum decretorum ratio, qua vtilia quæq; noxia ſint, ex differẽtia eius quod cauſam dat, locorúmq; cauſam comprehendentium, opificiorum & poſſeſsionis, valetudinis & dignitatis, iuxta horũ quæ prima eſt præci

præcipuámq; conſtitutionem, accipienda eſt.

Si uelis ſcire propriam cauſam iacturæ aut utilitatis, uide locum, qui eſt cauſa itineris: utpote in noſtra genitura omnia quatuor dant cauſam itineris Sol, Luna, Sors & Mars. Sol propter honorem quandoque ob patrem, Luna ob deſiderium uidendi regiones & propter uxorem, aut matrem, Sors ob lucrum, Mars ob negotia, & maximè bellica, & res graues. Dabo igitur exemplum de Marte, ut intelligas de alijs. Mars fuit dominus loci decimi, & ipſum aſpexit Sol & fuit in dignitatibus Mercurij, qui eſt ſub qualitate, & conditione Veneris ex toto, cùm ſit in domo illius applicans mutuo congreſſu illi, & ei iuncta. Significat igitur duo magna itinera, alterum occaſione diſcendæ eruditionis, & fuit Patauium, & ad Saccenſe oppidum, in quo ſex annis perpetuis artem medicam exercui: Et hoc ſignificabatur à Marte commiſto Veneri & Mercurio: Reliquum à Marte commiſto Soli occaſione medendi principem, & hoc fuit in Scotiam, ut ſuo loco docebimus. Senſus igitur textus eſt: Si uelis ſcire differentiam et naturam propriam euentuum bonorum, & malorum in itineribus, ſcies ex duobus, ex cauſa itineris ſeu illius proprio ſignificatore ſeu ſignificatoribus ſi plures fuerint, & locorum qui configurantur huic principali loco, aut ſi non ſint qui configurentur qui imperent: Si enim comprehendunt & principalis dominus aut configuratus ſiue uno uerbo ex his, qui comprehendunt principalior ſeu principaliores cauſam demonſtrabit, ſecundum ſignificatum ſuum. Nam ſi dominabitur Sorti, erit cauſa opum: ſi loco Solis, cauſa dignitatis: ſi Medio cœli, cauſa artis propriè. Idem continget, ſi aſpiciat tales ſignificatores, licet non dominetur illis. Et quia contingere poteſt, ut ſint plures comprehendentes locum itineris, qui

habebunt diuerſa ſignificata, dicit aſſume ex his principaliorem, id eſt, qui magis illum locum habet in ſua poteſtate, uel propter exactionem aſpectum, uel quia maiorem in loco illo habeat dignitatem.

TEXTVS LXVI.

Temporum verò, quibus maximè ſignificationes apparent ex figuratione incurſus temporum ſuccedentium. Et hæc quidem hactenus explicata ſunt.

Cap. 14. lib 3. *Intelligit tempora eſſe ſumenda ex directionibus, quæ explicatæ ſunt hactenus, id eſt, in capite de uita. In his conſiderandi ſunt incurſus, ſcilicet quo tempore eueniant. Nam cùm ſint duæ generales temporum uenandorum rationes, directio & ſitus ſignificatorum reſpectu mundi & Solis. Itinerum tempora ex ſitu reſpectu mundi non licet inuenire, cùm plerunq; ſignificatores, ut uiſum eſt ſint in occidentali parte ſcilicet ſeptima, uel nona domo. Perit igitur & ratio ſumpta à ſitu, quo ad Solem: relinquitur igitur ſola directio. Incurſus loci ſunt loci dominorum locorum principalium, & loci alij principales. Et tunc oportet obſeruare, qui Planetæ ea loca aſpiciant, ut in capite dicto. Proptereà dixit (Et hæc quidem hactenus explicata ſunt) id eſt non ſolùm incurſus tempora te docui, ſed quæ cum illis incurſibus ſunt conſideranda. Illud ex hoc nobis fit manifeſtum, plurimos ſignificatores plurima itinera ſignificare: quoniam ſæpius ſignificatores per directiones aſcendenti occurrent. Contrarium continget, cùm ſignificatores pauci fuerint.* Vide infrà co.n. 80.

Solum dubium relinquitur, cur nonus locus, cùm ſit cadens, tamen uehementem affectum ſignificet erga itinera? Videtur enim, quòd imbecillis locus nihil magnum poßit promittere. Ideò altiùs hæc quæſtio eſt repetenda: Nam anguli

ſunt

ſunt robuſti, uel quia nullum faciunt angulum cum regione, ut horoſcopus & occidens: Vel quia rectum, ut cœli Medium & Imum. Rurſus loca alta plus influunt, quàm humilia, exemplo lapidum, qui iaciuntur: nam ut ex altiore loco, ita uehementiùs percutiunt. Et ideò 11 domus 10 & 9. plus poſſunt, quàm 8. uel imum cœli imo, quandoq; plus, quàm 7. Quæ uerò ſuccedunt domus adhuc multum poſſunt, quia ad angulos motu firmamenti ſtellæ, & ſigna, quæ in eis ſunt accedunt. Sed quæ ab angulis cadunt, partim quòd angulum minimum faciunt, ut 12 ſupra regionem tropici hyemalis inſtar & ad imitationem, cùm Sol ibi minimum poßit, partim quòd finiant poteſtatem anguli, ut mors in animalibus, & finis magiſtratus parum poſſunt. Nonus tamen locus, quòd ſublimis ſit non ſolum in itineribus, ſed etiam in uita, poteſt & pluſquam octauus, quanuis ille ſuccedat angulo & hic cadat. Locus igitur hic ualidus eſt, & ſolùm decimi comparatione debilis eſt. Itaq; Planetæ non poſſunt, quod in decimo loco, & homo agit, quæ ſunt minora decretis à cœli Medio, & itineri accingitur. Propterea qui iter agunt, omnia alia negotia relinquunt. Ergo nona domus ualida eſt, ſed in nullo, quod à decima poßit ſignificari.

Caput decimum.

TEXTVS LXVII.

De morte.

CVm reliqua ſit ex omnibus de mortis genere contemplatio, primùm ex ijs, quæ de vitæ ſpatio docuimus, conſtare oportet, vtrum ſecundum radiorum ductationem interemptio, an ſecundum dominantis ſyderis occaſum accidet.

Nam ſi iuxta radiorũ ductum & occurſationem eueniat interfectio, locũ occurſus in conſilium adhibere pro mortis genere coniectando oportet. Si verò iuxta occaſum, illũ ipſum occaſus locum. Quales enim fuerint, ſiue ij, qui dicta loca ſequuntur, aut ſi nulli ſequantur, qui primi aliorum ad ea feruntur, tales nimirum è vita deceſſus futuros opinandum eſt, quorum natiuis ſignificationibus, vt varietatem illam euentuum complectamur, configuratorum aſtrorum, locorúmque interemptoriorum peculiares ſignificationes coniungemus, tam pro ſigniferi, quàm finiũ natura.

Sententia hæc talis eſt: conſidera locum Anæretam, qui per directionem Aphetæ occurrens mortem indicat, ut ſuperiùs declaratum eſt, ſiue is ſit Planeta ſeu locus occidentis: & quales fuerint Planetæ ordine ſignorum illis ſuccedentes, aut ſi nulli ſint tales, qui antecedunt, proximius, & hi genus mortis principaliter decernunt. Poſt naturam loci intermentis, & Planetas, qui loco ſuccedenti, aut antecedenti ſi ſuccedens deſit configurantur. Et etiam iuxta naturam ſignorum ipſorum tum finium, in quibus principales mortis ſignificatores inueniuntur. Exemplum in ſeptima genitura Apheta fuit Luna, Anæreta 22. pars Libræ aſpiciens nonam Piſcium, qui eſt locus Saturni. Dicemus igitur, quòd mors erit principaliter ex natura Mercurij, qui ſuccedit loco interficienti, & hoc eſt primum & principale. Secundum eſt locus intermens pars 22. ſcilicet Libræ: Deinde Planetas, qui configurantur Mercurio & eſt Luna, quæ eſt in imperanti cum eo, & in Anæreta conſiderat naturam ſigni

& fini

& finium. Natura ſigni ad locum pertinet, finium autem ad Planetas. Velut in exemplo dato loci ſunt 22 pars Libræ & 24 eiuſdem & 2 pars Virginis. Et in loco Anæretæ conſiderabimus naturam Libræ & naturam Mercurij domini illius finis. Non conſiderat Planetas configuratos Anæretæ, quoniam idem eſſet author mortis, & modi ſemper: at hoc non eſt uerum: igitur Anæreta alius eſt à ſignificatore qualitatis mortis: Et eſt pulchra ratio, & efficax. Nec conſiderat dominos ſignorum, quia cùm mors ſit res quædam propria potiùs competit proprio domino loci, id eſt, finis, quàm ſigni, id eſt, domus aut exaltationis, aut multò minus trigoni. Nec conſiderat locum ſuccedẽtem aut aſpicientem, quia eſt debilis, cùm quatuor habeat ſignificatores ante ſe. Quorum primus eſt locus ſuccedens ſeu Planeta, uel radij eius, uel fixa aut antecedens, qui fertur ad Anæretam motu proprio Planetæ, iuxta ſignorum ordinem. Secũdus, dominus finis Anæretæ. Tertius, ſignum Anæretæ. Quartus, Planeta uel ſtella configurata loco ſuccedenti aut antecedenti ſignificanti mortis qualitatem. Et hos ſignificatores omnes uocabimus Piothanatos, id eſt, qualitatem mortis decernentes.

TEXTVS LXVIII.

Saturnus igitur morti præfectus, obitus efficit poſt diuturnos morbos & tabes, & humorum defluxus, & febres, per lienis aquæ intercutis, colicas, vterive affectiones, & quotquot ex frigoris multitudine conſtant. Iupiter verò ab angina & peripneumonia, apoplexia, & couulſionibus, capitiſque doloribus & ſtomachi, & quotquot à pulmonis peruerſa conſtitutione proueniunt. Mars à febribus continuis & tertianis, &

repentinis plagis, & renum affectionibus, ſanguiniſque excretionibus, & defluxu, abortionibus & partu, ſacro igne & peſtilentibus morbis, quique per inflammationem, & feruorem eueniunt. Venus per ſtomachi, & hepatis affectiones, impetigines & dyſenteriam mortem infert. Amplius verò per vlcera, puſtulas, & fiſtulas, & adhibita pharmaca, ac denique quotquot humore nimium increſcente, aut corrupto naſcuntur. Mercurius per inſaniam & amentiam, & ex atræ bilis copia proficiſcentes lapſus, per quæ comitiales morbos & tuſſes & crebras expuitiones, & quotquot ſiccitate copioſa & corrupta conſtant.

Textus hic per ſe clarus eſt, ſed tamen quædam intelligere oportet. Primum, quòd hæc natura Planetarum conuenit & ſuccedenti loco Anæretæ ſeu antecedenti, & domino finis Anæretæ & aſpicienti ſuccedentem locum Anæretæ.

Conſiderandum etiam, quòd longè plures morbi eſſe poſſunt, ſed per genera hìc ponuntur: Saturnus frigidos, melancholicos, crudos & ideò longos, & qui cum liene communicant. Iupiter ſanguineos, & qui cum iecore & pulmone conſentiunt. Mars à bile calidiore, & febres, & qui cum felis ueſica participant. Venus à pituita & humido, & qui cum uentriculo rem habent. Mercurius miſtos, uarios, inconſtantes, occultos & qui cum cerebro patiente fiunt.

Li. 3. tex. & com. 53. *Prætereà, hæc omnia ita intelligenda ſunt, ut diſcrimen membrorum animaduertas ſuperiùs poſitum, ubi de Planetarum ſignificatis ſuper membra agitur.*

Eſt etiam conſiderandum hìc Ptolemæum agere de morbis,

qui

qui ad mite mortis genus hominem agunt principaliter, inde etiã ad alia genera mortis poſſet traduci, ſed non ex intento. Rurſus cùm cõſtet Iouem & Venerẽ non eſſe Anæretas, non loquitur hic de Anæretis, ut dixi, ſed de præſidẽtibus fini Anæretæ uel ſuccedẽtibus illi, aut aſpiciẽtibus ſuccedẽtia loca. Et ſi quis dicat, cur ergo non connumerauit luminaria, cùm ipſa poſſint ſuccedere et præeſſe Anæretæ, uel aſpicere ſuccedentẽ locum? Reſpondeo, quòd luminaria non ſignificant ullã qualitatem propriam, ut uiſum eſt in ſecundo libro, ſed ſolùm mortem illuſtrem, & claram, de qua in ſequenti textu agit.

TEXTVS LXIX.

Miti igitur hoc moriendi genere è vita diſcedimus, cùm mortis authores in proprijs domeſticiſve naturæ ſuę conuenientibus locis reperiuntur à nullo ſuperati, qui maligniorem illuſtrioremq; exitum reddere poſsit. Violenta verò atq; conſpicua morte decedimus, cùm aut vterq; maleficus imperat interemptorio loco, aut per congreſſum aut per radios quadrangulos oppoſitóſve: aut alteruter eorum ambove Solem aut Lunam, aut vtrunq; luminare maleficio affecerint: vbi mortis quidẽ malitiã ab eorum congreſſu cõſtitui putabimus.

Quatuor mortis genera intelligit. Mitiſſimum, cùm quis abſq; uiolentia & ſtrepitu quaſi naturaliter morbo aliquo decedit, de quo in ſuperiore textu tractauit. Et ob id dixit (Miti igitur hoc moriendi genere) nõ, miti igitur moriendi genere, ut doceret nos per (hoc) uerbum, quòd in ſuperiore textu de naturali quaſi et miti morte egerat. Hoc igitur contingit, cùm Piothanati non ſuperabuntur, neq; dominio nec ra-

BB 5 dijs

dijs quadratis, uel oppoſitis à cõtrarijs ſtellis maleficis, nec etiã luminaria ambo. Hoc uerò nõ ita *percipitur, ſicut ſi intelligam⁹, quot modis uiolẽta mors fiat.* Hoc uerò nũc *docebimus.*

Secundum mortis genus eſt uiolentorum. Primùm, *cùm uterque maleficus uel* Mercurius *ſub alterius uice imperat* Piothanato *primo illi aduerſus & inimicus, aut iungitur illi, aut cum quadrato uel oppoſito pulſat radio, hoſtili natura non amica, ſcilicet, quòd non ſit dominus loci:* Et tunc *ſit mors uiolenta, ſed non publica tamen.* Intellige *non amica cum iungitur, non cum aſpicit.* Nam *cum malefico aſpectu reſpicit, etiam ſi dominetur loco, interficit crudeliter.*

Tertium eſt uiolentum & publicum, cùm malefica una ambo luminaria, uel Piothanatum *& luminare, uel duæ maleficæ luminare unum, uel ſingulæ ſingulum, uel una malefica* Piothanatũ *altera luminare pulſauerit: ut fiant quinq; modi.* Et *cùm dico, pulſauerit,* intelligo *uel quòd dominetur, nec aſpiciat bono aſpectu, nec iuncta ſit, & quòd eleuetur ſuper eum locum, quẽ pulſat: uel quòd aſpiciat ex quadrato uel oppoſito, & ſit ſuperior.* Ita *ut tres conditiones in primo modo & duæ in ſecundo intelligantur generalium, quorũ alteruter ſemper eſt neceſſarius unicuiq; ex quinq; modis ſignificãtibus tertium mortis genus, quod eſt uiolentorum ſecundum.*

Quartum *genus, uiolentorum autem tertium eſt, cùm corpora eorum exponuntur dilaceranda auibus & canibus, de quo dicemus in fine capituli.* Et *circa has tres ultimas mortis uiolentæ differentias, obſeruare oportet morem regionum, & legum, in quibus mors contingit.* In Gallia *enim plerique exponuntur, in* Italia *non ita.* Apud Germanos *etiam, &* Turcas *crudeliora ſunt mortis publicæ genera, pro eiſdemmet peccatis, quàm apud* Gallos *aut* Italos. Modi *etiam alij alijs in locis occidendi: in* Anglia, *&* Italia *frequens laqueus, apud* Germanos *rota, apud* Turcas *palus.* Sunt *etiam*

co-

conditiones hominum conſiderandæ.nam principes rarò niſi ſecuri percutiuntur:non laqueus,multò minus rota uel palus adhibetur. Miſerorum hæc ſunt ſupplicia, potius fortunæ, quàm ſceleri debita. Nanq; ſi ad ſcelera reſpicias, multi ſunt Principes,quibus ſi iure æquo res ageretur, non mille pali, aut rotæ aut ignes ſufficerent, & tamen uix etiam ſimplici morte mulctantur.

TEXTVS LXX.

Magnitudinem verò à luminum teſtificatione. Genus verò ab aſtrorum reliquorum intuitu, & ſignis, quæ à maleficis occupantur.

Luminaria faciunt,ut dixi,claras mortes & illuſtres,ſcilicet publicas,& quæ in conuentibus hominum celebrantur: Et hæc eſt magnitudo,ut dixi.

Genus dicit (rurſus) quia genera mortis mitis iam explicauerat ex aſtrorum reliquorum intuitu,ſcilicet ad Piothanatum,uel locum luminaris,uel maleficas alterutrum reſpicientes. Et ſimiliter ex ſignis imò potius figuris,tam intra zodiacum quàm extra,in quibus Piothanatos uel luminare malè affectum,uel malè afficiens malefica inueniuntur. Et nota, quòd magis ſi in angulis extiterint maleficæ hoc faciunt, uel ſi luminaria uel piothanati in cadentibus fuerint. Nam cùm in cadentibus fuerint luminaria & Piothanati,faciliùs ſuper ea maleficæ eleuantur. Cùm uerò cadentes Planetæ,ut in priore capitulo & maximè luminaria,moram in alienis regionibus nato ſignificent,eò fit,ut longè plures in aliena patria,quàm in propria morti publicæ exponantur.

TEXTVS LXXI.

Enimuerò Saturnus Solem quadrangularibus radijs præter conditionem feriens, in fixis quidem

quidem à multitudine obrutos, aut ſtrangulatos ſuffocatóſve curat, ita ſi occidat Lunæq; ſuccedat. In feralibus verò ſignis, à feris interimendos, ac ſi Iupiter ſuffragetur, & ipſe maleficio imbutus, in locis publicis aut celebribus, interdum ad beſtias damnatos. In occaſu vtriuis luminarium oppoſitus, in carceribus vitam finientes. Configuratus Mercurio, potiſsimè ſi id circa ſerpentes, qui in ſphęra ſunt, aut terreſtria ſigna eueniat, à morſu venenatorum morientes, his verò ſi Venus accedat veneficijs & fœminarum dolis. Quòd ſi in Virgine & Piſcibus aut aquaticis ſignis Lunę configuratur, in aquis ſuffocandos, circa Argo nauem etiam naufragijs ſuccumbentes. In tropicis Soli congrediens, aut oppoſitus, aut Marti vice Solis, à ruina oppreſſos: quòd ſi cœli Medium obtineat, ab alto præcipitandos.

Ne quid intactũ relinquamus, tota hæc particula, quæ ex his uerbis habet initiũ (uiolẽta uerò atq; conſpicua) trãsferri poteſt, ut intelligamus Planetas qui eleuantur maleficos non ſuper Piothanatum primum, id eſt, ſuccedentem loco interficienti, ſed ſuper ipſummet locum interficientem. Inter has expoſitiones, quæ ſit uerior exemplo præclaro 11 geniture, inferiùs edocebimus. Nunc ad textus interpretationẽ accedam.

Inquit igitur (præter conditionem) quia oportet interemptorio loco, id eſt, Piothanato infeſtum eſſe, hoc enim ſuperiùs uiſum eſt. Seu loco interficienti propriè, qui ſenſus magis arridet, ſeu ſuccedenti aut antecedenti. Proponit igitur 11 caſus, qui quaſi per tabulam ſubijciuntur. Dixit de quadran

gula

gularibus radijs ut intelligamus de oppoſitis multò magis intelligendum eſſe. De trigonis aut hexagonis nequaquám.

1 Saturnus Soli in fixis, lapidationem, ſtrangulationem, aut ſuffocationem igne uel aqua.

2 Saturnus Soli in feralibus, à feris dilaniandos.

3 Saturnus Soli cum Ioue imperante Anæretæ uel quadrato reſpiciens Saturnum, expoſitos publicè feris.

4 Saturnus Soli aut Marti in tropicis iunctus aut oppoſitus, ruina opprimendos.

5 Saturnus Soli aut Marti in tropicis iunctus, aut oppoſitus in cœli Medio, ab alto præcipitandos.

6 Saturnus Mercurio iunctus oppoſitus, aut ex quadrato in ſerpentibus, aut terreſtribus, uenenatorum ictu.

7 Saturnus Mercurio, ut dictum eſt, et Veneri congrediens, ex ueneficio, & fœminarum dolis.

8 Saturnus occidens & Lunam ſequens, Arabes legunt præcedens, ſuffocatos igne uel aqua.

9 Saturnus Lunæ in aqueis ſignis, aut Virgine configuratus, aquis ſuffocandos.

10 Saturn⁹ Lunæ in Argo cõfiguratus, naufragio mergẽdos.

11 Saturnus in occidente ſeu Soli, ſeu Lunæ oppoſitus, mortem in carceribus nuntiat.

Nunc uerò ſubijcienda ſunt, quæ ad amplificationem prædictionis & textus pertinent. Nam uerisimile non eſt primum ſolùm his modis uiolentam mortem Saturnum inferre, nec etiam omnes, quis iſtis modis moriuntur ſic neceſſariò Saturnum habere collocatum. Tria igitur requiruntur, ut Saturnus ſic occidat. Primum, ut infeſtus ſit loco mortis aut domino eius: Secundum, ut ſit in quadrato, uel oppoſito luminaris aut Mercurij ſaltem, ita tamen ut Mercurius ſit dominus loci mortis. Tertium non eſt generale, ſed tamen ut plerunq; ſit in occidente, uel angulo cœli Medij.

Ob

Obſeruandum, quòd Saturnus maximè offendit in occidente, quia occidens habet uim Septentrionis, ut uiſum eſt: Et eſt frigidum & letiferum, & hæc eſt natura Saturni: ideò nullo in loco Saturnus tantum offendit quantum in occidente: Sicut nullo in loco Mars, quantum in Medio cœli: hic enim locus meridiei uicem gerit, & eſt calidus, & ſiccus, & natura Martis ſimiliter eſt calida, & ſicca: ideò ibi furit Mars, & maximè, quia eſt in ſublimi. Ideò hac ratiõe par eſt Iouis uim in oriente confirmari, & quaſi ibi Planetam illum gaudere.

Obſeruandum etiam eſt, cùm dicit congreſſum intelligi debere coniũctionem, quadratũ, aut oppoſitionem, ſicut expoſui in ſexto modo, ubi textus dicit (configuratus Mercurio) pro eodem autẽ accipio cõgredi, & configurari. Sed præter id intelligitur, quòd ſint etiã in intuentibus gradibus, non dico ſignis, aut imperantibus, & obedientibus, & maximè quòd Saturnus ſit in imperante, alius Planeta, qui afficitur, in obediente. Et ſi non ſit gradus exquiſitus, ſit ualde propè, ut in ſeptima genitura Saturnus aſpicit Mercurium. Sed uterque eſt ſecundum naturam loci mortis, qui eſt in libra.

Tertiò diligenter aduertendũ, quòd alia eſt ratio mortis naturalis, alia uiolẽtæ: in morte naturali ſicut contingit ei, qui famẽ patitur aut uenenũ iam ſumpſit, ipſa perficitur ſtatim, ut cauſæ interimentes Aphetæ occurrunt, cũ ſenſu tamen exitus annorum & reuolutionis ſtellarũ, ut ſuperiùs habuimus. Libr. 3. com. 44. *At in uiolenta morte contingit ſecus: ſed fit, ut in eo qui uult aliquẽ occidere, expectet centies occaſionem: quæ cùm euenit, inuadit & occìdit: & quandoq; non occìdit, ſed uulnerat tantùm, quandoq; etiã ille effugit. In aſtrum, quod debet perimere uiolenter, eſt paratũ in omnem occaſionem, ideò infligit pericula & metus in eo genere ſæpius, antequàm occidat. Fuit paucis antè annis tabellio quidam, qui bis ſuffocationis periculum incurrit: ubi cùm plures alij eſſent, nemo periculũ ſubierat*

ierat, tertiò poſt aliquot annos ſuffocatus eſt, ubi etiam multi tranſierant, imò ſeruus ſuus ante eum & abſq; damno & periculo. Ita homo poteſt faciliter Fati genus præſentire, cùm uiderit pericula manifeſta in eo genere & damna etiam. Caueat tamen, quia idem ſignificator multa genera mortis ſignificat, quæ nobis uidentur ualde diuerſa, & tamen inter ſe ſunt affinia, ut ſtrangulatio, ſuffocatio in aquis, & à ruina. Item ruina, & caſus ab alto multum differre uidentur, & tamen ſunt affinia, ſicut etiam cum his ictus à machina procul. Similiter uenenum, morſus canis rabidi, et ueneficiũ inter ſe. Et item caſus ab equo, & ab alto, et morſus canis inter ſe, non tamen caſus ab alto & uenenum. Et ita oportet bene conſiderare affinitatem horum generum mortis, quæ etiam mutatur, ut dixi, iuxta reditus Planetarum & fines annorum.

Ex hoc patet, quòd illi, qui dicunt, ſi Saturnus fuerit in tali loco taliq; ſigno in oppoſito talis Planetæ, ut Albubathar, et Haly, Abenragel, & alij, Arabes, natus morietur ex tali uel tali morte, uel honores habebit, aut diuitias, aut cõtumeliã patietur, nihil dicũt: quia oportet ut adſit radix, ſcilicet ut Planeta ille dominetur loco ſignificanti talẽ rẽ, de qua pronũtias.

Verum tamen eſt, quòd Saturnus in occidente, uel Mars in Medio cœli congrediens aliquo quinque modorum, aut eleuatus ſuper luminare uel Planetam, adducit magna inconuenientia propter tres cauſas. Prima eſt, quod uix fieri poteſt, quòd ille Planeta, cui malefica congreditur, non habeat aliquod dominium, ut ita loquar, in illa genitura & ita inficit, & euertit quod ab illo ſignificatur. Secunda, quia in directionibus occurrit quandoque locus ſignificator oppoſito loco uel quadrato talis Planetæ, & ita offenditur res ſignificata per ſignificatorem illum. Tertia, quia Planetæ ſuperuenientes & natiuitates filiorum, & parentum, & talia, ut uxoris, cùm occurrũt, et potiſsimùm inimicorũ & amico-

rum,

rum,euertũt multa ſignificata,et inducunt lites et diſcordias.

Amplificatio uerò contingit quia in primo modo etiam fiet capitis amputatio, quæ eſt loco ſuſpenſionis: Et ictus machinæ, & ſagittis configi, & in cruce pone olim, quæ conſuetudo abolita eſt ob Seruatoris reuerentiã. In tertio modo cùm abolitus ſit hic mos Romanorum & Barbarorum, & meritò non ſolùm ob crudelitatem, ſed etiam, quia non par eſt humanam naturam ferinæ ſubijci, etiam in damnatis. Sed loco eius erunt ultima ſupplicia lacerari à quatuor equis, qui mos adhuc in Gallia uiget: inſui rotæ, ut apud Belgas & Germanos: infigi palo, ut apud Turcas. In ſecundo modo eſt cadere ab equo, moderi à rabidis canibus, & lupis, licet non dilacerentur. In quarto modo eſt etiam ictus machinæ, caſus arboris, ut contigit fratri Petri martyris Publicani, & qui ſub terra uiui ſepeliuntur, & qui caſu obruuntur. In quinto, caſus in foueam, ex equo, ex curru. In ſexto acu pungi, ut multos ſic uidi perire, uulnerari enſe imbuto letali ueneno. In ſeptimo comedere cicutam caſu, uel apium Sardonicum amentes & lymphatici. In octauo cadere in puteum, in foueam, obrui cœno, obrui nimbis nocte ſuperueniente, ut in fuga quandoque contingit. Suffocari in domo nona, ex fumo carbonum, à nutrice. In nono propter uini etiam copiam hauſti. In decimo in cymba, ſuper ponte, in pugna nauali. In undecimo mori in carcere, pedore, & ſqualore uel præcipitio, uel ueneno, uel inedia, uel in imo turris, uel ob tormenta, uel ob metum. In exilio proſcriptum, relegatum ad inſulas deſertas, uel in ſolitudine.

Amplificatio à cauſis eſt, quòd ille, cui pater ſuſpendio perijt ſufficiet, ut habeat Saturnum malè diſpoſitum in occidente Solem aſpicientem, etiam ſi nõ ſit in ſigno fixo. Vel quòd ſit in ſigno fixo ibi, & ſuccedat Soli. Et ille qui habuerit Saturnum in quadrato Solis et Lunæ coniunctorum, licet non ſit in occidente,

occidente, ſed tamen ſit gratia exempli in loco inimico, utpo= te in Capricorno, ubi Luna cadit, & Sol ac Luna in Ariete, ubi cadit Saturnus, in carcere morietur. Sicut contigit Fran=

Suffocati aqua natando

ciſco Gadio, cui Saturnus in Capricorno fuit in ſexta, et aſpexit Solẽ et Lunã in no= na coniunctos in Ariete. Iu dicabis etiam ex fixis quan= doq; loco maleficarũ, cùm fuerint naturæ earum &

	Motus	latitud.			
♄	Stans	M	D	2	13
♃	Vel.	S	A	0	53
♂	Tar.	M	A	5	52
☉	Tard.				
♀	Tard.	M	A	5	13
☿	Retro.	M	A	3	34
☾	Med.	M	D	4	42

ualde magnæ, ſcilicet à prima magnitudine uſq; ad tertiam.

Ideò dico, quòd oportet conſiderare conditionem nati, quia ut dixi magni uiri haud facilè ſupplicijs horrendis ple= ctuntur, & plerunq; ueneno uel occultè in carcere, uel ad ſummum capitis amputatione. Conſidera etiam locum, in quo

morietur, & genera ſuppliciorum conſueta illi ciuitati, aut regioni, & mores etiã nati, & ita ſatis prope rem iudicabis.

Vt autem melius rem intelligas de morte uiolenta, quæ decernitur à Saturno, & eſt communior ſcilicet ſuffocatio ab aquis, appoſui genituram certam Leonarthi Caſanati Beſuntini *fratris eius cuius eſt nona genitura exemplaris in fine libri poſita. Fuit autẽ nobilis filius medici egregij* Ioãnis Caſanati Hiſpani, *& ut dixi, frater medici* Gulielmi Caſanati. *Igitur in fine anni 18 cum eſſet extra patriam natando uoluptatis tantùm cauſa, interijt. Cauſa mortis eſt, quoniam ſolus horoſcopus fuit* Apheta, *& erat quadratus radius* Saturni *ſub* Ioue *infelici: Et eo anno peruenit ad horoſcopum in* Virgine, *quæ ut uidiſti in textu ſubmerſionem ſignificat, ut etiam in tertio* Ptolemæi *exemplo:* Mercurius *igitur fuit dominus primi* Piothanati, *id eſt, ſecundæ partis* Virginis *& ſecundi, id eſt, loci* Iouis. *Fuit igitur* Iupiter *infelix cadens ab altitudine & combuſtus, &* Mercurius *dominus locorum mortis in ſextili* Lunæ *ex ſignis longarum aſcenſionum, et* Saturnus *in prima ſtatione, ubi plurimum mali infert. Stans enim* Planeta *multa mala facit, et nunquàm ceſſat impedimenta afferre, curſu auctus, magna.* Sol *quoq; fuit cum* Cauda Leonis *ſtella procelloſa. Finis anni præcedentis mortẽ, habuit Saturnum 28.45 ♐* Iouem *7.12 ♓* Martem *18.19 ♍* Venerem *16.54 ♌* Mercurium *5.12 ♎* Lunam *25.42 ♒* Sol *in loco genituræ, Caput draconis erat in 23.11. ♋* Iupiter *igitur ad oppoſitum loci proprij peruenerat, & aſcendens ad 13 partem ♐ ubi* Saturnus *erat. Animaduertendum eſt etiam, quòd in genitura* Mars, Venus, Mercurius *&* Luna *magnam & ferè eandem habuerant latitudinem meridionalem. Hora autem qua mortuus eſt inter ſextam & ſeptimam à meridie diei 15 Iulij extra patriam.* Planetarum loca: *Saturnus 12.7 ♑. Iupiter 19.51 ♈. Mars 6.18 ♉. Sol 2.15 ♌. Venus 16.52 ♍. Mer*

♍. Mercurius 3.18 ♌. Luna 6.50 ♐. Caput 6.19 ♒. Saturnus igitur fuit in loco proceſſus Solis eo anno. Et Sol iunctus Mercurio domino loci interficientis. Et Luna iuxta oppoſitum Saturni radicis. Ex quo patet ueritas dictorum Ptolemæi, ſed oportet ut altiſſimè eruantur.

TEXTVS LXXII.

Martis verò ſtella Soli præter conditionẽ, aut Lunæ infenſa tetragonis oppoſitiſve radijs, in ſignis humanæ figuræ in ſeditionibus aut bellis interficiẽdos tradit, aut ſibi ipſi, qui manus inferant: fœminarũ verò opera interimendos quãdo Venus illi teſtificatur. Quãdo verò Mercurius, à piratis aut latronibus, aut maleficis hominibus. In mutilatis & imperfectis ſignis, aut circa caput Meduſæ, decollandos aut mutilãdos. In Scorpione & Centauro vſtionibus ſectionibúſve, aut medicorum reuulſionibus è vita deceſſuros ſignificant. In cœli Medio imóve crucibus affigendos maximè circa Cepheum & Andromedam. In occaſu horoſcopo oppoſitus viuos comburendos: in quadrupedibus verò ruina aut diſtractione vitam cum morte commutãtes. Quòd ſi & hic Iupiter teſtificetur ſimul prauitatem indutus, illuſtri rurſus mortis genere decedũt, condẽnatione nimirũ & ira principũ ac regũ.

In hac parte ponit nouem ſtatus à Marte quos illuſtrioris doctrinæ gratia hîc ſubijcio.

1 Mars Soli uel Lunæ tetragonis aut oppoſitis radijs cõfiguratus

ratus in ſignis humanis, ſeditiõe, bellóue, aut ꝓpria manu.

2 *Mars alterutri eorum, ut ſuprà in humanis, cum teſtimonio Veneris, fœminarum cauſa occidendos.*

3 *Mars, ut ſuprà in humanis cum Mercurij teſtimonio, à latronibus, uel piratis, uel maleficis.*

4 *Mars ut ſuprà in mutilatis, ut iuxta caput Meduſæ, mutilandos, aut capite plectendos.*

5 *Mars ut ſuprà in Scorpione uel Sagittario, uſtionibus; ſectionibus, aut medicorum reuulſionibus.*

6 *Mars, ut ſuprà in cœli Medio uel imo crucibus affigendos, maximè circa Cepheum & Andromedam.*

7 *Mars ut ſuprà in occaſu, uiuos comburendos.*

8 *Mars ut ſuprà in occaſu, in quadrupedibus diſtractos, aut ruina oppreſſos.*

9 *Mars ut ſuprà, ſi ei malè diſpoſitus Iupiter teſtificetur, illuſtri mortis genere perituros denuntiat, ob iram Principis, aut Regis.*

Vſq; ad quartum modum præſupponitur, quòd Mars ſit in ſigno humano: et cauſa effectuum, cùm à ſimilitudine ſumpta ſit, clara eſt. In quinto Scorpius et Sagittarius ſunt ſigna ſicca, & autumnalia, et malefica. Medicorum quædam ſalutis cauſa parantur: quæ tamẽ malè cedente auxilio, perniciem afferunt. Nero etiam Medicos uocabat, qui ſecarent uenas, ut perirent. In ſexto modo crux, & ſuſpendium è ſublimi fiunt, ob id Mars in cœli Medio & imo hæc ſignificat, ut & rotarum ſupplicium, quòd damnati ſuſpenſis rotis in aëre pendeant. Et ſuppliciũ Turcarum, quod fit cum ferreis uncinis, quibus pendent damnati in aëre. In ſeptimo exiſtimarem non ſimpliciter in occaſu, ſed in Scorpione uel Sagittario, gratia exempli, nam & in Leone. Non enim ſine ſignorum diſcrimine exquiſita ſupplicia ſignificari poſſunt, cùm hæc inquiſitio ſit artificioſa. In octauo clara eſt ratio diſtractionis,

nis, cùm ab equis qui inter quadrupedes numerantur, fieri ſoleat. Sed de ruina cauſa eſt, quia quadrupedia, ut dixi, terreſtria etiam uocantur, quòd terræ incumbant, ruina uerò

eſt terrenorum, ut lapidum et cementorum. In quocunque autem modo, ſi Iouis teſtimonium iungatur, ut quòd ſit ſimul dominus cum Marte, uel quòd Marti configuretur, uel ſit in eodem poſitionis circulo, ſignificat mortẽ ob iram Principis, aut Regis, quæ ſemper eſt illuſtris, ob mandatum Regis uel Principis, plerunq; etiam crudelis. Horũ cauſa geniturã ſubijcio, quam habui à præclaro uiro Gemma Phryſione, dico & Mathematico egregio, dum Louanij eſſem.

	Motus	latitud.			
♄	Vel.	S	D	2	6
♃	Retro.	M	D	0	15
♂	Vel.	M	A	1	35
☉	Tard.				
♀	Med.	M	A	2	37
☿	Retro.	M	D	3	47
☾	Tard.	M	A	1	47

Hic de hæreſi accuſatus, iuxta annum 1537 eripuit ſe periculo, & exulauit. Poſtmodum anno 1547 obiecit ſe appa-

ritoribus ſponte, unde captus & morti adiudicatus, dum uiuus cremaretur, conſtans perſtitit.

Conſtat, quòd Sol erat ſignificator uitæ, etiã quòd fuiſſet in nona uel procul ab initio decimæ, et quòd in annis 37 peruenit corpus Saturni inimici Soli, quia erat in oppoſito altitu dinis eius, ad Solẽ. Et quòd Saturno Anæretæ ſuccedebant ra dij quadrati Iouis infelicis in Capricorno. Et quòd Luna erat infelix in 12 loco et in Libra: Et quòd Solem aſpexit Mars de quadrato ex propria domo, et in angulo, et domus erat ſignũ fixum & alienũ à Sole. Et fuit cũ Marte nodus, qui ſignificat dilacerationem corporis, ideò neceſſarium erat, ut occurſus Saturni interficeret. Occaſio autẽ fuit ex rebus legis, propter Saturnum. Et Mars fuit iuxta tres ſtellas lucidas, frontis Scor pij locum regalem, & cum aliqua earum etiam in imo circulo poſitionis, & ſunt de natura Martis & parum Saturni.

Ex quo patet, quòd Ptolemæi ſententia eſt uera, nã Mars eſt in Scorpione et Scorpio ſignificat combuſtionem. Et tamen oportet intelligere rem ſubtiliter: nã Mars hìc non eſt in occidente, nec damnat Piothanatum: & ita uidetur, quòd deſint duæ conditiones, & tamen ſit combuſtus uiuus. Ideò, ut dixi, oportet animaduertere, quod Ptolemæus docuit, et in ſequen ti capite docebit, quòd oportet ipſam artem perfectè cognoſcere. Et iſtud non poteſt doceri, niſi ei, qui diu & efficaci ſtu dio in libro ſuo uerſatus fuerit. Nam loco harũ duarum conditionum deficientium, ſunt aliæ quinq;, quæ non erant neceſſariæ, et tamen augent effectum. Prima Luna in 12 loco, quæ ſignificat malam famam, & multos hoſtes gratuitos, infelix in ſigno maſculino, et finibus Martis. Secunda Iupiter retrogradus, et cadens ab altitudine, quadrato radio Saturnũ Anæ retam malè afficiẽs. Hic indicabat iudices infenſos. Tertia erat locus Solis in Leone & cœli culmine, quod ſignificat magnas calamitates, ut aliâs docuimus, et Leo ſignificat ignem. Quar

ta,

ta, tres ſtellæ regiæ iuxta Martẽ ex illius natura, quæ ſignificabãt uiuũ comburendũ. Quinta erat nodus cũ Marte malè affecto, qui ſignificat diros cruciatus, et lacerandũ corpus illius.

Dico igitur, quòd obſeruaui nodos cũ maleficis, et propriè cum Marte, ubi ipſe ſit ſignificator mortis, uel alius, cũ quo ſit nodus, mortem cum laceratione membrorum ſignificare. Et ſimiliter cum luminaribus. Ob hæc igitur quæcunq; dicta ſunt de uitijs & morbis corporis ſuperiùs, huc transferenda ſunt. Ita tamen, ut cum cõditionibus propoſitis intelligantur. Lib. 3. c. 14.

TEXTVS LXXIII.

Coniuncti verò mutuò malefici atq; ita oppoſiti in aliqua dictarum cõſtitutionum, plus faciunt ad mortis malitiã, quæ cuiuſmodi potiſsimùm euaſura ſit, ex principe interemptorij loci gubernatore cognoſcitur, multis concurrentibus, & in genere, & in magnitudine acerbitatis, quãdo vterq; ad interfectoria loca rationem aliquam habet. Tales verò etiam ſepultura orbati deſeruntur, abſumuntur autem à feris aut auibus, quando in ſignis eiuſmodi figurarum malefici reperiuntur, nec vllus beneficus ſupra terram exiſtit, qui interemptricibus locis occurrat.

Virtus geminata multò plus habet roboris. Malefici igitur iuncti & luminare ac Anæretam oppugnantes, duplicatis uiribus agunt. Ob id magnitudo hæc, cùm ſit conſpicua, nec tamen facilè homo multis mortis generibus poſſit mori, reliquum eſt, ut qualitatem mortis in hoc caſu ex domino loci interemptorij præuideamus. Nam tria Ptolemæus præſupponit: interemptorem, qui radijs uel corpore Aphetæ aduerſatur,

uerſatur, & hic iuxta directionem tempus mortis oſtendit. Oppugnantem locum interemptorium, maleficam, et hæc ſeu hæ ſi ambæ ſint, ut hic ſupponitur, oſtendunt, quòd uiolenta mors futura ſit, & dominum loci interimentis, qui quaſi iudex declarat qualitatem mortis, quæ potius pertinebat ad maleficam ſi una tantùm extitiſſet; quæ locum Anæretæ loci oppugnaret. Hoc autem dicit tantùm uerum eſt, cùm maleficæ non ſolùm plures fuerint, quæ oppugnent locum mortis, ſed etiam uiribus pares. Aliter mors erit iuxta decretum ſuperioris ui maleficæ. Tales igitur ob magnitudinem praui influxus, deſeruntur in partibulis, ſi nulla benefica ſupra terram auxilietur: nam tunc auferuntur poſt tempus, & ſepulturæ tradentur. Quòd ſi benefica non adſit, & maleficæ fuerint in ſignis quadrupedum, uel auium, deuorabuntur corpora à ſimilibus animalibus. Pari ratione, ſi in Piſcium ſignis & mors ex naufragio abſque benefica ſupra terram aſpiciente, à Piſcibus deuorabitur.

TEXTVS LXXIIII.

Peregrè moriuntur, quorum interemptricia loca occupantes Planetæ ab angulis deciderint: maximè cũ Luna etiã accurrit, aut tetragonis oppoſitiſve radijs dicta loca intuetur.

Li.5.c.14. *De morte tria quæruntur, tempus et hoc habetur in capite de uita: Qualitas, & hæc in hoc capite ſuperiùs edocta eſt: Et locus, qui in præſenti textu docetur. Dicit igitur, quòd hi moriuntur in aliena patria, quorũ Planetæ ſuccedentes loco Anæretæ, uel domini ſecundi Piothanati fuerint in cadentibus locis. Et maximè, cùm locum Anæretæ et Piothanati Luna occupauerit quadratis, aut oppoſitis radijs. Circa quod notandum, quòd ego in hoc toto capite per Anæretam non Planetam interficientem intelligo, ſed locum, in quo radij interficientes*

tes cadunt. Gratia exempli, ſi locus mortis fuerit mihi decima pars Cancri, in quam cadunt radij trigoni Lunæ, & quadrati Solis, & intuitus Saturni, tunc hic non appellabo Anæretam Saturnum, aut Solem, ſed uoco Anæretam decimam partem Cancri. Et ubi extenderetur ad initium Leonis, ubi ſunt radij quadrati Iouis, non uoco hic, ut ſuperius in Capite de uita, Anæretam Iouem, ſed Leonis initium.

Demonſtratio uerò huius textus ſic habetur: quo tempore Anæreta peruenit ad Aphetã, homo moritur: Quo tẽpore luminaria uel Sors, uel aſcendens occupãtur à Planetis ab angulo decidentibus, ut in præcedenti capite, homo extra patriã moratur: Sed in quibus Planetæ ab angulis decidentes occupat loca interemptoria, in his eodẽ tempore locus interemptorius ad Aphetam peruenit, et Planetã ab angulo decidens, ad principalem ſignificatorẽ. Igitur quo tẽpore moritur, eodem tẽpore erit extra patriã. Et ita extra patriã morietur. Significat et Planeta occupans locũ interemptorium, locũ mortis. Qui cùm ab angulo decidat, ſignificat fore extra patriam.

Sed ut diligẽtiùs res habeatur, innuit Ptolemæus, quòd debeas præfinire primò tẽpus mortis. Quo habito, uide eo tempore ſignificatores itineris, ſi indicent iter: ſi nõ, morietur in patria. Si ſic, uide ad quã regionẽ erit iter, et quàm diuturnũ, & coniectabis tum ex arte tum ex locis, qui ſunt in eo itinere celebrioribus et etiam iuxta ſtatum ſeu exiſtimationem hominis, ubi inuenietur ea hora, & habebis locum mortis. Inde conſidera, an mors erit naturalis: an uiolẽta tantùm, an etiam publica. Si nateralis, poterit mori in uilla & in urbe, ſed hoc ſignificant teſtimonia luminarium cum loco interemptorio: nam ſi affuerint, morietur in urbe, & ſi ſint Solis, erit mors in metropoli regionis, quia erit cum funere ſplendido, & hoc non poteſt ita bene fieri in parua urbe, ut in principali, & multò minus in uilla. Si uerò fuerint ſigna mortis uiolẽtæ, non

tamen publicæ, erit mors in itinere, aut uilla, non in urbe: quia non tam facilè abſque mandato publico homines in urbibus uexantur, ſicut extrà à latronibus. Conſiderabis etiam, ſi ſit iter per aquas, naufragio peribit. Quòd ſi luminarium teſtimonium adſit, erit à piratis. Si uerò ſit mors publica decreta, conſidera cauſam, & mores hominis, & genera ſupplicij conſueta illi regioni, & coniectaberis, qua morte ſit periturus. Hæc non tam ſubieci propter hoc, quod hic tractatur, ſed ut ſit exemplum in omnibus, quæ prædicere cupis, ut de magiſtratu, contentione, itinere, & talibus.

Secundò, ut intelligas, quòd nulla eſt uia prædicendi præter hanc, quam hic tradidit Ptolemæus. Et quòd illi, qui conantur redigere prædictiones ad capita, ut Arabes, Firmicus, & Pontanus & alij recentiores facilitati ſtudentes, agunt uelut ſi quis uolens domum ædificare, omnia tigna in uno loco per ordinem diſponat, alio tabulas omnes, alio totam calcem, alio ſabulum, alio lapides, & alio clauos et uincula ferrea, alio tegulas, tunc is uidebitur ſanè pulchram rem feciſſe, & ordinem ſeruaſſe, ille tamen ad domum ædificandam nihil prorſus: Ita qui deſcribunt, Saturnus in tali loco hoc ſignificat, & Iupiter hoc aliud, nihil ad prædictionem conferunt, ſed omnia ſunt uana: Sed oportet ſcire radicem commiſtionis omnium, tempus, modum, ordinem, locum: ita oportet ſcire commiſcere ſignificata in ſingulis. Saturnus enim in Ariete in aſcendente quãdoq; ſignificabit ſtatum corporis, quandoq; animi mores, & quandoq; uitæ ſpatiũ, quandoq; fortunam, quandoq; amicos, ſtatum uxoris, dignitatis, filiorum, qualitatem mortis, peregrinationes, &c. Et ſi quis dixerit, ego ordinaui tabulas inter ſe, & clauos, ac uectes, lapides & reliqua, & non facta eſt domus, igitur ars conſtruendæ domus nulla eſt? nónne prorſus ridebitur, non ſolùm ab ædificatore, ſed etiam ab ipſo uulgo. Ita ſi tu dicas Libri Aſtrologorum

paſſim

paſsim mentiuntur dicentes, quòd ſi Saturnus fuerit aut Iupiter in tali ſigno, aſpectu, domo &c. nato talia uel talia contingent, cùm quandoque contingant, quandoque non, igitur ars prædicendi per aſtra uana eſt? Nónne & tu dignus es riſu, ſicut & prior?

At dices, hæc uia eſt ualde difficilis. Quid miraris ô bone uir? hic eſt enim liber Dei Optimi Maximiq́ue, *ſcilicet cœlum:* Et *eſt ſicut liber minutiſsimis ſcriptus literis, in quo aliqui aliqua legunt, ut* Ptolemæus *et nos, qui illum interpretati ſimus ad unguē, ne uel una ſyllaba præterita, aliqui parū ualde, alij etiā minus, quidā minimū, et plurimi nihil:* Vel *quia ſeducūtur ſtudio deſiderij, uel quia non ſunt periti in philoſophia, uel quia carēt iudicio profundo, uel quia nō ſciunt principia theoricæ aſtrologiæ, motus, & magnitudines, ſitum &c. uel quia non ſunt ſtudioſi in hoc libro, quantum oportet, uel quia non plenè illi adhibēt fidē, aut quia decepti ſunt à genitura falſa, aut quia etiam in uera non omnia contingunt, ſicut prædicebatur. Quia, ut bene dixit* Auerroës, *contingunt monſtra in omni arte, uel quia non ſunt experti longa exercitatione circa minutiora & propria ſuæ regioni. Quæ cùm parua ſint, uidentur tamen hominem in magnos errores inducere. Cùm hic tradantur ſolùm generalia omnibus regionibus.* Perſea *uenenum eſt in propria regione, in* Aegypto *ſuauis eſt, et tutò manditur.* Ita *una ſtella oriens* Mediolani *ex inerrantibus habebit effectum quendam mirabilem, quem non habebit, dum oritur in* Germania. Vel *quia non exquiſitè ſupputare norunt, aut utuntur inſtrumentis non exactis, uel carent illis.* Ergo *horum neceſſariorum, quæ ſunt nouem, nihil deeſſe oportet.*

Vt autem unum pro omnibus ſufficiat exemplum, dixit Pontanus Firmicum *ſequutus,* Grammaticus Grammaticum, *& imperitus artis imperitiorem:* Dominus *genituræ eſt dominus ſigni ſuccedentis loco* Lunæ *ſeu ſigno, in quo* Luna *eſt*

dum

dum homo naſcitur. Quod ita perabſurdum eſt (licet conetur friuola tranſplantationis ſimilitudine, confirmare) ut nihil poßit eſſe abſurdius. Et *quanuis uideatur habere quædam* Ptolemæi *dicta, ut in* Capite *de* Particulari *tempeſtatum conſideratione, ubi dicit obſeruandum eſſe tempus poſt tres dies:* Videtur *enim innuere, quòd* Luna *tunc ſit in ſequenti ſignō:* Et *in capite de forma nati, ubi dicit ſuccedētes orientali parti, & etiā Lunæ errones obſeruando:* Et *in capite de amicis, ubi docet obſeruandum ſignum ſequens. Sed hæc omnia nos expoſuimus, quomodo ſint intelligenda, & quòd ad Lunæ ſignum ſequens non pertinent.* Oſtendo *igitur, quòd opinio illa eſt falſa, mala, impudens.* Nam *cùm homo habeat mutationem manifeſtā in ortu, oportet, ut uis ſit in ſigno in quo eſt* Luna, *aliter eſſet principiū à tempore, in quo non eſt aliqua mutatio.* Deinde *nō conuenit, quòd* Luna *faciat duos oppoſitos effectus: ut mihi, cui* Luna *eſt in* Piſcibus, *huic ſuccedit* Aries *contrariæ naturæ, comparatione dominorum.* Et *ille, cui* Luna *eſt in* Geminis, *ſigno calido, humido, humano, inde ſuccedit* Cancer, *ſignum mutum, ſiccum, & ab humanitate alienum.* Et *ego eſſem naturæ* Martis, *cùm nihil minus.* Ita *uerò eſt, quia* Luna *eſt in trigono* Martis *& in eius quadrato.* Adeò *quòd ſi regula illa eſſet uera, neceſſarium foret, ut eſſem totus ex natura* Martis. Rurſus *uis illa in genitura eſt actu uel potentia:* Si *actu, eſſet* Luna *in ſigno ſequenti: ſi potentia, magis eſſet concors quodlibet ſignum cum ſequente, quàm cum tertio, uel quinto ſigno, uel quarto, uel ſeptimo.* Quod *eſt contra omnem rationem naturalem.*

Itaq; *ob talia reijciemus omnino librum centiloquij attributum falsò* Ptolemæo, *cùm diſsideat adeò ab illius ſententia, ut nihil magis.* Primò *facit ſcientiam naturalem ſortilegam, dum interrogationibus ſubſcribit.* Deinde *regulas facit abſolutas, quas omnino uitat* Ptolemæus. Et *eſt, ac ſi faceret tabulas*

bulas ſimplices pro motu Planetarum, cùm neceſſe ſit illum haberi ex medio motu, et æquatione, quæ prouenit iuxta quantitatem uocati centri, eò quòd ad illud omnia referuntur. Et etiam quia ſumitur ex Apogeo, ut circulus excentro: & Apogeum etiam uariatur. Præterea, habet ſingularia multa repugnantia his, quæ dixit in his libris, imò ferè omnia. Ideò manifeſtũ eſt, quòd liber non eſt Ptolemæi, ſed alicuius, qui quæſiuit lucrum eſurientibus Aſtrologis, cum infamia & ruina totius artis. Repugnat legi Chriſtianæ, repugnat bonis moribus, nihil habet conueniens cum doctrina Ptolemæi. Et quid mea retuliſſet, ſi fuiſſet utilis arti ſaltem, quanuis etiam non fuiſſet Ptolemæi? quin illum expoſuiſſem, cùm uix ſit 18. pars huius libri. Quare dico cauendum eſſe ab omnibus alijs libris, niſi quis uelit legere Commentaria Haly, & Firmicum ob linguæ candorem, & memoriam uetuſtatis. Sed tamen nunquàm recedat ab hac profunditate ſententiæ Ptolemæi: aliter ſeipſum & totam artem uituperabit.

Vt uerò ad rem de morte reuertar: qui moriuntur ex morbo cõtracto ex caſu equi, ut Galeaz Capra, & qui ex timore & ſimilibus cauſis, habent maleficas, ut in morte uiolenta dominantes ſuccedenti loco, aut aſpicientes &c. Sed procul: ideò talis mors eſt media inter naturalem & uiolentam. Qui etiam moriuntur ex Medici errore, moriuntur ex occulta uiolenta morte, & ideò abſq; luminarium teſtimonio. Cognoſcitur mors naturalis, & quæ ab interemptorio loco ſolùm procedit, quia tales ſubitò proſtrantur, nec uidetur aliquid prodeſſe, ſed rectà ad mortem tendunt. Vbi quandam uideris luctam, tunc eſt ex genere uiolentæ mortis, uel propter errorem ægri, uel Medici, uel aſtantium, uel epotum uenenum, uel timorem magnum conceptum, uel colliſionem, & talia. Hi igitur, qui quaſi recta moriuntur, & cadit uirtus ſtatim, & nullum auxilium iuuat, & ſubitò grauantur, ſunt quibus

Apheta

Apheta eſt debilis, & in loco alieno à natura ſua, abſq; teſtimonio beneficæ uel maleficæ in loco interēptorio, ſed ſolùm ſuccedit aut antecedit. Si uerò Apheta ualidus fuerit, aut ſucceſſerit malefica cōtrariæ qualitatis, fit mors difficilis uel uiolēta.

Si uerò luminaria teſtificentur abſque maleficis loco qualitatis mortis, erit mors ſplendida, naturalis. Naturalis igitur quietæ & ſplendidæ habes duo exempla pulcherrima ab Eraſmo, in dialogo cui titulus eſt, Funus.

Caput vndecimum.

TEXTVS LXXV.

De temporum diuiſione.

ENarrata à nobis ſummatim in ſingulis generibus cōtemplandi ratione ad eas vſq; tantùm, quæ ſicut in initio propoſuimus, vniuerſalium partium ſunt tractationes: reliquum ſanè fuerit ad eundem modum, quæ etiam in temporibus diſtinguendis videre oportet, adijcere, idq; & naturæ conſentaneæ, & noſtræ particulari, quam propoſuimus, explicationi.

Hoc caput eſt perfectio artis, & utiliſſima ac præſtantiſſima totius operis pars. Si enim cognouero me futurum diuitem, inde pauperem, hoc eſt infeliciſſimum: Si poſt paupertatem, diuitem, feliciſſimum: ſi ſemper diuitem, mediocre. Igitur cognoſcere me futurum diuitem, nihil eſt, niſi cognoſcam tempus quando ero. Et ita de morte atque alijs. In eo igitur declarat primum unum generale, quod eſt.

TEXTVS LXXVI.

Omnino igitur in vniuerſis geniturarū capitibus propoſitum nobis eſt prius quoddam

& antiquius, veluti Fatum, aut ipſi regioni peculiare, cui reliqua, quæ in genituris ſingulatim explorantur, ſubiacere oportet: quemadmodum quæ ad corporis formam & animorum conſtitutiones attinent, morum item & conſuetudinum diſsidentia. Itaq; par eſt naturæ ob ſequentem iudicem primas vbiq; potioréſq; cauſas comprehendere, vt ne quemadmodum in genituris præfari ſolent Aethiopem, verbi gratia, candidum aut leuibus capillis: Germanum verò aut Gallum nigrum faciat & criſpum. Aut hos quidem mites & literarum artiúmve ſtudioſos, Græcos verò immanes & ineruditos, néve contra mores ac leges Italo decernat ſororis matrimonium, cùm hoc apud Aegyptios, aut Aegyptio matris, cùm apud Perſas fas ſit. Prorſus igitur primò ponere oportet vniuerſalis Fati rationem, deinde ſingula aucta, minutáve accommodare.

Quod propoſuerat in præcedenti textu, nunc docet, ſcilicet ut naturæ rerum, id eſt, rebus ipſis, quæ natura conſtant, conſuetudine, legibus, accommodata doceat. Simul etam particulari rerum explicationi, id eſt, ut hoc caput omnibus alijs inſeruiat. Doceátq; *quando uxorem ducet, quando amicitias iniet, quando ſuſcipiet filios, itinera aget, atq; ita de alijs omnibus. Quare hoc agat, eſt manifeſtum, docuimúſq; anteá. Sed cur cõſentanea naturæ uidetur fruſtra repetere: nam hoc ſuperiùs in primo libro declarauit.* Nec *decet in tanta breuitate præter ſolitũ quicquam repetere.* Id *igitur non ſolùm utiliter, ſed etiam neceſſariò factum eſt. Cùm enim ſingularia* Tex. 17

non

non ſint niſi moderatio generaliũ, ut uiſum eſt, ita dicit diuiſiones temporũ polliceri nequeunt, quod in geneſi non promittitur. Hoc docuit, quia plerunq; neceſſariũ eſſet in multis annorũ circuitibus & multis genituris quædã magnifica contingere, quibus elati magna prædicamus, quæ tamen non eueniunt. Monet igitur nos omnia tam mala, quàm bona ad geneſin eſſe referenda. Cuius exemplũ præclarum habebis in noſtra geneſi, ubi directiones et reuolutiones egregiæ admodum, quod in alijs maximũ decreuiſſent, mihi etiã maximũ pro geniture qualitate, præſtiterũt. Ita cõtraria ratione in magnifica geneſi aut infeliciſſima, minima quæq; magnos effectus, iuxta rationẽ geniture, pariunt. Secũda cauſa eſt propter ſuperuenictes cõſtitutiones generales belli, peſtis, naufragij: in quibus homo malum experietur, quo tẽpore bonum expectabat, iuxta diuiſionem temporum. Tertiam cauſam (quia alias duas ſuperiùs explicauerat in ſecundo & tertio libro) ſubnectit.

TEXTVS LXXVII.

Ita quoque in temporibus partiendis ætatum, in vnoquoque decreto quid cuique conueniat, prima ratio habenda eſt, ne ex vulgari, & ſimplici exploratione per inſcitiam prædicamus pueros nuptias, viriléſve operationes & decrepito ſeni liberorum procreationem, aut hiſce iuueniliora. Sed in vniuerſum, quæ de temporum partitione tradentur, prout ætas poſtulare videbitur, interpretabimur.

Hæc eſt tertia cauſa erroris, quam ponit Ptolemæus, & eſt propria diuiſionibus temporum, ut non prædicemus niſi conſentanea ætatibus. Ergo in uniuerſum tribus modis in diuiſionibus temporũ aberramus iudicando, uel quãdo res nõ conuenit ætati, uel genituræ, uel caſui ſeu generali conſtellationi. In

omni

omnibus tamen cùm fuerit ſignificatum hoc ualde potens, eueniet aliquid aut umbra talis rei, adeò quòd in quibuſdam caſibus cùm reuolutiones bonæ multæ ſibi ſuccedunt, & inuicem conſentientes, in rebus fortunæ multum faciunt, ut in diuitijs, honoribus, & amicis. In lædendo etiam bonam ualetudinem: non tamen poſſunt in rebus animi, uel corporis magnam mutationem facere.

Quòd ſi res non bene cedant (Inquit Haly) cùm illud præuideris ex ſyderibus, poteris æquius tolerare, & promiſſa etiam augere: & ita in utroq; caſu non parum iuuat præſcire futura, quo tempore uentura ſint. Et quicunq; dicit, magis eſt ſtudioſus ueritatis, quàm diuitiarum aut honoris, poterit magnum fructum ex tali ſcientia colligere, & etiam res in melius mutare.

In uniuerſum igitur oportet conſiderare conſtitutiones generales, ueluti ſi quis iturus ſit ad bellum ex diuiſione: & bellum futurum ſit exitiale ualde, ex minima occaſione iudicabimus, quòd morietur in illa expeditiōe. Et ſimiliter tranſituri, gratia exempli, ex Gallia in Angliam tempore tempeſtatis ſuffocantur ob tempeſtatem, quæ eſt generalis clades in certa parte maris, ſi plures naues ſubmergantur. Et quæ euadunt, euadunt ob conſtitutionem nauis, & naucleri bonam. Sed ſi contingat caſu illam nauim tantùm perire multis euadentibus, tunc hoc erit ex praua conſtitutione nauis, & gubernatoris eius, non ex calamitate uniuerſali.

TEXTVS LXXVIII.

Eſt enim acceſſus vnus, idémq; in omnibus ad ea, quæ pro temporis viciſsitudine vniuſcuiuſq; naturæ humanæ conueniunt, qui ex ſimilitudine & ordine accipitur ſeptem ſtellaru m errãtium, initio ſumpto à prima ætate,

& à viciniſsimo nobis orbe, nimirũ Lunæ, vt extrema in vltimum deſinant, quem Saturni nominamus. Ac re vera naturam reſpondentis ſibi erronis, affectionémq; vnaquæq; ætas refert, quæ obſeruare conuenit, vt inde ſummariam temporum conſtitutionem colligamus, ac ſingularia deinceps diſcrimina ex geniturarum peculiaribus decretis, inueniamus.

Quatuor diuiſiones temporis uitæ humanæ in hoc capite proponit: primam in ſeptem ætates quæ in præſenti textu initium habet. Secundam per directiones, quæ fit in partes finibus correſpondentes, cuius initium eſt ibi (Sint igitur) Tertia per annos & menſes, ac dies, ex ſignorum commutationibus ibi (Annuos uerò reijcientes) Quarta in partes inſtabiles magnitudine, & initio per ingreſſus Planetarum in præcipua loca: Eius initium eſt ibi (Reſpiciendum etiam)

Dicit igitur pro hac prima parte, quòd diuiſio per ſeptem ætates in omnibus hominibus eſt eadem ad unguem, nec penes illam inter homines eſt aliquod diſcrimen: omnibus enim hominibus primi quatuor anni Lunæ dedicantur, & decẽ proximi ſequentes Mercurio, & octo ſuccedentes Veneri: Et ita de alijs. Deinde dicit, quòd ſeruatur ordo in aſtris qui & in ætatibus, quia primò occurrit Luna, inde Mercurius, pòſt Venus, Sol, Mars, Iupiter, Saturnus. Demum adijcit, quòd unaquæq; ætas habet conuenientia Planetæ dominanti: ut primi quatuor anni Lunæ ſignificata retinent, abundantiam humidi, ſubita incrementa, uariam & inconſtantem ualetudinẽ, & ita de reliquis Planetis ætates gubernantibus.

In quolibet igitur Planeta ætatem gubernantes, illa duo ultima explicat, ſcilicet, quòd ordo eius eſt aſcendendo, uelut ordo ætatis ſibi correſpõdentis. Et quòd natura ætatis conuenit

uenit naturæ Planetæ ætatem gubernantis. Additur ultimò cauſa numeri annorum. Scilicet, cur Luna regat quatuor annis, Mercurius decem, Venus octo: Et ita de alijs. Et ſemper hæc cauſa ſumitur à tempore motus Planetæ, uel in paruo circulo, uel in eccentrico, uel in elõgatione à Luna. Et inquit:

TEXTVS LXXIX.

Nam ad primores ferè quatuor annos pro ſui quadriennij numero, infantilem ætatem Luna gubernans efficit in illa corpuſculi humiditatem & imbecillitatem, itémq; ſubita incrementa, alimoniæ liquiditatem, ualetudinis inconſtantiam, & in mente inchoata, & inemendata omnia, quæ ſingula reſpondent ijs, quæ Lunares effectiones cenſentur.

Proximum decennium, quo puerilis ætas comprehenditur, moderatur qui proximum Lunæ orbem obtinet, Mercurius, pro uiginti annorum ſuorum dimidiato numero, incipit animum ad intelligentiã, rationémq; componere, ac ueluti fingere, diſciplinarúmq; ſemina & elementa inſerere, morũ ſtudiorúmq; peculiares conditiones patefacere, animóſq; doctrinã & inſtitutione primiſq; exercitijs excitare.

Veneris uerò ſtella adoleſcentem tertiámq; ætatem ſortita ſequenti octennio, quod illi iuxta circuitus ſui ſpatium tribuitur, ſeminales meatus mouere incipit ac implere, & ad uenereos cõgreſſus ſtimulare, quo maximè tempore inſania quadam & intemperantia agi-

tantur, miſeróq; cupidine efferueſcunt, & in errore ac cęcitate apertis etiã oculis verſantur.

Quartam ætatem & mediam iuuenilem videlicet gubernans, medij orbis dominus Sol, annis vndeuiginti, dominium ſuiq; iuris vſum animo concedit, rei etiam familiaris & exiſtimationis cupiditatem inijcit, vt & vitæ ſuæ modum habere deſyderet, & puerili vanitate & inconſtantia, peccatiſq; amotis, ſeſe ad iuris, pudoris & honeſtatis amorem recipere.

Poſt Solem Mars virilem ætatem ſibi vendicat, quintus ſcilicet, pro circuitus ſui ſpatio annis quinq; & decem, hic vitæ triſtitiam & malitiam adducit, curis ac doloribus animum ſimul & corpus afficit, ſenſum nimirum iam inſtillans & cogitationem ætatis defloreſcentis, & inſtigans ad memorabile aliquod inceptorum operum ante obitum laborioſè perficiendum.

Iupiter deinceps ſenilem ætatem nactus, iuxta peculiarem circuitus rationẽ annis duodecim, laborioſum illud & turbulentum ac periculis expoſitum viuendi genus declinare paulatim iubet, & decentius, officioſius, quietiúſq; capeſſere. Amplius nihil præcipitanter agere, alios admonere, & conſolari, honoris tunc maximè, & laudis, & liberalitatis ſtudioſus eſſe cum pudore & grauitate.

Extre

Extrema verò Saturni ſtella extremam & confectam ætatem ſortita eſt, vſque ad id, quod ſupereſt vitæ, cùm refrixerint ac impeditæ ſunt corporis animique motiones ac vires, & in concitatioribus cupiditatibus, & voluptatibus natura languida, neruis deſtituitur, vita iam conuulſa miſera & infirma expoſita offenſis, & ad omnes moroſa promotus ac virium ignauia.

Reuolutio Lunæ in paruo circulo completur in quatuor annis, & uocatur motus inæqualitatis, ut habetur in quarto Magnæ compoſitionis à Ptolemæo: Et non deſunt niſi pars una, & 52 miñ. ad complementum integræ reuolutionis. Et eſt, quòd ſi Luna ſit nunc in ſummitate epicycli, hinc ad quatuor annos non deerit quippiam notatũ dignum, quin ſit in ſummitate epicycli: ideò anni Lunæ in ætatibus ſunt quatuor & primi, quia ipſa eſt, quæ primò occurrit aſcendenti ab elementis ad ſupremum cœlum. Mercurius ſimiliter (ut in nono Magnæ compoſitionis habetur) in annis 20 reuertitur ad eundem locum epicycli, ut non deſit niſi pars una & miñ. ſex ad perfectum circulum. Igitur anni inæqualitatis ſunt 20. Sed quia eſt Planeta debilis ualdè, non regit niſi pro medietate, & ſunt anni decem. Venus ut ibidem habetur, in octo annis reuertitur ad locum proprium, nec eſt differentia, niſi 12 minutorum in paruo circulo. Igitur quo ad motum inæqualitatis, res clara eſt in tribus inferioribus. Mars ſimiliter, ut ibi habetur, in annis quindecim ad proprium locum in epicyclo reuertitur. Eſt tamen differentia partium 7 minutorum 7. Sed hæc in circulo ſignorum uix faciunt differentiam unius partis, plerunq; autem uix mediæ partis. In Ioue & Saturno

aliam rationem ſecutus eſt. In Ioue reuolutionem in circulo magno, quòd ſit Planeta potens, magnus ualde & tardus. In Saturno reliquũ uitæ, quia licet regat ſolùm triginta annos: nihilominus quicquid ſupereſt ſupra illos triginta annos adeò eſt mancum, & debile, ut ad uitandam confuſionem, Saturno tribui poßit. Maximè, quòd rarißimi excedunt illos triginta annos, qui terminantur ad 98 uitæ noſtræ. Et etiam quia actiones, quæ ultra id tempus contingunt, nullius ſunt exiſtimationis. Reliquum ſolum eſt, ut uideamus cur Sol habeat 19 annos? Et clarum eſt, quòd nõ poſſumus illi dare annos reditus in paruo circulo, cùm illo careat. Nec in eccentrico, eſſent enim uel unus, uel quatuor, quod nõ conuenit tam potẽti Planetæ. Propterea damus illi annos comparationis ad Lunam, in 19 annis enim Luna uidetur ad idem redire fermè & in circulo ſignorum, & in comparatione ad Solem: ita quòd ſi hoc anno in calendis Iunij ſit, Luna in 28 parte Aquarij, & diſtet à Sole ſecundum ordinem ſignorum partibus 248. In calendis Iunij 1572 erit & in calendis Iunij 1534 propè fuit hunc locum & diſtantiam à Sole. Quia igitur Sol cum nullo Planeta magis communicat, quàm cum Luna, dederunt illi annos reditus eius in comparatione ad Lunam.

Et in his omnibus mens Ptolemæi eſt, quòd quo ad ætates cum ſit quaſi uis epicycli aut eccentrici, non aſtri, parum aut nihil refert, quòd hi Planetæ ſint bene uel malè diſpoſiti. Ita quòd ego, qui habeo fęliciter poſitum Iouem, & malè poſitam Lunam, non propter hoc eſt neceſſe ut anni qui erunt à 56 ad 68 qui ſunt ſub Ioue, ſint meliores annis quatuor primis, qui fuerunt Lunæ. Hoc autem in præcedenti textu docuit. Nihil igitur ſupereſt pro huius textus explicatione, quàm ut annos hos in tabula à latere collocemus, & doceamus

☽	4
☿	14
♀	22
☉	41
♂	56
♃	68
♄	vſque in finem.

mus ſimilia ſperanda in ætatibus, qualia à Planetis eas decernentibus: Veluti in ſenio morbos longos.

TEXTVS LXXX.

Sint igitur hæ temporum ſingulares inclinationes iuxta naturæ generalem & communem ſtatum in hunc modum expoſitæ: particulares verò ex genitura inquiſitiones, quemadmodum prius propoſuimus, iterum ac ſummatim à præcipuis progreſsionibus conſtituemus, idque ab omnibus, non veluti in vitæ ſpatio perquirendo ab vna tantùm, ſed ab horoſcopo pro his, quæ corpori eueniunt, & peregrinationibus, à fortunę ſorte pro poſſeſsionibus, à Luna, pro animi morbis & coniugio, à Sole pro dignitate & gloria. A' cœli faſtigio ad reliquas & partiliores vitæ rationes, nimirum actiones, amicitias, liberorum procreationes cognoſcendas.

Hoc ſanè pacto iiſdem tēporibus non idem erit beneficus horum dominus: cùm multa ferè eueniant ſub iiſdem temporibus contraria, vt, ſi cui morte neceſſarij hæreditas accreſcat, aut aliquis lecto decumbens dignitatem conſequatur, & per motionem, aut priuatos liberos ſuſcipiat, quæq; eiuſmodi accidere ſolent.

Neq; enim eadem eſt ratio corporis & animi, fortunarū & dignitatis, & familiariū bonorum, aut malorū, vt neceſſe ſit ex omni parte

felicem aliquem aut infelicem eſſe. Sed acciderit fortaſſe & illud: quo tempore planè beati aut calamitoſi ſumus, quando in omnibus aut pluribus Apheticis moderationibus conueniunt occurſationes beneficorum omnino, aut contrà maleficorum, id quod raro vſu venit propter humanæ naturæ imbecillitatem ad extrema vtraque perferenda: quam ita comparatam eſſe apparet, vt temperaturam poſtulet bonorum & malorum. Loca igitur Aphetica ad hũc modum diſcernimus.

Sol ſignificat gloriam & dignitates, ut magiſtratus, & reliqua.

Luna uerò animam, & illius conditiones, ac uxores.

Aſcendens, corpus & quæ cum corpore fiunt, ueluti peregrinationes.

Sors diuitias cuiuſcunque generis.

Cœli Medium, filios, actiones, & amicitias.

De omnibus clarum eſt, quia ſunt propria ſignificata, niſi de peregrinationibus ab aſcendẽte, et de amicis à cœli Medio. Nam, ut uiſum eſt, iſta uidentur ab alijs ſignificari, ut à Sole, Luna, Sortéq;. Reſpondeo, quòd aliud eſt ſubiectum in peregrinatione & eſt aſcendens, aliud cauſæ & ſunt Sol, Luna, Mars & c. Cùm igi[illegible]r per directiones ſubiectum cauſæ iungetur, ſequetur effectus. De cœli Medio dico quòd amici non ſunt amici homini ſed fortunæ & dignitati plerunque. Proptereà ſumit illos à cœli Medio. Qui tamen ſunt ab aſcendente, id eſt, uoluptatis cauſa debent etiam ab aſcendente ſumi. Præthereà in capite proprio ſumit amicos, & inimicos ex comparatione geniturarum inuicem, ſed hic ſumit tempus ſolùm à genitura nati.

Circa

Circa peregrinationes, Haly aliã reddebat cauſam, dicens, quòd ſumuntur ab angulo occidentis, quia uerò occidentis deſcenſiones ſunt æquales aſcendentis aſcenſionibus, ideò dixit ab aſcendente ſumi debere peregrinationis tempora. Atq; ex hoc infert non ſolùm hæc quinq; loca debere dirigi, ſed ſingularum domorum initia, & loca omnium Planetarum. Sed in hoc non eſt ſequutus Ptolemæum, qui tantùm hæc quinq; loca dirigenda conſulit, & meritó. Nam hæc ſunt ſubiecta omnium bonorum et partium domus. Bona enim quædam animi, quædam corporis, alia fortunæ. Bona animi, à Luna decernuntur, corporis autem ab aſcendente: Fortunæ principaliſſima à Sole gloria & dignitates, mediocria à Sorte, minima à cœli Medio. Rurſus coniunctorum, ut filiorum, & uxoris, à cœli Medio, & à Luna. Igitur cùm nihil deficiat, ſufficiet hæc loca direxiſſe. Quòd ſi dicas adeſſe præterea parẽtes, ſeruos, fratres qui non continentur ſub his, reſpondeo, quòd uel uis quærere de ſtatu illorum, & in hoc Ptolemæus iubet te erigere figuram priuſquàm dirigas, et tunc diriges etiam in illis aſcendens Solem, Lunam, Sortem & Medium cœli: Vel uis quærere, an habebit: ut in filijs & ſufficiet abſque directionibus quærere ſignificata in capitibus proprijs, ut ſuperiùs te docuit Ptolemæus. Ex quo patet, quòd quando dirigit cœli Medium pro filijs, ſolùm dirigit ad ſciendum quo tempore filios habebit, non pro ſtatu filiorum dignoſcendo.

Præterea illa ratio ſeptimi loci non conueniret cœli faſtigio pro amicis. Sed cauſa erroris fuit, quia non diſcernũt ſubiectũ à forma et cauſa. Cauſæ enim poſſunt eſſe plures, & omnes Planetæ diuerſorũ effectuũ, ſubiecta tamẽ nõ poſſũt eſſe niſi hæc quinq;, quæ cauſis illis occurſare per directiões ſolẽt.

Quod autem dixit (hoc ſanè pacto) intelligit, quòd quinque poſitis ſubiectis non eſt neceſſe, ut omnium euentuum ſit unus dominus. Sed idem poterit eſſe felix eodem tempore in

coniugio, & infelix in filio: Vt legitur de Catilina, qui ut habetur, uxorem diuitem, ueneno proprium filium ſuſtulit. Et ita eadem domus fuit funeſta morte filij, & læta tædis coniugalibus. Hoc etiam eò magis, quòd cauſæ & promiſſores reſpectu eiuſdem ſubiecti poſſunt eſſe plures: Vt in Luna pro anima quæremus dominos loci: Et pro coniugio Planetas ad quos uadit. In animæ qualitatibus habitum eius cum aſcendente & Mercurio in coniugio cum Venere: Et ita de alijs.

Subiungit ultimò, naturam humanam non poſſe perferre nec multa mala ſimul ingruentia, nec multa bona: Innuens hunc ordinem, quem tradidit ordini rerum congruere: Vt in uniuerſum regulam generalem tradendi artem oſtenderit, ſcilicet congruentem rebus ipſis & euentibus.

Notandum diligentiſſimè, quòd hæc ſunt ſignificata perpetua horum quinq; locorum principalium. Sunt prætereà alia ut ſignificatorum uelut uitiorum aut morborum, quia omne tale ab initio per directionem ad actum peruenit. Velut ſi Luna à Marte obſeſſa cum ſtella nebuloſa, ſignificat cæcitatem ab ortu, per directionem Lunæ ſic diſpoſitæ Mars occurrens cæcitatem ex eo tempore, uſq; ad uitæ finem producet. Quòd uerò ita ſit liquet, nam in capite de uita, cùm Apheta, inquit, occurrerit maleficis, & non conſenſerint Planetarum reuolutiones, aut non omnino fuerint ualidi Anaretæ, morbi magni ſignificantur. At conſtat non ſemper aſcendens aphetam eſſe, imò rarius. Igitur uult ſingula quæ ſignificant generaliter in natiuitate directa propriè ſuper illud ſignificare: Et hoc eſt quod innuit ſuperius per ea uerba: Prorſus igitur proponere oportet uniuerſalis Fati rationem, deinde ſingula &c. Et ibi: Primas ubique potioréſq; cauſas.

TEXTVS LXXXI.

Occurſantes verò nō ſolùm interemptores, quem

quemadmodum vbi de vitæ ſpatio quæritur, ſed vniuerſos accipere oportet, atq; ita nō corpore tantū aut radijs oppoſitis quadrāgularibuſve obuiantes, verū etiā trinis ac ſextilibus.

Hoc eſt ſecundum, quod docet, ſcilicet poſt ſubiecta quæ ſunt quinque promiſſores. Hi ſunt, dicit, qui occurrunt corpore aut radijs quibuslibet. Sed nota, quòd ex his quidā ſunt principales, et ſunt, qui ab initio conueniunt cum loco, qui dirigitur, uelut Mercurius cum Luna in cauſa qualitatum animæ, ſimiliter domini loci. Similiter, qui locū aſpiciunt aliquo radio, uel ſunt in intuentibus, uel obedientibus aut imperantibus. Non principales ſunt qui occurrunt, ſed ab initio nihil habent commune. Dicit autem ſuſcipiendos in alijs cauſis à uita omnes etiam, qui amici ſunt. Nam in uita tametſi aliquid iuuent beneficæ occurſantes, nihilominus non ſunt dignæ conſideratione, niſi quæ interficiunt, pro metienda uitæ longitudine. Ideò in alijs cauſis omnes occurrentes conſideramus. Circa hoc notandum eſt, quòd ſunt tria genera ſubiectorum ſeu ſignificatorum, ſecundum naturam, ut horoſcopus corporis, Sol dignitatis, quædam electionis, & ſunt Aphetæ, qui ſemper ſunt unus ex quinque: ſed uariantur iuxta poteſtatem maiorem aut minorem. Nam Luna in 11 loco Apheta eſt. Si tamen Sol in 10 deſinit eſſe Apheta: quædam uerò per commutationem, uelut Saturnus in nocturna genitura, dum ponitur in aſcendente in figura patris, fit Apheta.

Mota tamen erat difficultas de Mercurio, qui cùm ſignificet rationalem animam, deberet eſſe unus ex ſignificatoribus, & ita eſſent ſex? Reſpondeo, quòd effectus Mercurij in mutationibus temporum non ſunt euidentes, niſi cùm homo inſanit. Hoc autem rarò contingit, & rariùs ſine detrimento Lunæ: Ideò eſt prætermiſſus à Ptolemæo. Si tamen quis

uelit

uelit illum dirigere, non prohibetur. De cæteris, quòd non poßint eſſe ſignificatores, niſi ut dictum eſt in erectione nouæ figuræ, quæ à priore extracta ſit, ſatis abundè docuimus, & cauſam etiam, cur non poßint eſſe, adiecimus.

TEXTVS LXXXII.

Ac primum ſanè tempus in ſingulis moderationibus illi dabitur, qui Apheticum locum corpore occupat, vel radijs. Quòd ſi nullus fuerit, aſciſcemus proximè antecedentē eum vſque, qui proximè ſuccedentem aſpicit partem, deinde hoc vtemur vſque ad proximum, atque in alijs ſimiliter, aſſumentes in gubernandi communicationem terminorum domi nos Planetas. Atque iterum partibus interiectis annos tribuimus ſecundum eam, quæ ab aſcendente ſumitur moderationem, tot videlicet quot ſunt eius regionis aſcenſionum tempora. À cœli Medio, quot ſunt tempora cœli culminationum, à reliquis verò quòd ratione propinquitatis ad angulos, aſcenſionum aut deſcenſionum, culminationúmve tempora accipimus: ſicut cùm de vitæ ſpatio ageremus, definiuimus. Hunc igitur ad modum generales temporum arbitros creabimus.

Tria in præſenti textu docet. Primum, quiſnam ſit promiſſor ſeu diſpoſitor cuiuſque partis, ab Apheta, incipientis (Nunc Aphetam uocat quemcunque ſignificatorem ex illis

quinq;

quinq;, ab ἀφετῆ, quæ eſt dimißio) Et dicit, ſi in loco Aphetæ ſit Planeta uel radius Planetæ, ille erit promiſſor, largitor, & dominus eorũ, quæ ab illa parte decernuntur. Si non ſit ibi Planeta aliquis nec radius, accipies eum Planetam, qui ante eum locum eſt, uel cuius radij ante ſunt. Exemplum, mihi oritur ſeptima pars Tauri, ubi nullus eſt Planeta nec radius, ante tamen, id eſt in quarta parte Tauri eſt Iupiter, ideò dico, quòd Iupiter gubernat uitam à ſeptima parte Tauri uſq; ad duodecimam, ubi ſunt radij ſextiles Lunæ. Poſtmodum ab ea parte, uſq; in finem Tauri, cùm nullus Planeta ſuccedat nec radius, gubernet Luna. Quòd ſi nullus Planeta nec radius ſit ante locum Apheticum, gubernabit ſolus dominus finis, ut poſteà docebimus. Quòd ſi rurſus ſint duo Planetæ antè, uel radij duo, uel Planeta unius, & radius alterius, tunc proximiorem Aphetæ pro gubernatore eligemus. Quòd ſi ambo ſit in eodem gradu, eligemus utrunq;, prælato tamen eo, qui corpore ibi præſens eſt ei, qui radios mittit. Radiorum quoq; diuerſitatem inſpicere oportet, & naturæ ſimilitudinem aut repugnantiam. Maleficus enim & naturæ loci repugnans, & ex aduerſo poſitus gubernabit quidem, ſed ut tyrannus, & dominus iniquus. Contrà beneficus & loco congruens, & corpore præſens, aut radijs amicis locum aſpiciens, gubernabit ut Rex, ut pater. Quòd ſi multum diſtet, qui ſuccedit Planeta, ut in noſtra genitura à ſextilibus radijs Lunæ, qui in 12 partem perueniunt Tauri, uſq; ad 12 Geminorum, ubi eſt corpus Martis, & rurſus radij Lunæ quadrati intercedunt partes 30 aut ſaltem 29 uſq; ad 11 Geminorum, ubi cadunt radij trigoni Solis, tunc Luna nihilominus gubernabit omnes illos gradus, uſque ad 11 Geminorum: ubi tunc Luna deſinente, Sol gubernabit, inde paulò pòſt Mars, & paulò pòſt Martis gubernationi Luna commiſcebitur, quia radij illius trigoni Martis corpori ſuccedũt. Sed, ut dixi, quia

in

tes ægrorum & pluuiæ, & ita de alijs? Cauſa eſt quintuplex: prima, quia ſubiectum eſt quandoq; ita præparatum ut effectus accidat ante perfectionem cauſæ. Veluti quidam ægri ſunt ita debiles, ut non poßint expectare perfectam Lunæ coniunctionem. Et aër eſt quandoq; ita humidus, ut ante coniunctionem perfectam pluat. Ita dico de directionibus exitium aut felicitatem pollicentibus: quoniam quandoq; ante exactum occurſum promiſſoris perficiuntur. Secunda cauſa eſt robur maximum quandoq; directionis uel coniunctionis: Vt de igne magno, qui etiam accendit ea, quæ procul ſunt, nec ipſum tangunt. Tertia eſt ſocietas aliarum coniunctionum, uel occurſuum, uel ingreſſuum, atq; aliarum cauſarũ quæ effectum ante tempus accelerant. Quarta eſt media coniunctio & aduentus corporis Planetæ ad locum ante centrum, uel luminis ante corpus. Quinta eſt conſtitutio generalis ſuperius dicta. Veluti Planeta uelox natura, motu auctus, orientalis à Sole, & in mundo. Contrarijs ad unguem cauſis, effectus poſt directionem differuntur.

TEXTVS LXXXIII.

Annuos verò reijcientes annorum multitudinem ab ineunte ætate à ſingulis Apheticis locis iuxta ordinem ſignorum ſingulorum eum aſſumentes, qui ſigno dominatur, in quo ſubſtiteremus. Idipſum in menſibus præſtabimus abijcientes iterum à menſe natali præteritorum menſium numerũ à locis annui domini ſecundum ordinem ſignorũ, dies viginti octo. Ita dies etiam à natali abijciemus à menſtruis locis pro vno ſigno dies duos & trientẽ.

Hæc eſt tertia temporum diuiſio in annos & annorũ partes,

tes, quam ponit Ptolemæus capiẽdo in ſingulis Apheticis primos triginta gradus, & eum, qui ſigno dominatur, faciemus dominum eius anni. Et ſi fuerint duo ſigna, iuxta partes eorum. Gratia exempli, horoſcopus eſt mihi 7 pars Tauri, primus annus habebit à 7 parte Tauri ad 7 Geminorum. Et ita primis 9 menſibus & 18 diebus præerunt Luna et Venus pro partibus 24 Tauri, reſiduũ anni gubernabit Mercurius pro ſex partibus initij Geminorũ. Sequenti anno gubernabit Mercurius menſes nouem, dies 18, reliquum Luna cum Ioue. Tertio anno Iupiter & Luna menſes 9 dies 18. reliquũ Sol: nam procedet à partibus 7 Cancri ad 7 Leonis. Ita perfectis 12 ſignis 13 anno reuertetur res ad initium & Venerem cum Luna, & 7 partem Tauri uſq; ad 7 Geminorum: & hic circuitus durat uſque in finem uitæ, ex ſingulis quinque Aphetis.

Similiter ab eodem principio anni dicamus gratia exempli quinquageſimiprimi noſtri incipientis, cùm profectio peruenißet ad 7 partem Cancri, diuidit totum annum in 13 partes æquales, quibus præficit totidem ſigna, & dominos: & hoc, ut procedendo 13 ſignis ſequenti anno peruenitur ad ſignum ſequens tam in anno, quàm menſe. Exemplum, ut dixi, anni quinquageſimiprimi ſignum annuum eſt Cancer, idem eſt ſignum primi menſis, Leo ſecundi, Virgo tertij, Libra quarti, Scorpio quinti, Sagittarius ſexti, Capricornus ſeptimi, Aquarius octaui, Piſces noni, Aries decimi, Taurus undecimi, Gemini duodecimi, Cancer tertijdecimi, Leo quartidecimi, qui & initium eſt ſequentis anni. Et ita uides menſtruam proceßionem ex uno in aliud ſignum detuliſſe annuum dominatum per unum ſignum. Cùm ergo diuidatur annus in 13 menſes, fit, ut unus menſis dies contineat 28, & horas duas, & minuta 17. Sed Ptolemæus prætermittit horas, & minutas, quia parum erroris adducere poterant: & etiam quia facilè occurrebant conſtruenti tabulas. Eadem ratione

ratione diuidendo menſem dierum 28 per 13 partes, prodeunt dies duo, & ſextans, fermè. Sed textus dicit, triens, non ſextans. Græcus codex habet *ἥμισυ quod eſt dimidium, & non trientem, aut ſextantem.* Haly *uidit hunc errorem & putat legendum ſextantem. Si ſequamur eum, qui uertit eſſet ut 28 dies diuiderentur per duodecim ſigna tantùm, & ita exirent dies duo cum triente.* Tertia *opinio eſt, quòd diuiſio per menſes ſit in 12 & totidem ſigna, & tunc prodibunt 30 dies pro menſe.* Et *rurſus menſis per 12 ſigna diuiſus habebit dies duos, & dimidium, ut* Græca *litera habet.* Ita *oporteret à textu* Ptolemæi *abijcere illa uerba (* Dies uigintiocto *) & forſan ſunt additi ab aliquo, qui ſuo modo illum interpretatus eſt.* Hoc *igitur habet difficultatis tertia expoſitio. Secunda uerò non ſeruat eundem ordinē, quia ex ſignorum menſium ordine conſtat ordo ſignorum annuorum: Sed non ex ordine ſignorum dierum conſtabit ordo ſignorum menſtruorum.* In *prima oporteret pro ἥμισυ legere* ἑκτημόριον *quod eſt ſextans, at hoc multùm differt. Similis dubitatio emergit, cur reuolutiones annorum in his non potiùs ſecutus ſit, quæ ſunt iuxta ordinem rerum ipſarum, & cauſarum, quàm hos proceſſus.* Ideò *dico, quòd fuerunt tres cauſæ huius, prima quia iſte debuit aſsimilari directionibus, eò quòd ſit diuiſionis temporum modus quidam: igitur etiam debuit fieri per proceſſus, non per reuolutiones. Secunda, quia debuit hic proceſſus eſſe æqualis, ille uerò qui fit per reuolutiones, magnam recipit inæqualitatem, ideò non eſt conueniens.* Nam *propter aſcenſiones regionis aſcendens quandoq; tranſibit ex* Virgine *ſolum in* Libram, *et quandoq; ex* Aquario *in* Cancrum. Tertia, *quia in his tribus diuiſionibus temporum obſeruat ſemper ordinem* Planetarum, *ut omnes* Planetæ *ad gubernationem aliquo modo aſſumantur.* In *prima diuiſione per ætates ſecundum ordinem, quo mundum conſtituunt.* In *ſe-*

cunda iuxta ordinem finium. Hic *iuxta ordinem ſignorum.* Si *procederet per reuolutiones, nullus eßet ordo in* Planetis, *ſed idem* Planeta *ſæpius, aliquis nunquã aſſumeretur in circuitibus duodecim annorum, & menſium, & in uno menſe.* Præterea, *reuolutio fit cum motu, proceſſus abſq; motu.* At Ptolemæus *in uita non obſeruat niſi duos motus.* Primum, *cùm homo naſcitur, & cõſtituitur figura principalis, & ſecundũ ſuperuenientẽ, de quo loquetur in quarta diuiſione temporum, igitur reuolutio non poteſt eſſe principalis cauſa diuiſionis temporum in tertio modo.* Et *ſi quis obijciat, ut ex noſtris libris editis olim exẽpla, quibus confirmãtur reuolutiones, reſpondeo ſi ſanè intelligãtur, illa pertinere ad quartam diuiſionem, de qua in ſequenti textu agitur.* Ptolemæus *uerò adhuc duas alias diuiſiones propoſuit, ſecundã, et tertiã ultra illam & potentiores illa, igitur hæc uia eſt melior ut ſequamur quadruplicem temporũ diuiſionem quam unã aut duas tantũ, ut nos fecimus, dum ſcriberemus libros de* Iudicijs *aſtrorum.* Et *cauſa fuit, quòd nos deſperabamus ob expoſitorum inopiam, & difficultatẽ textus* Ptolemæi, *& confuſionẽ maximam in arte ſcribentiũ, aſſequi illius ſententiã.* Modò *cùm aſſecuti ſimus eã auxilio diuino exactißimè, et præter omnem ſpem, eam tradimus etiam alijs perfectißimè.* Et *eò meliùs aquieſcendũ illi eſt, quòd exiſtimandũ ſit* Ptolemæum, *ut ipſe teſtatus eſt ſuperiùs, accepiſſe exẽpla & opinionem hanc ab*
Cap. 3. *Aegyptijs, qui, ut teſtatur* Diodorus Siculus *in ſecundo* Rerum *antiquarũ, ex peritia aſtrorũ ſolebãt futura prædicere.* Credendũ *etiam illa egregia* Thraſybuli *mathematici de* Tiberio Sullæ *eius filij, de* Caligula, *&* Nerone, Aſcletarionis *de* Domitiano *et de ſeipſo, non fuiſſe ignota* Ptolemæo, *uiro diligentißimo et locupletißimo.* Quòd *ſi nota fuerũt, haud dubiè illorum uiam ſecutũ eſſe neceſſe eſt, quæ adeò euidẽtibus prædictionibus fuerit cõfirmata.* Quamobrẽ *& illa hæc quã tradit*

dit non aliena eſſe debet ab ea. Inpudẽtis enim ac ſceleſti uiri fuiſſet unũ ſcire et aliud ſcribere. Quinimò etiã qui ſecuti et egregias prædictiones ediderũt, ut de Gordiano Imperatore neſcio quis, et de Iacobo Picinino Frãciſcus Maria Ferrarienſis, et de Paulo III Põtifice Maximo Paris Cereſarius Mantuanus, hanc uiam ſecuti ſunt, cùm nulla alia eſſet in uſu ante nos: & etiã Ptolemæi, ut par eſt, ſtudioſi eſſent. Vnde conſtat nos etiã his inniti debere, quæ hìc ordine certo à Ptolemæo traduntur: Illud intelligẽtes quòd pòſt ſubiũget Ptolemæus, eo ordine quo diuiſiones ponũtur, eo etiam robur ſignificationum accipi debere. Ita ut certiſsima ſint, quæ dominis ætatum decernuntur ſuis temporibus. Certa admodum etiam, quæ à dominis directionum & finiũ ſignificantur. Certa etiam, quæ à dominis proceſſuum annualium, & menſium atq; dierum. Demum minus firma quæ ab ingreſsibus Planetarum in loca congruentia aut diſsidentia promittuntur. Et tamen ea adeò ualida eſſe, ut his ſolis nos confiſi, multas præclaras ad hanc diem in genituris prædictiones ediderimus. Quid igitur Ptolemæum hac in parte ſequenti euenturum ſit, facilè intelligis.

Verùm dices, Ptolemæus quidem has diuiſiones qualiter fieri debeãt, edocuit: ſignificata quoq; primæ, quæ per ætates fit, tanquam manifeſtioris, & quibus minus opus eſſet ob facilitatem declarauit. Sed de his duabus, ſcilicet ſecunda, & tertia diuiſione non eſt locutus. Reſpõdeo, quòd ex præcedentibus cognoſcuntur. Sunt autem quinq;, ſi rectè colligantur, ex quibus euentus dignoſcere licet. Primũ eſt, quòd directio aut profectio perueniat ad beneficam, aut maleficam, aut mediam, & ſumitur hoc à natura Planetæ: quemadmodum in uita, & in decretis generalibus maleficæ offendunt, beneficæ iuuant: ita in proceſsibus & directionibus. Nõ tamen directio tantum, quantum generalis, & natalis conſtitutio, & minùs proceſſus, quàm directio. Secundum eſt conſtitutio Pla-

netæ hora qua ſuſcipit dominium, quòd ſit orientalis à Sole auctus lumine & motu, in ſuis dignitatibus bene configuratus Lunæ & beneficis, hæc enim bonū, contraria malum ſignificant. Tertium, quòd Planeta qui dominium recipit in natali figura, ſit amicus & propitius illi cauſæ, hoc enim bonū. Sicut, ſi ſit dominus oppoſiti Aphetæ, aut oppoſitus domino Aphetæ malum. Quartum, quod talis dominus proceſſus uel directionis hora geniture fuerit felix aut infelix. Quintū & ultimum, quòd obſeruemus in toto decurſu dominij ſui, cùm occurret beneficis, aut configurabitur Aphetæ natiuitatis, aut ipſe erit potens, cauſa illa iuuabitur: cùm fuerit in coniunctis, debilitabitur; & ſimiliter cùm erit ſub radijs Solis, aut retrocedet, aut oppreſſus à maleficis, aut cadens. Haly uerò credit, quòd Ptolemæus ſpōte hæc occultauerit: Sed non ſolùm inuidioſum eſt, uerùm etiam ſtultum, tradere artem et illius præcipuam partem occultare. Deinde ea tradere, per quæ intelligantur ſcripta ab illo, & fiat quaſi aliena laus. Circa hos tres modos diuiſionis diligenter obſeruandum, Ptolemæum uitaſſe confuſionem, & dominos proceſſuum, & directionum obſeruaſſe, & non ſolùm ipſa loca, & locū Aphe ticum principalem hora genituræ. Exemplum, ut dixi, anno quinquageſimoſecundo horoſcopus peruenit ad Cancrum, Tauri pars ſeptima eſt Apheta, & dominos cōſiderat ſeptimæ partis, non Tauri, ſed Cancri, Lunam & Iouem principaliter: pòſt dominos loci genituræ, id eſt, ſeptimæ partis Tauri, et locum proceſſus, id eſt, ſeptimā partem Cancri. Ita ut in diuiſionibus temporum ſeu per proceſſus ſeu per directiones, cùm ſint quatuor, locus natalitius, dominus loci natalitij, locus proceſſus, dominus loci proceſſus: primam authoritatem ſortitur dominus loci proceſſus, ſecundā locus natalitius, tertiam dominus loci natalitij, locus autē proceſſus quarto loco habetur. Et hæc pro intellectu non ſolùm præcedentium, ſed

&

& ſequentium. Verùm dices, nónne ſufficiebat Ptolemæo dicere, quòd tota figura ſingulo anno per unũ ſignum procedebat, quaſi per uiam reuolutionis, ita ut figura reuolutioni ſimilis erigeretur? Reſpondeo, quòd non, ob duas cauſas. Prima, ob inæqualitatem domorum. Secunda, quia non uult quòd procedant niſi illa quinq; loca principalia, non omnia.

TEXTVS LXXXIIII.

Reſpiciendum etiam eſt ad ingreſſus in præcipua potiſsimùm loca; neq; enim parum momenti habent in temporum decretis, maximè Saturni generalium, Iouis annuorum Martis & Solis, Veneris & Mercurij menſtruorum, Lunæ diurnorum.

Hæc eſt quarta temporũ diuiſio, quæ quaſi fortuita eſt, cũ Planetæ ingrediuntur præcipua loca, id eſt, illa quinq; dicta: nam eorũ ſignificatũ tamdiu durat quantũ Planeta ille integrum ſignũ permeare poteſt. Ob id Saturnus generalẽ habet temporũ partem, id eſt, duos annos & dimidiũ, & quandoq; tres, quia tantundem in uno ſigno manere poteſt. Et hæc eſt cauſa, quòd paucæ infelicitates diutius durãt: & maximè peſtis, quãuis à deliquijs ſignificatio principalis ſumatur. Eadẽ ratione Iupiter habet annos, anno enim manet in ſingulo ſigno. Mars, Sol, Venus et Mercurius mẽſes: nam Mars nõ implet ſpatiũ duorum menſiũ in uno ſigno generaliter, ad ſummum quãdoq; octo menſiũ: reliqui tres uno menſe ſignum ex ordine peragrant, ideò præponuntur hi quatuor Planetæ menſibus. Eadem ratione Luna, cũ in uno ſigno paulò plus duobus diebus maneat, dierum ſpatio præeſt. Hæc igitur eſt ratio diſtributionis fortuitæ temporum iuxta ingreſſus, & deambulationes Planetarũ in quinq; locis principalioribus, & per loca principaliora, non intelligit natiuitatis, ſed ad

quæ peruenerunt per annuos uel menſtruos proceſſus.

TEXTVS LXXXV.

Ac quemadmodũ generalium temporum arbitri potiores ſunt ad decretum abſoluendum, ita particularium conducunt aut reluctant, per conuenientia & aduerſitate naturæ ſuæ, tranſitus verò augmenta & decrementa euentuum adducunt.

Comparat inuicem hæc tria: generalium temporum diſpoſitores, & propriorum, & tranſitus: Nam generales diſpoſitores plus poſſunt in abſoluendo effectum: Domini uerò propriorum conducunt, ſcilicet plurimum, aut reluctantur: tranſitus autem tantùm augent, aut minuunt.

Notandum, quòd licet hi reditus ſemper aliquid tamen longè plus faciunt in finibus annorum, quàm in alia parte anni. Et ita de menſe & diebus. Et plus in initio anni quàm menſis, & menſis, quàm dierum, per ſignum ſignificatorum: ut capite de uitæ ſpatio ſuperiùs uiſum eſt.

Notandum rurſus, quòd mutationes ſignorum in annis concordant cum reuolutione Solis & motu Iouis. Et menſes dierum 28 horarum duarum minutorum 17 cum reuolutione Lunæ. Eſt enim melius inter menſem reuolutionis Lunæ, qui eſt dierum 27 cum tertia, & menſem coniunctionis Lunæ cum Sole, qui eſt dierum 29 cum dimidio. Et ſignorum ſpatium, quod continet dies duos, & ſextantem, ut dictum eſt, cum ſpatio, quo Luna in ſigno uno permanet.

TEXTVS LXXXVI.

Nam ſummariam qualitatis rationem & temporum prorogationem Apheticus locus & generalium temporum arbiter, vnà cum finiũ domino deſignat, eò quòd familiare eſt

vnumq

vnumquódq; ſydus ijs in genitura locis, quorum ab initio gubernationẽ ſortitum eſt. Sed bonóne ſint an malo ex eorũ qui temporibus præſunt, naturali & miſta propẽſione ad bene maléve faciendũ, colligitur, & eorũ familiarita te, aut inimicitia, quam ab initio ſuſceperunt.

Quinq; erãt ab initio propoſita, quæ nobis euentus prædicerent: Scilicet conſtitutio genethliaca, & quadruplex diuiſio temporum: quarum prima quæ per ætates ſit cùm ſit omnibus communis & per ſe clara omittitur, reliqua duo prima in præſenti textu edocet, ſcilicet generalem conſtitutionem & tempus à directione ſumptum. Cùm uerò tria fermè in quali bet re ſupponantur, ut in ſecundo libro docuit, genus rei, tempus & qualitas: Veluti in coniugio hæc tria quæruntur an nubet? quando nubet? an felix erit coniugium? Et ita de alijs prÆterquàm de morte. Sed & in illa mortis author quæritur. Verùm mors per Aphetam non decernitur, ſed Anæretam. Inquit igitur genus rei decernitur per locum Apheticum: Prorogationis tempus, id eſt, quouſq; procraſtinabitur generalis arbiter temporis, id eſt, promiſſor in directione. Speciatim autem dans finis: hoc autẽ in ſecunda diuiſione eſt explicatum (Eo quod) Subdit cauſam, quare aſſumendus ſit Apheticus locus, cum finium domino ſcilicet ſuccedentium & temporũ generalium arbitrio, quia dicit licet Apheticus locus ſit per directiones mutatus, tamẽ ſemper participat cum domino temporis illius. Exemplũ, quando directio ſigni Geminorũ peruenerat ad horoſcopũ, tunc diſpoſitiones horoſcopi (& fuit in iuuentute) erant miſtæ ex natura finiũ in Geminis, & Martis, gratia exempli & Saturni natura, qui ibi erant & Tauri quod fuit ab initio in aſcendente. Quòd uerò dixit (Naturali & miſta) intelligit quòd tria debemus conſiderare

in temporum ſignificatoribus, naturalem diſpoſitionem beneſici uel maleſici miſtam, id eſt, ſtatum eius, tunc & cum quibus commiſcetur: Et idem hora natiuitatis. Notandum, quòd *ex hoc colligitur una regula pulchra, ſcilicet, quòd effectus promiſſus per directionem non poteſt differre, niſi per tot annos, quot ſunt hi, qui reſpondent numero partium finis, quæ ſuperſunt poſt directionis locum.* Exemplum, *per directionem in fine annorum quinquaginta ſextilis radius* Iouis *peruenit ad aſcendens, et fines* Martis *in* Cancro *ſunt ab initio eius uſq; ad initium ſeptimæ partis, radij uerò ſextiles* Iouis *cadebant in quartam partem* Cancri, & Iupiter *fuit dominus loci* Lunæ *iter ſignificantis, & iuxta cadebant radij quadrati* Solis *& trigoni* Lunæ, *& omnes iter ſignificarunt.* Dico *igitur, quòd punctum itineris eſt quarta pars* Cancri, *tamen ubicunq; contingat concordia, progreſſus ſignorum ab initio* Cancri *uſque ad initium ſeptimæ partis* Cancri, *ibi erit itineris ſignificatio.* Ponamus *igitur, quòd in eo ſtatu aſcendant cum primis ſex partibus* Cancri *partes quinque, minuta* 18. *quibus reſpondent anni quinq; cum triente.* Cùm *igitur ex directione debuiſſet contingere in fine anni quarti horum, fuit quinquageſimi mei finis, & ita contigit ad unguem, tamen potuit contingere per annos quatuor ante, uel ſedecim etiā menſes poſt tēpus, in quo contigit:* Quia *tantum extendebantur fines* Martis *ante & poſt punctum, in quem cadunt radij promiſſoris.* Et hoc eſt, quod uoluit Ptolemæus.

TEXTVS LXXXVII.

Quibus verò temporibus magis eluceſcet decreti vis ſignificatur ab annuorum & menſtruorum ſignorum cum obnoxijs locis configuratione, & ſecundum ingreſſus aſtrorum, & Solis, Lunæq; radiationes ad annua & menſtrua

ſtrua ſigna. Nã ſi conuenienter ſe habent cum locis affectis ab initio in genitura accepto, & ſecundum inambulationes conuenienter illis configurantur pro re propoſita, bonum. Si inconuenienter & præter conditionem oppoſita quidem aut quadrangula figura in tranſitibus, malorum authores ſunt, aliter verò configurata, non ita.

Reliqua duo membra diuiſionis temporũ, quæ ad propria tempora pertinent, id eſt, ad annũ, menſem, diem et horã effectus, ut de Domitiano aliàs retulimus, in præſenti textu declarat: Dicens quòd tale tẽpus dignoſcitur ex duobus, ſcilicet annuorum, & menſtruorũ, intellige tu et diurnorum ſignorum, id eſt, quæ habentur in tertia temporũ diuiſione, & ſuperiùs declarata ſunt à nobis, ad obnoxia loca intelligit bona et mala, nõ mala tantùm: pro obnoxijs locis maleficarum & beneficarum, et luminariũ, et Sortis, & cœli Medij, et aſcendentis intelligit loca. Sed tamen in his tribus ultimis radij nõ tantùm poſſunt, ut in ipſis Planetis. Nam ſi gratia exempli agatur de comparatione ad aſcendẽs in octaua genitura inconiuncta illi ſigna ſunt Gemini, Sagittarius, Aries & Libra. Quoties ergo profectio ad aliquod horum ſignorũ peruenerit, nuſquàm afficietur, in trigonis & hexagonis ſignis bene ſe habebit. In oppoſitis et quadratis malè. In malis autem, utpote cùm mihi Saturnus & Mars Geminos poßideant, & Gemini, & Virgo, & Piſces, qui ſunt in quadrato, & Sagittarius, qui eſt in oppoſito, malũ afferent: Leo autẽ et Aries, qui ſunt in ſextili, & Libra, & Aquarius qui ſunt in trigono, non nocebunt. Hoc eſt, quod dixit (Aliter autẽ configurata non ita) Atq; hæc de proceßibus annorum, menſium, & dierum. Quod ad in- Tex. & cõ. 83.

greſſus uero attinet, uult ingreſſus Planetarũ cõfigurari bene, ſi bonũ debent ſignificare, & malũ, ſi malè. Exemplum, ſi anno quinquageſimoprimò aſcẽdens peruenit ad Cancrũ, et Saturnus fuiſſet in Capricorno, omnia mihi aduerſa contigiſſent. Si autẽ ibi fuiſſet Iupiter, optimè, id eſt, ſi fuiſſet in Cancro. Et ita inſpicere oportet ubi erant luminaria, quorũ alterum in Libra, et ideò aduerſabatur: reliquũ in Leone iũctum Ioui in ſecundo loco: Et hoc iuuit in cauſa diuitiarũ & incõlumitatis corporis. Et hoc ſemper uerũ eſt, ſed magis in initijs annorũ & menſium, ut aliàs dixi. Et circa hoc eſt notandum, quòd ego obſeruaui ſæpius, et eſt, quòd ſi in initio anni (idem de menſe dico) loca principalia per ingreſſus et maximè Luna cadant in locis maleficarũ in genitura, uel fiat reditus quaſi per circuitum malus tunc eueniet eo anno mors uel infortunium ex genere ſignificati loci principalis, quẽ Luna, aut Planeta alius ſignificator conſtituit. Velut in genitura Io. Pauli Sforſiæ, Luna fuit inter Pleiadas, & Iupiter iunctus Marti in Sagittario, et peruenit ad annũ, in quo Luna fuit rurſus inter Pleiadas, et Iupiter iũctus Marti in Aquario in quadrato Lunæ, et mortuus eo anno. Et ſimiliter in genitura Frãciſci Sforſiæ ſecũdi uidebis exemplũ caſus Lunæ in loco maleficæ eo anno, quo mortuus eſt. Et hæc omnia intellexit Ptolemæus ſub ingreſſibus aſtrorũ in loca obnoxia à natiuitate, et loca Aphetica annua aut mẽſtrua, uel diurna proceſſus. Sed dices, Igitur ex hoc ſequitur, quòd ſingulis duòdecim annis homo ad eadẽ perueniet, ita quòd ſi quis habuerit morbũ in tertio anno, habebit in 15 & 27 et 39 et 51. et ſi quis habuit dignitatẽ anno 50 habebit et 62 et 38 habuiſſe oportuit itẽq; 26. Et ſic de alijs quod non ſolũ falſum ſed et abſurdũ eſſe uidetur. Hoc tamen ita cõtingere neceſſe eſt, ſi admittamus omnia loca principalia ſingulis duodecim annis ad eadẽ ſigna nõ ſolùm, ſed et ſignorũ partes reuerti. Et quòd ut ſe habuerint hæc ſigna ad loca

natiui

natiuitatis bona maláue, congruentia aut diſsidentia, ita bona aut mala ſequi. At hoc certum eſt ſingulis etiam duodecim annis reuertentibus locis principalibus ad eademmet ſigna, eodem modo illa configurari ad loca genituræ: Ptolemæus uerò concedit omnia hæc, igitur neceſſarium erit euenire, ut dixi, eadem ſtatis quibuſcunq; temporibus. Propter hoc Arabes hac in cauſa Ptolemæum deſeruere, alia cõmenti abſurda et falſa. Vt uerò ratio Ptolemæi perſpicaciſsima intelligatur. Sciendum hoc, quòd omnia quæ hic fiunt, à cœlorũ motibus et conſtitutione pendent: Et quòd, ut ſuperiùs dictum eſt, omnia quæ in cœlo inæqualia eſſe uidentur, ad æqualitatem referuntur. Igitur cùm reuolutio Solis inæqualis ſit, non poterit euentus rerum in annis ad illam referri, ſed ad directiones et proceſſus per ſigna. Ex hac tamẽ æqualitate, quæ eſt reditus ad ſigna eadem ſingulis 12 annis, et cõparatione ad genethliaca loca conſurgit magna diuerſitas. Videndum eſt igitur quomodo conſurgat. Si quis loca proceſſuũ compararet locis directionum protinus conſurgeret cauſa diuerſitatis in circuitibus 12 annorum. Sed nõ eſt conſentaneũ hoc rationi, quia eſſet multiplex diuerſitas. Dico igitur, quòd Ptolemeꝰ uult, quòd ad hoc ut ſequatur effectus, ut primũ ſignificetur à ſignificatore generali in natiuitate, qui illũ uenturum eſſe promittat. Inde per directiones et ætates uenabimur tẽpus. Et ſi contigerit ſub illo tempore directionis ætatis & finis congruentium proceſſui, quem Arabes uocant Alynthiam, peruenire ad ſignum congruẽs, eo anno ſequetur effectus ualidus, et abſq; impedimento et maximè ſi Planetæ cũ hoc, loca hæc proceſſuum ingreſsi, fuerint fauentes ſignificato: uel etiam Sol aut Luna ſolùm reſpexerint. Quòd ſi nulla poſsint eſſe talia ſigna, quæ faueant huic cauſæ, utpote quòd in bona impediantur à maleficis ibi poſitis, aut reſpicientibus quadrato oppoſito, uel aſpectu: Vel in malo impediantur à beneficis illis poſitis aut aſpicientibus

trigono

uelit illum dirigere, non prohibetur. De cæteris, quòd non poßint eſſe ſignificatores, niſi ut dictum eſt in erectione nouæ figuræ, quæ à priore extracta ſit, ſatis abundè docuimus, & cauſam etiam, cur non poßint eſſe, adiecimus.

TEXTVS LXXXII.

Ac primum ſanè tempus in ſingulis moderationibus illi dabitur, qui Aphericum locum corpore occupat, vel radijs. Quòd ſi nullus fuerit, aſciſcemus proximè antecedentē eum vſque, qui proximè ſuccedentem aſpicit partem, deinde hoc vtemur vſque ad proximum, atque in alijs ſimiliter, aſſumentes in gubernandi communicationem terminorum domi nos Planetas. Atque iterum partibus interiectis annos tribuimus ſecundum eam, quæ ab aſcendente ſumitur moderationem, tot videlicet quot ſunt eius regionis aſcenſionum tempora. A cœli Medio, quot ſunt tempora cœli culminationum, à reliquis verò quòd ratione propinquitatis ad angulos, aſcenſionum aut deſcenſionum, culminationúmve tempora accipimus: ſicut cùm de vitæ ſpatio ageremus, definiuimus. Hunc igitur ad modum generales temporum arbitros creabimus.

Tria in præſenti textu docet. Primum, quiſnam ſit promiſſor ſeu diſpoſitor cuiuſque partis, ab Apheta, incipientis (Nunc Aphetam uocat quemcunque ſignificatorem ex illis

quinq;

quinq;,ab ἀφετῆ,quæ eſt dimiſsio)Et dicit, ſi in loco Aphetæ ſit Planeta uel radius Planetæ, ille erit promiſſor, largitor, & dominus eorũ,quæ ab illa parte decernuntur. Si non ſit ibi Planeta aliquis nec radius,accipies eum Planetam, qui ante eum locum eſt,uel cuius radij ante ſunt. Exemplum,mihi oritur ſeptima pars Tauri, ubi nullus eſt Planeta nec radius, ante tamen,id eſt in quarta parte Tauri eſt Iupiter, ideò dico,quòd Iupiter gubernat uitam à ſeptima parte Tauri uſq; ad duodecimam,ubi ſunt radij ſextiles Lunæ. Poſtmodum ab ea parte, uſq; in finem Tauri, cùm nullus Planeta ſuccedat nec radius,gubernet Luna. Quòd ſi nullus Planeta nec radius ſit ante locum Apheticum,gubernabit ſolus dominus finis, ut poſteà docebimus. Quòd ſi rurſus ſint duo Planetæ antè,uel radij duo,uel Planeta unius,& radius alterius,tunc proximiorem Aphetæ pro gubernatore eligemus. Quòd ſi ambo ſit in eodem gradu, eligemus utrunq;,prælato tamen eo, qui corpore ibi præſens eſt ei, qui radios mittit. Radiorum quoq; diuerſitatem inſpicere oportet, & naturæ ſimilitudinem aut repugnantiam. Maleficus enim & naturæ loci repugnans,& ex aduerſo poſitus gubernabit quidem,ſed ut tyrannus,& dominus iniquus. Contrà beneficus & loco congruens, & corpore præſens, aut radijs amicis locum aſpiciens,gubernabit ut Rex, ut pater. Quòd ſi multum diſtet, qui ſuccedit Planeta, ut in noſtra genitura à ſextilibus radijs Lunæ,qui in 12 partem perueniunt Tauri, uſq; ad 12 Geminorum,ubi eſt corpus Martis,& rurſus radij Lunæ quadrati intercedunt partes 30 aut ſaltem 29 uſq; ad 11 Geminorum, ubi cadunt radij trigoni Solis,tunc Luna nihilominus gubernabit omnes illos gradus, uſque ad 11 Geminorum:ubi tunc Luna deſinente, Sol gubernabit, inde paulò pòſt Mars, & paulò pòſt Martis gubernationi Luna commiſcebitur, quia radij illius trigoni Martis corpori ſuccedũt. Sed,ut dixi,quia

in

tes ægrorum & pluuiæ, & ita de alijs? Cauſa eſt quintuplex: prima, quia ſubiectum eſt quandoq; ita præparatum ut effectus accidat ante perfectionem cauſæ. Veluti quidam ægri ſunt ita debiles, ut non poßint expectare perfectam Lunæ coniunctionem. Et aër eſt quandoq; ita humidus, ut ante coniunctionem perfectam pluat. Ita dico de directionibus exitium aut felicitatem pollicentibus: quoniam quandoq; ante exactum occurſum promiſſoris perficiuntur. Secunda cauſa eſt robur maximum quandoq; directionis uel coniunctionis: Vt de igne magno, qui etiam accendit ea, quæ procul ſunt, nec ipſum tangunt. Tertia eſt ſocietas aliarum coniunctionum, uel occurſuum, uel ingreſſuum, atq; aliarum cauſarũ quæ effectum ante tempus accelerant. Quarta eſt media coniunctio & aduentus corporis Planetæ ad locum ante centrum, uel luminis ante corpus. Quinta eſt conſtitutio generalis ſuperiùs dicta. Veluti Planeta uelox natura, motu auctus, orientalis à Sole, & in mundo. Contrarijs ad unguem cauſis, effectus poſt directionem differuntur.

TEXTVS LXXXIII.

Annuos verò reijcientes annorum multitudinem ab ineunte ætate à ſingulis Apheticis locis iuxta ordinem ſignorum ſingulorum eum aſſumentes, qui ſigno dominatur, in quo ſubſtiteremus. Idipſum in menſibus præſtabimus abijcientes iterum à menſe natali præteritorum menſium numerũ à locis annui domînij ſecundum ordinem ſignorũ, dies viginti octo. Ita dies etiam à natali abijciemus à menſtruis locis pro vno ſigno dies duos & trientẽ.

Hæc eſt tertia temporum diuiſio in annos & annorũ partes,

tes, quam ponit Ptolemæus capiẽdo in ſingulis Apheticis primos triginta gradus, & eum, qui ſigno dominatur, faciemus dominum eius anni. Et *ſi fuerint duo ſigna, iuxta partes eorum.* Gratia *exempli, horoſcopus eſt mihi 7 pars Tauri, primus annus habebit à 7 parte Tauri ad 7 Geminorum. Et ita primis 9 menſibus & 18 diebus præerunt Luna et Venus pro partibus 24 Tauri, reſiduũ anni gubernabit Mercurius pro ſex partibus initij Geminorũ. Sequenti anno gubernabit Mercurius menſes nouem, dies 18, reliquum Luna cum Ioue. Tertio anno Iupiter & Luna menſes 9 dies 18. reliquũ Sol: nam procedet à partibus 7 Cancri ad 7 Leonis. Ita perfectis 12 ſignis 13 anno reuertetur res ad initium & Venerem cum Luna, & 7 partem Tauri uſq; ad 7 Geminorum: & hic circuitus durat uſque in finem uitæ, ex ſingulis quinque Aphetis.*

Similiter ab eodem principio anni dicamus gratia exempli quinquageſimiprimi noſtri incipientis, cùm profectio perueniſſet ad 7 partem Cancri, diuidit totum annum in 13 partes æquales, quibus præficit totidem ſigna, & dominos: & hoc, ut procedendo 13 ſignis ſequenti anno peruenitur ad ſignum ſequens tam in anno, quàm menſe. Exemplum, ut dixi, anni quinquageſimiprimi ſignum annuum eſt Cancer, idem eſt ſignum primi menſis, Leo ſecundi, Virgo tertij, Libra quarti, Scorpio quinti, Sagittarius ſexti, Capricornus ſeptimi, Aquarius octaui, Piſces noni, Aries decimi, Taurus undecimi, Gemini duodecimi, Cancer tertijdecimi, Leo quartidecimi, qui & initium eſt ſequentis anni. Et ita uides menſtruam proceſsionem ex uno in aliud ſignum detuliſſe annuum dominatum per unum ſignum. Cùm ergo diuidatur annus in 13 menſes, fit, ut unus menſis dies contineat 28, & horas duas, & minuta 17. Sed Ptolemæus prætermittit horas, & minutas, quia parum erroris adducere poterant: & etiam quia facilè occurrebant conſtruenti tabulas. Eadem ratione

ratione diuidendo menſem dierum 28 per 13 partes, prodeunt dies duo, & ſextans, fermé. Sed textus dicit, triens, non ſextans. Græcus codex habet ἥμισυ quod eſt dimidium, & non trientem, aut ſextantem. Haly uidit hunc errorem & putat legendum ſextantem. Si ſequamur eum, qui uertit eſſet ut 28 dies diuiderentur per duodecim ſigna tantùm, & ita exirent dies duo cum triente. Tertia opinio eſt, quòd diuiſio per menſes fit in 12 & totidem ſigna, & tunc prodibunt 30 dies pro menſe. Et rurſus menſis per 12 ſigna diuiſus habebit dies duos, & dimidium, ut Græca litera habet. Ita oporteret à textu Ptolemæi abijcere illa uerba (Dies uigintiocto) & forſan ſunt additi ab aliquo, qui ſuo modo illum interpretatus eſt. Hoc igitur habet difficultatis tertia expoſitio. Secunda uerò non ſeruat eundem ordinē, quia ex ſignorum menſium ordine conſtat ordo ſignorum annuorum: Sed non ex ordine ſignorum dierum conſtabit ordo ſignorum menſtruorum. In prima oporteret pro ἥμισυ legere ἑκτημόριον quod eſt ſextans, at hoc multùm differt. Similis dubitatio emergit, cur reuolutiones annorum in his non potiùs ſecutus ſit, quæ ſunt iuxta ordinem rerum ipſarum, & cauſarum, quàm hos proceſſus. Ideò dico, quòd fuerunt tres cauſæ huius, prima quia iſte debuit aſsimilari directionibus, eò quòd ſit diuiſionis temporum modus quidam: igitur etiam debuit fieri per proceſſus, non per reuolutiones. Secunda, quia debuit hic proceſſus eſſe æqualis, ille uerò qui fit per reuolutiones, magnam recipit inæqualitatem, ideò non eſt conueniens. Nam propter aſcenſiones regionis aſcendens quandoq; tranſibit ex Virgine ſolum in Libram, et quandoq; ex Aquario in Cancrum. Tertia, quia in his tribus diuiſionibus temporum obſeruat ſemper ordinem Planetarum, ut omnes Planetæ ad gubernationem aliquo modo aſſumantur. In prima diuiſione per ætates ſecundum ordinem, quo mundum conſtituunt. In ſe-

cunda iuxta ordinem finium. Hic iuxta ordinem ſignorum. Si procederet per reuolutiones, nullus eſſet ordo in Planetis, ſed idem Planeta ſæpius, aliquis nunquã aſſumeretur in circuitibus duodecim annorum, & menſium, & in uno menſe. Præterea, reuolutio fit cum motu, proceſſus abſq; motu. At Ptolemæus in uita non obſeruat niſi duos motus. Primum, cùm homo naſcitur, & cõſtituitur figura principalis, & ſecundũ ſuperuenientẽ, de quo loquetur in quarta diuiſione temporum, igitur reuolutio non poteſt eſſe principalis cauſa diuiſionis temporum in tertio modo. Et ſi quis obijciat, ut ex noſtris libris editis olim exẽpla, quibus confirmãtur reuolutiones, reſpondeo ſi ſanè intelligãtur, illa pertinere ad quartam diuiſionem, de qua in ſequenti textu agitur. Ptolemæus uerò adhuc duas alias diuiſiones propoſuit, ſecundã, et tertiã ultra illam & potentiores illa, igitur hæc uia eſt melior ut ſequamur quadruplicem temporũ diuiſionem quam unã aut duas tantũ, ut nos fecimus, dum ſcriberemus libros de Iudicijs aſtrorum. Et cauſa fuit, quòd nos deſperabamus ob expoſitorum inopiam, & difficultatẽ textus Ptolemæi, & confuſionẽ maximam in arte ſcribentiũ, aſſequi illius ſententiã. Modò cùm aſſecuti ſimus eã auxilio diuino exactiſsimè, et præter omnem ſpem, eam tradimus etiam alijs perfectiſsimè. Et eò meliùs aquieſcendũ illi eſt, quòd exiſtimandũ ſit Ptolemæum, ut ipſe teſtatus eſt ſuperiùs, accepiſſe exẽpla & opinionem hanc ab
Cap. 3. *Aegyptijs, qui, ut teſtatur Diodorus Siculus in ſecundo Rerum antiquarũ, ex peritia aſtrorũ ſolebãt futura prædicere. Credendũ etiam illa egregia Thraſybuli mathematici de Tiberio Sullæ eius filij, de Caligula, & Nerone, Aſcletarionis de Domitiano et de ſeipſo, non fuiſſe ignota Ptolemæo, uiro diligentiſsimo et locupletiſsimo. Quòd ſi nota fuerũt, haud dubiè illorum uiam ſecutũ eſſe neceſſe eſt, quæ adeò euidẽtibus prædictionibus fuerit cõfirmata. Quamobrẽ & illa hæc quã tradit*

dit non aliena eſſe debet ab ea. Impudētis enim ac ſceleſti uiri fuiſſet unū ſcire et aliud ſcribere. Quinimò etiā qui ſecuti et egregias prædictiones ediderūt, ut de Gordiano Imperatore neſcio quis, et de Iacobo Picinino Frāciſcus Maria Ferrarienſis, et de Paulo III Pōtifice Maximo Paris Cereſarius Mantuanus, hanc uiam ſecuti ſunt, cùm nulla alia eſſet in uſu ante nos: & etiā Ptolemæi, ut par eſt, ſtudioſi eſſent. Vnde conſtat nos etiā his inniti debere, quæ hìc ordine certo à Ptolemæo traduntur: Illud intelligētes quòd pòſt ſubiūget Ptolemæus, eo ordine quo diuiſiones ponūtur, eo etiam robur ſignificationum accipi debere. Ita ut certiſſima ſint, quæ dominis ætatum decernuntur ſuis temporibus. Certa admodum etiam, quæ à dominis directionum & finiū ſignificantur. Certa etiam, quæ à dominis proceſſuum annualium, & menſium atq; dierum. Demum minus firma quæ ab ingreſſibus Planetarum in loca congruentia aut diſſidentia promittuntur. Et tamen ea adeò ualida eſſe, ut his ſolis nos confiſi, multas præclaras ad hanc diem in genituris prædictiones ediderimus. Quid igitur Ptolemæum hac in parte ſequenti euenturum ſit, facilè intelligis.

Verùm dices, Ptolemæus quidem has diuiſiones qualiter fieri debeāt, edocuit: ſignificata quoq; primæ, quæ per ætates fit, tanquam manifeſtioris, & quibus minus opus eſſet ob facilitatem declarauit. Sed de his duabus, ſcilicet ſecunda, & tertia diuiſione non eſt locutus. Reſpōdeo, quòd ex præcedentibus cognoſcuntur. Sunt autem quinq;, ſi rectè colligantur, ex quibus euentus dignoſcere licet. Primū eſt, quòd directio aut profectio perueniat ad beneficam, aut maleficam; aut mediam, & ſumitur hoc à natura Planetæ: quemadmodum in uita, & in decretis generalibus maleficæ offendunt, beneficæ iuuant: ita in proceſſibus & directionibus. Nō tamen directio tantum, quantum generalis, & natalis conſtitutio, & minùs proceſſus, quàm directio. Secundum eſt conſtitutio Pla-

& ſequentium. Verùm dices, nónne ſufficiebat Ptolemæo dicere, quòd tota figura ſingulo anno per unum ſignum procedebat, quaſi per uiam reuolutionis, ita ut figura reuolutioni ſimilis erigeretur? Reſpondeo, quòd non, ob duas cauſas. Prima, ob inæqualitatem domorum. Secunda, quia non uult quòd procedant niſi illa quinq; loca principalia, non omnia.

TEXTVS LXXXIIII.

Reſpiciendum etiam eſt ad ingreſſus in præcipua potiſsimùm loca, neq; enim parum momenti habent in temporum decretis, maximè Saturni generalium, Iouis annuorum Martis & Solis, Veneris & Mercurij menſtruorum, Lunæ diurnorum.

Hæc eſt quarta temporũ diuiſio, quæ quaſi fortuita eſt, cũ Planetæ ingrediuntur præcipua loca, id eſt, illa quinq; dicta: nam eorũ ſignificatũ tamdiu durat quantũ Planeta ille integrum ſignũ permeare poteſt. Ob id Saturnus generalẽ habet temporũ partem, id eſt, duos annos & dimidiũ, & quandoq; tres, quia tantundem in uno ſigno manere poteſt. Et hæc eſt cauſa, quòd paucæ infelicitates diutius durãt: & maximè peſtis, quãuis à deliquijs ſignificatio principalis ſumatur. Eadẽ ratione Iupiter habet annos, anno enim manet in ſingulo ſigno. Mars, Sol, Venus et Mercurius mẽſes: nam Mars nõ implet ſpatiũ duorum menſiũ in uno ſigno generaliter, ad ſummum quãdoq; octo menſiũ: reliqui tres uno menſe ſignum ex ordine peragrant, ideò præponuntur hi quatuor Planetæ menſibus. Eadem ratione Luna, cũ in uno ſigno paulò plus duobus diebus maneat, dierum ſpatio præeſt. Hæc igitur eſt ratio diſtributionis fortuitæ temporum iuxta ingreſſus, & deambulationes Planetarũ in quinq; locis principalioribus, & per loca principaliora, non intelligit natiuitatis, ſed ad

quæ peruenerunt per annuos uel menſtruos proceſſus.

TEXTVS LXXXV.

Ac quemadmodũ generalium temporum arbitri potiores ſunt ad decretum abſoluendum, ita particularium conducunt aut reluctant, per conuenientia & aduerſitate naturæ ſuæ, tranſitus verò augmenta & decrementa euentuum adducunt.

Comparat inuicem hæc tria: generalium temporum diſpoſitores, & propriorum, & tranſitus: Nam generales diſpoſitores plus poſſunt in abſoluendo effectum: Domini uerò propriorum conducunt, ſcilicet plurimum, aut reluctantur: tranſitus autem tantùm augent, aut minuunt.

Notandum, quòd licet hi reditus ſemper aliquid tamen longè plus faciunt in finibus annorum, quàm in alia parte anni. Et ita de menſe & diebus. Et plus in initio anni quàm menſis, & menſis, quàm dierum, per ſignum ſignificatorum: ut capite de uitæ ſpatio ſuperiùs uiſum eſt.

Notandum rurſus, quòd mutationes ſignorum in annis concordant cum reuolutione Solis & motu Iouis. Et menſes dierum 28 horarum duarum minutorum 17 cum reuolutione Lunæ. Eſt enim melius inter menſem reuolutionis Lunæ, qui eſt dierum 27 cum tertia, & menſem coniunctionis Lunæ cum Sole, qui eſt dierum 29 cum dimidio. Et ſignorum ſpatium, quod continet dies duos, & ſextantem, ut dictum eſt, cum ſpatio, quo Luna in ſigno uno permanet.

TEXTVS LXXXVI.

Nam ſummariam qualitatis rationem & temporum prorogationem Apheticus locus & generalium temporum arbiter, vnà cum finiũ domino deſignat, eò quòd familiare eſt

vnumq

vnumquódq; ſydus ijs in genitura locis, quorum ab initio gubernationẽ ſortitum eſt. Sed bonóne ſint an malo ex eorũ qui temporibus præſunt, naturali & miſta propẽſione ad bene malève faciendũ, colligitur, & eorũ familiarita te, aut inimicitia, quam ab initio ſuſceperunt.

Quinq; erãt ab initio propoſita, quæ nobis euentus prædicerent: Scilicet conſtitutio genethliaca, & quadruplex diuiſio temporum: quarum prima quæ per ætates fit cùm ſit omnibus communis & per ſe clara omittitur, reliqua duo prima in præſenti textu edocet, ſcilicet generalem conſtitutionem & tempus à directione ſumptum. Cùm verò tria ferme in quaslibet re ſupponantur, ut in ſecundo libro docuit, genus rei, tempus & qualitas: Veluti in coniugio hæc tria quæruntur an nubet? quando nubet? an felix erit coniugium? Et ita de alijs præterquàm de morte. Sed & in illa mortis author quæritur. Verùm mors per Aphetam non decernitur, ſed Anæretam. Inquit igitur genus rei decernitur per locum Apheticum: Prorogationis tempus, id eſt, quouſq; procraſtinabitur generalis arbiter temporis, id eſt, promiſſor in directione. Speciatim autem dans finis: hoc autẽ in ſecunda diuiſione eſt explicatum (Eo quod) Subdit cauſam, quare aſſumendus ſit Apheticus locus, cum finium domino ſcilicet ſuccedentium & temporũ generalium arbitrio, quia dicit licet Apheticus locus ſit per directiones mutatus, tamẽ ſemper participat cum domino temporis illius. Exemplũ, quando directio ſigni Geminorũ peruenerat ad horoſcopũ, tunc diſpoſitiones horoſcopi (& fuit in iuuentute) erant miſtæ ex natura finiũ in Geminis, & Martis, gratia exempli & Saturni natura, qui ibi erant & Tauri quod fuit ab initio in aſcendente. Quòd verò dixit (Naturali & miſta) intelligit quòd tria debemus conſiderare

in temporum ſignificatoribus, naturalem diſpoſitionem beneficii uel malefici miſtam, id eſt, ſtatum eius, tunc & cum quibus commiſcetur: Et idem hora natiuitatis. Notandum, quòd *ex hoc colligitur una regula pulchra, ſcilicet, quòd effectus promiſſus per directionem non poteſt differre, niſi per tot annos, quot ſunt hi, qui reſpondent numero partium finis, quæ ſuperſunt poſt directionis locum.* Exemplum, *per directionem in fine annorum quinquaginta ſextilis radius* Iouis *peruenit ad aſcendens, et fines* Martis *in* Cancro *ſunt ab initio eius uſq; ad initium ſeptimæ partis, radij uerò ſextiles* Iouis *cadebant in quartam partem* Cancri, & Iupiter *fuit dominus loci* Lunæ *iter ſignificantis, & iuxta cadebant radij quadrati* Solis & *trigoni* Lunæ, & *omnes iter ſignificarunt.* Dico *igitur, quòd punctum itineris eſt quarta pars* Cancri, *tamen ubicunq; contingat concordia, progreſſus ſignorum ab initio* Cancri *uſque ad initium ſeptimæ partis* Cancri, *ibi erit itineris ſignificatio.* Ponamus *igitur, quòd in eo ſtatu aſcendant cum primis ſex partibus* Cancri *partes quinque, minuta 18. quibus reſpondent anni quinq; cum triente. Cùm igitur ex directione debuiſſet contingere in fine anni quarti horum, fuit quinquageſimi mei finis, & ita contigit ad unguem, tamen potuit contingere per annos quatuor ante, uel ſedecim etiã menſes poſt tẽpus, in quo contigit:* Quia *tantum extendebantur fines* Martis *ante & poſt punctum, in quem cadunt radij promiſſoris.* Et *hoc eſt, quod uoluit* Ptolemæus.

TEXTVS LXXXVII.

Quibus verò temporibus magis eluceſcet decreti vis ſignificatur ab annuorum & menſtruorum ſignorum cum obnoxijs locis configuratione, & ſecundum ingreſſus aſtrorum, & Solis, Lunæq; radiationes ad annua & menſtrua

ſtrua ſigna. Nã ſi conuenienter ſe habent cum locis affectis ab initio in genitura accepto, & ſecundum inambulationes conuenienter illis configurantur pro re propoſita, bonum. Si inconuenienter & præter conditionem oppoſita quidem aut quadrangula figura in tranſitibus, malorum authores ſunt, aliter verò configurata, non ita.

Reliqua duo membra diuiſionis temporũ, quæ ad propria tempora pertinent, id eſt, ad annũ, menſem, diem et horã effectus, ut de Domitiano *aliàs retulimus, in præſenti textu declarat:* Dicens *quòd tale tẽpus dignoſcitur ex duobus, ſcilicet annuorum, & menſtruorũ, intellige tu et diurnorum ſignorum, id eſt, quæ habentur in tertia temporũ diuiſione, & ſuperiùs declarata ſunt à nobis, ad obnoxia loca intelligit bona et mala, nõ mala tantùm: pro obnoxijs locis maleficarum & beneficarum, et luminariũ, et Sortis, & cœli Medij, et aſcendentis intelligit loca. Sed tamen in his tribus ultimis radij nõ tantùm poſſunt, ut in ipſis Planetis. Nam ſi gratia exempli agatur de comparatione ad aſcendẽs in octaua genitura inconiuncta illi ſigna ſunt Gemini, Sagittarius, Aries & Libra. Quoties ergo profectio ad aliquod horum ſignorũ peruenerit, nuſquàm afficietur, in trigonis & hexagonis ſignis bene ſe habebit. In oppoſitis et quadratis malé. In malis autem, utpote cùm mihi Saturnus & Mars Geminos poßideant, & Gemini, & Virgo, & Piſces, qui ſunt in quadrato, & Sagittarius, qui eſt in oppoſito, malũ afferent: Leo autẽ et Aries, qui ſunt in ſextili, & Libra, & Aquarius qui ſunt in trigono, non nocebunt.* Hoc *eſt, quod dixit (Aliter autẽ configurata non ita) Atq; hæc de proceßibus annorum, menſium, & dierum. Quod ad in-* Tex. & cõ. 83.

greſſus uero attinet, uult ingreſſus Planetarũ cõſigurari be= ne, ſi bonũ debent ſignificare, & malũ, ſi malè. Exemplum, ſi anno quinquageſimoprimo aſcẽdens peruenit ad Cancrũ, et Saturnus fuiſſet in Capricorno, omnia mihi aduerſa contigiſ= ſent. Si autẽ ibi fuiſſet Iupiter, optimè, id eſt, ſi fuiſſet in Can= cro. Et ita inſpicere oportet ubi erant luminaria, quorũ alte= rum in Libra, et ideò aduerſabatur: reliquũ in Leone iũctum Ioui in ſecundo loco: Et hoc iuuit in cauſa diuitiarũ & incõ= lumitatis corporis. Et hoc ſemper uerũ eſt, ſed magis in initijs annorũ & menſium, ut aliàs dixi. Et circa hoc eſt notandum, quòd ego obſeruaui ſæpius, et eſt, quòd ſi in initio anni (idem de menſe dico) loca principalia per ingreſſus et maximè Luna cadant in locis maleficarũ in genitura, uel fiat reditus quaſi per circuitum malus tunc eueniet eo anno mors uel infortu= nium ex genere ſignificati loci principalis, quẽ Luna, aut Pla neta alius ſignificator conſtituit. Velut in genitura Io. Pauli Sforti æ, Luna fuit inter Pleiadas, & Iupiter iunctus Marti in Sagittario, et peruenit ad annũ, in quo Luna fuit rurſus inter Pleiadas, et Iupiter iũctus Marti in Aquario in quadrato Lu næ, et mortuus eo anno. Et ſimiliter in genitura Frãciſci Sfor= tiæ ſecũdi uidebis exemplũ caſus Lunæ in loco maleficæ eo an= no, quo mortuus eſt. Et hæc omnia intellexit Ptolemæus ſub in greſſibus aſtrorũ in loca obnoxia à natiuitate, et loca Apheti ca annua aut mẽſtrua, uel diurna proceſſus. Sed dices, Igitur ex hoc ſequitur, quòd ſingulis duòdecim annis homo ad eadẽ perueniet, ita quòd ſi quis habuerit morbũ in tertio anno, ha bebit in 15 & 27 et 39 et 51. et ſi quis habuit dignitatẽ anno 50 habebit et 62 et 38 habuiſſe oportuit itẽq; 26. Et ſic de alijs quod non ſolũ falſum ſed et abſurdũ eſſe uidetur. Hoc tamen ita cõtingere neceſſe eſt, ſi admittamus omnia loca principalia ſingulis duodecim annis ad eadẽ ſigna nõ ſolùm, ſed et ſigno= rũ partes reuerti. Et quòd ut ſe habuerint hæc ſigna ad loca

natiuitatis bona maláue,congruentia aut diſsidentia,ita bona aut mala ſequi. At hoc certum eſt ſingulis etiam duodecim annis reuertentibus locis principalibus ad eademmet ſigna, eodem modo illa configurari ad loca geniture: Ptolemæus uerò concedit omnia hæc,igitur neceſſarium erit euenire,ut dixi, eadem ſtatis quibuſcunq; temporibus. Propter hoc Arabes hac in cauſa Ptolemæum deſeruere,alia cõmenti abſurda et falſa. Vt uerò ratio Ptolemæi perſpicaciſsima intelligatur. Sciendum hoc,quòd omnia quæ hîc fiunt,à cœlorũ motibus et conſtitutione pendent: Et quòd,ut ſuperiùs dictum eſt,omnia quæ in cœlo inæqualia eſſe uidentur,ad æqualitatem referuntur. Igitur cùm reuolutio Solis inæqualis ſit,nõn poterit euentus rerum in annis ad illam referri,ſed ad directiones et proceſſus per ſigna. Ex hac tamẽ æqualitate,quæ eſt reditus ad ſigna eadem ſingulis 12 annis,et cõparatione ad genethliaca loca conſurgit magna diuerſitas. Videndum eſt igitur quomodo conſurgat. Si quis loca proceſſuũ compararet locis directionum protinus conſurgeret cauſa diuerſitatis in circuitibus 12 annorum. Sed nõ eſt conſentaneũ hoc rationi,quia eſſet multiplex diuerſitas. Dico igitur,quòd Ptoleme⁹ uult,quòd ad hoc ut ſequatur effectus,ut primũ ſignificetur à ſignificatore generali in natiuitate,qui illũ uenturum eſſe promittat. Inde per directiones et ætates uenabimur tẽpus. Et ſi contigerit ſub illo tempore directionis ætatis & finis congruentium proceſſui, quem Arabes uocant Alynthiam,peruenire ad ſignum congruẽs,eo anno ſequetur effectus ualidus,et abſq; impedimento et maximè ſi Planetæ cũ hoc,loca hæc proceſſuum ingreſsi, fuerint fauentes ſignificato: uel etiam Sol aut Luna ſolùm reſpexerint. Quòd ſi nulla poſsint eſſe talia ſigna,quæ faueant huic cauſæ,utpote quòd in bona impediantur à maleficis ibi poſitis,aut reſpicientibus quadrato oppoſito,uel aſpectu: Vel in malo impediantur à beneficis illis poſitis aut aſpicientibus

trigono

trigono uel ſextili aſpectu, tunc oportebit quærere magna diligentia opportunius ſignum in ea cauſa. Quòd ſi eo inuento Planetæ contrarij ſignificati ibi ingrediantur, uel etiam Sol aſpiciat, aut Luna ex oppoſito, uel quadrato aſpectu, tunc impedietur negotium illud quandiu Planeta ille locum cum corpore aut radijs obſidebit. Ex hoc patet, quòd hinc ad 12 annos res talis non reuertetur, quia directio neceſſariò erit mutata & forſan ætas: & dato quòd iſta omnia reuerterentur ad idem, non idem effectus reuerteretur poſt 12 annos: quia ingreſſus Planetarum & luminarium uariatur, igitur & effectus. Nam ſi idem numerus per duos numeros diuerſos multiplicetur, aut addatur duobus diuerſis numeris, neceſſariò conflabuntur duo numeri diuerſi magis, quàm ſi duo et duo numeri ex toto diuerſi iungantur aut multiplicentur, ut in multiplicatione 3 et 8 & 4 & 6 in additione 3 & 8 & 4 & 7 nã multiplicando 3 in 8 uel 4 in 6 utrobiq; fit 24 & addendo 3 & 8 & 4 & 7 fit 11 utrobiq;, Sed manente uno numero, idem nunquàm proueniet. Igitur Ptolemæi inuentio effectui reſpondet. In his tamen circuitibus contingent perſæpe quædam ſimilia, ſed propter uarietatem initiorum, ætatum, & ſucceſſuum, quæ ex ingreßibus pendent, diuerſa omnino exiſtimabuntur. Manifeſtũ eſt etiam ex his, quòd initia annorum quippiã ſimile cum finibus habebunt. Et ſcias quòd in hoc textu, & alio ſuperiùs explicato, tota fermè non ſo- Tex. 83. *lùm ars, ſed & artis exiſtimatio et difficultas, reconditæ ſunt.*

TEXTVS LXXXVIII.

Ac ſi ijdem & temporum & introituum domini fuerint Planetæ, illuſtris fit, & minimè mediocris decreti natura, ſiue illud bono, ſiue malo fuerit. Multò verò magis, cùm non ſolùm temporis quod gubernãt nomine cau-

ſarum

ſarum generi præſunt, verùm etiam ab initio ſecundum genituram.

Quòd in rebus manifeſtis diffuſius loquatur Ptolemæus, quàm in obſcuris, plurimi admirari ſolent, cùm non intelligant in obſcuris non potuiſſe uel hanc obſcuritatem ſermonis effugere, uel immenſam longitudinem, cùm mediocris prolixitas maiorem breuitate obſcuritatem paritura eſſet. Nam quibuſdam membris diuiſionis explicatis, alia & peculiari ratione, quàm tota rei ſubſtantia maiòr longè confuſio emerſiſſet. Duo igitur capita rerum attingit, quorum quodlibet habet duos modos. Primum in præſente textu, & eſt, cùm domini ingreſſuum, id eſt, ſignorum in quæ Planetæ ingrdiuntur, aut finium fuerint, id cùm dominis ſignorum proceſſus in ſingulis cauſis, puta uel uitæ, uel diuitiarum, uel animi: Et multò magis intelligit, ſi ſint eadem ſigna, tunc ſequentur illuſtres non ſolùm euidentes effectus. Alter modus maior eſt hoc, cùm præter dominium loci ingreſſus & proceſſus, fuerint etiam domini illius ſignificati in genitura, id eſt, loci Aphetæ rem eam ſignificantis. Et de hoc habes exemplum clariſſimum in genitura octaua anno 51. nam Luna ſignificauit iter, & aſcendens peruenit per proceſſum ad ſextam partem Cancri, & per directionem ad quartam partem Cancri: quibus ambobus locis Luna præeſt. Ideò ſignificauit iter magnum & diuturnum.

TEXTVS LXXXIX.

Omnino verò beati aut miſeri ſunt, quibus vel vnus locus ab omnibus aut pluribus Apheſibus occupatur, aut ſi hæ differant, eadem tempora omnes plurimáſve obuiationes ſimiliter beneficas aut maleficas complexa ſunt.

Hoc

Hoc eſt ſecundum caput illuſtre ob concurſum: Et hoc ſimiliter habet duos modos, quorum primus eſt, quod quando quatuor ex quinq; Aphetis ſuperius dictis ſcilicet Sol, Luna, Sors, aſcendens, uel loco aſcendentis cœli Medium in eadem parte unius ſigni fuerint, tunc tali nato aduenient omnia bona ſimul aut mala. Et hoc eſt ualidiſsimum. Similis huic, ſed paulò imbecillior eſt, quando ſinguli Aphetæ ſua loca ſeorſum habuerint, ſed caſu euenit, ut eodem tempore omnes, aut ſaltem maxima pars obuiat malis radijs ac maleficis: Aut ſimul omnes aut maxima pars beneficis, tunc illi nato euenient ſimul plura bona aut mala. Velut contigit Iob (quanquam illud fuit ſupra naturam) ut breui diuitijs omnibus & filijs & ſanitate priuatus fuerit. Et his quibus domus corruens uitam cum bonis & familia tota auſert. Patet igitur, quòd in primis duobus modis declarat rem illuſtrem magnitudine, ſed in uno tantùm genere: In ſequentibus autem illuſtrem non propter rei magnitudinem, ut in reliquis præcedentibus, ſed concurſu multorum bonorum aut malorum.

TEXTVS XC.

Hic igitur nobis eſt temporum contemplandorum modus, genera verò decretorum ſuis temporibus euenientium congerere hoc loco omittemus, ob illum quem nobis ſcopum propoſuimus, cùm aſtrorum efficientia generatim perſpectâ, partilioribus euentibus accommodàri iuſta ratione poſsit, ſi Mathematici cauſam eruditè, cum ea, quæ ex temperatura naſcitur, comparemus.

Si memor es eorum, quæ in ſecundo libro ſcripſit, in futuris quæri ſolent quatuor, locus, tempus, genus, & modus. Ve- C.4.cō.9.

rùm

rùm in tertio docuimus genus in publicis rebus ad modum in genituris priuatorum transferri oportere. Ita ut ſit ſenſus, quæ uerò ſpeciatim unicuiq; homini tempore directionis & proceſſuum, & ingreſſuum decernantur, omittam ſcribere, quod iam ſit per ſe notum, quia ex decretis generalibus iam ſuperiùs his quatuor libris deſcriptis pateant, modò has conſiderationes mathematicas cum his, quæ ex temperatura uniuſcuiuſq; oriuntur, comparemus. Sed dices, nónne etiam temperatura habetur ratione mathematica, ut ſuperiùs uiſum eſt? Reſpondeo, quòd licet hæc temperatura etiam ex aſtris haberi poßit, nihilominus non tam exquiſitè, ut Ptolemæus ſuadeat, ut cùm rem præ manibus habere poßis, altiùs eam exquiras: nec quicquam habeas tutum, cui inniti poßis. Conſulit igitur, ut ſenſibus percepta compares his, quæ à geneſi ac dependentibus ex illa decernuntur: Vtriſq; commodè his quæ notißima iam habes in omni prædictione. Pro qua perfectiùs intelligenda, cùm exempla meliùs moueant addiſcentes, 12 præclaras euentibus maximis genituras ſubieci abundè mihi cognitas, è quibus etiam quædam ſunt Regiæ, aliæ Illuſtrißimorum uirorum, quædam etiam priuatæ fortunæ, ſed quas nec minùs admiremur, quàm alias. Atque in his exactam potius cognitionem, quàm fortunæ comparationem, ſecutus ſum. Quædam etiam pro uſu ſecundi libri, & ſcientia futurorum generalium euentuum, tametſi exigua & breuia, adieci. Vale Antiſtes optime, et uiue fœlix. Li.3.c.15.

HIERONYMI CARDANI MEDICI MEDIOLANENSIS, EXPOSITIONVM IN Claudij Ptolemæi Lib. iiij. de iudicijs, Finis.

VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA

TSCHER RESTAURO
197

Mancarre